INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

PGP PORADNIK GAZETY PRAWNEJ

miesięcznik

UKAZUJE SIĘ OD 1995 ROKU

PODATKI · RACHUNKOWOŚĆ · PRAWO · KADRY I PŁACE

styczeń 2026 1/995

KOSZTY 2026 PO ZMIANACH

- Jakie ograniczenia wprowadzono do katalogu KUP
- Na czym polegają zmiany w zasadach ustalania indywidualnych stawek amortyzacyjnych
- Jakie koszty należy ustalać w sposób ryczałtowy
- Jak rozpoznawać KUP w działalności gospodarczej

99 praktycznych przykładów i tabel

dodatek

Indeks 331783
ISSN 1234-5695

eprasa.pl 73b09227c7

KSeF

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

Najnowsze zmiany w VAT 2026

KSeF – rewolucja w fakturowaniu i rozliczeniach

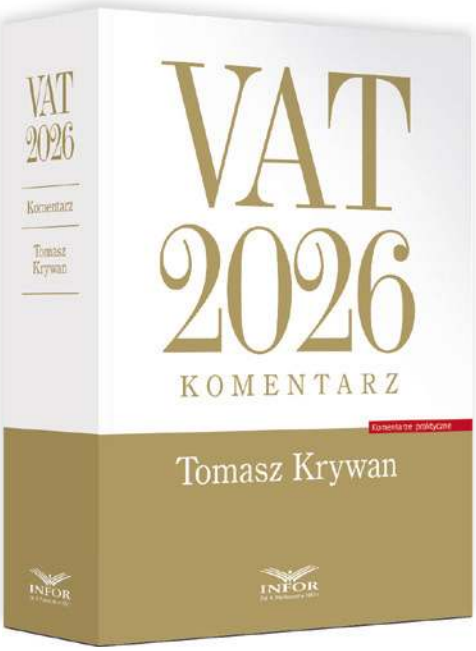

Publikacja zawiera praktyczne omówienie każdego przepisu ustawy o podatku od towarów i usług. Uwzględnia zmiany wchodzące w życie **1 stycznia, 1 lutego i 1 kwietnia 2026 r.**, które są związane z wprowadzeniem obowiązkowego KSeF, oraz ich wpływ na dotychczasowe zasady rozliczeń VAT. Komentarz zawiera również praktyczne tabele i niemal 300 przykładów pokazujących, jak rozliczać VAT (w tym jak wypełniać JPK_VAT).

Najnowsze zmiany dotyczą m.in.:

- zasad wystawiania i doręczania faktur w **KSeF**,
- zasad rozliczania **faktur korygujących**,
- przechowywania faktur i wystawiania ich duplikatów po **wprowadzeniu KSeF**,
- anulowania faktur i zwrotu VAT,
- dokumentowania i rozliczania faktur dla **rolników ryczałtowych**,
- podniesienia **limitu zwolnienia podmiotowego**.

Szczegóły na: **sklep.infor.pl**

Tylko teraz **W PREZENCIE** za zakup książki praktyczny e-book „**KSeF – fakturowanie sprzedaży krajowej i zagranicznej**"

Biuro Obsługi Klienta: 22 761 30 30, 801 626 666 bok@infor.pl

KOSZTY 2026
PO ZMIANACH

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

eprasa.pl 73b09227c7

Grupa INFOR PL

Prezes Zarządu
Ryszard Pieńkowski

Dyrektor Centrum Wydawniczego
Grzegorz Błażejczyk

Zespół redakcyjny:
Wioletta Chaczykowska – redaktor naczelna
Barbara Redzyńska – korekta
Jarosław Miller – redaktor graficzny

Publikację polecają eksperci

© Copyright by INFOR PL S.A.
Warszawa 2026

INFOR PL S.A.
01-066 Warszawa, ul. Burakowska 14
www.infor.pl

Biuro Obsługi Klienta
01-066 Warszawa, ul. Burakowska 14
tel. 22 761 30 30, e-mail: bok@infor.pl
Infolinia: 801 626 666
Księgarnia internetowa: www.sklep.infor.pl
Profesjonalne księgarnie stacjonarne w kraju oraz księgarnie internetowe.

Druk: Kolor-Art

Publikacja jest chroniona przepisami prawa autorskiego. Wykonywanie kserokopii bądź powielanie inną metodą oraz rozpowszechnianie bez zgody Wydawcy w całości lub części jest zabronione i podlega odpowiedzialności karnej.

eprasa.pl 73b09227c7

Spis treści

1. ZMIANY 2026 Zmiany w przepisach o kosztach uzyskania przychodów na 2026 r. ... 9
   1.1. Ograniczenie wysokości KUP z tytułu amortyzacji spalinowych samochodów osobowych ... 9
   1.2. Ograniczenie wysokości KUP z tytułu opłat wynikających z umów leasingu, najmu i dzierżawy spalinowych samochodów osobowych ... 10
   1.3. Rozszerzenie możliwości indywidualnego ustalania stawek amortyzacyjnych dla wytworzonych we własnym zakresie budynków i lokali niemieszkalnych oraz budowli ... 11
   1.4. Nowe rozporządzenie w sprawie PKPiR ... 12
   1.5. Umożliwienie zaliczania do KUP nakładów inwestycyjnych ... 14
   1.6. Umożliwienie uznawania za KUP wydatków na objęcie albo nabycie akcji lub innych papierów wartościowych umorzonych na podstawie decyzji BFG ... 15
2. Charakterystyka kosztów uzyskania przychodów ... 15
   2.1. Rodzaje kosztów uzyskania przychodów ... 16
   2.2. Definicja kosztów uzyskania przychodów ... 16
   2.3. Źródło finansowania kosztów uzyskania przychodów ... 18
   2.4. Udokumentowanie poniesienia kosztu ... 18
   2.5. Faktyczne poniesienie kosztu ... 19
3. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów ... 20
   3.1. Pracownicze koszty uzyskania przychodów ... 20
      3.1.1. Miesięczne i roczne limity pracowniczych kosztów uzyskania przychodów ... 21
      3.1.2. Podwyższone koszty uzyskania przychodów ... 21
      3.1.3. Pracownicze koszty uzyskania przychodów a brak przychodu pracownika w danym miesiącu ... 22
      3.1.4. Pracownicze koszty uzyskania przychodów w wysokości kosztów faktycznie poniesionych ... 23
   3.2. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów posiadaczy praw własności przemysłowej ... 24
   3.3. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów twórców i artystów ... 24
   3.4. Autorskie koszty uzyskania przychodów u pracowników ... 27
   3.5. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów z tytułu działalności wykonywanej osobiście ... 28

eprasa.pl 73b09227c7

3.6. Koszty uzyskania przychodów osiągniętych na podstawie umów, do których stosuje się przepisy dotyczące umów zlecenia lub umów o dzieło ... 29
3.7. Możliwość zastosowania podwyższonych kosztów uzyskania przychodów ... 29
4. Koszty uzyskania przychodów z działalności gospodarczej ... 30
4.1. Dokumentowanie kosztów uzyskania przychodów ... 30
4.1.1. Dokumentowanie kosztów uzyskania przychodów w podatkowej księdze przychodów i rozchodów ... 31
4.1.2. Dokumentowanie kosztów uzyskania przychodów w księgach rachunkowych ... 33
4.1.3. Wadliwość dokumentów dotyczących wydatków ... 34
4.2. Potrącalność kosztów w czasie ... 34
4.2.1. Kasowa metoda rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów ... 34
4.2.2. Memoriałowa metoda rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów ... 35
4.2.2.1. Dwa rodzaje kosztów ... 35
4.2.2.2. Dzień poniesienia kosztu ... 37
4.2.3. Stosowanie metody memoriałowej do kosztów dotyczących dwóch i więcej niż dwóch lat podatkowych ... 38
4.2.4. Metoda memoriałowa a opłaty ponoszone w związku z zawieraniem umów leasingu ... 39
4.2.5. Rozliczanie kosztów metodą kasową ... 39
4.2.6. Koszty wynagrodzeń i składek „pracowniczych” ... 40
4.3. Korygowanie kosztów uzyskania przychodów ... 43
4.3.1. Wyłączenia możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów płatności ze względu na sposób dokonania zapłaty ... 45
4.3.1.1. Płatności dokonane bez pośrednictwa rachunku płatniczego ... 49
4.3.1.2. Płatności dokonane na rachunek spoza białej listy ... 49
4.3.1.3. Płatności dokonane z pominięciem MPP ... 53
4.3.1.4. Zakres wyłączeń ... 54
4.3.1.5. Powtórne dokonywanie płatności ... 56
4.4. Amortyzacja ... 58
4.4.1. Składniki majątku zaliczane do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych ... 59
4.4.1.1. Środki trwałe podlegające amortyzacji ... 59

eprasa.pl 73b09227c7

4.4.1.2. Wartości niematerialne i prawne podlegające amortyzacji ... 60
4.4.1.3. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niepodlegające amortyzacji ... 61
4.4.2. Składniki majątku o niskiej wartości początkowej ... 62
4.4.3. Wartość początkowa ... 62
4.4.4. Metody amortyzacji ... 66
4.4.4.1. Metoda liniowa ... 67
4.4.4.2. Metoda degresywna ... 69
4.4.4.3. Amortyzacja według stawek indywidualnych ... 71
4.4.4.4. ZMIANY 2026 Indywidualne ustalanie stawek amortyzacyjnych dla wytworzonych we własnym zakresie budynków i lokali niemieszkalnych oraz budowli ... 73
4.4.5. Amortyzacja inwestycji w obcych środkach trwałych a amortyzacja budynków i budowli wybudowanych na cudzym gruncie ... 74
4.4.6. Amortyzacja po nabyciu środka trwałego będącego przedmiotem inwestycji w obcym środku trwałym ... 75
4.4.7. Amortyzacja jednorazowa ... 75
4.4.7.1. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł ... 76
4.4.7.2. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych przez podatników rozpoczynających w roku podatkowym działalność gospodarczą i małych podatników ... 76
4.4.7.3. Jednorazowa amortyzacja fabrycznie nowych środków trwałych ... 82
4.4.7.4. Wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych jako koszty uzyskania przychodów ... 86
4.4.8. Ulepszenie środków trwałych ... 89
4.4.9. Odpisy amortyzacyjne niestanowiące kosztów uzyskania przychodów ... 90
4.4.9.1. ZMIANY 2026 Odpisy amortyzacyjne dokonywane od niektórych samochodów osobowych ... 90
4.4.9.2. Odpisy amortyzacyjne dotyczące części wartości początkowej zwróconej w jakiejkolwiek formie ... 93
4.4.9.3. Pozostałe odpisy amortyzacyjne niestanowiące kosztów uzyskania przychodów ... 96
4.5. Koszty używania samochodów i innych pojazdów ... 98

eprasa.pl 73b09227c7

4.5.1. Wydatki na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby działalności pracodawcy ... 98
4.5.2. Wydatki z tytułu używania samochodów osobowych ... 101
4.5.3. ZMIANY 2026 Opłaty wynikające z umów leasingu, umów najmu, umów dzierżawy oraz umów o podobnym charakterze, których przedmiotem są samochody osobowe ... 107
4.5.4. Koszty składek na ubezpieczenie samochodu osobowego ... 111
4.5.5. Straty oraz koszty remontów powypadkowych samochodów nieobjętych ubezpieczeniem dobrowolnym ... 112
4.5.6. Koszty używania samochodów służbowych udostępnianych pracownikom na cele prywatne ... 113
4.6. Koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem pracowników ... 114
4.6.1. Koszty kształcenia pracowników ... 114
4.6.2. Koszty podróży służbowych pracowników przekraczające limity określone przepisami prawa pracy ... 115
4.6.3. Koszty zakupu napojów oraz produktów spożywczych ... 116
4.6.4. Koszty zakupu różnego rodzaju biletów wstępu oraz karnetów ... 116
4.6.5. Koszty imprez integracyjnych ... 117
4.6.6. Koszty zakupu odzieży ... 118
4.6.7. Koszty opłacanych za pracowników obowiązkowych składek członkowskich ... 119
4.6.8. Koszty związane z obejmowaniem dzieci pracowników opieką ... 119
4.6.9. Koszty zapomóg ... 120
4.6.10. Koszty pakietów medycznych dla pracowników ... 120
4.6.11. Koszty badań lekarskich osób zatrudnianych na umowę zlecenia ... 121
4.6.12. Koszty upominków dla pracowników ... 122
4.7. Koszty reklamy i reprezentacji ... 122
4.7.1. Pojęcia reklamy i reprezentacji ... 123
4.7.2. Koszty upominków ... 124
4.7.3. Koszty przekazywanych próbek ... 124
4.7.4. Koszty organizacji szkoleń, konferencji, kongresów, spotkań promocyjnych, targów ... 125
4.7.5. Koszty spotkań biznesowych ... 125
4.7.6. Koszty drobnych poczęstunków dla klientów ... 126
4.7.7. Koszty przejazdów i noclegów kontrahentów ... 127
4.7.8. Koszty sprzedaży premiowej ... 128
4.7.9. Koszty sponsoringu ... 129

eprasa.pl 73b09227c7

4.8. Odszkodowania i kary umowne jako koszty uzyskania przychodów 131
4.8.1. Kary umowne i odszkodowania z tytułu zwłoki w dostarczeniu towarów lub wykonaniu robót i usług 132
4.8.2. Odsetki za zwłokę w regulowaniu płatności 133
4.8.3. Kary umowne i odszkodowania będące skutkiem zaniedbań lub braku staranności podatników oraz ich pracowników 134
4.8.4. Koszty napraw reklamacyjnych 135
4.8.5. Kary umowne, odszkodowania i opłaty związane z przedterminowym rozwiązywaniem umów 135
4.9. Wierzytelności nieściągalne w kosztach uzyskania przychodów 136
4.9.1. Wierzytelności odpisane jako nieściągalne 136
4.9.2. Przedawnione wierzytelności nieściągalne 139
4.9.3. Zwrot wierzytelności nieściągalnych zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów 140
4.9.4. Odpisy aktualizujące jako koszty uzyskania przychodów 140
4.10. Koszty kształcenia 142
4.10.1. Koszty kształcenia własnego osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą 142
4.10.2. Koszty kształcenia osób współpracujących 144
4.10.3. Koszty kształcenia wspólników spółek cywilnych i osobowych 144
4.11. Inne koszty uzyskania przychodów z działalności gospodarczej 145
4.11.1. Koszty przejazdów między miejscem zamieszkania a miejscem prowadzenia działalności gospodarczej 145
4.11.2. Wynagrodzenia żon i małoletnich dzieci podatników oraz wspólników 146
4.11.3. Koszty towarów przekazywanych pomiędzy firmami małżonków pozostających we wspólności majątkowej 147
4.11.4. Koszty pożyczek i kredytów 148
4.11.5. Wydatki ponoszone przez inwestorów na zapłatę określonych kwot na rzecz podwykonawców w ramach solidarnej odpowiedzialności z generalnym wykonawcą 151
4.11.6. Zagraniczny VAT jako koszt uzyskania przychodów 152
4.11.7. Kwota zmniejszonego VAT jako koszt uzyskania przychodów ... 153
4.11.8. Wydatki o charakterze osobistym 154
4.11.9. Koszty wynajmu mieszkań w podróży służbowej przedsiębiorców 156
4.11.10. Diety z tytułu podróży służbowych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą 156
4.11.11. Koszty podróży służbowych członków zarządu spółek 157

eprasa.pl 73b09227c7

4.11.12. Koszty upomnień związanych z niewykonywaniem zobowiązań publicznoprawnych ... 157
4.11.13. Straty powstające na skutek kradzieży pieniędzy ... 157
4.11.14. Koszty związane z podwyższaniem kapitału zakładowego ... 158
4.11.15. Koszty przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną w jednoosobową spółkę kapitałową ... 159
4.11.16. Niepodlegający odliczeniu zryczałtowany zwrot podatku wypłacany rolnikom ... 160
4.11.17. Przedpłaty, zaliczki oraz zadatki ... 160
4.11.18. Zaliczki wpłacane przez wierzycieli komornikom ... 161
4.11.19. Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów ze względu na źródło finansowania ... 161
4.11.20. Koszty pozyskiwania dotacji unijnych ... 163
4.11.21. Koszty darowizn ... 163
4.11.22. Koszty rozliczeń ze wspólnikami występującymi ze spółek niebędących podatnikami podatku dochodowego ... 165
4.11.23. Koszty składek na ubezpieczenie zdrowotne u podatników korzystających z opodatkowania w formie podatku liniowego ... 165
4.11.24. Straty z tytułu niezamortyzowanych inwestycji w obcych środkach trwałych jako konsekwencja rozwiązania umowy najmu ... 166
4.11.25. Koszty sporów z organami podatkowymi ... 166
5. Podsumowanie ... 167

eprasa.pl 73b09227c7

1. ZMIANY 2026 Zmiany w przepisach o kosztach uzyskania przychodów na 2026 r.

Z początkiem 2026 r. po raz kolejny zostały znowelizowane przepisy ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznym (dalej: ustawa o PIT) oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych (dalej: ustawa o CIT). Zmiany zostały dokonane również w treści przepisów o kosztach uzyskania przychodów.

1.1. Ograniczenie wysokości KUP z tytułu amortyzacji spalinowych samochodów osobowych

Nie zawsze odpisy amortyzacyjne dokonywane od stanowiących środki trwałe samochodów osobowych mogą być w całości zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów. Jest tak, gdyż na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych w części ustalonej od wartości samochodu osobowego przewyższającej określoną przepisami kwotę (nie dotyczy to przypadków, gdy samochód osobowy został oddany przez podatnika do odpłatnego używania na podstawie umowy leasingu, umowy najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, a oddawanie w odpłatne używanie na podstawie takiej umowy stanowi przedmiot działalności podatnika; w przypadkach takich wskazane poniżej ograniczenia nie mają zastosowania – zob. art. 23 ust. 5b ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5b ustawy o CIT).

Od 1 stycznia 2026 r. istnieją trzy limity w tym zakresie. Najwyższy limit w wysokości 225 000 zł (art. 23 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 lit. a ustawy o CIT) dotyczy samochodów osobowych będących pojazdami elektrycznymi (w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych[1)]) oraz samochodów osobowych będących pojazdami napędzanymi wodorem (w rozumieniu art. 2 pkt 15 ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych). W zakresie tym nie nastąpiła zmiana.

W przypadku pozostałych samochodów osobowych limit do końca 2025 r. wynosił 150 000 zł (zob. poprzednie brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 4 lit. b ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 lit. b ustawy o CIT). Jednak od 1 stycznia 2026 r. limit w tej wysokości

1) To jest ustawy z 11 stycznia 2018 r. o elektromobilności i paliwach alternatywnych (j.t. Dz.U. z 2024 r. poz. 1289 ze zm.).

eprasa.pl 73b09227c7

obowiązuje tylko w przypadku pozostałych samochodów osobowych, jeśli emisja CO_2 silnika spalinowego samochodu osobowego, określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów (o której mowa w art. 80a ustawy z 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym), wynosi mniej niż 50 g/km (zob. art. 23 ust. 1 pkt 4 lit. b ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 lit. b ustawy o CIT).

Natomiast w przypadku pozostałych samochodów osobowych, dla których wskazana emisja jest równa lub wyższa niż 50 g/km, przedmiotowy limit został z dniem 1 stycznia 2026 r. obniżony do 100 000 zł (zob. nowe brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 4 lit. c ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 lit. c ustawy o CIT). Oznacza to, że od 1 stycznia 2026 r. dla samochodów:

1) o wartości początkowej nieprzekraczającej 100 000 zł – odpisy amortyzacyjne mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w całości,
2) o wartości początkowej przekraczającej 100 000 zł – odpisy amortyzacyjne mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w części odpowiadającej udziałowi 100 000 zł w kwocie stanowiącej wartość początkową samochodu.

WAŻNE! Obniżony do 100 000 zł limit amortyzacji pozostałych samochodów osobowych, dla których emisja CO_2 silnika jest równa lub wyższa niż 50 g/km, dotyczy samochodów osobowych wprowadzonych do ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych podatnika od 1 stycznia 2026 r. W przypadku samochodów osobowych wprowadzonych do tej ewidencji wcześniej (tj. najpóźniej 31 grudnia 2025 r.) nadal obowiązuje dotychczasowy limit wynoszący 150 000 zł.

Więcej na ten temat piszemy w punkcie **4.4.9.1. Odpisy amortyzacyjne dokonywane od niektórych samochodów osobowych.**

1.2. Ograniczenie wysokości KUP z tytułu opłat wynikających z umów leasingu, najmu i dzierżawy spalinowych samochodów osobowych

Do końca 2025 r. z art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49a ustawy o CIT wynikało, że nie uważa się za koszty uzyskania przychodów opłat dotyczących samochodu osobowego wynikających z umowy leasingu, najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze (z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego), w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150 000 zł (225 000 zł, jeżeli jest to pojazd elektryczny lub pojazd napędzany wodorem – zob. art. 23 ust. 5e ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5e ustawy o CIT) pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy.

Z dniem 1 stycznia 2026 r. treść tych przepisów została znowelizowana. Zmiana polega na obniżeniu do 100 000 zł limitu dla samochodów osobowych, jeżeli emisja CO_2

eprasa.pl 73b09227c7

silnika spalinowego samochodu osobowego, określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów, jest równa lub wyższa niż 50 g/km. A zatem obecnie opłaty wynikające z umowy leasingu, najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego, dotyczące:

1) samochodów osobowych będących pojazdami elektrycznymi oraz pojazdami napędzanymi wodorem – stanowią koszty uzyskania przychodów w całości, jeżeli wartość tych samochodów nie przekracza 225 000 zł; w przeciwnym razie opłaty te stanowią koszty uzyskania przychodów w proporcji, w jakiej kwota 225 000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy (w zakresie tym nic się nie zmieniło w stosunku do stanu prawnego obowiązującego do końca 2025 r.);
2) pozostałych samochodów osobowych, jeżeli emisja CO_2 silnika spalinowego samochodu osobowego określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów jest niższa niż 50 g/km – stanowią koszty uzyskania przychodów w całości, jeżeli wartość tych samochodów nie przekracza 150 000 zł; w przeciwnym razie opłaty te stanowią koszty uzyskania przychodów w proporcji, w jakiej kwota 150 000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy;
3) pozostałych samochodów osobowych, jeżeli emisja CO_2 silnika spalinowego samochodu osobowego określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów jest równa lub wyższa niż 50 g/km – stanowią koszty uzyskania przychodów w całości, jeżeli wartość tych samochodów nie przekracza 100 000 zł; w przeciwnym razie opłaty te stanowią koszty uzyskania przychodów w proporcji, w jakiej kwota 100 000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy.

Z przepisów przejściowych nie wynika przy tym, aby obniżony limit nie dotyczył opłat wynikających z umów leasingu, najmu, dzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze zawartych przed 1 stycznia 2026 r. W konsekwencji nowy limit obowiązuje również w przypadku opłat dotyczących samochodów użytkowanych na podstawie takich umów zawartych przed dniem 1 stycznia 2026 r.

Więcej na ten temat w punkcie **4.5.3. Opłaty wynikające z umów leasingu, umów najmu, umów dzierżawy oraz umów o podobnym charakterze, których przedmiotem są samochody osobowe.**

1.3. Rozszerzenie możliwości indywidualnego ustalania stawek amortyzacyjnych dla wytworzonych we własnym zakresie budynków i lokali niemieszkalnych oraz budowli

Z dniem 1 stycznia 2024 r. wprowadzona została możliwość indywidualnego ustalania stawki amortyzacyjnej dla środków trwałych będących budynkami mieszkalnymi, lokalami niemieszkalnymi lub budowlami zaliczonymi do grupy 1 i 2 KŚT. Omawiana

eprasa.pl 73b09227c7

możliwość istnieje, jeżeli spełnione są warunki wynikające z przepisów art. 22j ust. 7 i nast. ustawy o PIT lub art. 16j ust. 7 i nast. ustawy o CIT. Do końca 2025 r. jednym z tych warunków było, aby budynek niemieszkalny, lokal niemieszkalny lub budowla znajdowały się na obszarze:

1) gminy zlokalizowanej w powiecie lub miasta na prawach powiatu, w których przeciętna stopa bezrobocia wynosi co najmniej 120% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju, oraz
2) gminy lub miasta na prawach powiatu, w których indywidualny wskaźnik zamożności gminy lub miasta na prawach powiatu jest mniejszy niż 100% wskaźnika zamożności wszystkich gmin lub miast na prawach powiatu.

Z dniem 1 stycznia 2026 r. warunek ten został zliberalizowany poprzez rezygnację z wymogu, aby budynek niemieszkalny, lokal niemieszkalny lub budowla znajdowały się na obszarze gminy lub miasta na prawach powiatu, w których indywidualny wskaźnik zamożności gminy lub miasta na prawach powiatu jest mniejszy niż 100% wskaźnika zamożności wszystkich gmin lub miast na prawach powiatu. Wystarczające jest zatem obecnie, aby znajdowały się one na obszarze gminy zlokalizowanej w powiecie lub miasta na prawach powiatu, w których przeciętna stopa bezrobocia wynosi co najmniej 120% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju (zob. nowe brzmienie art. 22j ust. 7 ustawy o PIT oraz art. 16j ust. 7 ustawy o CIT).

Zmiana ta ma zastosowanie do środków trwałych będących budynkami (lokalami) niemieszkalnymi i budowlami, w przypadku których po dniu 31 grudnia 2025 r.:

1) nastąpiło uprawomocnienie się decyzji o pozwoleniu na budowę albo
2) upłynął termin na wniesienie sprzeciwu wobec dokonanego zgłoszenia budowy, albo wydano zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia takiego sprzeciwu, albo
3) nastąpiło wprowadzenie po raz pierwszy do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, jeżeli budowa tego środka trwałego nie wymaga uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę albo dokonania zgłoszenia budowy lub z innych przyczyn nie doszło do wydania takiej decyzji albo dokonania takiego zgłoszenia (zob. art. 3 ustawy z 7 listopada 2025 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych – Dz.U. poz. 1817).

1.4. Nowe rozporządzenie w sprawie PKPiR

Od 1 stycznia 2026 r. obowiązuje nowe rozporządzenie Ministra Finansów i Gospodarki z 6 września 2025 r. w sprawie prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów (Dz.U. z 2025 r. poz. 1299; dalej: rozporządzenie w sprawie PKPiR). W porównaniu z poprzednio obowiązującym rozporządzeniem w sprawie PKPiR wskazać należy następujące najważniejsze różnice:

eprasa.pl 73b09227c7

- brak preferencji w postaci możliwości prowadzenia uproszczonej księgi przez rolników prowadzących gospodarstwo rolne bez zatrudnienia w nim pracowników, członków rolniczych spółdzielni produkcyjnych oraz pracowników rolnych, wykonujących działalność gospodarczą, osobiście lub z udziałem członków rodziny pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym, osiągających do 10 000 zł przychodu w roku podatkowym;
- usunięcie definicji pojęć zdefiniowanych przepisami ustawy o PIT, takich jak przychód, środki trwałe, wartości niematerialne i prawne; usunięto również definicję biura rachunkowego oraz dodano definicje ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych oraz ustawy o podatku od towarów i usług;
- brak preferencji w postaci możliwości zwolnienia niektórych podatników, gdy jest to uzasadnione szczególnymi okolicznościami, ze stosowania przepisów rozporządzenia w określonym zakresie (zwolnienie to było przyznawane przez naczelnika urzędu skarbowego, na wniosek podatnika); przy czym przepis przejściowy utrzymuje w mocy przyznane zwolnienia (§ 24 rozporządzenia w sprawie PKPiR);
- brak regulacji dotyczących wykorzystywania ewidencji sprzedaży prowadzonej dla potrzeb księgi przez podatników korzystających ze zwolnienia od podatku VAT, nieprowadzących ewidencji sprzedaży, o której mowa w art. 109 ust. 1 ustawy o VAT;
- brak regulacji dotyczących miejsca przechowywania księgi oraz dowodów księgowych (regulacje te były zbędne, gdyż obowiązek przechowywania ksiąg oraz dowodów księgowych wynika z art. 86 ustawy – Ordynacja podatkowa);
- brak obowiązku posiadania przez przedsiębiorstwa wielozakładowe ksiąg w ramach każdego zakładu oraz obowiązku sporządzania dowodów przesunięć;
- wyłączenie z katalogu dowodów księgowych dziennych zestawień dowodów (faktur dotyczących sprzedaży) sporządzanych do zaksięgowania ich zbiorczym zapisem; w konsekwencji obecnie podatnicy powinni dokonywać zapisów bezpośrednio w księdze na podstawie poszczególnych faktur;
- wyłączenie możliwości dokumentowania paragonami bez NIP określonych zakupów w jednostkach handlu detalicznego, np. materiałów, środków czystości (§ 13 ust. 4 starego rozporządzenia) oraz możliwości dokumentowania zakupu materiałów pomocniczych w jednostkach handlu detalicznego za pomocą dowodów wewnętrznych (§ 13 ust. 2 pkt 4 starego rozporządzenia);
- modyfikacja terminów dokonywania wpisów do księgi – niezależnie od tego, czy księga będzie prowadzona przez biuro rachunkowe czy samodzielnie przez podatnika, wpisy dotyczące przychodów powinny być dokonywane, co do zasady, najpóźniej do dnia 20. każdego miesiąca następującego po miesiącu uzyskania przychodu; z kolei wydatki poniesione na zakup materiałów (surowców) podstawowych i towarów handlowych oraz pozostałe wydatki powinny być wpisywane do księgi według zasad potrącania kosztów uzyskania przychodów określonych w ustawie o PIT;
- modyfikacja przepisów dotyczących prowadzenia ewidencji sprzedaży, tj. zmiana nazwy dokumentu, na podstawie którego dokonywane są wpisy do księgi, na

eprasa.pl 73b09227c7

„zestawienie sprzedaży (ewidencja sprzedaży)"; do prowadzonego zestawienia sprzedaży (ewidencji sprzedaży) podatnik jest obowiązany (tak jak dotychczas) wpisywać przychody nieudokumentowane fakturami, których nie ujmuje w księdze jeden raz dziennie po zakończeniu dnia, nie później niż przed rozpoczęciem działalności w dniu następnym; z obowiązku tego nadal są zwolnieni podatnicy prowadzący ewidencję przy użyciu kas rejestrujących w rozumieniu przepisów ustawy o VAT;

- brak obowiązku podpisywania spisu z natury przez osoby sporządzające spis; spis powinien być obecnie podpisywany jedynie przez właściciela zakładu (wspólników); ponadto do księgi wpisywana jest obecnie wyłącznie wartość spisu;
- brak regulacji określających warunki, jakim powinna odpowiadać księga prowadzona w postaci elektronicznej, aby mogła być uznana za prawidłową;
- modyfikacja regulacji dotyczących faktur dokumentujących dokonanie sprzedaży uprzednio ujętej w ewidencji prowadzonej przy użyciu kas rejestrujących; nowe rozporządzenie w sprawie PKPiR zachowuje normę stanowiącą, że podatnicy nie wpisują do księgi kwot wynikających z faktur dokumentujących dokonanie sprzedaży, uprzednio ujętej w ewidencji prowadzonej przy użyciu kas rejestrujących; nie przewiduje natomiast regulacji związanych z przechowywaniem paragonu i faktury w takiej sytuacji, gdyż są one ujęte w przepisach dotyczących VAT;
- modyfikacja sposobu korygowania danych wynikających z raportów fiskalnych dobowych lub okresowych (miesięcznych), które nie podlegają ujęciu w odrębnych ewidencjach; obecnie podatnicy powinni dokonywać takiej korekty na podstawie dowodu wewnętrznego (dotychczas obowiązani byli do opisywania tego rodzaju korekt na odwrocie raportu fiskalnego);
- uzupełnienie wzoru o dodatkowe kolumny: w dodanej kolumnie nr 3 podatnik będzie wpisywał nr identyfikujący fakturę wystawioną przy użyciu Krajowego Systemu e-Faktur, z kolei w dodanej kolumnie nr 5 – identyfikator podatkowy kontrahenta (czyli NIP).

1.5. Umożliwienie zaliczania do KUP nakładów inwestycyjnych[2)]

Z dniem 1 stycznia 2026 r. weszły w życie przepisy umożliwiające podatnikom podatku od wydobycia kopalin dokonującym wydobycia miedzi oraz srebra odliczanie od podatku 40% tzw. kwalifikowanych nakładów inwestycyjnych. Towarzyszyło temu dodanie art. 23 ust. 11 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 10 ustawy o CIT, które wyłączają stosowanie w tym zakresie odpowiednio art. 23 ust. 1 pkt 45 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 48 ustawy o CIT. W konsekwencji wydatki te pozostają kosztami uzyskania przychodów na gruncie ustaw o podatku dochodowym.

[2)] Dz.U. z 2025 r. poz. 1804

eprasa.pl 73b09227c7

1.6. Umożliwienie uznawania za KUP wydatków na objęcie albo nabycie akcji lub innych papierów wartościowych umorzonych na podstawie decyzji BFG[3)]

Przepisy ustawy z 10 czerwca 2016 r. o Bankowym Funduszu Gwarancyjnym, systemie gwarantowania depozytów oraz przymusowej restrukturyzacji (j.t. Dz.U. z 2025 r. poz. 643 ze zm.) przewidują możliwość umorzenia akcji lub innych papierów wartościowych (np. obligacji) bez wynagrodzenia w drodze decyzji administracyjnej wydawanej przez Bankowy Fundusz Gwarancyjny (BFG), która jest ostateczna i podlega natychmiastowemu wykonaniu. Jednocześnie dotychczas nie było przepisu, który w takich przypadkach pozwalałby osobom fizycznym na zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów wydatków poniesionych na nabycie takich akcji lub innych papierów wartościowych. W konsekwencji osoby posiadające akcje lub inne papiery wartościowe, które zostały umorzone w drodze decyzji administracyjnej BFG, nie tylko traciły swój majątek stanowiący wartość tych akcji lub papierów wartościowych, ale nie mogły też poniesionej w ten sposób straty ekonomicznej rozliczyć podatkowo.

Z dniem 1 stycznia 2026 r. stan prawny w tym zakresie uległ zmianie. Przepisy dodanego art. 22 ust. 1v ustawy o PIT pozwalają na uznawanie za koszt uzyskania przychodów z kapitałów pieniężnych wydatków poniesionych na nabycie akcji lub innych papierów wartościowych, które zostały umorzone w drodze decyzji administracyjnej BFG. Przepisy te mają zastosowanie do wydatków poniesionych przez podatnika na objęcie lub nabycie akcji lub innych papierów wartościowych, których umorzenie nastąpiło na podstawie decyzji wydanej po dniu 31 grudnia 2025 r.

WAŻNE! Podatnicy, którym BFG umorzy po 31 grudnia 2025 r. akcje albo inne papiery wartościowe, muszą pamiętać, że wydatki, które ponieśli na ich objęcie lub nabycie, będą mogli uznać za koszt podatkowy. Dzięki temu będą mogli częściowo zrekompensować sobie stratę, którą poniosą na skutek umorzenia przez BFG posiadanych przez nich akcji albo innych papierów wartościowych.

2. Charakterystyka kosztów uzyskania przychodów

Koszty uzyskania przychodów pełnią fundamentalną rolę przy ustalaniu wysokości podatku dochodowego. Opodatkowaniu tym podatkiem podlegają bowiem, co do zasady, nie przychody, lecz dochody osiągane przez podatników podatku dochodowego (zob. art. 9 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 7 ust. 1 ustawy o CIT). Dochodami są

[3)] Dz.U. z 2025 r. poz. 1838

eprasa.pl 73b09227c7

osiągane przez podatników nadwyżki przychodów nad kosztami ich uzyskania (zob. art. 9 ust. 2 ustawy o PIT oraz art. 7 ust. 2 ustawy o CIT).

2.1. Rodzaje kosztów uzyskania przychodów

Przepisy ustawy o podatku dochodowym wyróżniają dwa rodzaje kosztów uzyskania przychodów. Są to:

1) koszty uzyskania przychodów rozpoznawane w rzeczywistej wysokości,
2) koszty uzyskania przychodów rozpoznawane w wysokości zryczałtowanej.

Koszty uzyskania przychodów w wysokości zryczałtowanej występują tylko na gruncie ustawy o PIT (więcej na ten temat w części **3. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów**), przy czym stosowane są one tylko do mniejszej części przychodów opodatkowanych tym podatkiem (od większości przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób fizycznych potrącane są koszty uzyskania przychodów w rzeczywistej wysokości). Natomiast podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych rozpoznają koszty uzyskania przychodów wyłącznie w rzeczywistej ich wysokości.

2.2. Definicja kosztów uzyskania przychodów

Pojęcie kosztów uzyskania przychodów definiują przepisy art. 22 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1 ustawy o CIT. Z przepisów tych wynika, że kosztami uzyskania przychodów są koszty spełniające łącznie dwa warunki, tj.:

1) są kosztami poniesionymi w celu osiągnięcia przychodów ze źródła przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów (ciężar udowodnienia, że warunek ten jest spełniony, spoczywa przede wszystkim na podatniku – zob. przykładowo wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z 25 maja 2017 r., sygn. akt II FSK 1340/15, oraz z 22 lutego 2019 r., sygn. akt II FSK 602/17),
2) nie należą do kosztów wymienionych jako niestanowiące kosztów uzyskania przychodów.

Ad 1. Określenia „koszty poniesione" nie należy rozumieć jako wydatków podatników. Ze słownika języka polskiego wynika bowiem, że „ponieść" oznacza „być obarczonym, obciążonym". Powoduje to, że kosztami poniesionymi przez podatników są nie tyle ich wydatki (koszty zapłacone), ile koszty, którymi zostali obciążeni.

Z punktu widzenia uznania kosztu za poniesiony konieczne jest natomiast, aby koszt, którym podatnik został obciążony, miał charakter definitywny (zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7 czerwca 2023 r., sygn. akt II FSK 2961/20). Dlatego też, między innymi, nie istnieje możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wpłacanych przez podatników zaliczek (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 1 października 2019 r., sygn. 0111-KDIB1--1.4010.321.2019.1.BSA).

eprasa.pl 73b09227c7

Nie jest przy tym konieczne, aby cel poniesienia kosztów uzyskania przychodów w postaci osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów został zrealizowany. Jak czytamy w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 1 marca 2023 r. (sygn. akt II FSK 2072/20):

NSA *Jednym z warunków zaliczenia danego wydatku do kosztów uzyskania przychodu jest poniesienie go w celu uzyskania przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodu. Innymi słowy, kryterium uznania danego wydatku za koszt uzyskania przychodu jest to, czy mógł się on potencjalnie przyczynić do osiągnięcia przychodów, bez względu na to, czy skutek ten się ziści.*

Do kosztów spełniających omawiany warunek należą przy tym również koszty ponoszone przez podatników w celu uzyskania oszczędności. Potwierdza to orzecznictwo sądów administracyjnych, czego przykładem mogą być wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z 28 marca 2014 r. (sygn. akt II FSK 1728/12) oraz z 7 listopada 2017 r. (sygn. akt II FSK 1125/16). Jak czytamy w drugim z tych wyroków:

NSA *(...) jeżeli jako zabezpieczenie źródła przychodów należy rozumieć koszty poniesione na ochronę istniejącego (podstawowego) źródła przychodów, w taki sposób, aby to źródło funkcjonowało w bezpieczny sposób, to ograniczenie strat finansowych w postaci rezygnacji z wydatku, pomimo poniesienia pewnych kosztów, służy właśnie temu celowi.*

Ad 2. Katalogi kosztów, których nie uważa się za koszty uzyskania przychodów, zawarte są, odpowiednio, w art. 23 ustawy o PIT oraz art. 16 ustawy o CIT. Koszty wymienione w tych przepisach można podzielić na trzy grupy:

1) koszty bezwzględnie niestanowiące kosztów uzyskania przychodów (np. koszty reprezentacji – zob. art. 23 ust. 1 pkt 23 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o CIT),
2) koszty, które nie stanowią kosztów uzyskania przychodów po przekroczeniu określonego przepisami limitu (np. składki na ubezpieczenie samochodów osobowych – zob. art. 23 ust. 1 pkt 47 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o CIT),
3) koszty, których co do zasady nie uważa się za koszty uzyskania przychodów, jednak w niektórych okolicznościach do kosztów tych mogą być zaliczane (np. podatek VAT – zob. art. 23 ust. 1 pkt 43 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 46 ustawy o CIT).

Podkreślić należy, że fakt, iż dany koszt nie został wymieniony w katalogu kosztów niestanowiących kosztów uzyskania przychodów, nie oznacza automatycznie, że do tych kosztów może on zostać zaliczony. Zawsze bowiem konieczne jest, aby koszt był poniesiony w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów (zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z 8 czerwca 2023 r., sygn. akt I SA/Łd 243/22).

eprasa.pl 73b09227c7

2.3. Źródło finansowania kosztów uzyskania przychodów

Z punktu widzenia możliwości rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów, co do zasady, nie ma znaczenia źródło finansowania odpowiadających tym kosztom wydatków. Jak czytamy w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Szczecinie z 13 października 2004 r. (sygn. akt SA/Sz 2739/02):

WSA *Przy ustalaniu co jest a co nie jest kosztem uzyskania przychodu, nie może mieć rozstrzygającego znaczenia źródło finansowania wydatku przez podatnika.*

Należy jednak zauważyć, że wśród przepisów art. 23 ustawy o PIT oraz art. 16 ustawy o CIT znajdują się przepisy wyłączające możliwość rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów finansowanych z niektórych źródeł (zob. przykładowo art. 23 ust. 1 pkt 56 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 58 ustawy o CIT). Niekiedy zatem sfinansowanie kosztów z określonego źródła wyłącza możliwość zaliczenia tego kosztu do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

2.4. Udokumentowanie poniesienia kosztu

Aby dany koszt mógł być przez podatnika zaliczony do kosztów uzyskania przychodów, jego poniesienie musi być należycie przez podatnika udokumentowane. Jak orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 19 czerwca 2019 r. (sygn. akt II FSK 548/17):

NSA *W orzecznictwie Naczelnego Sądu Administracyjnego ugruntowany jest pogląd, że do uznania wydatku za koszt uzyskania przychodów niezbędne jest nie tylko zaistnienie konkretnego zdarzenia gospodarczego, polegającego na zakupie towarów i usług u konkretnego sprzedawcy, za konkretną cenę, ale i odpowiednie udokumentowanie tej operacji.*

Podatnicy mają zasadniczo swobodę w dokumentowaniu ponoszonych kosztów. Od zasady tej istnieją jednak wyjątki, z których najważniejsze dotyczą podatników prowadzących podatkowe księgi przychodów i rozchodów oraz podatników prowadzących księgi rachunkowe. Tacy podatnicy są obowiązani dokumentować ponoszone koszty na zasadach określonych, odpowiednio, przepisami rozporządzenia w sprawie PKPiR oraz przepisami ustawy z 29 września 1994 r. o rachunkowości (j.t. Dz.U. z 2023 r. poz. 120 ze zm.).

Zwrócić przy tym należy uwagę na szczególną sytuację istniejącą w przypadku nabywania tzw. usług niematerialnych. Podatnicy rozpoznający koszty nabycia takich usług jako podatkowe koszty uzyskania przychodów muszą być przygotowani na udowodnienie (a przynajmniej na uprawdopodobnienie), że nabyte przez nich usługi faktycznie zostały wykonane. W przypadku nabywania usług niematerialnych to bowiem na podatnikach (a nie na organach podatkowych) spoczywa ciężar dowodowy w tym zakresie (zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego

eprasa.pl 73b09227c7

w Gliwicach z 15 kwietnia 2016 r., sygn. akt I SA/Gl 1083/15, czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 2 kwietnia 2019 r., sygn. akt I SA/Gd 436/19).

W tym celu najlepiej sporządzać i gromadzić dokumenty potwierdzające świadczenie (np. częściowe raporty, uzgodnienia czy notatki z rozmów w trakcie świadczenia usług niematerialnych) oraz wykonanie usług niematerialnych (np. raporty końcowe, podsumowania czy sporządzone wspólnie z kontrahentem protokoły). Brak takich dokumentów może bowiem spowodować, że organ podatkowy zakwestionuje wykonanie usług niematerialnych, a w konsekwencji możliwość zaliczenia kosztów ich nabycia do podatkowych kosztów uzyskania przychodów (zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 18 grudnia 2018 r., sygn. akt I SA/Gl 663/18).

Dokumenty te nie muszą być sporządzone wyłącznie w formie papierowej. Również dokumenty elektroniczne mogą być dowodem świadczenia lub wykonania usług niematerialnych. Jest tak nawet w przypadku korespondencji e-mailowej. Jak czytamy w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 19 kwietnia 2017 r. (sygn. akt II FSK 751/15):

NSA *(...) właśnie właściwa dokumentacja (np. umowy z kontrahentami, korespondencja e-mailowa, raporty z wykonanych prac, materialne efekty świadczonych na rzecz strony skarżącej usług) powinna pozwolić organom na zweryfikowanie spornych usług zarówno co do czasu, sposobu ich wykonania, jak i związku z uzyskanym przychodem.*

2.5. Faktyczne poniesienie kosztu

Do kosztów uzyskania przychodów mogą być zaliczane tylko koszty, które zostały przez podatników faktycznie poniesione. Z orzecznictwa sądów administracyjnych wynika bowiem, że nie stanowią podatkowych kosztów uzyskania przychodów kwoty, które nie zostały przez podatników faktycznie poniesione. Jak czytamy w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 16 kwietnia 2014 r. (sygn. akt II FSK 1163/12):

NSA *(...) wydatek musi zostać faktycznie poniesiony przez podatnika w sensie realnym, tzn. musi nastąpić uszczuplenie jego zasobów finansowych, z których wydatek jest dokonywany. W sytuacji, gdy podatnik w ogóle nie poniesie kosztu, ponieważ wydatki ponoszone są przez inny podmiot w ogóle nie pojawi się też koszt podatkowy (wydatek nie został definitywnie poniesiony z majątku podatnika).*

Z kolei Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 14 czerwca 2016 r. (sygn. akt II FSK 1244/14) orzekł, że:

NSA *(...) nie można zaliczyć do jakichkolwiek kosztów uzyskania przychodów (...) wydatków ponoszonych przez osobę trzecią.*

eprasa.pl 73b09227c7

3. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów

W niektórych przypadkach koszty uzyskania przychodów ustala się ryczałtowo. W ten sposób ustalane są koszty:

1) z tytułu stosunku służbowego, stosunku pracy, spółdzielczego stosunku pracy oraz pracy nakładczej,
2) posiadaczy praw własności przemysłowej,
3) twórców oraz artystów,
4) z działalności wykonywanej osobiście,
5) uzyskane na podstawie umów, do których stosuje się przepisy prawa cywilnego dotyczące umowy zlecenia lub o dzieło.

W większości przypadków zryczałtowane koszty uzyskania przychodów, o których mowa, ustalane są jako określony przepisami procent (20% lub 50%) przychodów. Wyjątek dotyczy przychodów z tytułu stosunku służbowego, stosunku pracy, spółdzielczego stosunku pracy, pracy nakładczej oraz przychodów z działalności wykonywanej osobiście, w przypadku których obowiązują określone przepisami kwoty.

3.1. Pracownicze koszty uzyskania przychodów

Wysokość kosztów uzyskania przychodów z tytułu stosunku służbowego, stosunku pracy, spółdzielczego stosunku pracy oraz pracy nakładczej (dalej łącznie nazywanych stosunkami pracy) określają przepisy art. 22 ust. 2 ustawy o PIT (zob. tabelę 1). Koszty te w 2026 r. obowiązują w takiej samej wysokości, w jakiej obowiązywały w 2025 r.

Tabela 1. Wysokość pracowniczych kosztów uzyskania przychodów w 2026 r.

Lp.	Rodzaj podatnika	Wysokość miesięcznych kosztów uzyskania przychodów	Maksymalna roczna wysokość kosztów uzyskania przychodów	Podstawa prawna
1	2	3	4	5
1.	Podatnik uzyskujący przychody z tytułu jednego stosunku pracy	250 zł	3000 zł	art. 22 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT
2.	Podatnik uzyskujący przychody równocześnie z tytułu więcej niż jednego stosunku pracy	250 zł (kwota dotyczy każdego stosunku pracy)	4500 zł (kwota łączna dla wszystkich stosunków pracy)	art. 22 ust. 2 pkt 2 ustawy o PIT

eprasa.pl 73b09227c7

1	2	3	4	5
3.	Podatnik posiadający miejsce stałego lub czasowego zamieszkania poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy, nieuzyskujący dodatku za rozłąkę	300 zł	3600 zł	art. 22 ust. 2 pkt 3 ustawy o PIT
4.	Podatnik uzyskujący przychody równocześnie z tytułu więcej niż jednego stosunku pracy, którego miejsce stałego lub czasowego zamieszkania jest położone poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy, i który nie uzyskuje dodatku za rozłąkę	300 zł (kwota dotyczy każdego stosunku pracy)	5400 zł (kwota łączna dla wszystkich stosunków pracy)	art. 22 ust. 2 pkt 4 ustawy o PIT

3.1.1. Miesięczne i roczne limity pracowniczych kosztów uzyskania przychodów

Miesięczne koszty uzyskania przychodów przysługują oddzielnie dla każdego stosunku pracy, bez względu na przekroczenie limitu rocznego. Dopiero na etapie składania zeznania rocznego podatnicy uzyskujący przychody ze stosunku pracy obowiązani są uwzględniać limity roczne (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 3 lipca 2009 r., sygn. ITPB1/415-333/09/MM). Dotyczy to również sytuacji, gdy dwa lub więcej z wymienionych stosunków łączy osobę fizyczną z tym samym pracodawcą (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 9 marca 2022 r., sygn. 0113-KDIPT2-3.4011.19.2022.1.KS).

3.1.2. Podwyższone koszty uzyskania przychodów

Na podstawie art. 22 ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy o PIT pracownikom przysługiwać mogą podwyższone koszty uzyskania przychodów. Jest tak, jeżeli spełnione są łącznie trzy warunki:

1) pracownik posiada miejsce stałego lub czasowego zamieszkania poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy, oraz
2) pracownik nie otrzymuje dodatku za rozłąkę,
3) pracownik złożył oświadczenie o spełnieniu warunku posiadania miejsca stałego lub czasowego zamieszkania poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy (zob. art. 32 ust. 7 ustawy o PIT).

Jak przy tym wyjaśnił Dyrektor Izby Skarbowej w Łodzi w interpretacji indywidualnej z 16 grudnia 2015 r. (sygn. IPTPB1/4511-611/15-2/MH):

MF *(...) wystarczy, aby choć jeden dzień w miesiącu pracownik wykonywał pracę poza miejscowością, w której mieszka, by można było zastosować podwyższone koszty uzyskania przychodu ze stosunku pracy.*

eprasa.pl 73b09227c7

Podkreślić przy tym należy, że nie tylko stałe, ale również czasowe miejsce zamieszkania pracownika w miejscowości, w której znajduje się zakład pracy, wyłącza możliwość potrącania podwyższonych kosztów uzyskania przychodów. Sytuacja taka ma miejsce, przykładowo, w przypadku wynajmowania przez pracownika mieszkania w takiej miejscowości (zob. interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 13 kwietnia 2011 r., sygn. ILPB1/415-57/11-2/TW).

Z podwyższonych kosztów uzyskania przychodów mogą przy tym korzystać pracownicy wykonujący pracę częściowo lub w całości zdalnie. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 19 lipca 2023 r. (sygn. 0113-KDIPT2-3.4011.433.2023.2.SJ) oraz z 4 sierpnia 2023 r. (sygn. 0115-KDIT2.4011.273.2023.2.MM). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *Pracownicy – których miejsce czasowego lub stałego zamieszkania znajduje się w innej miejscowości niż miejscowość, w której w umowie o pracę określone zostało miejsce wykonywania pracy (biuro Spółki w A.) – wykonujący Przeważającą Pracę Zdalną oraz Całkowitą Pracę Zdalną mogą uznać, że ich miejsce stałego lub czasowego zamieszkania jest położone poza miejscowością, w której znajduje się zakład pracy. Zatem mogą oni złożyć Wnioskodawcy oświadczenie o zastosowaniu podwyższonych kosztów uzyskania przychodów. W sytuacji gdy pracownicy ci nie otrzymują/nie będą otrzymywali dodatku za rozłąkę, a zwrot kosztów dojazdu do zakładu pracy jest/będzie zaliczony do przychodów podlegających opodatkowaniu Wnioskodawca – jako płatnik – przy obliczaniu zaliczki na podatek dochodowy dla tych Pracowników może/będzie mógł zastosować podwyższone koszty uzyskania przychodu wynikające z art. 22 ust. 2 pkt 3 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.*

Dodać należy, że na podstawie art. 32 ust. 6 ustawy o PIT pracownicy mogą składać pracodawcom wnioski o niestosowanie podwyższonych kosztów uzyskania przychodów. Możliwość składania takich wniosków istnieje od 1 stycznia 2023 r.

3.1.3. Pracownicze koszty uzyskania przychodów a brak przychodu pracownika w danym miesiącu

Warunkiem potrącania przez pracodawców miesięcznych kosztów uzyskania przychodów jest uzyskanie przez pracownika w danym miesiącu przychodu, którego dotyczą. Może to być przychód niższy niż miesięczne koszty uzyskania przychodów, ale musi zostać uzyskany, aby koszty te mogły zostać potrącone.

Takie „utracone" miesięczne koszty uzyskania przychodów mogą zostać jednak uwzględnione przez pracownika w zeznaniu rocznym. Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Tytułem przykładu wskazać można interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 5 marca 2014 r. (sygn. ILPB2/415-1132/13-4/TR), w której czytamy, że:

eprasa.pl 73b09227c7

MF *Koszty uzyskania przychodów przysługują bowiem pracownikowi za 12 miesięcy, bez względu na regulamin wynagradzania w części dotyczącej systemu wypłaty wynagrodzeń, o ile tylko w tym okresie pracownik zgodnie z umową świadczył pracę na rzecz zakładu pracy.*

Wyjaśnienie to ma odpowiednie zastosowanie w przypadku pracowników świadczących pracę tylko przez część roku.

Przykład 1
Pracownik rozpocznie pracę 1 lipca 2026 r. na podstawie umowy o pracę przewidującej, że wynagrodzenie otrzymywane jest 5 dnia danego miesiąca (płatne z góry), z wyjątkiem pierwszego, za lipiec 2026 r., które płatne jest 5 dnia miesiąca następnego po miesiącu rozpoczęcia pracy. W konsekwencji 5 sierpnia 2026 r. pracownik otrzyma podwójne wynagrodzenie – za lipiec oraz sierpień 2026 r. Mimo to pracodawca, wypłacając podwójne wynagrodzenie, będzie mógł potrącić tylko jedne miesięczne koszty uzyskania przychodów (za sierpień). Dodatkowe miesięczne koszty uzyskania przychodów (za lipiec) pracownik będzie jednak mógł potrącić w zeznaniu rocznym składanym za 2026 r.

3.1.4. Pracownicze koszty uzyskania przychodów w wysokości kosztów faktycznie poniesionych

Określone przepisami art. 22 ust. 2 ustawy o PIT roczne limity kosztów uzyskania przychodów nie mają bezwzględnego zastosowania. Z art. 22 ust. 11 ustawy o PIT wynika bowiem, że jeżeli roczne koszty uzyskania przychodów (o których mowa w art. 22 ust. 2 ustawy o PIT) są niższe od wydatków na dojazd do zakładu lub zakładów pracy środkami transportu autobusowego, kolejowego, promowego lub komunikacji miejskiej, to w rocznym rozliczeniu podatku koszty te mogą być przyjęte przez pracownika w wysokości wydatków faktycznie poniesionych. Wydatki te muszą być udokumentowane wyłącznie imiennymi biletami okresowymi. Aby przepis ten znalazł zastosowanie – jak wyjaśnił Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z 21 lipca 2010 r., sygn. akt I SA/Go 494/10:

WSA *Muszą zostać spełnione łącznie warunki:*
1. *wydatki pracownika były wyższe od kosztów ustawowo określonych,*
2. *były poniesione na transport do zakładu pracy,*
3. *dojazd do pracy odbył się ściśle wymienionymi środkami transportu,*
4. *wydatki zostały udokumentowane wyłącznie imiennymi biletami okresowymi.*

Przepisu tego, jak również przepisów przewidujących stosowanie podwyższonych kosztów uzyskania przychodów (tj. art. 22 ust. 2 pkt 3 i 4 ustawy o PIT) nie stosuje się jednak, gdy pracownik otrzymuje zwrot kosztów dojazdu do zakładu pracy. Wyjątkiem jest przypadek, gdy zwrócone koszty zostały zaliczone do przychodów pracownika podlegających opodatkowaniu (zob. art. 22 ust. 13 ustawy o PIT). Wówczas art. 22

eprasa.pl 73b09227c7

ust. 11 ustawy o PIT (jak również przepisy przewidujące stosowanie podwyższonych kosztów uzyskania przychodów) ma zastosowanie.

3.2. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów posiadaczy praw własności przemysłowej

W sposób ryczałtowy ustalane są również koszty uzyskania przychodów posiadaczy praw własności przemysłowej. Jak wynika z art. 22 ust. 9 pkt 1 ustawy o PIT, koszty uzyskania przychodów z tytułu zapłaty za przeniesienie prawa własności projektu wynalazczego, topografii układu scalonego, znaku towarowego lub wzoru zdobniczego przez pierwszego właściciela określa się w wysokości 50% osiągniętego przychodu. W tej samej wysokości – zgodnie z art. 22 ust. 9 pkt 2 ustawy o PIT – określa się koszty uzyskania przychodów z tytułu opłaty licencyjnej za przeniesienie prawa stosowania projektu wynalazczego, topografii układu scalonego, znaku towarowego lub wzoru zdobniczego, otrzymanej w pierwszym roku trwania licencji od pierwszej jednostki, z którą zawarto umowę licencyjną.

Należy przy tym podkreślić, że w roku podatkowym łączna wysokość wymienionych kosztów uzyskania przychodów oraz kosztów uzyskania przychodów, o których mowa w art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o PIT (zob. także punkt **3.3. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów twórców i artystów**), nie może przekroczyć kwoty stanowiącej górną granicę pierwszego przedziału skali podatkowej (zob. art. 22 ust. 9a ustawy o PIT; limit ten obowiązuje również płatników pobierających zaliczki na podatek dochodowy; zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 6 lutego 2017 r., sygn. 3063-ILPB1-1.4511.20.2017.1.KF), czyli 120 000 zł. Po przekroczeniu tego limitu koszty uzyskania przychodów, o których mowa, do końca danego roku podatnikom nie przysługują (wynoszą 0 zł).

Wymienione powyżej prawa są prawami własności przemysłowej określonymi w większości przepisami ustawy – Prawo własności przemysłowej (j.t. Dz.U. z 2023 r. poz. 1170 ze zm.).

3.3. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów twórców i artystów

Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów stosuje się również w stosunku do przychodów z tytułu korzystania przez twórców z praw autorskich i artystów wykonawców z praw pokrewnych, w rozumieniu odrębnych przepisów, lub rozporządzania przez nich tymi prawami. Koszty uzyskania tych przychodów określa się w wysokości 50% osiągniętego przychodu, z zastrzeżeniem, że:

1) koszty te oblicza się od przychodu pomniejszonego o potrącone przez płatnika w danym miesiącu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na

eprasa.pl 73b09227c7

ubezpieczenie chorobowe, których podstawę wymiaru stanowi ten przychód (zob. art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o PIT);

2) w roku podatkowym ich łączna wysokość wraz z kosztami uzyskania przychodów, o których mowa w art. 22 ust. 9 pkt 1 i 2 ustawy o PIT (zob. także punkt **3.2. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów posiadaczy praw własności przemysłowej**), nie może przekroczyć kwoty stanowiącej górną granicę pierwszego przedziału skali podatkowej, czyli 120 000 zł (zob. art. 22 ust. 9a ustawy o PIT). Po przekroczeniu tego limitu zryczałtowane koszty uzyskania przychodów nie przysługują, czyli wynoszą 0 zł (zob. przykładowo wyrok WSA w Warszawie z 11 lipca 2014 r., sygn. akt III SA/Wa 78/14, czy interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 22 sierpnia 2016 r., sygn. IPPB4/4511-925/16-3/MS);

3) w przypadku korzystania przez podatnika ze zwolnienia, o którym mowa w:
   - art. 21 ust. 1 pkt 148 lit. a ustawy o PIT (tj. zwolnienia obejmującego przychody podatników, którzy nie ukończyli 26. roku życia),
   - art. 21 ust. 1 pkt 152 lit. a ustawy o PIT (tj. zwolnienia obejmującego przychody podatników, którzy przenieśli miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej),
   - art. 21 ust. 1 pkt 153 lit. a ustawy o PIT (tj. zwolnienia obejmującego przychody podatników wychowujących co najmniej czwórkę dzieci) lub
   - art. 21 ust. 1 pkt 154 ustawy o PIT (tj. przychodów podatników, którzy mimo nabycia uprawnień nie otrzymują emerytur i rent),

suma łącznych 50% kosztów uzyskania przychodów oraz przychodów zwolnionych od podatku na podstawie tych zwolnień nie może w roku podatkowym przekroczyć kwoty stanowiącej górną granicę pierwszego przedziału skali podatkowej, czyli 120 000 zł (zob. art. 22 ust. 9aa ustawy o PIT); uznać należy, że również w takim przypadku po przekroczeniu tego limitu zryczałtowane koszty uzyskania przychodów nie przysługują, czyli wynoszą 0 zł.

Należy przy tym wskazać, że przedmiotem prawa autorskiego jest utwór, czyli każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (zob. art. 1 ust. 1 ustawy z 4 lutego 1984 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, j.t. Dz.U. z 2025 r. poz. 24 ze zm. – dalej: ustawa o prawie autorskim i prawach pokrewnych).

W szczególności, jak stanowi art. 1 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, przedmiotem prawa autorskiego są utwory:

1) wyrażone słowem, symbolami matematycznymi, znakami graficznymi (literackie, publicystyczne, naukowe, kartograficzne oraz programy komputerowe),
2) plastyczne,
3) fotograficzne,

eprasa.pl 73b09227c7

4) lutnicze,
5) wzornictwa przemysłowego,
6) architektoniczne, architektoniczno-urbanistyczne i urbanistyczne,
7) muzyczne i słowno-muzyczne,
8) sceniczne, sceniczno-muzyczne, choreograficzne i pantomimiczne,
9) audiowizualne (w tym filmowe).

Natomiast prawa przysługujące artystom wykonawcom są określone przez przepis art. 86 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Należy dodać, że na podstawie art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o PIT 50% koszty uzyskania przychodów mogą być stosowane także do przychodów z umów o dzieło. Dotyczy to przypadków, gdy praca wykonywana przez stronę tej umowy jest twórcza, tzn. niepowtarzalna, ma indywidualny charakter oraz spełnia przesłanki utworu określone w ustawie o prawie autorskim i prawach pokrewnych, a strona umowy jest twórcą bądź artystą wykonawcą w rozumieniu ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 7 sierpnia 2015 r., sygn. IPPB4/4511-636/15-4/MP).

Wyjaśnić przy tym należy, że nie ma obowiązku zaznaczania w umowach o dzieło obejmujących przeniesienie autorskich praw majątkowych odrębnych części wynagrodzenia przypadających na wykonanie dzieła oraz przeniesienie praw autorskich. W konsekwencji nie ma przeszkód, aby całe wynagrodzenie określone tymi umowami było wynagrodzeniem za przeniesienie autorskich praw majątkowych. W przypadkach takich cały przychód z tytułu umowy o dzieło może korzystać z 50% kosztów uzyskania przychodów, co potwierdzają organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Informacji Skarbowej z 25 kwietnia 2018 r., sygn. 0115-KDIT2-1.4011.71.2018.2.AS, oraz z 2 maja 2018 r., sygn. 0112-KDIL3-1.4011.169.2018.2.KF).

Od 1 stycznia 2018 r. 50% koszty uzyskania przychodów na podstawie art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o PIT mogą być stosowane wyłącznie do określonych rodzajów przychodów. Są to – jak wynika z art. 22 ust. 9b ustawy o PIT – przychody uzyskiwane z tytułu:

1) działalności twórczej w zakresie architektury, architektury wnętrz, architektury krajobrazu, inżynierii budowlanej, urbanistyki, literatury, sztuk plastycznych (pojęcie to obejmuje również przychody z tytułu działalności twórczej w zakresie projektowania graficznego – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 25 kwietnia 2018 r., sygn. 0115-KDIT2-1.4011.71.2018.2.AS), wzornictwa przemysłowego, muzyki, fotografiki, twórczości audialnej i audiowizualnej, programów komputerowych, gier komputerowych, teatru, kostiumografii, scenografii, reżyserii, choreografii, lutnictwa artystycznego, sztuki ludowej oraz dziennikarstwa;

eprasa.pl 73b09227c7

2) działalności artystycznej w dziedzinie sztuki aktorskiej, estradowej, tanecznej i cyrkowej oraz w dziedzinie dyrygentury, wokalistyki i instrumentalistyki;
3) produkcji audialnej i audiowizualnej;
4) działalności publicystycznej;
5) działalności muzealniczej w dziedzinie wystawienniczej, naukowej, popularyzatorskiej, edukacyjnej oraz wydawniczej;
6) działalności konserwatorskiej;
7) prawa zależnego, o którym mowa w art. 2 ust. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, do opracowania cudzego utworu w postaci tłumaczenia;
8) działalności badawczo-rozwojowej, naukowo-dydaktycznej, naukowej oraz prowadzonej w uczelni działalności dydaktycznej.

W stosunku do innych przychodów (np. przychodów z tytułu świadczenia usług tłumaczeń innych niż usługi tłumaczeń cudzego utworu) 50% koszty uzyskania przychodów na podstawie art. 22 ust. 9 pkt 3 ustawy o PIT nie przysługują. Do przychodów należy w związku z tym stosować koszty uzyskania przychodów w wysokości 20% (względnie – w przypadku osób zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę – koszty pracownicze).

3.4. Autorskie koszty uzyskania przychodów u pracowników

Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów, o których mowa w art. 22 ust. 9 pkt 1–3 ustawy o PIT, stosowane mogą być również do niektórych przychodów osiąganych przez pracowników, tj. przez osoby zatrudnione na podstawie umowy o pracę (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 22 stycznia 2019 r., sygn. 0113-KDIPT3.4011.540.2018.2.MG, czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Białymstoku z 28 listopada 2017 r., sygn. akt I SA/Bk 731/17). Jest to możliwe, jeżeli spełnione są trzy warunki wskazane w interpretacji ogólnej Ministra Finansów z 15 września 2020 r. (sygn. DD3.8201.1.2018), tj.:

1) powstanie w ramach stosunku pracy utworu będącego przedmiotem prawa autorskiego,
2) dysponowanie obiektywnymi dowodami potwierdzającymi stworzenie przez pracownika utworu będącego przedmiotem prawa autorskiego; przy czym dowodem może być oświadczenie pracodawcy i pracownika stwierdzające, że została wykonana praca twórcza, jeżeli określa, jaki utwór powstał,
3) wyraźne wyodrębnienie honorarium autorskiego od innych składników wynagrodzenia pracownika – twórcy (z zastrzeżeniem wskazanych w interpretacji ogólnej przypadków, w których 50% koszty uzyskania przychodów można stosować do całości wynagrodzenia twórcy); we wskazanej interpretacji ogólnej Minister Finansów wyjaśnił obowiązujące w tym zakresie zasady.

eprasa.pl 73b09227c7

3.5. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów z tytułu działalności wykonywanej osobiście

Zasady rozliczania kosztów uzyskania przychodów z działalności wykonywanej osobiście określają przepisy art. 22 ust. 9 pkt 4 i 5 ustawy o PIT. Z punktu widzenia tych przepisów zryczałtowane koszty uzyskania przychodów z tytułu działalności wykonywanej osobiście ustala się w dwojaki sposób:

1) w wysokości 20% uzyskanego przychodu – koszty te oblicza się od przychodu pomniejszonego o potrącone przez płatnika w danym miesiącu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy o PIT, których podstawę wymiaru stanowią te przychody,
2) w wysokości 250 zł miesięcznie, a jeżeli podatnik uzyskuje te przychody od więcej niż jednego podmiotu albo od tego samego podmiotu, ale z tytułu kilku stosunków prawnych – w wysokości nieprzekraczającej łącznie 4500 zł za rok podatkowy (odpowiednie zastosowanie mają w takim przypadku wyjaśnienia dotyczące stosowania miesięcznych kosztów uzyskania przychodów na podstawie kilku stosunków pracy – zob. punkt **3.1. Pracownicze koszty uzyskania przychodów**).

Tabela 2. Zryczałtowane koszty uzyskania przychodów z tytułu działalności wykonywanej osobiście

Przychody, których koszty uzyskania ustala się w wysokości 20% uzyskanego przychodu	Przychody, których koszty uzyskania ustala się w wysokości kosztów pracowniczych
1	2
1) przychody z osobiście wykonywanej działalności artystycznej, literackiej, naukowej, trenerskiej, oświatowej i publicystycznej, w tym z tytułu udziału w konkursach z dziedziny nauki, kultury i sztuki oraz dziennikarstwa, jak również przychody z uprawiania sportu, stypendia sportowe przyznawane na podstawie odrębnych przepisów oraz przychody sędziów z tytułu prowadzenia zawodów sportowych (art. 13 pkt 2 ustawy o PIT); 2) przychody z działalności polskich arbitrów uczestniczących w procesach arbitrażowych z partnerami zagranicznymi (art. 13 pkt 4 ustawy o PIT); 3) przychody otrzymywane przez osoby wykonujące czynności związane z pełnieniem obowiązków społecznych lub obywatelskich, bez względu na sposób powoływania tych osób, nie wyłączając odszkodowania za utracony zarobek, z wyjątkiem przychodów, o których mowa w art. 13 pkt 7 ustawy o PIT (art. 13 pkt 5 ustawy o PIT); 4) przychody osób, którym organ władzy lub administracji państwowej albo samorządowej, sąd lub prokurator	1) przychody otrzymywane przez osoby, niezależnie od sposobu ich powoływania, należące do składu zarządów, rad nadzorczych, komisji lub innych organów stanowiących osób prawnych (art. 13 pkt 7 ustawy o PIT); 2) przychody uzyskiwane na podstawie umów o zarządzanie przedsiębiorstwem, kontraktów menedżerskich lub umów o podobnym charakterze, w tym przychody z tego rodzaju umów zawieranych w ramach prowadzonej przez podatnika pozarolniczej działalności gospodarczej (art. 13 pkt 9 ustawy o PIT).

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
(na podstawie właściwych przepisów) zlecił wykonanie określonych czynności (z wyjątkiem przychodów, o których mowa w art. 13 pkt 9 ustawy o PIT), a zwłaszcza przychody: ■ biegłych w postępowaniu sądowym, dochodzeniowym i administracyjnym oraz ■ płatników i inkasentów z należności publicznoprawnych, a także ■ z tytułu udziału w komisjach powoływanych przez organy władzy lub administracji państwowej albo samorządowej (art. 13 pkt 6 ustawy o PIT); 5) przychody z tytułu wykonywania usług, na podstawie umowy zlecenia lub umowy o dzieło, o których mowa w art. 13 pkt 8 ustawy o PIT, z wyjątkiem: ■ przychodów uzyskanych na podstawie umów zawieranych w ramach prowadzonej przez podatnika pozarolniczej działalności gospodarczej oraz ■ przychodów, o których mowa w art. 13 pkt 9 ustawy o PIT.	

3.6. Koszty uzyskania przychodów osiągniętych na podstawie umów, do których stosuje się przepisy dotyczące umów zlecenia lub umów o dzieło

Przychody z tytułu umów, do których stosuje się przepisy dotyczące umów zlecenia lub umów o dzieło (w tym uzyskiwane na podstawie umów zlecenia lub umów o dzieło), nie zawsze stanowią przychody z działalności wykonywanej osobiście. Jeżeli przychody te uzyskiwane są od podmiotów niewymienionych w art. 13 pkt 8 ustawy o PIT, to stanowią one przychody z innych źródeł, o których mowa w art. 10 ust. 1 pkt 9 ustawy o PIT. Koszty uzyskania tych przychodów określa się – jak wynika z art. 22 ust. 9 pkt 6 ustawy o PIT – w wysokości 20% uzyskanego przychodu (z zastrzeżeniem, że koszty te oblicza się od przychodu pomniejszonego o potrącone przez płatnika lub opłacone przez podatnika w danym miesiącu składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe oraz na ubezpieczenie chorobowe, o których mowa w art. 26 ust. 1 pkt 2 lit. b ustawy o PIT, których podstawę wymiaru stanowi ten przychód).

3.7. Możliwość zastosowania podwyższonych kosztów uzyskania przychodów

Istnieje możliwość zastosowania wyższych kosztów uzyskania przychodów niż wynikające z norm procentowych określonych w art. 22 ust. 9 pkt 1–4 i 6 ustawy o PIT. Jest tak w przypadkach, gdy podatnik udowodni, że koszty uzyskania przychodów były wyższe niż te wynikające z zastosowania norm procentowych. W takiej sytuacji koszty

eprasa.pl 73b09227c7

uzyskania przychodów przyjmuje się w wysokości kosztów faktycznie poniesionych (zob. art. 22 ust. 10 ustawy o PIT).

4. Koszty uzyskania przychodów z działalności gospodarczej

W praktyce najwięcej wątpliwości budzi rozpoznawanie kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej. Wynika to z tego, że osoby prowadzące działalność gospodarczą stanowią największą grupę podatników rozpoznających koszty uzyskania przychodów w rzeczywistej ich wysokości.

Kosztami uzyskania przychodów z działalności gospodarczej są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów z działalności gospodarczej lub zachowania albo zabezpieczenia działalności gospodarczej jako źródła przychodów – art. 22 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1 ustawy o CIT (wyjątkiem są koszty wymienione jako niestanowiące kosztów uzyskania przychodów). W świetle tego przepisu – jak wyjaśnił Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 12 września 2017 r. (sygn. akt II FSK 2300/15):

NSA *Podatnik ma możliwość odliczenia kosztów pod warunkiem, że mają one bezpośredni związek z prowadzoną działalnością gospodarczą, a ich poniesienie ma bądź może mieć wpływ na wielkość osiągniętego przychodu.*

Wyrok ten dotyczy ustawy o PIT, lecz od 1 stycznia 2018 r. ma odpowiednie zastosowanie również na gruncie ustawy o CIT. W związku z wyodrębnieniem z początkiem 2018 r. zysków kapitałowych jako źródła przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym od osób prawnych (zob. art. 7 ust. 1 ustawy o CIT w brzmieniu obowiązującym od 1 stycznia 2018 r.) koszty uzyskania tych przychodów nie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów z innych źródeł przychodów, w tym przychodów z działalności gospodarczej. Z kolei koszty uzyskania przychodów z działalności gospodarczej nie mogą być obecnie uwzględniane przy ustalaniu na gruncie ustawy o CIT dochodu z zysków kapitałowych.

4.1. Dokumentowanie kosztów uzyskania przychodów

Według ustawy o PIT koszty uzyskania przychodów występują u podatników prowadzących działalność gospodarczą opodatkowaną na zasadach ogólnych według skali podatkowej lub podatkiem liniowym (w przypadku podatników prowadzących działalność gospodarczą opodatkowaną w formie ryczałtu od przychodów ewidencjonowanych lub karty podatkowej koszty uzyskania przychodów nie występują). Podatnicy ci (względnie spółki cywilne, jawne i partnerskie, których podatnicy są wspólnikami) obowiązani są do prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów albo ksiąg rachunkowych (zob. art. 24a ustawy o PIT). Księgi rachunkowe prowadzone są również przez wszystkich podatników podatku dochodowego od osób prawnych.

eprasa.pl 73b09227c7

Zasady prowadzenia podatkowej księgi przychodów i rozchodów określa rozporządzenie w sprawie PKPiR, natomiast zasady prowadzenia ksiąg rachunkowych – ustawa o rachunkowości. To właśnie przez pryzmat przepisów tych dwóch aktów prawnych, co do zasady, ocenia się, czy poniesienie kosztów uzyskania przychodów zostało przez podatników należycie udokumentowane.

4.1.1. Dokumentowanie kosztów uzyskania przychodów w podatkowej księdze przychodów i rozchodów

Koszty uzyskania przychodów mogą być księgowane w podatkowej księdze przychodów i rozchodów na podstawie dwóch grup dokumentów. Do pierwszej należą wymienione przepisami § 6 ust. 3 rozporządzenia w sprawie PKPiR:

1) faktury, faktury VAT RR, rachunki oraz dokumenty celne;
2) dowody określające zmniejszenie kosztów uzyskania przychodów lub zwiększenie przychodów na podstawie art. 22p ustawy o PIT;
3) inne dowody, wymienione w § 7 i 8 rozporządzenia w sprawie PKPiR, potwierdzające dokonanie zdarzenia gospodarczego zgodnie z jego rzeczywistym przebiegiem i zawierające co najmniej następujące dane:
   a) wiarygodne określenie wystawcy lub wskazanie stron (nazwy i adresy) uczestniczących w zdarzeniu gospodarczym, którego dowód dotyczy,
   b) datę wystawienia dowodu oraz datę lub okres dokonania zdarzenia gospodarczego, którego dowód dotyczy, z tym że jeżeli data dokonania zdarzenia gospodarczego odpowiada dacie wystawienia dowodu, wystarcza podanie jednej daty,
   c) przedmiot zdarzenia gospodarczego i jego wartość oraz ilościowe określenie, jeżeli przedmiot zdarzenia jest wymierny w jednostkach naturalnych,
   d) podpisy osób uprawnionych do prawidłowego udokumentowania zdarzeń gospodarczych

– oznaczone numerem lub w inny sposób umożliwiający powiązanie dowodu z zapisami księgowymi dokonanymi na jego podstawie.

Do drugiej grupy należą dokumenty wymienione w § 7 i 8 rozporządzenia w sprawie PKPiR. Zgodnie z § 7 są to:

1) noty księgowe, sporządzone w celu skorygowania zapisu dotyczącego zdarzenia gospodarczego, wynikającego z dowodu obcego lub własnego, otrzymane od kontrahenta podatnika lub przekazane kontrahentowi;
2) dowody opłat pocztowych i bankowych;
3) inne dowody opłat, w tym dokonywanych na podstawie książeczek opłat oraz dowody zawierające dane, o których mowa w § 6 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia w sprawie PKPiR.

eprasa.pl 73b09227c7

Natomiast dokumentami, o których mowa w § 8 rozporządzenia w sprawie PKPiR, są:

1) dowody wewnętrzne, tj. dowody zaopatrzone w datę i podpisy osób, które bezpośrednio dokonały wydatków, określające:
   - przy zakupie – nazwę towaru oraz ilość, cenę jednostkową i wartość,
   - w innych przypadkach – przedmiot zdarzeń gospodarczych i wysokość wydatku (kosztu);

   Dowodami wewnętrznymi można, co do zasady, dokumentować wyłącznie koszty wskazane w § 8 ust. 2 rozporządzenia w sprawie PKPiR (zob. tabelę 3).
2) paragony lub dowody kasowe dokumentujące wydatki poniesione za granicą na zakup paliwa i olejów; paragon fiskalny lub dowód kasowy powinien zawierać następujące dane:
   - datę,
   - oznaczenie jednostki wydającej dokument,
   - ilość,
   - cenę jednostkową oraz wartość, za jaką dokonano zakupu;

Na odwrocie paragonu fiskalnego lub dowodu kasowego wpisuje się imię i nazwisko właściciela zakładu (nazwę firmy), adres oraz rodzaj (nazwę) dokonanego zakupu.

Tabela 3. Koszty, które mogą być dokumentowane za pomocą dowodów wewnętrznych

Koszty, które mogą być dokumentowane za pomocą dowodów wewnętrznych	Uwagi
1	2
Koszty zakupu, bezpośrednio od krajowego producenta lub hodowcy, produktów roślinnych i zwierzęcych, nieprzerobionych sposobem przemysłowym lub przerobionych sposobem przemysłowym	jeżeli przerób polega na kiszeniu produktów roślinnych lub przetwórstwie mleka albo na uboju zwierząt rzeźnych i obróbce poubojowej tych zwierząt
Koszty zakupu od ludności, sklasyfikowanych w Polskiej Klasyfikacji Wyrobów i Usług (PKWiU), surowców roślin zielarskich i ziół dziko rosnących leśnych, jagód, owoców leśnych i grzybów leśnych	PKWiU ex 02.30.40.0
Wartości produktów roślinnych i zwierzęcych pochodzących z własnej uprawy lub hodowli prowadzonej przez podatnika	
Koszty diet i innych należności za czas podróży służbowej pracowników oraz wartości diet z tytułu podróży służbowych osób prowadzących działalność gospodarczą i osób z nimi współpracujących	w takich przypadkach dowody wewnętrzne powinny zawierać co najmniej następujące dane: imię i nazwisko, cel podróży, nazwę miejscowości docelowej, liczbę godzin i dni przebywania w podróży służbowej (data i godzina wyjazdu oraz powrotu), stawkę i wartość przysługujących diet

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
Koszty zakupu od ludności odpadów poużytkowych, stanowiących surowce wtórne, z wyłączeniem zakupu (skupu) metali nieżelaznych oraz przeznaczonych na złom samochodów i ich części składowych	
Wydatki związane z opłatami za czynsz, energię elektryczną, telefon, wodę, gaz i centralne ogrzewanie, w części przypadającej na działalność gospodarczą	podstawą do sporządzenia dowodów wewnętrznych są w takich przypadkach dokumenty obejmujące całość opłat na te cele
Opłaty sądowe i notarialne	
Wydatki związane z parkowaniem samochodu w sytuacji, gdy są one poparte dokumentami niezawierającymi danych, o których mowa w § 6 ust. 3 pkt 3 rozporządzenia w sprawie PKPiR	podstawą sporządzania dowodów wewnętrznych są w takich przypadkach bilety z parkometrów, kupony oraz bilety jednorazowe załączane do sporządzanego dowodu wewnętrznego

4.1.2. Dokumentowanie kosztów uzyskania przychodów w księgach rachunkowych

W przypadku podatników prowadzących księgi rachunkowe koszty uzyskania przychodów są księgowane, co do zasady, na podstawie dowodów księgowych otrzymywanych od kontrahentów (zob. art. 20 ust. 2 pkt 1 ustawy o rachunkowości). W drodze wyjątku, w przypadku uzasadnionego braku możliwości uzyskania zewnętrznych obcych dowodów źródłowych, kierownik jednostki może zezwolić na udokumentowanie operacji gospodarczej za pomocą księgowych dowodów zastępczych sporządzonych przez osoby dokonujące tych operacji. Nie może to jednak dotyczyć operacji gospodarczych, których przedmiotem są zakupy opodatkowane podatkiem od towarów i usług oraz skup metali nieżelaznych od ludności (zob. art. 20 ust. 4 ustawy o rachunkowości).

Warunki, jakie muszą spełniać dowody księgowe, zawarte są w art. 21 ustawy o rachunkowości. Z przepisów tych wynika, że dowody księgowe powinny zawierać co najmniej:

1) określenie rodzaju dowodu i jego numeru identyfikacyjnego,
2) określenie stron (nazwy, adresy) dokonujących operacji gospodarczej,
3) opis operacji oraz jej wartość, jeżeli to możliwe, określoną także w jednostkach naturalnych,
4) datę dokonania operacji, a gdy dowód został sporządzony pod inną datą – także datę sporządzenia dowodu,
5) podpis wystawcy dowodu oraz osoby, której wydano lub od której przyjęto składniki aktywów,

eprasa.pl 73b09227c7

6) stwierdzenie sprawdzenia i zakwalifikowania dowodu do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie miesiąca oraz sposobu ujęcia dowodu w księgach rachunkowych (dekretacja), podpis osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

W praktyce jednak najczęściej dowody księgowe nie muszą zawierać wszystkich wymienionych danych, gdyż – jak stanowi art. 21 ust. 1a ustawy o rachunkowości – można zaniechać zamieszczania w dowodach księgowych danych wymienionych:

1) w punktach 1–3 i 5, jeżeli wynika to z odrębnych przepisów (to właśnie z tego względu faktury są dowodami księgowymi, mimo że, przykładowo, najczęściej nie zawierają podpisów ich wystawcy oraz nabywcy),
2) w punkcie 6, jeżeli wynika to z techniki dokumentowania zapisów księgowych.

4.1.3. Wadliwość dokumentów dotyczących wydatków

Dokumentami księgowymi są, co do zasady, tylko dokumenty niewadliwe. Jednakże – jak wynika z orzecznictwa sądów administracyjnych – wadliwość danego dokumentu księgowego (np. faktury) nie wyłącza automatycznie możliwości rozpoznania na jego podstawie kosztu uzyskania przychodów. Tytułem przykładu można wskazać wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14 grudnia 2021 r. (sygn. akt II FSK 1217/21), w którym czytamy, że:

NSA *Sama wadliwość dokumentu dotyczącego danego wydatku lub jego brak, nie oznacza automatycznie, że ten wydatek nie został poniesiony, gdyż jego poniesienie, jak wskazano wyżej, może być wykazane innymi dowodami, ale w takiej sytuacji, to podatnik, który chce zaliczenia wydatku do kosztów uzyskania przychodu musi wykazać, że istotnie ten wydatek w konkretnej wysokości i w ramach konkretnego zdarzenia gospodarczego oraz w określonym czasie i na rzecz określonego podmiotu, poniósł.*

4.2. Potrącalność kosztów w czasie

Koszty uzyskania przychodów nie mogą być przez podatników rozpoznawane w sposób dowolny. Przepisy obu ustaw o podatku dochodowym zawierają wskazania, do jakich lat podatkowych mogą być zaliczane ponoszone przez podatników koszty uzyskania przychodów.

Wyróżnić przy tym można dwie metody potrącania kosztów uzyskania przychodów. Metody te potocznie nazywane są metodą kasową oraz metodą memoriałową.

4.2.1. Kasowa metoda rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów

Koszty uzyskania przychodów metodą kasową rozpoznaje ogromna większość podatników (jak również spółek cywilnych osób fizycznych, spółek jawnych osób fizycznych oraz spółek partnerskich), którzy prowadzą podatkowe księgi przychodów i rozchodów. Tylko bowiem nieliczni podatnicy prowadzący podatkowe księgi przychodów

eprasa.pl 73b09227c7

i rozchodów decydują się na rozpoznawanie kosztów uzyskania przychodów metodą memoriałową (na co pozwala art. 22 ust. 6 ustawy o PIT).

Koszty uzyskania przychodów w przypadku stosowania metody kasowej są potrącalne tylko w tym roku podatkowym, w którym zostały poniesione (zob. art. 22 ust. 4 ustawy o PIT). Za dzień poniesienia kosztu u takich podatników uważa się dzień wystawienia faktury (rachunku) lub innego dowodu stanowiącego podstawę do zaksięgowania (ujęcia) kosztu (zob. art. 22 ust. 6b ustawy o PIT). Powoduje to, że u podatników stosujących tę metodę koszty stają się potrącalne w dacie wystawienia faktury, rachunku lub innego dokumentu (np. noty obciążeniowej) stanowiącego podstawę do zaksięgowania (ujęcia) kosztu (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 16 stycznia 2020 r., sygn. 0113-KDIPT2-1.4011.529.2019.2.MM). Dotyczy to również sytuacji, gdy faktury dokumentujące dostawę towarów lub świadczenie usługi są wystawiane przed ich dokonaniem/wykonaniem (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 7 stycznia 2015 r., sygn. ITPB1/415-1012/14/WM).

4.2.2. Memoriałowa metoda rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów

Koszty uzyskania przychodów metodą memoriałową rozpoznają przede wszystkim podatnicy prowadzący księgi rachunkowe. Na rozpoznawanie kosztów uzyskania przychodów tą metodą mogą się zdecydować również podatnicy prowadzący podatkowe księgi przychodów i rozchodów (warunkiem jest, aby stale w każdym roku podatkowym księgi te były prowadzone w sposób umożliwiający wyodrębnienie kosztów uzyskania przychodów odnoszących się tylko do tego roku podatkowego – zob. art. 22 ust. 6 ustawy o PIT).

4.2.2.1. Dwa rodzaje kosztów

W przypadku podatników stosujących metodę memoriałową koszty uzyskania przychodów dzielą się na koszty bezpośrednio związane z przychodami oraz koszty pośrednio związane z przychodami. Koszty bezpośrednio związane z przychodami są, co do zasady, potrącalne w roku podatkowym, w którym osiągnięte zostały odpowiadające im przychody (zob. art. 22 ust. 5 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4 ustawy o CIT). Natomiast koszty pośrednio związane z przychodami są, co do zasady, potrącalne w dacie ich poniesienia (zob. art. 22 ust. 5c zdanie pierwsze ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4d zdanie pierwsze ustawy o CIT).

Od obu zasad istnieją wyjątki. W przypadku kosztów bezpośrednio związanych z przychodami dotyczą one kosztów odnoszących się do przychodów danego roku podatkowego, a ponoszonych po dniu:

1) sporządzenia sprawozdania finansowego lub upływu terminu do złożenia zeznania – w przypadku podatników obowiązanych do sporządzania sprawozdania finansowego,

eprasa.pl 73b09227c7

2) złożenia zeznania lub upływu terminu do jego złożenia – w przypadku podatników, którzy nie są obowiązani do sporządzania sprawozdania finansowego.

W takich przypadkach koszty uzyskania przychodów bezpośrednio związane z przychodami są potrącalne w roku podatkowym następującym po roku, za który sporządzane jest sprawozdanie finansowe lub składane zeznanie (zob. art. 22 ust. 5a i 5b ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4b i 4c ustawy o CIT).

Natomiast w przypadku kosztów pośrednio związanych z przychodami wyjątek od zasady, że są one potrącalne w dacie ich poniesienia, odnosi się do kosztów dotyczących okresu przekraczającego rok podatkowy, w stosunku do których nie jest możliwe określenie, jaka ich część dotyczy danego roku podatkowego. Koszty takie stanowią koszty uzyskania przychodów poszczególnych lat podatkowych proporcjonalnie do długości okresu, którego dotyczą (zob. art. 22 ust. 5c zdanie drugie ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4d zdanie drugie ustawy o CIT).

Zauważyć przy tym należy, że w przeszłości organy podatkowe dopuszczały możliwość jednorazowego zaliczania do kosztów uzyskania przychodów nieistotnych kosztów pośrednio związanych z przychodami dwóch lub więcej lat podatkowych (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 4 grudnia 2017 r., sygn. 0111-KDIB1-2.4010.372.2017.1.AK, czy z 13 sierpnia 2018 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.259.2018.1.AP). Z czasem jednak organy podatkowe zmieniły zdanie w tej kwestii i obecnie wyjaśniają, że również takie koszty powinny być przez podatników rozliczane w czasie (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 9 marca 2022 r., sygn. 0111-KDIB1-1.4010.12.2022.1.AW, oraz z 29 kwietnia 2022 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.123.2022.1.BJ).

W praktyce pojawiają się często wątpliwości, czy dane koszty stanowią koszty bezpośrednio związane z przychodami czy koszty inne niż bezpośrednio związane z przychodami. Warto w związku z tym wskazać przykładowe koszty należące do obu tych grup (tabela 4).

Tabela 4. Przykładowe koszty związane z przychodami

Koszty bezpośrednio związane z przychodami	Koszty inne niż bezpośrednio związane z przychodami
1	2
■ koszty nabycia towarów handlowych, ■ koszty materiałów wykorzystywanych do produkcji, ■ ponoszone przez deweloperów koszty opłat za wyłączenie gruntów rolnych z produkcji, opłaty adiacenckie (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 7 listopada 2013 r., sygn. ITPB3/423-364a/13/PST), koszty odsetek od pożyczek zaciąganych na działalność	■ koszty transportu towarów, w tym towarów handlowych i materiałów (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 7 stycznia 2014 r., sygn. IPPB3/423-855/13-2/KK), ■ koszty dochodzenia wierzytelności własnych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 9 lutego 2009 r., sygn. ITPB3/423675/08/DK),

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
deweloperską (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 1 lutego 2016 r., sygn. IPPB3/4510-1091/15-2/AG) czy koszty projektów budynków (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 30 marca 2015 r., sygn. IBPBI/2/423-1474/12/14/IZ).	■ koszty ponoszone w związku z posiadaniem nieruchomości (np. podatek od nieruchomości czy opłaty roczne za użytkowanie wieczyste), w tym jeżeli są to nieruchomości przeznaczone do odsprzedaży (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 21 maja 2015 r., sygn. IPPB5/4510-261/15-2/MW), ■ koszty praw do wyłącznej sprzedaży (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 25 sierpnia 2014 r., sygn. IPPB3/423-569/14-2/GJ).

4.2.2.2. Dzień poniesienia kosztu

Za dzień poniesienia kosztu uzyskania przychodów przez podatników stosujących metodę memoriałową uważa się, co do zasady, dzień, na który ujęto koszt w księgach rachunkowych (zaksięgowano) na podstawie otrzymanej faktury (rachunku), albo dzień, na który ujęto koszt na podstawie innego dowodu w przypadku braku faktury (rachunku). Wyjątkiem są sytuacje, gdy dotyczyłoby to ujętych jako koszty rezerw albo biernych rozliczeń międzyokresowych kosztów (zob. art. 22 ust. 5d ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4e ustawy o CIT). Z orzecznictwa sądów administracyjnych wynika jednocześnie, że określenie „dzień, na który ujęto koszt w księgach rachunkowych" oznacza dzień wpisania do ksiąg rachunkowych wydatku na podstawie faktury lub innego dokumentu. Tytułem przykładu wskazać można wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6 grudnia 2016 r. (sygn. akt II FSK 2221/16), z 14 sierpnia 2019 r. (sygn. akt II FSK 2914/17) oraz z 14 sierpnia 2019 r. (sygn. akt II FSK 2914/17). Jak czytamy w pierwszym z tych wyroków:

NSA *(...) za dzień, na który ujęto koszt w księgach rachunkowych (zaksięgowano) na podstawie otrzymanej faktury (rachunku), albo dzień, na który ujęto koszt na podstawie innego dowodu, w przypadku braku faktury (rachunku) – w rozumieniu art. 15 ust. 4e ustawy o CIT – należy uznać dzień, w którym koszt ten zaewidencjonowano w urządzeniach księgowych podatnika. Zaksięgowanie takiego kosztu nie oznacza ujęcia go w księgach rachunkowych jako kosztu, ale wprowadzenie do systemu ewidencyjnego pod dowolną postacią. W konsekwencji rozpoznanie takiego kosztu jako kosztu podatkowego jest niezależne od jego bilansowego ujęcia, a w szczególności od tego, czy koszt ten bilansowano jednorazowo, czy też jego bilansowanie rozkładano w czasie, stosując amortyzację bilansową.*

Podobne stanowisko reprezentują w najnowszych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 29 kwietnia 2020 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.89.2020.1.BG),

eprasa.pl 73b09227c7

z 26 września 2022 r. (sygn. 0111-KDIB1-3.4010.343.2022.2.PC), z 22 listopada 2022 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4010.94.2022.2.SP) czy z 30 listopada 2022 r. (sygn. 0111-KDIB1-3.4010.826.2022.1.JKU). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *Uznanie kosztu za pośredni odnosi ten skutek, że jego ujęcie w księgach rachunkowych jest momentem jego rozpoznania jako kosztu uzyskania przychodu. Chodzi tutaj o jakiekolwiek ujęcie kosztu w księgach bez konieczności dokonania tego na koncie kosztowym (za wyjątkiem rezerw lub biernych rozliczeń międzyokresowych). Dla określenia momentu powstania kosztu uzyskania przychodu (pośredniego) wystarczające jest ujęcie np. w dzienniku.*

4.2.3. Stosowanie metody memoriałowej do kosztów dotyczących dwóch i więcej niż dwóch lat podatkowych

Nie zawsze koszty uzyskania przychodów inne niż bezpośrednio związane z przychodami mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów jednorazowo w dacie ich poniesienia. Jeżeli bowiem koszty te dotyczą okresu przekraczającego rok podatkowy, a nie jest możliwe określenie, jaka ich część dotyczy danego roku podatkowego, stanowią one koszty uzyskania przychodów proporcjonalnie do długości okresu, którego dotyczą (zob. art. 22 ust. 5c zdanie drugie ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4d zdanie drugie ustawy o CIT).

Przepis ten może mieć zastosowanie przykładowo w przypadku kosztów polis ubezpieczeniowych (zob. np. interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 4 stycznia 2011 r., sygn. IBPBI/2/423-1335/10/AP) czy kosztów gwarancji ubezpieczeniowych. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 16 grudnia 2015 r. (sygn. IBPB-1-3/4510-704/15/JKT):

MF *W odniesieniu do ponoszonych wydatków na udzielone gwarancje będzie miała zastosowanie generalna zasada wynikająca z art. 15 ust. 4d updop, w myśl której, koszty uzyskania przychodów, inne niż koszty bezpośrednio związane z przychodami, są potrącalne w dacie ich poniesienia. Jeżeli koszty te dotyczą okresu przekraczającego rok podatkowy, a nie jest możliwe określenie, jaka ich część dotyczy danego roku podatkowego, w takim przypadku stanowią koszty uzyskania przychodów proporcjonalnie do długości okresu, którego dotyczą.*

Istnieją wątpliwości, czy omawiane przepisy dotyczą również kosztów świadczeń jednorazowych, których skutek trwa jednak przez okres przekraczający przełom/przełomy lat podatkowych, np. kosztów przeglądów okresowych. Wydaje się, że tak, gdyż z przepisów nie wynika, aby istotny był rodzaj związku między kosztem a latami podatkowymi. W związku z tym można uznać, że jeżeli przeprowadzenie przeglądów okresowych pozwala użytkować dane urządzenie przez czas na przełomie lat podatkowych, to koszt przeprowadzenia takiego przeglądu należy uznać za koszt dotyczący okresu przekraczającego rok podatkowy. W konsekwencji będzie on częściowo zaliczany do podatkowych kosztów uzyskania przychodów lat, których dotyczy (chyba że czas ten

eprasa.pl 73b09227c7

jest jedynie okresem maksymalnym i może ulec skróceniu, np. ze względu na osiągnięcie przez pojazd określonego przebiegu – zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 14 maja 2013 r., sygn. akt III SA/Wa 3037/12).

4.2.4. Metoda memoriałowa a opłaty ponoszone w związku z zawieraniem umów leasingu

Obecnie zarówno sądy administracyjne, jak i organy podatkowe uważają, że opłaty ponoszone w związku z zawieraniem umów leasingu są kosztami uzyskania przychodów jednorazowo w dacie ich poniesienia. Tytułem przykładu wskazać można interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 3 lipca 2015 r. (sygn. IPPB1/4511-394/15-3/DK), interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 28 sierpnia 2015 r. (sygn. IPTPB1/4511-306/15-4/SJ) czy interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 18 października 2016 r. (sygn. IPPB1/4511-921/16-3/ES).

4.2.5. Rozliczanie kosztów metodą kasową

Od 1 stycznia 2025 r. osoby fizyczne osiągające przychody z działalności gospodarczej mogą wybrać kasową metodę rozpoznania przychodów i potrącania kosztów w działalności gospodarczej. Metoda kasowa będzie dotyczyć wyłącznie transakcji pomiędzy przedsiębiorcami (B2B).

Z metody kasowej może skorzystać podatnik, w tym podatnik rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej, osiągający przychody z działalności gospodarczej prowadzonej samodzielnie, jeżeli łącznie spełnia następujące warunki:

- jego przychody z prowadzonej samodzielnie działalności gospodarczej w roku bezpośrednio poprzedzającym dany rok podatkowy nie przekroczyły kwoty 2 000 000 zł (limit ten obowiązuje od 1 stycznia 2026 r.; w 2025 r. obowiązywał limit w wysokości 1 000 000 zł); w przypadku przedsiębiorstwa w spadku w przychodach uwzględnia się również przychody z działalności gospodarczej prowadzonej samodzielnie przez zmarłego przedsiębiorcę;
- nie będzie prowadził ksiąg rachunkowych;
- złoży właściwemu naczelnikowi urzędu skarbowego oświadczenie o wyborze metody kasowej.

Z metody kasowej mogą zatem skorzystać tylko podatnicy opodatkowani:

- według skali podatkowej, podatkiem liniowym albo podatnicy IP BOX, którzy prowadzą PKPiR; tacy podatnicy będą mogli skorzystać z metody kasowej w odniesieniu do osiąganych przychodów i ponoszonych kosztów, albo
- ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych; tacy podatnicy z uwagi na nierozpoznawanie kosztów podatkowych będą mogli skorzystać z metody kasowej tylko w odniesieniu do osiąganych przychodów

eprasa.pl 73b09227c7

– jeżeli ich przychody z samodzielnej działalności gospodarczej za poprzedni rok podatkowy nie przekroczyły 2 000 000 zł.

Oświadczenie o wyborze metody kasowej

Podatnik, który chce skorzystać z metody kasowej, musi złożyć na piśmie oświadczenie o wyborze tej metody do naczelnika urzędu skarbowego w terminie do 20 lutego roku podatkowego. W przypadku podatnika rozpoczynającego prowadzenie działalności gospodarczej w trakcie roku podatkowego oświadczenie to należy złożyć w terminie do 20 dnia miesiąca następującego po miesiącu rozpoczęcia działalności gospodarczej, a jeżeli rozpoczęcie działalności gospodarczej nastąpiło w grudniu roku podatkowego – w terminie do końca roku podatkowego. Podatnik, który wybrał metodę kasową, jest obowiązany stosować ją przez cały rok podatkowy. Dokonany wybór dotyczy również lat następnych, chyba że podatnik, w terminie do 20 lutego roku podatkowego, zawiadomił na piśmie właściwego naczelnika urzędu skarbowego o rezygnacji z tej metody rozliczania przychodów.

Koszty uzyskania przychodów w metodzie kasowej

Podatnik, który wybierze metodę kasową, obowiązany jest rozliczać koszty podatkowe w roku podatkowym, w którym uregulował zobowiązanie wynikające z transakcji zawartej z innym przedsiębiorcą, nie wcześniej jednak niż w dacie poniesienia kosztu. Ponadto może zaliczać do kosztów podatkowych również wydatki uregulowane częściowo.

Metodą kasową nie są objęte:

- koszty wynagrodzeń pracowniczych oraz umów zlecenia, o dzieło rozliczanych w działalności wykonywanej osobiście,
- odpisy amortyzacyjne od środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych.

W przypadku kosztów uzyskania przychodów – w przeciwieństwie do osiąganych przychodów – przepisy dotyczące metody kasowej nie przewidują wyłączenia ze stosowania tej metody w odniesieniu do transakcji z podmiotami powiązanymi lub podmiotami z krajów stosujących szkodliwą konkurencję podatkową.

4.2.6. Koszty wynagrodzeń i składek „pracowniczych”

W szczególny sposób do kosztów uzyskania przychodów zaliczane są wynagrodzenia pracowników, składki na ubezpieczenia społeczne, wpłaty dokonywane do pracowniczych planów kapitałowych oraz składki na Fundusz Pracy, Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych i Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Koszty takie – jak wynika z przepisów art. 22 ust. 6ba i 6bb ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4g i 4h ustawy o CIT – rozliczane są, co do zasady, metodą memoriałową (także w przypadku podatników, co do zasady, rozpoznających koszty uzyskania przychodów metodą kasową).

eprasa.pl 73b09227c7

Wymienionych kosztów dotyczą trzy grupy przepisów. Pierwsza z tych grup przepisów dotyczy wypłacanych przez pracodawców:

1) należności ze stosunku pracy, stosunku służbowego, stosunku pracy nakładczej, spółdzielczego stosunku pracy i należności z tytułu członkostwa w rolniczej spółdzielni produkcyjnej lub innej spółdzielni zajmującej się produkcją rolną oraz
2) zasiłków pieniężnych z ubezpieczenia społecznego.

Należności te – jak wynika z przepisów art. 22 ust. 6ba ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4g ustawy o CIT – stanowią koszty uzyskania przychodów w miesiącu, za który są należne, pod warunkiem że zostały wypłacone lub postawione do dyspozycji w terminie wynikającym z przepisów prawa pracy, umowy lub innego stosunku prawnego łączącego strony. W przypadku uchybienia temu terminowi do należności tych stosuje się art. 23 ust. 1 pkt 55 ustawy o PIT lub art. 16 ust. 1 pkt 57 ustawy o CIT. Oznacza to, że należności te stają się kosztem uzyskania przychodu dopiero z chwilą ich wypłacenia, dokonania lub postawienia do dyspozycji pracownika. W przypadku przekroczenia obowiązującego terminu wypłaty wynagrodzeń wynikającego z odrębnych przepisów prawa pracy, umowy lub innego stosunku prawnego pracodawca może zaliczyć je do kosztów podatkowych dopiero w miesiącu, w którym dokonał faktycznej wypłaty wynagrodzeń.

WAŻNE! Jeżeli wypłata pensji odbyła się w prawidłowym terminie, to pracodawca ma prawo zaliczyć koszty wynagrodzeń, w tym składki ZUS finansowane przez pracowników, do miesiąca, którego te wynagrodzenia dotyczyły.

Druga grupa przepisów dotyczy opłacanych przez pracodawców składek na:

1) ubezpieczenia społeczne w części finansowanej przez pracodawcę,
2) Fundusz Pracy,
3) Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych,
4) Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych.

Składki te – jak wynika z brzmienia art. 22 ust. 6bb ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4h ustawy o CIT – stanowią koszty uzyskania przychodów w miesiącu, za który należności te są należne, pod warunkiem że składki zostaną opłacone w terminie wynikającym z odrębnych przepisów. W przypadku uchybienia temu terminowi do składek tych stosuje się, odpowiednio, art. 23 ust. 1 pkt 55a i art. 23 ust. 3d ustawy o PIT lub art. 16 ust. 1 pkt 57a i art. 16 ust. 7d ustawy o CIT, a więc wymienione składki stają się kosztem uzyskania przychodów dopiero w momencie ich opłacenia.

Przykład 2
W styczniu 2026 r. spółka z o.o. wypłaci wynagrodzenie swoim pracownikom. Termin zapłaty składek na ubezpieczenie społeczne w części finansowanej przez spółkę upły-

eprasa.pl 73b09227c7

nie 16 lutego 2026 r. Jeżeli spółka z o.o. wpłaci przedmiotowe składki na rachunek ZUS w terminie, stanowić one będą podatkowe koszty uzyskania przychodów stycznia. W przeciwnym razie składki te stanowić będą koszty uzyskania przychodów miesiąca, w którym zostaną zapłacone.

WAŻNE! Przepisy art. 23 ust. 1 pkt 37 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 40 ustawy o CIT wyłączają możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów składek na ubezpieczenia społeczne oraz Fundusz Pracy, Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych i inne fundusze celowe utworzone na podstawie odrębnych ustaw – od nagród i premii wypłaconych w gotówce lub papierach wartościowych z dochodu po opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Trzecia grupa przepisów dotyczy wpłat dokonywanych do pracowniczych planów kapitałowych, o których mowa w ustawie o pracowniczych planach kapitałowych, w części finansowanej przez podmiot zatrudniający w rozumieniu tej ustawy. Wpłaty takie stanowią koszty uzyskania przychodów w miesiącu, za który są należne, pod warunkiem że zostaną odprowadzone w terminie określonym w tej ustawie (zob. art. 22 ust. 6bc ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4ga ustawy o CIT). W przypadku uchybienia temu terminowi do wpłat tych stosuje się art. 23 ust. 1 pkt 55aa ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 57aa ustawy o CIT, a więc wpłaty te stają się kosztem uzyskania przychodów dopiero w momencie ich dokonania.

WAŻNE! Przepisy art. 23 ust. 1 pkt 37a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 40a ustawy o CIT wyłączają możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wpłat dokonywanych do pracowniczych planów kapitałowych – od nagród i premii wypłaconych z dochodu po opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

Ponadto ustawy o podatku dochodowym zawierają wyłączenia z kosztów uzyskania przychodów mające na celu przeciwdziałanie zatrudnianiu pracowników „na czarno". I tak nie uważa się za koszty uzyskania przychodów:

1) wypłaconych, dokonanych lub postawionych do dyspozycji wypłat, świadczeń oraz innych należności z tytułu nielegalnego zatrudnienia w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 13 lit. a ustawy z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy oraz wypłaconego pracownikowi wynagrodzenia w części, w jakiej pracodawca nie ujawnił ich właściwym organom państwowym (zob. art. 23 ust. 1 pkt 55c ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 57c ustawy o CIT);
2) opłaconych przez płatnika składek na ubezpieczenie emerytalne, rentowe i chorobowe od wynagrodzeń z tytułu nielegalnego zatrudnienia oraz od części nieujawnionego wynagrodzenia (zob. art. 23 ust. 1 pkt 55d ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 57d ustawy o CIT).

eprasa.pl 73b09227c7

Przykład 3
W grudniu 2026 r. zostanie ujawnione, że X spółka z o.o. w okresie od 1 lipca do 30 września 2026 r. nielegalnie zatrudniała osobę fizyczną, jak również że z tytułu tego zatrudnienia osoba ta otrzymała kwotę 10 000 zł. W tej sytuacji spółka X nie będzie mogła zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów ani kwoty wypłaconego nielegalnie zatrudnionej osobie fizycznej wynagrodzenia, ani składek ZUS od tego wynagrodzenia. Ponadto w spółce z o.o. powstaną podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym przychody w kwocie łącznie 24 418 zł (na kwotę tę składa się kwota otrzymanego przez osobę fizyczną wynagrodzenia, tj. 10 000 zł, oraz trzykrotność minimalnego wynagrodzenia za pracę obowiązującego w 2026 r., tj. 14 418 zł; zob. art. 12 ust. 1 pkt 13 i 14 ustawy o CIT).

4.3. Korygowanie kosztów uzyskania przychodów

Przez wiele lat wątpliwości budziła kwestia sposobu korygowania kosztów uzyskania przychodów (oraz przychodów). Z początkiem 2016 r. wątpliwości w tym zakresie zostały częściowo usunięte. Wprowadzono bowiem przepisy określające zasady korygowania kosztów uzyskania przychodów (jak również przychodów), jeżeli konieczność korekty nie jest spowodowana błędem rachunkowym lub inną oczywistą omyłką.

Ustawy o podatku dochodowym nie definiują pojęć „błąd rachunkowy" i „oczywista omyłka". Pojęcia te należy w związku z tym rozumieć zgodnie z ich znaczeniem potocznym. I tak – jak wyjaśnił Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji indywidualnej z 20 października 2023 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.433.2023.2.AZ):

MF *(...) za „błąd rachunkowy" należy uznać sytuację, gdy koszt został niewłaściwie ujęty ze względu na błąd w toku wykonywania obliczeń; może to dotyczyć zarówno okoliczności leżących po stronie wystawcy faktury czy innego dokumentu księgowego (np. błędne podanie na fakturze cen lub wartości towarów), jak i po stronie odbiorcy takiego dokumentu (np. wprowadzenie do ksiąg rachunkowych nieprawidłowej cyfry, zastosowanie wadliwego kursu waluty obcej przy przeliczaniu wartości przychodu na złote, etc.).*
Z kolei – jak czytamy w dalszej części wskazanej interpretacji – *za „inną oczywistą omyłkę" należy uznać inny oczywisty błąd, który nie jest jednocześnie błędem rachunkowym. Takim błędem będzie np. ujęcie w kosztach podatkowych faktury wystawionej na podmiot inny niż faktyczny nabywca towaru. „Omyłka" wiązać się może również z błędem polegającym albo na nieprawidłowym wystawieniu albo nieprawidłowym ujęciu dowodu księgowego. Okoliczność taka musi mieć zatem charakter „pierwotny". Co więcej, „omyłka" musi być „oczywista". Oznacza to, że w przypadku jakichkolwiek wątpliwości co do charakteru przyczyn korekty, korekta winna być dokonywana w okresie wystawienia faktury korygującej (bądź innego dokumentu potwierdzającego stosowną korektę).*

Przepisami określającymi zasady korygowania kosztów uzyskania przychodów (jak również przychodów), jeżeli konieczność korekty nie jest spowodowana błędem rachunkowym lub inną oczywistą omyłką, są przede wszystkim przepisy art. 22 ust. 7c

eprasa.pl 73b09227c7

ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4i ustawy o CIT. Wynika z nich, że jeżeli korekta kosztu uzyskania przychodu, w tym odpisu amortyzacyjnego, nie jest spowodowana błędem rachunkowym lub inną oczywistą omyłką, korekty dokonuje się poprzez zmniejszenie lub zwiększenie kosztów uzyskania przychodów poniesionych w okresie rozliczeniowym, w którym została otrzymana faktura lub – w przypadku braku faktury – inny dokument potwierdzający przyczyny korekty.

Przykład 4
W marcu 2026 r. podatnikowi zostanie przyznany rabat do zakupów dokonanych w 2025 r. Fakturę korygującą dokumentującą ten rabat osoba fizyczna, o której mowa, otrzyma 17 marca 2026 r. Konsekwencją tego będzie konieczność zmniejszenia kosztów uzyskania przychodów w marcu 2026 r. (tj. w miesiącu otrzymania faktury).

Szczególna sytuacja ma miejsce, jeżeli w okresie rozliczeniowym, w którym powinna zostać rozliczona korekta kosztów, podatnik nie poniósł kosztów uzyskania przychodów lub kwota poniesionych kosztów jest niższa niż kwota zmniejszenia. W takich przypadkach podatnik jest obowiązany do zwiększenia przychodów o kwotę, o którą nie zostały zmniejszone koszty uzyskania przychodów (zob. art. 22 ust. 7d ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4j ustawy o CIT).

Przykład 5
Wróćmy do przykładu 4 i załóżmy, że w marcu 2026 r. podatnik poniesie koszty uzyskania przychodów w kwocie 720 zł, podczas gdy kwota zmniejszenia wyniesie 1350 zł. W takim przypadku podatnik będzie obowiązany do:
- zmniejszenia kosztów uzyskania przychodów w marcu 2026 r. o 720 zł,
- zwiększenia przychodów w marcu 2026 r. o 630 zł (1350 zł – 720 zł).

Okres, przez jaki można dokonywać korekt kosztów uzyskania przychodów, jest tożsamy z okresem przedawnienia się zobowiązania podatkowego, którego dotyczy korygowany koszt (zob. art. 22 ust. 7e ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4k ustawy o CIT). A zatem najczęściej korekty te dokonywane będą przez okres 5 lat, licząc od końca roku kalendarzowego, w którym upłynął termin płatności podatku za rok podatkowy poniesienia kosztu uzyskania przychodu, którego dotyczy korekta (zob. art. 70 § 1 Ordynacji podatkowej).

Przykład 6
W lipcu 2025 r. podatnik (osoba fizyczna) kupił towar. Korekta kosztu uzyskania przychodu związanego z tym zakupem jest na omawianych zasadach możliwa przynajmniej do końca 2031 r. (termin płatności podatku za 2025 r. upłynie bowiem 30 kwietnia 2026 r., a więc pięcioletni okres przedawnienia liczony jest od 31 grudnia 2026 r.).

Szczególny charakter mają przepisy art. 22 ust. 7f ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4l ustawy o CIT. Mają one zastosowanie w przypadkach, gdy korekta dokonywana jest po

eprasa.pl 73b09227c7

wystąpieniu jednego z czterech określonych w nim zdarzeń. Wówczas korekt kosztów uzyskania przychodów trzeba dokonywać wstecznie, tj. w okresach rozliczeniowych wystąpienia określonych wskazanymi przepisami zdarzeń (zob. tabelę 5).

Tabela 5. Szczególne okresy rozliczeniowe dokonywania korekty kosztów uzyskania przychodów

Zdarzenie	Okres rozliczeniowy dokonania korekty kosztów uzyskania na nowych zasadach
Likwidacja przez osobę fizyczną pozarolniczej działalności gospodarczej (dotyczy tylko PIT)	ostatni okres rozliczeniowy przed likwidacją działalności gospodarczej
Likwidacja przez osobę fizyczną działów specjalnych produkcji rolnej (dotyczy tylko PIT)	ostatni okres rozliczeniowy przed likwidacją działów specjalnych produkcji rolnej
Zmiana formy opodatkowania na zryczałtowaną formę opodatkowania (ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, karta podatkowa, podatek tonażowy lub zryczałtowany podatek w zakresie budowy statku lub przebudowy statku)	ostatni okres rozliczeniowy przed zmianą formy opodatkowania
Zmiana zasady ustalania dochodów przez osobę fizyczną prowadzącą działy specjalne produkcji rolnej (dotyczy tylko PIT)	ostatni okres rozliczeniowy przed zmianą zasady ustalania dochodów

Podkreślić należy, że omawiane przepisy mają zastosowanie wyłącznie w przypadkach, gdy korekta kosztów uzyskania przychodów nie jest spowodowana błędem rachunkowym lub inną oczywistą omyłką. W przypadku korekt spowodowanych błędami rachunkowymi lub innymi oczywistymi omyłkami nadal obowiązuje zasada wstecznego korygowania kosztów uzyskania przychodów, tj. w okresach rozliczeniowych ich poniesienia.

Przykład 7
Na początku stycznia 2026 r. podatnik (osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą) otrzymał fakturę korygującą. Powodem wystawienia korekty było zawyżenie na fakturze pierwotnej ilości sprzedanego podatnikowi towaru. W tej sytuacji – zważywszy, że kwota wykazana na fakturze pierwotnej została w całości zaliczona do kosztów uzyskania przychodów – korekty (zmniejszenia) kosztów uzyskania przychodów podatnik jest obowiązany dokonać wstecznie.

4.3.1. Wyłączenia możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów płatności ze względu na sposób dokonania zapłaty

Przepisami art. 22p ustawy o PIT oraz art. 15d ustawy o CIT określone są wyłączenia możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów płatności ze względu na

eprasa.pl 73b09227c7

sposób dokonania zapłaty. Wyłączenia te mają zastosowanie ze względu na dokonanie płatności:

1) bez pośrednictwa rachunku płatniczego przedsiębiorcy,
2) na rachunek spoza wykazu, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT,
3) z naruszeniem obowiązku zastosowania mechanizmu podzielonej płatności.

Cechą wspólną tych wyłączeń jest fakt, że dotyczą one płatności, o których mowa w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców, a więc wyłącznie transakcji, w których obiema jej stronami są przedsiębiorcy.

Wyłączenia te nie mają zatem zastosowania w przypadku zakupu towarów od osób prywatnych oraz rolników (przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców nie stosuje się bowiem do działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego – zob. art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy – Prawo przedsiębiorców; powoduje to, że w działalności wytwórczej w rolnictwie w zakresie upraw rolnych oraz chowu i hodowli zwierząt, ogrodnictwa, warzywnictwa, leśnictwa i rybactwa śródlądowego rolnicy nie są przedsiębiorcami w rozumieniu ustawy – Prawo przedsiębiorców).

Przykład 8
Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą kupi w 2026 r. od osoby prywatnej samochód za 28 000 zł, za który zapłaci w całości gotówką. Nie wyłączy to możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych dotyczących tego samochodu.

Transakcjami, o których mowa w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców, są przy tym wyłącznie transakcje, których jednorazowa wartość, bez względu na liczbę wynikających z transakcji płatności, przekracza 15 000 zł lub równowartość tej kwoty (przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji). Wyłączenia określone przepisami art. 22p ustawy o PIT oraz art. 15d ustawy o CIT nie mają zatem zastosowania do płatności dotyczących transakcji o wartości nieprzekraczającej 15 000 zł (lub równowartości tej kwoty w walucie obcej).

Przykład 9
Na początku stycznia 2026 r. podatnik kupił towary handlowe za łączną kwotę 23 985 zł brutto (tj. 19 500 zł netto + 4485 zł VAT), dokonując zapłaty gotówką. Wydatku związanego z nabyciem tych towarów podatnik nie może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów.

Wskazać przy tym należy, że transakcją określoną w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców jest cała transakcja, a nie tylko jej nadwyżka ponad 15 000 zł. W konsekwencji

eprasa.pl 73b09227c7

kwoty, która nie stanowi kosztów uzyskania przychodów na podstawie omawianych przepisów, nie należy pomniejszać o 15 000 zł (co potwierdzają w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 24 października 2017 r., sygn. 0113-KDIPT2 -1.4011.301.2017.1.AG).

Należałoby przy tym uznać, że w przypadku płatności tylko częściowo dokonywanych przelewem, które dotyczą zakupów opodatkowanych podatkiem VAT, części tych płatności należy proporcjonalnie przyporządkowywać do kwot podatku VAT. Nie jest dopuszczalne przyjmowanie, że kwoty płacone przelewem dotyczą tylko części netto dokonywanych zakupów.

Przykład 10

Wróćmy do poprzedniego przykładu (9) i załóżmy, że części płatności, tj. 7000 zł, podatnik dokonał przelewem. W takim przypadku koszt zakupu towarów handlowych trzeba podzielić na dwie części, tj.:

1) część przypadającą na płatność przelewem, tj. 5691,06 zł netto + 1308,94 zł VAT (łącznie 7000 zł) – część ta może zostać zaliczona do podatkowych kosztów uzyskania przychodów podatnika, przy czym jeżeli z tytułu zakupu podatnikowi przysługuje prawo do odliczenia VAT, do kosztów uzyskania przychodów może zaliczyć kwotę 5691,06 zł,
2) część przypadającą na płatność gotówką, tj. 13 808,94 zł + 3176,06 zł (razem 16 985 zł) – część ta nie stanowi kosztu uzyskania przychodów podatnika.

Istnieją wątpliwości, jak w świetle omawianych przepisów należy traktować usługi ciągłe rozliczane w okresach rozliczeniowych. W takich przypadkach należy rozróżnić umowy zawarte na czas określony oraz umowy zawarte na czas nieokreślony.

W przypadku umów zawartych na czas określony raczej powszechnie przyjmuje się, że jednorazowa wartość transakcji to łączna wartość płatności wynikających z umowy (zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego we Wrocławiu z 27 września 2017 r., sygn. akt I SA/Wr 688/17). A zatem transakcją przekraczającą 15 000 zł jest, przykładowo, zawarcie umowy najmu na czas określony, jeżeli suma wynikających z tej umowy płatności przekracza 15 000 zł.

Natomiast jeżeli chodzi o umowy zawierane na czas nieokreślony, spotkać się można z różnymi stanowiskami. W świetle wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 19 lutego 2021 r. (sygn. akt II FSK 2704/18) wydaje się, że za prawidłowe trzeba uznać stanowisko, zgodnie z którym przez jednorazową wartość transakcji należy rozumieć wartość świadczeń dokonanych na podstawie jednej umowy stanowiącej podstawę prawną tych świadczeń, a w konsekwencji omawiany obowiązek płatności dokonywanych od momentu, w którym wartość tych świadczeń przekroczy 15 000 zł.

eprasa.pl 73b09227c7

Przykład 11
W lutym 2026 r. podatnik zawrze umowę na czas nieokreślony o świadczenie usług stałej obsługi prawnej. Zawarta z kancelarią prawną umowa przewidywać będzie, że wynagrodzenie z tytułu świadczenia usług w tym zakresie wynosi 3000 zł brutto miesięcznie. Przyjęcie zaprezentowanego stanowiska oznaczałoby, że do płatności wynikających z tej umowy wyłączenia, o których mowa w przepisach art. 22p ustawy o PIT oraz art. 15d ustawy o CIT, będą mogły mieć zastosowanie począwszy od szóstego miesiąca współpracy.

Wskazać przy tym należy, że w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców mowa jest o płatnościach. W konsekwencji przyjmuje się najczęściej, że obowiązek dokonywania i przyjmowania płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą za pośrednictwem rachunku płatniczego odnosi się wyłącznie do spełnienia świadczeń w formie rozliczeń pieniężnych (zob. przykładowo wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2 czerwca 2011 r., sygn. akt I FSK 1075/10). Powoduje to, że w części, w jakiej zobowiązania są regulowane w innej formie (np. w przypadku płatności dokonywanych w drodze kompensaty, nettingu, barteru czy faktoringu), obowiązek dokonywania i przyjmowania płatności za pośrednictwem rachunku płatniczego nie obowiązuje, a w konsekwencji nie mają zastosowania wyłączenia określone przepisami art. 22p ustawy o PIT oraz art. 15d ustawy o CIT.

Dotyczy to w szczególności transakcji rozliczanych w drodze potrącenia (kompensaty). Co istotne, potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem może tu być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 7 października 2016 r. (sygn. 2461-IBPB-1-3.4510.824.2016.1.SK) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 9 stycznia 2017 r. (sygn. 0461-ITPB1.4511.885.2016.2.DP). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *(...) w przypadku uregulowania po dniu 31 grudnia 2016 r. zobowiązania poprzez kompensatę, niezależnie od wielkości transakcji, art. 22p ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych nie znajdzie zastosowania.*

Kwestią sporną jest przy tym, czy wynikający z art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców obowiązek dokonywania płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą za pośrednictwem rachunku płatniczego obowiązuje w przypadku dokonywania zakupów u zagranicznych przedsiębiorców. Wydaje się, że nie. Jednak organy podatkowe reprezentują w tej kwestii odmienne stanowisko. Tytułem przykładu wskazać można interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 20 czerwca 2017 r. (sygn. 0112-KDIL5.4010.58.2017.1.ŁM), w której czytamy, że:

MF *Wnioskodawca będący podatnikiem podatku dochodowego od osób prawnych nie będzie mógł zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów kosztów wynikających z transakcji, których stroną jest przedsiębiorca zagraniczny, których jednorazowa wartość przekracza równowartość 15 000 zł i płatność nie zostanie uregulowana za pośrednictwem rachunku płatniczego. Reasumując,*

eprasa.pl 73b09227c7

Wnioskodawca nie będzie uprawniony do zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów zapłaty przedsiębiorcy zagranicznemu kwoty przekraczającej 15 000 zł z pominięciem rachunku bankowego, tj. dokonanej gotówką.

4.3.1.1. Płatności dokonane bez pośrednictwa rachunku płatniczego

W ustawach o podatku dochodowym określono sankcje za dokonywanie płatności z naruszeniem tego obowiązku. Jak wynika z art. 22p ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT, podatnicy prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą nie zaliczają do kosztów uzyskania przychodów kosztu w takiej części, w jakiej kwota płatności dotycząca transakcji określonej w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców została dokonana bez pośrednictwa rachunku płatniczego (patrz: przykłady 9 i 10).

4.3.1.2. Płatności dokonane na rachunek spoza białej listy

Przepisami art. 96b ustawy o VAT określony jest wykaz, który obejmuje, między innymi, podatników zarejestrowanych jako podatnicy VAT (w części tej wykaz potocznie nazywany jest białą listą). Są w nim wskazywane między innymi numery posiadanych przez podatników rachunków rozliczeniowych oraz imiennych rachunków w spółdzielczej kasie oszczędnościowo-kredytowej (zob. art. 96b ust. 3 pkt 13 ustawy o VAT).

Podatnicy podatku dochodowego nie mogą zaliczyć do KUP kosztów wynikających z niektórych płatności dokonywanych przez podatników na rachunki spoza wspomnianego wykazu (zob. art. 22p ust. 1 pkt 2 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 1 pkt 2 ustawy o CIT). Wyłączenie to ma zastosowanie, jeżeli spełnione są łącznie cztery warunki (zob. tabelę 6).

Tabela 6. Wyłączenie z KUP płatności dokonanych na rachunek spoza białej listy

Lp.	Warunki wyłączenia z kosztów kwot płatności dokonanych na rachunek spoza wykazu, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT
1.	Płatność dotyczyła dostawy towarów lub świadczenia usług, potwierdzonych fakturą, dokonanych przez dostawcę towarów lub usługodawcę zarejestrowanego na potrzeby podatku VAT jako podatnik VAT czynny.
2.	Płatność została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT.
3.	Płatność dotyczyła transakcji, o której mowa w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców.
4.	Nie ma zastosowania jedno z określonych przepisami art. 22p ust. 4 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 4 ustawy o CIT wyłączeń stosowania.

Warunek 1. Omawiane wyłączenie może mieć zastosowanie jedynie, gdy dokonana płatność dotyczyła dostawy towarów lub świadczenia usług, potwierdzonych fakturą, dokonanych przez dostawcę towarów lub usługodawcę zarejestrowanego na potrzeby

eprasa.pl 73b09227c7

podatku VAT jako podatnik VAT czynny. W konsekwencji wyłączenie to nie ma zastosowania, jeżeli płatność dotyczy:

1) niepotwierdzonych fakturą dostaw towarów lub świadczenia usług

Przykład 12
Na początku 2026 r. spółka ABC kupiła przedsiębiorstwo od podatnika X. Sprzedaży przedsiębiorstwa podatnik X nie udokumentuje fakturą, gdyż transakcje zbycia (w tym sprzedaży) przedsiębiorstw nie podlegają opodatkowaniu podatkiem VAT (zob. art. 6 pkt 1 ustawy o VAT). W tej sytuacji spółka ABC mogła – bez ryzyka wyłączenia zapłaconej kwoty z kosztów uzyskania przychodów – dokonać zapłaty za nabyte przedsiębiorstwo na dowolny rachunek podatnika X (nie mogła jednak – ze względu na wyłączenie z kosztów, o którym mowa w art. 22p ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT – dokonać zapłaty bez pośrednictwa rachunku płatniczego).

albo

2) dostaw towarów lub świadczenia usług dokonanych przez dostawcę towarów lub usługodawcę niezarejestrowanego na potrzeby podatku VAT jako podatnik VAT czynny.

Przykład 13
8 stycznia 2026 r. podatnik X kupił za 27 000 zł maszynę od podatnika Y, który nie jest zarejestrowany jako podatnik VAT (gdyż korzysta ze zwolnienia z VAT). Za maszynę tę podatnik X mógł – bez ryzyka wyłączenia zapłaconej kwoty z kosztów uzyskania przychodów – zapłacić na dowolny rachunek podatnika Y (nie mógł jednak – ze względu na wyłączenie z kosztów, o którym mowa w art. 22p ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT – dokonać zapłaty bez pośrednictwa rachunku płatniczego).

Warunek 2. Omawiane wyłączenie może mieć zastosowanie tylko, jeżeli płatność została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT. Wystąpienie tego warunku ziszcza się na dzień zlecenia przelewu, a więc zmiany związane z usunięciem lub pojawieniem się w wykazie danego rachunku po dniu zlecenia przelewu nie są uwzględniane przy ocenie, czy warunek ten jest spełniony. W konsekwencji omawiane wyłączenie:

1) nie ma zastosowania, jeżeli po zleceniu przelewu, lecz przed realizacją przelewu (tj. przed datą obciążenia rachunku bankowego podatnika), rachunek, na który trafił przelew, został usunięty z wykazu podmiotów, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT,

2) może mieć zastosowanie, gdy rachunek, na który został zlecony przelew, został wpisany do tego wykazu po zleceniu przelewu, a przed jego realizacją (a więc mimo że płatność trafiła na rachunek zawarty w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT).

eprasa.pl 73b09227c7

Przykład 14
15 stycznia 2026 r. podatnik X zlecił przelew na rachunek bankowy podatnika Y z datą wykonania 27 stycznia 2026 r.
Scenariusz A:
W dniu 15 stycznia 2026 r. rachunek bankowy, na który podatnik X zlecił przelew, był wskazany w wykazie, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT. Tydzień później rachunek ten został wykreślony z tego wykazu. Mimo to w tej sytuacji podatnikowi X nie grozi sankcja w postaci wyłączenia z kosztów ze względu na dokonanie zapłaty na rachunek spoza wykazu.
Scenariusz B:
W dniu 15 stycznia 2026 r. rachunek bankowy, na który podatnik X zlecił przelew, nie był wskazany w wykazie, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT. Tydzień później został do tego wykazu wpisany, a w konsekwencji płatność dokonana przez podatnika X ostatecznie trafi na rachunek znajdujący się w tym wykazie. Mimo to w tej sytuacji podatnikowi X grozi sankcja w postaci wyłączenia z kosztów ze względu na dokonanie zapłaty na rachunek spoza wykazu.

Omawiane wyłączenie nie ma przy tym zastosowania w przypadku dokonywania płatności na tzw. wirtualne rachunki bankowe, które są powiązane z rzeczywistymi rachunkami bankowymi wskazanymi w wykazie, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT (co potwierdzają w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe; zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 7 października 2019 r., sygn. 0111-KDIB1-1.4010.330.2019.1.MF, oraz z 2 lipca 2020 r., sygn. 0112-KDIL2-2.4011.353.2020.2.IM).

Warunek 3. Omawiane wyłączenie ma zastosowanie, jeżeli płatność dotyczy transakcji, o której mowa w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców, a więc jeżeli istnieje wynikający z tego artykułu obowiązek dokonywania i przyjmowania płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy. Jest tak, jeżeli spełnione są łącznie dwa warunki, tj.:

1) obiema stronami transakcji, z której wynika płatność, są przedsiębiorcy,
2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 15 000 zł lub równowartość tej kwoty (przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji).

Przykład 15
8 stycznia 2026 r. spółka ABC zapłaciła przelewem 18 000 zł na rachunek spoza wykazu, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT, za produkty rolnicze nabywane od rolnika zarejestrowanego jako czynny podatnik VAT. Ponieważ rolnik nie jest przedsiębiorcą (przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców nie stosuje się bowiem do działalności rolniczej), płatność ta nie dotyczyła transakcji określonej w art. 19 ustawy – Prawo

eprasa.pl 73b09227c7

przedsiębiorców. W związku z tym z tytułu jej dokonania spółce ABC nie grozi sankcja w postaci wyłączenia z kosztów ze względu na dokonanie zapłaty na rachunek spoza wykazu.

Warunek 4. Wyłączenie z kosztów podatkowych w razie dokonania płatności na rachunek spoza wykazu nie ma zastosowania, jeżeli płatność:

1) została dokonana przelewem na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu na białej liście, a podatnik złożył przy pierwszej zapłacie należności przelewem na ten rachunek zawiadomienie ZAW-NR[4)] do naczelnika urzędu skarbowego właściwego dla podatnika, który dokonał zapłaty należności, w terminie 7 dni od dnia zlecenia przelewu;
2) została dokonana przelewem na rachunek banku lub rachunek spółdzielczej kasy oszczędnościowo-kredytowej:
   a) służący do dokonywania rozliczeń z tytułu nabywanych przez ten bank lub tę kasę wierzytelności pieniężnych lub
   b) wykorzystywany przez ten bank lub tę kasę do pobrania należności od nabywcy towarów lub usługobiorcy za dostawę towarów lub świadczenie usług, potwierdzone fakturą, i przekazania jej w całości albo części dostawcy towarów lub usługodawcy, lub
   c) prowadzony przez ten bank lub tę kasę w ramach gospodarki własnej, niebędący rachunkiem rozliczeniowym

   – jeśli odpowiednio bank, spółdzielcza kasa oszczędnościowo-kredytowa lub podmiot będący wystawcą faktury, wraz z informacją o numerze rachunku do zapłaty, przekazały podatnikowi informację, że rachunek wskazany do zapłaty jest rachunkiem, o którym mowa w lit. a, b lub c, lub
3) została dokonana z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, o którym mowa w art. 108a ustawy o VAT, lub
4) wynika z faktury dokumentującej czynności z tytułu wewnątrzwspólnotowego nabycia towarów, importu towarów, importu usług lub dostawy towarów rozliczanej przez nabywcę.

Przykład 16

7 stycznia 2026 r. podatnik A kupił od zarejestrowanego jako czynny podatnika B towary handlowe za 17 000 zł. 15 stycznia 2026 r. podatnik A zlecił dokonanie przelewu na rachunek podatnika B, który nie jest wskazany na białej liście, a 22 stycznia 2026 r. podatnik A złożył do właściwego dla siebie naczelnika urzędu skarbowego zawiadomienie ZAW -NR dotyczące tej płatności. W ten sposób podatnik A ochronił się przed

[4)] Wzór tego zawiadomienia określa rozporządzenie Ministra Finansów z 1 lipca 2020 r. w sprawie wzoru zawiadomienia o zapłacie należności na rachunek inny niż zawarty na dzień zlecenia przelewu w wykazie podmiotów, o którym mowa w art. 96b ust. 1 ustawy o podatku od towarów i usług (Dz.U. poz. 1188).

eprasa.pl 73b09227c7

zastosowaniem sankcji polegającej na wyłączeniu z kosztów uzyskania przychodów ze względu na dokonanie płatności na rachunek spoza białej listy.

4.3.1.3. Płatności dokonane z pominięciem MPP

Na podstawie art. 108a ust. 1a ustawy o VAT podatnicy mają niekiedy obowiązek dokonywania płatności z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. Podatnikom naruszającym ten obowiązek grozi między innymi sankcja w postaci wyłączenia z kosztów uzyskania przychodów. Wyłączenie to ma zastosowanie, jeżeli łącznie spełnione są trzy warunki (zob. tabelę 7).

Tabela 7. Warunki wyłączenia z kosztów kwot płatności dokonanych z pominięciem mechanizmu podzielonej płatności

1.	Płatność dotyczy transakcji, o której mowa w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców.
2.	Płatność dotyczy faktury oznaczonej wyrazami „mechanizm podzielonej płatności”.
3.	Płatność została dokonana z pominięciem mechanizmu podzielonej płatności.

Warunek 1. Omawiane wyłączenie może mieć zastosowanie, jeżeli płatność dotyczy transakcji, o której mowa w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców, a więc jeżeli istnieje wynikający z tego artykułu obowiązek dokonywania i przyjmowania płatności związanych z wykonywaną działalnością gospodarczą za pośrednictwem rachunku płatniczego przedsiębiorcy. Obowiązek ten istnieje, jeżeli spełnione są łącznie dwa warunki, tj.:

1) obiema stronami transakcji, z której wynika płatność, są przedsiębiorcy,
2) jednorazowa wartość transakcji, bez względu na liczbę wynikających z niej płatności, przekracza 15 000 zł lub równowartość tej kwoty (przy czym transakcje w walutach obcych przelicza się na złote według średniego kursu walut obcych ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski z ostatniego dnia roboczego poprzedzającego dzień dokonania transakcji).

Przykład 17
8 stycznia 2026 r. czynny podatnik VAT niebędący przedsiębiorcą (tj. osoba fizyczna wynajmująca „prywatnie” lokale użytkowe) opłacił fakturę za usługę budowlaną, wystawioną na kwotę 17 000 zł brutto, z naruszeniem obowiązku zastosowania mechanizmu podzielonej płatności. Ponieważ płatność ta nie dotyczy transakcji, której obiema stronami są przedsiębiorcy, podatnikowi temu nie grozi omawiana sankcja w postaci wyłączenia z kosztów.

Warunek 2. Wyłączenie to może mieć zastosowanie, o ile płatność dotyczy faktury oznaczonej (zgodnie z art. 106e ust. 1 pkt 18a ustawy o VAT) wyrazami „mechanizm podzielonej płatności”. Jeżeli faktura, której dotyczy płatność, nie jest oznaczona tymi

eprasa.pl 73b09227c7

wyrazami, wyłączenie to nie ma zastosowania. Jest tak nawet, jeżeli brak oznaczenia faktury wyrazami „mechanizm podzielonej płatności" stanowi błąd wystawcy faktury.

Przykład 18
Czynny podatnik VAT otrzymał na początku stycznia 2026 r. fakturę dokumentującą nabycie części samochodowych na kwotę brutto 19 000 zł. Faktura ta błędnie nie została przez sprzedawcę oznaczona wyrazami „mechanizm podzielonej płatności". W tej sytuacji podatnikowi, o którym mowa, nie grozi omawiana sankcja w postaci wyłączenia z kosztów (nawet jeżeli opłaci przedmiotową fakturę z naruszeniem ciążącego na nim obowiązku dokonania płatności z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności).

Warunek 3. Omawiane wyłączenie może mieć zastosowanie, jeżeli na podstawie art. 108a ust. 1a ustawy o VAT podatnik ma obowiązek dokonania płatności z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. *A contrario* – jeżeli w świetle art. 108a ust. 1a ustawy o VAT podatnik nie ma obowiązku dokonania płatności z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności, wyłączenie to nie ma zastosowania. Jest tak również, jeżeli faktura, której dotyczy płatność, została przez sprzedawcę błędnie oznaczona wyrazami „mechanizm podzielonej płatności".

Przykład 19
Czynny podatnik VAT w dniu 14 stycznia 2026 r. otrzymał fakturę na kwotę 19 000 zł, która nie dokumentuje nabycia towarów lub usług wymienionych w załączniku nr 15 do ustawy o VAT. Mimo że faktura ta – choć nie powinna – zawiera wyrazy „mechanizm podzielonej płatności", podatnik nie ma obowiązku opłacenia jej z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. W konsekwencji podatnikowi temu nie grozi omawiana sankcja w postaci wyłączenia z kosztów.

4.3.1.4. Zakres wyłączeń

Do kosztów uzyskania przychodów mogą być, co do zasady, zaliczane kwoty jeszcze niezapłacone. Do takich przypadków nawiązują przepisy art. 22p ust. 2 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 2 ustawy o CIT. Wynika z nich, że w przypadku zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kosztu w takiej części, w jakiej płatność dotycząca transakcji określonej w art. 19 ustawy – Prawo przedsiębiorców została dokonana z naruszeniem art. 22p ust. 1 ustawy o PIT lub art. 15d ust. 1 ustawy o CIT, podatnicy prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą:

1) zmniejszają koszty uzyskania przychodów albo
2) zwiększają przychody – w przypadku braku możliwości zmniejszenia kosztów uzyskania przychodów

– w miesiącu, w którym została dokonana płatność bez pośrednictwa rachunku płatniczego.

eprasa.pl 73b09227c7

A zatem podatnicy są zobowiązani zmniejszać koszty uzyskania przychodów (ewentualnie zwiększać przychody) o zaliczone do kosztów podatkowych kwoty płatności przeprowadzone z naruszeniem art. 22p ust. 1 ustawy o PIT lub art. 15d ust. 1 ustawy o CIT.

Przykład 20
Podatnik jest osobą fizyczną prowadzącą podatkową księgę przychodów i rozchodów metodą kasową. Załóżmy, że w lutym 2026 r. kupi on od podatnika zarejestrowanego jako czynny podatnik VAT materiały za 17 500 zł netto (21 525 zł brutto), za które w całości, w maju 2026 r., zapłaci na rachunek spoza wykazu, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT. W takim przypadku koszt netto zakupu materiałów w kwocie 17 500 zł podatnik będzie mógł zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów lutego 2026 r., jednak w maju 2026 r. stanie się obowiązany do zmniejszenia tych kosztów o 17 500 zł. Jeżeli koszty uzyskania przychodów w maju 2026 r. będą u tego podatnika niższe od 17 500 zł, różnicę (tj. różnicę między 17 500 zł a kosztami uzyskania przychodów w maju 2026 r.) podatnik będzie obowiązany zaliczyć do przychodów w maju 2026 r.

Wskazane przepisy stosuje się odpowiednio w przypadkach nabycia lub wytworzenia środków trwałych albo nabycia wartości niematerialnych i prawnych (zob. art. 22p ust. 3 pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 3 pkt 1 ustawy o CIT). Oznacza to, że w zakresie, w jakim na wartość początkową środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych składają się płatności dokonane z naruszeniem przepisów art. 22p ust. 1 ustawy o PIT lub art. 15d ust. 1 ustawy o CIT:

1) odpisy amortyzacyjne nie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów – w przypadku odpisów amortyzacyjnych sporządzonych po dokonaniu płatności,
2) podatnicy są obowiązani zmniejszać koszty uzyskania przychodów (względnie zwiększać przychody) o kwoty zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych – w przypadku odpisów amortyzacyjnych dokonanych i zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów przed dokonaniem płatności.

Przykład 21
Załóżmy, że w maju 2026 r. podatnik nabędzie środek trwały za 48 000 zł brutto, za który w 70% (33 600 zł) zapłaci przelewem, a w 30% (14 400 zł) gotówką. W takim przypadku odpisy amortyzacyjne dotyczące tego środka trwałego będą stanowić koszty uzyskania przychodów tylko w 70%.

Przepisy art. 22p ust. 1 i 2 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 1 i 2 ustawy o CIT są stosowane odpowiednio również w przypadku dokonania płatności po:

1) likwidacji pozarolniczej działalności gospodarczej,
2) zmianie formy opodatkowania na zryczałtowaną (np. ryczałt od przychodów ewidencjonowanych lub podatek tonażowy).

eprasa.pl 73b09227c7

W takich przypadkach zmniejszenie kosztów uzyskania przychodów lub zwiększenie przychodów następuje za rok podatkowy, w którym nastąpiła likwidacja działalności gospodarczej, albo za rok podatkowy poprzedzający rok, w którym nastąpiła zmiana formy opodatkowania (zob. art. 22p ust. 3 pkt 2 ustawy o PIT oraz art. 15d ust. 3 pkt 2 ustawy o CIT).

Przykład 22
W listopadzie 2025 r. przedsiębiorca będący osobą fizyczną kupił materiały za 19 900 zł netto (24 477 zł brutto). Z tytułu ich zakupu w listopadzie 2025 r. zaliczył on do kosztów uzyskania przychodów kwotę 19 900 zł.
Na początku 2026 r. przedsiębiorca ten zmienił formę opodatkowania na ryczałt od przychodów ewidencjonowanych. Również na początku 2026 r. przedsiębiorca zapłacił za powyższe materiały w całości gotówką. W związku z tym przedsiębiorca stał się obowiązany do zmniejszenia kosztów uzyskania przychodów za 2025 r. o 19 900 zł.

4.3.1.5. Powtórne dokonywanie płatności

W stanie prawnym obowiązującym do końca 2019 r. organy podatkowe dopuszczały, aby podatnicy wyłączali stosowanie przepisów art. 22p ustawy o PIT oraz art. 15d ustawy o CIT poprzez wycofanie się z zapłaty gotówkowej i dokonanie ponownej zapłaty przelewem (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 4 maja 2017 r., sygn. 0115-KDIT3.4011.33.2017.1.DW). Nie ulega wątpliwości, że jest tak nadal.

Przykład 23
Na początku listopada 2025 r. podatnik prowadzący podatkową księgę przychodów i rozchodów metodą kasową kupił towary handlowe za łączną kwotę 21 156 zł brutto (tj. 17 200 zł netto + 3956 zł VAT) i otrzymał fakturę wystawioną w miesiącu zakupu (listopad 2025 r.). Fakturę tę podatnik opłacił gotówką, a w konsekwencji wydatków na nabycie przedmiotowych towarów nie mógł zaliczyć do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.
Na początku stycznia 2026 r. podatnik ustalił ze sprzedawcą, że dokona ponownej zapłaty za powyższe towary przelewem, a sprzedawca zwróci mu kwotę uprzednio zapłaconą gotówką. Pozwala to podatnikowi zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów kwotę zakupu przedmiotowych towarów handlowych (w drodze korekty kosztów uzyskania przychodów za listopad 2025 r.).

Na podobnej zasadzie możliwe jest wyłączanie stosowania pozostałych ograniczeń w zaliczaniu do KUP określonych przepisami art. 22p ustawy o PIT oraz art. 15d ustawy o CIT, tj. poprzez ponowne dokonywanie płatności, odpowiednio, na rachunek wskazany w wykazie, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT, lub z zastosowaniem mechanizmu podzielonej płatności. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 7 grudnia 2020 r. (sygn. 0111-KDIB1-3.4010.402.2020.1.BM),

eprasa.pl 73b09227c7

z 22 grudnia 2020 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.400.2020.1.PB), z 18 września 2024 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4010.387.2024.1.ASK) oraz z 16 października 2025 r. (sygn. 0115-KDIT3.4011.716.2025.1.DP). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) w przypadku gdy dostawca dokona przelewu zwrotnego w kwocie równej podatkowi VAT wykazanego na błędnie opłaconej fakturze a następnie Spółka dokona ponownego przelewu powyższej kwoty na rzecz kontrahenta a przelew ten tym razem w całości zrealizowany zostanie na rachunek VAT, Spółka będzie miała możliwość zaliczenia poniesionego wydatku do kosztów uzyskania przychodów tj. niestosowania sankcji przewidzianej w art. 15d ust. 1 pkt 3 ustawy o CIT.*

Przykład 24

Na początku stycznia 2026 r. podatnik prowadzący podatkową księgę przychodów i rozchodów metodą kasową kupił towary handlowe za łączną kwotę 16 000 zł netto + 3680 zł VAT i otrzymał fakturę wystawioną w miesiącu zakupu (styczeń 2026 r.). Fakturę tę podatnik opłacił na rachunek spoza wykazu, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT, a w konsekwencji wydatków na nabycie przedmiotowych towarów nie mógł zaliczyć do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

Na początku lutego 2026 r. podatnik ustalił ze sprzedawcą, że dokona ponownej zapłaty za powyższe towary na rachunek wskazany w wykazie, o którym mowa w art. 96b ustawy o VAT, a sprzedawca zwróci mu wcześniej przelaną kwotę. Pozwala to podatnikowi zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów kwotę zakupu przedmiotowych towarów handlowych (w drodze korekty kosztów uzyskania przychodów za styczeń 2026 r.).

Jak przy tym wynika ze stanowiącego odpowiedź na interpelację poselską nr 2109 pisma Ministerstwa Finansów z 6 marca 2020 r. (DD6.054.2.2020), w grę wchodzi uzyskanie możliwości rozpoznania kosztów uzyskania przychodów poprzez otrzymanie dokonanej płatności (dokonanej na rachunek spoza „białej listy"), ponowne dokonanie płatności na rachunek spoza „białej listy" i zgłoszenie tego w drodze złożenia w terminie zawiadomienia ZAW-NR. W interpretacji tej czytamy bowiem, że:

MF *Zasadne wydaje się przyjęcie, że zawiadomienie, o którym mowa w art. 117ba § 3 Ordynacji podatkowej (o zapłacie należności przelewem na rachunek inny niż wymagany przepisem), zgłoszone w wyznaczonym terminie (...)), w okolicznościach powtórzenia anulowanej wcześniej wpłaty na rzecz czynnego podatnika VAT, powinno skutkować zwolnieniem podatnika z solidarnej odpowiedzialności od tych wpłat, jak również uprawniać do uznania wydatkowanych kwot za koszty uzyskania przychodów.*

Przykład 25

Wróćmy do poprzedniego przykładu (24) i załóżmy, że podatnik na początku lutego 2026 r. dokona ponownej płatności na rachunek spoza białej listy i w ciągu 7 dni zgłosi ten fakt składając zawiadomienie ZAW-NR. Również to pozwoli podatnikowi zaliczyć

eprasa.pl 73b09227c7

do kosztów uzyskania przychodów kwotę zakupu przedmiotowych towarów handlowych (w drodze korekty kosztów uzyskania przychodów za styczeń 2026 r.).

4.4. Amortyzacja

Na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wydatków na:

a) nabycie gruntów lub prawa wieczystego użytkowania gruntów, z wyjątkiem opłat za wieczyste użytkowanie gruntów,

b) nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie innych niż wymienione w lit. a środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, w tym również wchodzących w skład nabytego przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanych części,

c) ulepszenie środków trwałych, które (zgodnie z art. 22g ust. 17 ustawy o PIT oraz art. 16g ust. 13 ustawy o CIT) powiększają wartość środków trwałych, stanowiącą podstawę naliczania odpisów amortyzacyjnych.

Wydatki takie (po uwzględnieniu dokonanych odpisów amortyzacyjnych) mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów dopiero w razie odpłatnego zbycia odpowiadających im składników majątku.

Wynika to z tego, że na podstawie art. 22 ust. 8 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 6 ustawy o CIT kosztem uzyskania przychodów są odpisy z tytułu zużycia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, czyli odpisy amortyzacyjne (z zastrzeżeniem, że od 1 stycznia 2022 r. w przypadku spółek nieruchomościowych odpisy dotyczące środków trwałych zaliczonych do grupy 1 Klasyfikacji nie mogą być w roku podatkowym wyższe niż dokonywane zgodnie z przepisami o rachunkowości odpisy amortyzacyjne lub umorzeniowe z tytułu zużycia środków trwałych, obciążające w tym roku podatkowym wynik finansowy jednostki). Zasady, na jakich odpisy takie są dokonywane, określają odpowiednio przepisy art. 22a–22o ustawy o PIT oraz art. 16a–16m ustawy o CIT.

Dodać należy, że warunkiem zaliczania odpisów amortyzacyjnych do kosztów uzyskania przychodów jest wprowadzenie środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Jak orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 2 lutego 2016 r. (sygn. akt II FSK 2995/13):

NSA *(...) materialnoprawnym warunkiem zaliczenia odpisów amortyzacyjnych w koszty uzyskania przychodów jest wprowadzenie środka trwałego do właściwej dla tego celu ewidencji. Aby dokonywać amortyzacji środka trwałego dla celów podatkowych nie wystarczy sama obiektywna ocena składnika majątku jako środka trwałego, lecz konieczne jest jego ujawnienie w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych.*

Konieczne jest też, co do zasady, posiadanie przez podatnika dokumentu stwierdzającego wartość początkową środka trwałego, a w konsekwencji pozwalającego

eprasa.pl 73b09227c7

ustalić wysokość odpisów amortyzacyjnych (zob. przykładowo wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 4 listopada 2014 r., sygn. akt II FSK 2277/12).

4.4.1. Składniki majątku zaliczane do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne dzielą się na podlegające amortyzacji oraz niepodlegające amortyzacji.

4.4.1.1. Środki trwałe podlegające amortyzacji

Składniki należące do podlegających amortyzacji środków trwałych wymienione są w art. 22a ustawy o PIT oraz w art. 16a ustawy o CIT. Wskazane tymi przepisami składniki majątku dzielą się na dwie grupy, tj.:

1) składniki majątku uważane za środki trwałe, jeżeli ich przewidywany okres używania jest dłuższy niż rok (dotyczy składników wykorzystywanych przez podatnika na potrzeby związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą albo oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub umowy leasingu w rozumieniu art. 23a pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 17a pkt 1 ustawy o CIT),
2) składniki majątku uważane za środki trwałe niezależnie od przewidywanego okresu używania.

Tabela 8. Środki trwałe podlegające amortyzacji

Składniki majątku uważane za środki trwałe, jeżeli ich przewidywany okres używania jest dłuższy niż rok	Składniki majątku uważane za środki trwałe niezależnie od przewidywanego okresu używania
Stanowiące własność lub współwłasność podatnika, nabyte lub wytworzone we własnym zakresie, kompletne i zdatne do użytku w dniu przyjęcia do używania: 1) budowle, budynki oraz lokale będące odrębną własnością, 2) maszyny, urządzenia i środki transportu, 3) inne przedmioty.	1) inwestycje w obcych środkach trwałych, tj. przyjęte do używania inwestycje w obcych środkach trwałych (za inwestycje w obcych środkach trwałych uważa się ogół działań/nakładów podatnika odnoszących się do niestanowiącego jego własności środka trwałego, które zmierzają do jego ulepszenia lub polegają na stworzeniu składnika majątku mającego cechy środka trwałego; zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 7 listopada 2024 r., sygn. 0115-KDIT3.4011.772.2024.1.JS), 2) budynki i budowle wybudowane na cudzym gruncie, 3) składniki majątku wymienione w art. 22a ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16a ust. 1 ustawy o CIT, niestanowiące własności lub współwłasności podatnika, wykorzystywane przez niego na potrzeby związane z prowadzoną działalnością na podstawie umowy leasingu (w rozumieniu art. 23a pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 17a pkt 1 ustawy o CIT) zawartej z właścicielem lub współwłaścicielami tych składników – jeżeli zgodnie z przepisami ustaw o podatku dochodowym odpisów amortyzacyjnych dokonuje korzystający.

eprasa.pl 73b09227c7

Podkreślić warto, że inwestycje w obcych środkach trwałych oraz budynki i budowle wybudowane na cudzym gruncie stanowią dwa odrębne rodzaje środków trwałych. Nie należy ich utożsamiać, tj. nie należy traktować budynków i budowli wybudowanych na cudzym gruncie jako rodzaju inwestycji w obcym środku trwałym.

4.4.1.2. Wartości niematerialne i prawne podlegające amortyzacji

Wartości niematerialne i prawne podlegające amortyzacji wymienione są w art. 22b ustawy o PIT oraz w art. 16b ustawy o CIT. Również w tym przypadku składniki majątku dzielą się na dwie grupy, tj.:

1) składniki majątku uważane za wartości niematerialne i prawne, jeżeli ich przewidywany okres używania jest dłuższy niż rok (dotyczy składników majątku wykorzystywanych przez podatnika na potrzeby związane z prowadzoną przez niego działalnością gospodarczą albo oddanych do używania na podstawie umowy najmu, dzierżawy lub umowy leasingu w rozumieniu art. 23a pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 17a pkt 1 ustawy o CIT),
2) składniki majątku uważane za wartości niematerialne i prawne niezależnie od przewidywanego okresu używania.

Tabela 9. Wartości niematerialne i prawne (WNiP) podlegające amortyzacji

Składniki majątku uważane za WNiP, jeżeli ich przewidywany okres używania jest dłuższy niż rok	Składniki majątku uważane za WNiP niezależnie od przewidywanego okresu używania
1	2
Nabyte od innego podmiotu nadające się do gospodarczego wykorzystania w dniu przyjęcia do używania: 1) spółdzielcze prawo do lokalu użytkowego, 2) autorskie lub pokrewne prawa majątkowe, 3) licencje, 4) prawa określone w ustawie – Prawo własności przemysłowej, 5) wartość stanowiąca równowartość uzyskanych informacji związanych z wiedzą w dziedzinie przemysłowej, handlowej, naukowej lub organizacyjnej (know-how).	1) wartość firmy, jeżeli wartość ta powstała w wyniku nabycia przedsiębiorstwa lub jego zorganizowanej części w drodze: a) kupna, b) przyjęcia do odpłatnego korzystania, a odpisów amortyzacyjnych, zgodnie z przepisami ustaw o podatku dochodowym, dokonuje korzystający, natomiast w przypadku ustawy o CIT także w drodze: c) wniesienia do spółki na podstawie przepisów o komercjalizacji i prywatyzacji; 2) wartość firmy, jeżeli w związku z przeniesieniem na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej przedsiębiorstwa lub zorganizowanej części przedsiębiorstwa wartość ta została opodatkowana w państwie członkowskim Unii Europejskiej podatkiem równoważnym podatkowi od dochodów z niezrealizowanych zysków, o którym mowa w art. 30da ustawy o PIT lub art. 24f ustawy o CIT – w przypadku gdy przedsiębiorstwo lub jego zorganizowana część przenoszone są z tego państwa; 3) koszty prac rozwojowych zakończonych wynikiem pozytywnym, który może być wykorzystany na potrzeby działalności gospodarczej podatnika, jeżeli:

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
	a) produkt lub technologia wytwarzania są ściśle ustalone, a dotyczące ich koszty prac rozwojowych wiarygodnie określone, oraz b) techniczna przydatność produktu lub technologii została przez podatnika odpowiednio udokumentowana i na tej podstawie podatnik podjął decyzję o wytwarzaniu tych produktów lub stosowaniu technologii, oraz c) z dokumentacji dotyczącej prac rozwojowych wynika, że koszty prac rozwojowych zostaną pokryte spodziewanymi przychodami ze sprzedaży tych produktów lub zastosowania technologii; 4) składniki majątku wymienione w art. 22b ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16b ust. 1 ustawy o CIT, niestanowiące własności lub współwłasności podatnika, wykorzystywane przez niego na potrzeby związane z prowadzoną działalnością na podstawie umowy leasingu (w rozumieniu art. 23a pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 17a pkt 1 ustawy o CIT), zawartej z właścicielem lub współwłaścicielami albo uprawnionymi do korzystania z tych wartości – jeżeli zgodnie z przepisami ustaw o podatku dochodowym odpisów amortyzacyjnych dokonuje korzystający.

Należy zwrócić uwagę, że wartościami niematerialnymi i prawnymi mogą być tylko wartości i prawa nabyte od innych podmiotów. Nie są zatem nimi wartości i prawa wytworzone przez podatników (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 10 lutego 2016 r., sygn. IBPB-1-3/4510-18/16/APO). Powoduje to, że koszty wytworzenia wartości i praw zawsze stanowią koszty uzyskania przychodów bezpośrednio (a nie pośrednio poprzez odpisy amortyzacyjne). Dotyczy to, przykładowo, kosztów praw do patentów (zob. np. interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 19 listopada 2012 r., sygn. IBPBI/2/423-1065/12/MS).

4.4.1.3. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niepodlegające amortyzacji

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niepodlegające amortyzacji wymienione zostały w art. 22c ustawy o PIT oraz w art. 16c ustawy o CIT.

Tabela 10. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niepodlegające amortyzacji

Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne niepodlegające amortyzacji	Uwagi
1	2
Grunty i prawa wieczystego użytkowania gruntów	
Budynki mieszkalne wraz ze znajdującymi się w nich dźwigami, lokale mieszkalne stanowiące odrębną nieruchomość,	PIT

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej, służące prowadzonej działalności gospodarczej lub wydzierżawiane albo wynajmowane na podstawie umowy (PIT)	
Budynki mieszkalne, lokale mieszkalne stanowiące odrębną nieruchomość, spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego oraz prawo do domu jednorodzinnego w spółdzielni mieszkaniowej (CIT)	CIT
Dzieła sztuki i eksponaty muzealne	
Wartość firmy	jeżeli wartość ta powstała w inny sposób niż określony w art. 22b ust. 2 pkt 1 i 1a ustawy o PIT lub art. 16b ust. 2 pkt 2 i 2a ustawy o CIT
Składniki majątku, które nie są używane na skutek zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej na podstawie przepisów dotyczących zawieszenia wykonywania działalności gospodarczej albo zaprzestania działalności, w której te składniki były używane	w tym przypadku składniki te nie podlegają amortyzacji od miesiąca następującego po miesiącu, w którym zawieszono tę działalność albo jej zaprzestano

4.4.2. Składniki majątku o niskiej wartości początkowej

W szczególny sposób przepisy ustaw o podatku dochodowym traktują składniki majątku mające cechy środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, których wartość początkowa nie przekracza 10 000 zł. Podatnicy mają w przypadku takich składników do wyboru jedno z trzech rozwiązań, tj. mogą:

1) zaliczyć wydatki na ich nabycie bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodów (zob. art. 22d ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16d ust. 1 ustawy o CIT),
2) zaliczyć te składniki do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, a następnie zamortyzować jednorazowo (zob. art. 22f ust. 3 ustawy o PIT oraz art. 16f ust. 3 ustawy o CIT),
3) zaliczyć te składniki do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, a następnie amortyzować na zasadach ogólnych (zob. art. 22f ust. 3 ustawy o PIT oraz art. 16f ust. 3 ustawy o CIT).

4.4.3. Wartość początkowa

Odpisów amortyzacyjnych dokonuje się od wartości początkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Zasady ustalania tej wartości zostały określone w art. 22g ustawy o PIT oraz w art. 16g ustawy o CIT. Z przepisów tych wynika, że sposób ustalania wartości początkowej zależy od sposobu nabycia środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej.

eprasa.pl 73b09227c7

Tabela 11. Wartość początkowa środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

Sposób nabycia	Wartość początkowa
1	2
Odpłatne nabycie	Cena nabycia, a – w przypadku ustawy o PIT – jeżeli środek trwały był używany przez podatnika przed wprowadzeniem go do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych i nie był wcześniej amortyzowany – cena nabycia, nie wyższa jednak od jego wartości rynkowej. Za cenę nabycia uważa się kwotę należną zbywcy, powiększoną o koszty związane z zakupem, naliczone do dnia przekazania środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej do używania, a w szczególności o koszty transportu, załadunku i wyładunku, ubezpieczenia w drodze, montażu, instalacji i uruchomienia programów oraz systemów komputerowych, opłat notarialnych, skarbowych i innych, odsetek, prowizji, oraz pomniejszoną o podatek od towarów i usług, z wyjątkiem przypadków, gdy zgodnie z odrębnymi przepisami podatek od towarów i usług nie stanowi podatku naliczonego albo podatnikowi nie przysługuje obniżenie kwoty należnego podatku o podatek naliczony albo zwrot różnicy podatku w rozumieniu ustawy o podatku od towarów i usług. W przypadku importu cena nabycia obejmuje cło i podatek akcyzowy od importu składników majątku.
Częściowo odpłatne nabycie	Cena nabycia powiększona o wartość przychodu z tytułu częściowo odpłatnego nabycia.
Wytworzenie we własnym zakresie	Koszt wytworzenia. Za koszt wytworzenia uważa się wartość, w cenie nabycia, zużytych do wytworzenia środków trwałych: rzeczowych składników majątku i wykorzystanych usług obcych, kosztów wynagrodzeń za pracę wraz z pochodnymi i inne koszty dające się zaliczyć do wartości wytworzonych środków trwałych. Do kosztu wytworzenia nie zalicza się kosztów ogólnych zarządu, kosztów sprzedaży oraz pozostałych kosztów operacyjnych i kosztów operacji finansowych, w szczególności odsetek od pożyczek (kredytów) i prowizji, z wyłączeniem odsetek i prowizji naliczonych do dnia przekazania środka trwałego do używania. W przypadku PIT do kosztu wytworzenia nie zalicza się również wartości własnej pracy podatnika, jego małżonka i małoletnich dzieci.
Nabycie w drodze spadku, darowizny lub w inny nieodpłatny sposób	Wartość rynkowa z dnia nabycia, chyba że umowa darowizny albo umowa o nieodpłatnym przekazaniu określa tę wartość w niższej wysokości.
W razie nabycia w postaci wkładu niepieniężnego wniesionego do spółki albo spółdzielni (tylko CIT)	Wartość ustalona przez podatnika na dzień wniesienia wkładu (wartość poszczególnych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, nie wyższa jednak od wartości rynkowej).

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
Nabycie w postaci wkładu niepieniężnego (aportu) wniesionego do spółki niebędącej osobą prawną, w tym – w zakresie lit. a) i b) – przez wspólnika, który składnik ten otrzymał w następstwie likwidacji spółki niebędącej osobą prawną, wystąpienia z takiej spółki albo zmniejszenia udziału kapitałowego w takiej spółce	a) wartość początkowa, od której dokonywane były odpisy amortyzacyjne – jeżeli przedmiot wkładu był amortyzowany, b) wydatki poniesione na nabycie lub wytworzenie przedmiotu wkładu, niezaliczone do kosztów uzyskania przychodów w jakiejkolwiek formie – jeżeli przedmiot wkładu nie był amortyzowany, c) wartość określona zgodnie z art. 19 ustawy o PIT lub art. 14 ustawy o CIT – jeżeli ustalenie wydatków na nabycie lub wytworzenie przedmiotu wkładu przez wspólnika wnoszącego wkład, będącego osobą fizyczną, jest niemożliwe i przedmiot wkładu nie był wykorzystywany przez wnoszącego wkład w prowadzonej działalności gospodarczej, z wyłączeniem wartości niematerialnych i prawnych wytworzonych przez wspólnika we własnym zakresie.
W razie przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną w jednoosobową spółkę kapitałową (tylko CIT)	a) wartość początkowa, od której dokonywane były odpisy amortyzacyjne, lub b) wartość poniesionych wydatków na nabycie albo wytworzenie składników majątku, niezaliczonych do kosztów uzyskania przychodów w jakiejkolwiek formie – jeżeli rzeczy te lub prawa nie były amortyzowane.
W razie nabycia w postaci wkładu niepieniężnego komercjalizowanej własności intelektualnej wniesionej do spółki kapitałowej przez podmiot komercjalizujący (tylko CIT)	Wartość, o której mowa w art. 15 ust. 1s ustawy o CIT, tj.: 1) wartość początkowa, określona w ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, podmiotu wnoszącego wkład – w przypadku składników zaliczonych do środków trwałych lub wartości niematerialnych i prawnych, 2) wartość przyjęta dla celów podatkowych i wynikająca z ksiąg podatkowych podmiotu wnoszącego wkład na dzień nabycia – w przypadku pozostałych składników.
W razie otrzymania w związku z likwidacją osoby prawnej lub spółki	Ustalona przez podatnika wartość poszczególnych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, nie wyższa jednak od wartości rynkowej.
W razie nabycia, w następstwie wykonania świadczenia niepieniężnego, o którym mowa w art. 14 ust. 2e ustawy o PIT oraz art. 14a ustawy o CIT	Wartość wierzytelności (należności) uregulowanej w wyniku wykonania świadczenia niepieniężnego, o którym mowa w tych przepisach.
W przypadku prowadzenia przez podatnika objętego ograniczonym obowiązkiem podatkowym (nierezydenta) działalności na terytorium Polski przez zagraniczny zakład	Wartość, o której mowa w art. 22 ust. 1n ustawy o PIT lub art. 15 ust. 1y ustawy o CIT.
W przypadku przeniesienia przez podatnika objętego nieograniczonym obowiązkiem podatkowym na terytorium Polski składnika majątku swojego zagranicznego zakładu,	Wartość, o której mowa w art. 22 ust. 1na ustawy o PIT lub art. 15 ust. 1ya ustawy o CIT.

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
w tym w wyniku jego likwidacji, lub przeniesienia, w związku ze zmianą miejsca siedziby lub zarządu (rezydencji podatkowej), na terytorium Polski składnika majątku wykorzystywanego w działalności prowadzonej poza terytorium Polski	

Dodać należy, że w przypadku osób fizycznych możliwe jest zaliczanie do środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a także amortyzowanie, składników majątku nabytych przed rozpoczęciem działalności gospodarczej. Dotyczy to również środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych nabytych za mniej niż 10 000 zł. Odpowiednie zastosowanie ma na gruncie obecnych przepisów interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 29 marca 2011 r. (sygn. IPPB1/415-1130/10-9/KS), w której czytamy, że:

MF *Składniki majątkowe o wartości początkowej nieprzekraczającej 3500 zł* [od 1 stycznia 2018 r. – o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł – przyp. autora] *mogą być zaliczone bądź do wyposażenia bądź do środków trwałych, jednakże decyzję o tym jak zostaną zakwalifikowane, ustawodawca pozostawił podatnikowi.*

Zwrócić warto uwagę na treść art. 22g ust. 8 ustawy o PIT, który ustanawia wyjątek od zasady, że wartość początkową środków trwałych nabytych odpłatnie przez podatników stanowi cena ich nabycia. Wyjątek ten ma miejsce w przypadkach, gdy nie można ustalić ceny nabycia środków trwałych lub ich części nabytych przez podatników przed dniem założenia ewidencji lub sporządzenia wykazu środków trwałych. W przypadkach takich wartość początkową tych środków przyjmuje się w wysokości wynikającej z wyceny dokonanej przez podatnika, z uwzględnieniem cen rynkowych środków trwałych tego samego rodzaju z grudnia roku poprzedzającego rok założenia ewidencji lub sporządzenia wykazu oraz stanu i stopnia ich zużycia.

Podkreślić przy tym należy, że stosowanie art. 22g ust. 8 ustawy o PIT jest możliwe wyłącznie, jeżeli nie można ustalić ceny nabycia środków trwałych lub ich części nabytych przez podatników przed dniem założenia ewidencji (tj. ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych) lub sporządzenia wykazu środków trwałych (oraz wartości niematerialnych i prawnych). Jak czytamy w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 7 listopada 2024 r. (sygn. akt II FSK 188/22):

NSA *(…) przepis art. 22g ust. 8 u.p.d.o.f. zezwala na ustalenie wartości początkowej środka trwałego w wysokości wynikającej z wyceny dokonanej przez podatnika z uwzględnieniem cen rynkowych środków trwałych tego samego rodzaju z grudnia roku poprzedzającego rok założenia ewidencji oraz stanu i stopnia jego zużycia – jednakże wyłącznie wtedy, gdy nie można ustalić ceny nabycia środka trwałego nabytego przez podatnika przed dniem założenia*

eprasa.pl 73b09227c7

ewidencji. Wskazana metoda ustalenia wartości środka trwałego nie jest alternatywą dla zasad ustalania tej wartości określonych w ust. 1, lecz obarczona jest warunkiem istnienia obiektywnej niemożności posiadania dokumentów potwierdzających wysokość poniesionych przez podatnika wydatków na nabycie lub wytworzenie środka trwałego.

4.4.4. Metody amortyzacji

Przepisy ustaw o podatku dochodowym przewidują trzy metody amortyzacji (oraz amortyzację jednorazową). Są to:

1) amortyzacja metodą liniową,
2) amortyzacja metodą degresywną,
3) amortyzacja według stawek indywidualnie ustalanych.

O ile w przypadku wartości niematerialnych i prawnych obowiązuje tylko jedna metoda amortyzacji (najczęściej jest to amortyzacja według stawek indywidualnie ustalanych), o tyle w przypadku środków trwałych podatnicy najczęściej mają wybór między dwoma lub trzema metodami (a często również mogą skorzystać z amortyzacji jednorazowej). Należy pamiętać, że raz wybranej metody amortyzacji nie można później zmienić (wynika to wprost z treści art. 22h ust. 2 ustawy o PIT oraz art. 16h ust. 2 ustawy o CIT, które stanowią, że podatnicy dokonują wyboru jednej z określonych przepisami metod amortyzacji i wybraną metodę stosują do pełnego zamortyzowania danego środka trwałego). Jak orzekł NSA w wyroku z 16 września 2008 r. (sygn. akt II FSK 856/07):

NSA *(...) raz wybrana metoda amortyzacji powinna być stosowana do pełnego zamortyzowania środka trwałego, co oznacza zakaz zmiany metody amortyzacji (w trakcie dokonywania odpisów amortyzacyjnych).*

Dotyczy to również sytuacji, gdy podatnik popełnił błąd przy wyborze metody amortyzacji (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 23 marca 2018 r., sygn. 0115-KDIT3.4011.80.2018.1.WR).

Zmiana metody amortyzacji nie jest możliwa również w przypadku nabycia dodatkowego udziału we współwłasności rzeczy lub prawa. Jak czytamy w wyroku NSA z 22 listopada 2016 r. (sygn. akt II FSK 3429/14):

NSA *(...) nabycie dodatkowego udziału w prawie własności budynku będzie miało wpływ na ustalenie wartości początkowej tego środka trwałego, od której naliczane są odpisy amortyzacyjne, nie zmieni natomiast ograniczeń dotyczących metody amortyzacji, przewidzianych w art. 22h ust. 2 ustawy o PIT.*

Zakaz zmiany raz wybranej metody amortyzacji (np. z liniowej na amortyzację wg stawek indywidualnych i odwrotnie) istnieje również w przypadku ulepszenia środka trwałego. Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, np. Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w interpretacji indywidualnej z 16 kwietnia 2013 r. (sygn. IBPBI/2/423-1649/12/PH), a także NSA w wyroku z 10 lipca 2015 r.

eprasa.pl 73b09227c7

(sygn. akt II FSK 1392/13). Wynika z niego, że po dokonaniu nowych inwestycji w budynku całkowicie zamortyzowanym podatnik nie ma prawa do wyboru innej metody amortyzacji tej inwestycji. Właściwa jest tu wyłącznie metoda amortyzacji, którą stosował uprzednio do budynku. Podatnik może tylko kontynuować stosowanie tej metody.

Ponadto środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne mogą być niekiedy amortyzowane jednorazowo (zob. punkt **4.4.2. Składniki majątku o niskiej wartości początkowej** oraz punkt **4.4.7. Amortyzacja jednorazowa**). W związku z tym należy wskazać, że podjęcie decyzji o amortyzacji jednorazowej nie jest wyborem metody amortyzacji (co ma znaczenie w przypadku późniejszego ulepszenia środka trwałego). Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 23 kwietnia 2012 r. (sygn. IBPBI/2/423-67/12/AP). Czytamy w niej, że:

MF *W istocie dokonanie jednorazowego odpisu, o którym mowa w art. 16f ust. 3 zdanie drugie ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych nie jest wyborem metody amortyzacji. Zatem skoro przedmiotowy środek trwały spełnia łącznie dwie przesłanki wynikające z art. 16j ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, to Spółka może dokonywać odpisów amortyzacyjnych od wartości zmodernizowanego środka trwałego przy zastosowaniu indywidualnych stawek amortyzacyjnych.*

4.4.4.1. Metoda liniowa

Najpopularniejszą metodą amortyzacji środków trwałych jest metoda liniowa. Polega ona na amortyzacji środków trwałych według rocznych stawek amortyzacyjnych wskazanych w załącznikach nr 1 do ustawy o PIT oraz ustawy o CIT (zob. art. 22i ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16i ust. 1 ustawy o CIT). Stawki te można niekiedy podwyższać (zob. tabelę 12), jak również obniżać (zob. art. 22i ust. 2 i 5 ustawy o PIT oraz art. 16i ust. 2 i 5 ustawy o CIT), w tym obniżać do 0% (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 22 stycznia 2019 r., sygn. 0111-KDIB1 -3.4010.587.2018.1.MBD).

Tabela 12. Środki trwałe, dla których można podwyższyć stawkę amortyzacyjną

Rodzaj środka trwałego	Maksymalny współczynnik podwyższenia stawki amortyzacyjnej
1	2
Budynki i budowle używane w warunkach pogorszonych (przy czym za pogorszone warunki używania budynków i budowli uważa się używanie tych środków trwałych pod ciągłym działaniem wody, par wodnych, znacznych drgań, nagłych zmian temperatury oraz innych czynników powodujących przyspieszenie zużycia obiektu).	1,2

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
Budynki i budowle używane w warunkach złych (przy czym za złe warunki używania budynków i budowli uważa się używanie tych środków trwałych pod wpływem niszczących środków chemicznych, a zwłaszcza gdy służą one produkcji, wytwarzaniu lub przechowywaniu żrących środków chemicznych. Dotyczy to również przypadków silnego działania na budynek lub budowlę niszczących środków chemicznych rozproszonych w atmosferze, wodzie lub wydzielających się w postaci oparów, których źródłem są inne obiekty znajdujące się w pobliżu).	1,4
Maszyny, urządzenia i środki transportu (z wyjątkiem morskiego taboru pływającego) używane bardziej intensywnie w stosunku do warunków przeciętnych albo wymagające szczególnej sprawności technicznej (przy czym przez maszyny, urządzenia i środki transportu wymagające szczególnej sprawności technicznej rozumie się te obiekty, które używane są w pracy na trzy zmiany, mimo że nie działają ze swej istoty w ruchu ciągłym, używane w warunkach terenowych, w warunkach leśnych, pod ziemią lub innych wskazujących na bardziej intensywne zużycie).	1,4
Maszyny i urządzenia zaliczone do grup 4–6 i 8 KŚT poddane szybkiemu postępowi technicznemu (przy czym przez maszyny i urządzenia poddane szybkiemu postępowi technicznemu rozumie się maszyny, urządzenia i aparaturę, w których zastosowane są układy mikroprocesorowe lub systemy komputerowe, spełniające założone funkcje dzięki wykorzystaniu w nich najnowszych zdobyczy techniki, a także pozostałą aparaturę naukowo-badawczą i doświadczalno-produkcyjną).	2,0

Kwestią sporną jest przy tym możliwość wstecznego obniżania stawek amortyzacyjnych dla amortyzowanych już środków trwałych. Zdaniem organów podatkowych możliwości takiej nie ma (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 6 lipca 2023 r., sygn. 0111-KDIB1-3.4010.275.2023.1.AN), jednak Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 3 lutego 2022 r. (sygn. akt II FSK 1413/19) zajął w tej kwestii odmienne stanowisko. W wyroku tym czytamy, że:

NSA *(…) stosownie zaś do art. 16i ust. 5 ustawy o CIT podatnicy mogą obniżać podane w Wykazie stawek amortyzacyjnych stawki dla poszczególnych środków trwałych. Zmiany stawki dokonuje się począwszy od miesiąca, w którym środki te zostały wprowadzone do ewidencji albo od pierwszego miesiąca każdego następnego roku podatkowego. Jak prawidłowo uznał sąd pierwszej instancji – wobec nieprecyzyjnej redakcji ww. przepisu – należy uznać, że jego brzmienie pozwala podatnikom podatku dochodowego na zmianę stawek amortyzacyjnych w odniesieniu zarówno do przyszłych, jak i przeszłych rozliczeń podatkowych.*

Nie ma przy tym przeszkód do obniżania stawek amortyzacyjnych, które już wcześniej zostały obniżone. Przyjmuje się również, że podatnicy mają prawo podwyższać uprzednio obniżone stawki amortyzacyjne, co do zasady z zastrzeżeniem, że stawki amortyzacyjne mogą być podwyższane tylko do poziomu stawek określonych w Wykazie stawek amortyzacyjnych (ewentualnie do poziomu stawek określonych w Wykazie stawek amortyzacyjnych podwyższonych o określony przepisami współczynnik – zob.

eprasa.pl 73b09227c7

wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z 17 maja 2011 r., sygn. akt I SA/Łd 401/11). Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 8 lutego 2023 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.27.2023.1.KW) oraz z 22 lutego 2023 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.848.2022.1.BS).

Wskazać przy tym należy, że z początkiem 2021 r. dodane zostały art. 22i ust. 8 ustawy o PIT oraz art. 16i ust. 8 ustawy o CIT. Wyłączają one stosowanie przepisów art. 22i ust. 4 i 5 ustawy o PIT oraz art. 16i ust. 4 i 5 ustawy o CIT do środków trwałych wykorzystywanych przez podatników w działalności, z której dochody podlegają zwolnieniu z opodatkowania podatkiem dochodowym (w okresie korzystania z takiego zwolnienia), jak również (w przypadku PIT) w działalności, z której przychody podlegają opodatkowaniu ryczałtem od przychodów ewidencjonowanych, podatkiem tonażowym lub zryczałtowanym podatkiem od wartości sprzedanej produkcji, o którym mowa w ustawie o aktywizacji przemysłu okrętowego i przemysłów komplementarnych (w okresie tego opodatkowania). W konsekwencji w zakresie tym nie jest dopuszczalne obniżanie ani podwyższanie stawek amortyzacyjnych wskazanych w Wykazie stawek amortyzacyjnych.

Przy czym wprowadzone ograniczenia mają zastosowanie tylko do środków trwałych wprowadzonych do ewidencji środków trwałych po 31 grudnia 2020 r. (zob. art. 14 ustawy z 28 listopada 2020 r. o zmianie ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych, ustawy o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. poz. 2123). A zatem wskazane ograniczenie możliwości obniżania lub podwyższania stawek amortyzacyjnych wymienionych w Wykazie stawek amortyzacyjnych nie dotyczy środków trwałych wprowadzonych do ewidencji środków trwałych przed 1 stycznia 2021 r.

4.4.4.2. Metoda degresywna

Drugą z metod amortyzacji środków trwałych jest metoda degresywna (zob. art. 22k ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 1 ustawy o CIT). Metodą tą mogą być amortyzowane maszyny i urządzenia zaliczone do grup 3–6 lub 8 KŚT (czyli kotły i maszyny energetyczne, maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania, maszyny, urządzenia i aparaty specjalistyczne, urządzenia techniczne oraz narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie, gdzie indziej niesklasyfikowane) oraz środki transportu, z wyjątkiem samochodów osobowych (w rozumieniu art. 5a pkt 19a ustawy o PIT oraz art. 4a pkt 9a ustawy o CIT).

Istotą metody degresywnej jest amortyzacja środków trwałych przy zastosowaniu rocznej stawki amortyzacyjnej z Wykazu stawek podwyższonej o współczynnik nie wyższy niż 2,0. Jednakże tylko w pierwszym roku podatkowym amortyzacja metodą degresywną dokonywana jest od wyjściowej wartości początkowej środka trwałego. W kolejnych latach amortyzacja tą metodą dokonywana jest od ustalonej na początek tych lat wartości początkowej środka trwałego pomniejszonej o dotychczas dokonane odpisy amortyzacyjne.

eprasa.pl 73b09227c7

W drugim roku i kolejnych latach zasada dokonywania odpisów amortyzacyjnych od ustalonej wartości początkowej środka trwałego pomniejszonej o dotychczas dokonane odpisy amortyzacyjne obowiązuje również, jeżeli w trakcie danego roku dojdzie do ulepszenia środka trwałego. W konsekwencji w przypadkach takich odpisy amortyzacyjne od powiększonej wartości początkowej środków trwałych są dokonywane dopiero od następnego roku podatkowego (począwszy od roku następującego po roku, w którym ulepszono środek trwały). Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 30 czerwca 2008 r. (sygn. ILPB3/423-206/08-5/KS).

Metody degresywnej nie stosuje się do końca amortyzacji środka trwałego. Przestaje ona bowiem mieć zastosowanie, jeżeli roczny odpis amortyzacyjny przy zastosowaniu tej metody (od wartości początkowej środka trwałego zmniejszonej o dotychczas dokonane odpisy amortyzacyjne) ma być mniejszy od rocznej kwoty amortyzacji obliczonej metodą liniową (od wartości początkowej środka trwałego, a więc bez zmniejszania tej wartości o dotychczas dokonane odpisy amortyzacyjne).

Przykład 26
Od września 2023 r. spółka amortyzuje środek trwały o wartości początkowej 72 000 zł. Amortyzacja prowadzona jest metodą degresywną z zastosowaniem stawki 40% (20% × współczynnik 2,0). W 2023 r. do kosztów podatkowych spółka zaliczyła odpisy amortyzacyjne na łączną kwotę 9600 zł (72 000 zł × 40% = 28 800 zł; 28 800 zł × 4/12 = 9600 zł), w 2024 r. – na łączną kwotę 24 960 zł (72 000 zł – 9600 zł = 62 400 zł; 62 400 zł × 40% = 24 960 zł), a w 2025 r. – na łączną kwotę 14 976 zł (62 400 zł – 24 960 zł = 37 440 zł; 37 440 zł × 40% = 14 976 zł). Natomiast na 2026 r. planowane było przejście na metodę liniową, gdyż łączna wysokość odpisów amortyzacyjnych na ten rok dokonywanych metodą degresywną (8985,60 zł, bo 37 440 zł – 14 976 zł = 22 464 zł; 22 464 zł × 40% = 8985,60 zł) byłaby niższa od łącznej wysokości tych odpisów dokonywanych metodą liniową (14 400 zł, bo 72 000 zł × 20% = 14 400 zł).
Scenariusz A: W sierpniu 2025 r. doszło do ulepszenia środka trwałego. Łączna wartość nakładów na ulepszenie wyniosła 12 000 zł. W takim przypadku z początkiem 2026 r. spółka powinna zwiększyć wartość środka trwałego do 84 000 zł i zmienić metodę amortyzacji na metodę liniową, gdyż po uwzględnieniu tej zmiany łączna wysokość odpisów amortyzacyjnych na 2026 r. dokonywanych metodą degresywną (13 785,60 zł, bo 22 464 zł + 12 000 zł = 34 464 zł; 34 464 zł × 40% = 13 785,60 zł) byłaby niższa od łącznej wysokości odpisów na ten rok dokonywanych metodą liniową (16 800 zł, bo 84 000 zł × 20% = 16 800 zł).
Scenariusz B: W sierpniu 2025 r. doszło do ulepszenia przedmiotowego środka trwałego. Łączna wartość nakładów na ulepszenie wyniosła 30 000 zł. W takim przypadku spółka powinna zwiększyć wartość środka trwałego do 102 000 zł i od stycznia 2026 r. dokonywać odpisów amortyzacyjnych od tak powiększonej wartości. Dla spółki oznacza to kontynuowanie w 2026 r. amortyzacji środka trwałego metodą degresywną. Po podwyższeniu wartości początkowej środka trwałego łączna wysokość odpisów amortyzacyjnych dokonanych w 2026 r. metodą degresywną będzie bowiem wyższa (20 985,60 zł, bo 22 464 zł + 30 000 zł = 52 464 zł; 52 464 zł × 40% = 20 985,60 zł) od

eprasa.pl 73b09227c7

łącznej wysokości odpisów amortyzacyjnych dokonanych metodą liniową (20 400 zł, bo 102 000 zł × 20% = 20 400 zł).

4.4.4.3. Amortyzacja według stawek indywidualnych

W wielu przypadkach przepisy pozwalają podatnikom na amortyzację według stawek indywidualnych. Podatnicy mogą indywidualnie ustalić stawki amortyzacyjne dla:

1) większości używanych oraz ulepszonych środków trwałych (zob. art. 22j ust. 1–3 ustawy o PIT oraz art. 16j ust. 1–3 ustawy o CIT),
2) wprowadzonych po raz pierwszy do ewidencji odwiertów rozpoznawczych lub wydobywczych oraz platform wiertniczych lub produkcyjnych (zob. art. 22j ust. 6 ustawy o PIT oraz art. 16j ust. 6 ustawy o CIT),
3) inwestycji w obcych środkach trwałych (zob. art. 22j ust. 4 ustawy o PIT oraz art. 16j ust. 4 ustawy o CIT),
4) niemal wszystkich wartości niematerialnych i prawnych (zob. art. 22m ustawy o PIT oraz art. 16m ustawy o CIT; wyjątek dotyczy własnościowych spółdzielczych praw do lokali mieszkalnych, spółdzielczych praw do lokali użytkowych oraz praw do domów jednorodzinnych w spółdzielniach mieszkaniowych, gdzie odpisów amortyzacyjnych dokonuje się przy zastosowaniu rocznej stawki amortyzacyjnej w wysokości 2,5% – zob. art. 22m ust. 4 ustawy o PIT oraz art. 16m ust. 4 ustawy o CIT),
5) wytworzonych we własnym zakresie budynków i lokali niemieszkalnych oraz budowli (zob. punkt **4.4.4.4. Indywidualne ustalanie stawek amortyzacyjnych dla wytworzonych we własnym zakresie budynków i lokali niemieszkalnych oraz budowli**).

Należy podkreślić, że w przypadku omawianej metody podatnicy nie mają całkowitej swobody w ustalaniu stawek amortyzacyjnych. We wszystkich bowiem przypadkach przepisy określają minimalny okres amortyzacji, co wymusza na podatnikach ustalanie indywidualnych stawek amortyzacyjnych dostosowanych do minimalnego okresu amortyzacji danego środka trwałego.

Tabela 13. Środki trwałe oraz wartości niematerialne i prawne podlegające amortyzacji według stawek indywidualnych

Lp.	Rodzaj środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej	Minimalny okres amortyzacji
1	2	3
1.	Używane oraz ulepszone środki trwałe zaliczone do grup 3–6 i 8 KŚT	■ 24 miesiące – w przypadku środków trwałych, których wartość początkowa nie przekracza 25 000 zł, ■ 36 miesięcy – w przypadku środków trwałych, których wartość początkowa jest wyższa od 25 000 zł i nie przekracza 50 000 zł, lub

eprasa.pl 73b09227c7

1	2	3
		■ 60 miesięcy – w przypadku środków trwałych, których wartość początkowa jest wyższa od 50 000 zł.
2.	Używane lub ulepszone środki transportu, w tym samochody osobowe	30 miesięcy.
3.	Używane lub ulepszone budynki i lokale niemieszkalne, dla których stawka amortyzacyjna z Wykazu stawek amortyzacyjnych wynosi 2,5%	40 lat pomniejszone o pełną liczbę lat, które upłynęły od dnia ich oddania po raz pierwszy do używania do dnia wprowadzenia do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych prowadzonej przez podatnika, nie mniej jednak niż 10 lat.
4.	Używane lub ulepszone pozostałe budynki i lokale oraz budowle	10 lat (z wyjątkiem trwale związanych z gruntem budynków handlowo-usługowych wymienionych w rodzaju 103 Klasyfikacji i innych budynków niemieszkalnych wymienionych w rodzaju 109 Klasyfikacji, trwale związanych z gruntem, oraz kiosków towarowych o kubaturze poniżej 500 m^3, domków kempingowych i budynków zastępczych; w ich przypadku minimalny okres amortyzacji to 3 lata).
5.	Wprowadzone po raz pierwszy do ewidencji odwierty rozpoznawcze lub wydobywcze oraz platformy wiertnicze lub produkcyjne	60 miesięcy.
6.	Inwestycje w obcych budynkach (lokalach) lub budowlach	10 lat.
7.	Inwestycje w pozostałych obcych środkach trwałych	Okresy wskazane w pkt 1 i 2 (np. 30 miesięcy dla środków transportu).
8.	Licencje (sublicencje) na programy komputerowe oraz od praw autorskich	24 miesiące.
9.	Licencje na wyświetlanie filmów oraz na emisję programów radiowych i telewizyjnych	24 miesiące, chyba że wynikający z umowy okres ich używania jest krótszy (wówczas minimalny okres amortyzacji jest równy temu okresowi).
10.	Poniesione koszty zakończonych prac rozwojowych	12 miesięcy.
11.	Pozostałe wartości niematerialne i prawne	60 miesięcy.

Kwestią sporną jest przy tym, czy po rozpoczęciu amortyzacji możliwa jest zmiana (podwyższanie lub obniżanie) indywidualnie ustalonych stawek amortyzacyjnych. Wydaje się, że możliwość taka istnieje, skoro nie zakazuje tego żaden przepis. Jednak organy podatkowe nie zgadzają się z tym stanowiskiem. Uważają, że podatnicy nie mogą zmieniać indywidualnie ustalonych stawek amortyzacyjnych. Tytułem przykładu wskazać można interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 17 lipca

eprasa.pl 73b09227c7

2020 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.170.2020.2.SG) oraz z 29 marca 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.57.2024.1.AND). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) metoda dokonywania odpisów amortyzacyjnych przy zastosowaniu stawek amortyzacyjnych ustalonych indywidualnie, uregulowana w przepisie art. 16j u.p.d.o.p., nie przewiduje możliwości obniżenia stawek amortyzacyjnych w trakcie trwania okresu amortyzacji. W treści ww. przepisu nie ma odesłania do uregulowań zawartych w przepisie art. 16i u.p.d.o.p. Również inne przepisy nie przewidują możliwości zastosowania przepisu art. 16i u.p.d.o.p. do zmiany indywidualnych stawek amortyzacyjnych.*

4.4.4.4. ZMIANY 2026 Indywidualne ustalanie stawek amortyzacyjnych dla wytworzonych we własnym zakresie budynków i lokali niemieszkalnych oraz budowli

Z początkiem 2024 r. wprowadzona została możliwość indywidualnego ustalania stawki amortyzacyjnej dla środków trwałych będących budynkami (lokalami) niemieszkalnymi lub budowlami zaliczonymi do grup 1 i 2 KŚT (jest to pomoc *de minimis* udzielana w zakresie i na zasadach określonych w bezpośrednio obowiązujących aktach prawa Unii Europejskiej dotyczących pomocy w ramach zasady *de minimis* – zob. art. 22j ust. 13 ustawy o PIT oraz art. 16j ust. 13 ustawy o CIT). Omawiana możliwość istnieje, jeżeli spełnione są łącznie cztery warunki (zob. tabelę 14). Przy czym – jak stanowią art. 22j ust. 9 ustawy o PIT oraz art. 16j ust. 9 ustawy o CIT – spełnienie tych warunków ustala się na miesiąc, w którym wystąpiło jedno z następujących zdarzeń:

1) uprawomocniła się decyzja o pozwoleniu na budowę;
2) upłynął termin na wniesienie sprzeciwu wobec dokonanego zgłoszenia budowy albo wydano zaświadczenie o braku podstaw do wniesienia takiego sprzeciwu;
3) środek trwały został po raz pierwszy wprowadzony do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych – w przypadku gdy budowa tego środka trwałego nie wymaga uzyskania decyzji o pozwoleniu na budowę albo dokonania zgłoszenia budowy lub z innych przyczyn nie doszło do wydania takiej decyzji albo dokonania takiego zgłoszenia.

Tabela 14. Warunki indywidualnego ustalania stawki amortyzacyjnej dla środków trwałych będących budynkami mieszkalnymi, lokalami niemieszkalnymi lub budowlami

Lp.	Warunek
1	2
1.	Budynek niemieszkalny, lokal niemieszkalny lub budowla zostały wytworzone (wybudowane) przez podatnika we własnym zakresie
2.	Podatnik jest mikroprzedsiębiorcą, małym przedsiębiorcą lub średnim przedsiębiorcą w rozumieniu przepisów ustawy – Prawo przedsiębiorców

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
3.	Budynek niemieszkalny, lokal niemieszkalny lub budowla zostały po raz pierwszy wprowadzone do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych danego podatnika
4.	Budynek niemieszkalny, lokal niemieszkalny lub budowla znajdują się na obszarze gminy zlokalizowanej w powiecie lub miasta na prawach powiatu, w których przeciętna stopa bezrobocia wynosi co najmniej 120% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju (od 1 stycznia 2026 r. nie jest konieczne, aby dodatkowo budynek niemieszkalny, lokal niemieszkalny lub budowla znajdowały się na obszarze gminy lub miasta na prawach powiatu, w których indywidualny wskaźnik zamożności gminy lub miasta na prawach powiatu jest mniejszy niż 100% wskaźnika zamożności wszystkich gmin lub miast na prawach powiatu).

Minimalny okres amortyzacji środków trwałych, dla których na omawianej podstawie ustalane są indywidualne stawki amortyzacyjne, zależy od wysokości przeciętnej stopy bezrobocia w powiecie ich położenia. I tak – jak stanowią art. 22j ust. 8 ustawy o PIT oraz art. 16j ust. 8 ustawy o CIT – w przypadku gdy budynek niemieszkalny, lokal niemieszkalny lub budowla znajdują się na obszarze gminy zlokalizowanej w powiecie (lub – jak według autora należy uznać – na obszarze miasta na prawach powiatu), w którym przeciętna stopa bezrobocia wynosi:

1) od 120% do 170% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju – okres ich amortyzacji nie może być krótszy niż 10 lat (co odpowiada maksymalnej rocznej stawce amortyzacyjnej w wysokości 10%),
2) powyżej 170% przeciętnej stopy bezrobocia w kraju – okres ich amortyzacji nie może być krótszy niż 5 lat (co odpowiada maksymalnej rocznej stawce amortyzacyjnej w wysokości 20%).

4.4.5. Amortyzacja inwestycji w obcych środkach trwałych a amortyzacja budynków i budowli wybudowanych na cudzym gruncie

Amortyzacji podlegają, między innymi, niezależnie od przewidywanego okresu używania:

1) przyjęte do używania inwestycje w obcych środkach trwałych, zwane dalej inwestycjami w obcych środkach trwałych,
2) budynki i budowle wybudowane na cudzym gruncie.

Jak widać, ustawodawca odróżnia budynki i budowle wybudowane na cudzym gruncie od inwestycji w obcych środkach trwałych. Ma to znaczenie w szczególności z punktu widzenia stawki amortyzacyjnej. O ile inwestycje w obcych środkach trwałych podatnicy mogą amortyzować, ustalając indywidualne stawki amortyzacyjne (z zastrzeżeniem, że okres amortyzacji nie może być krótszy od wskazanego w art. 16j ust. 4 ustawy o CIT; w przypadku inwestycji w obcych budynkach lub budowlach okres ten wynosi 10 lat, co odpowiada maksymalnej rocznej stawce amortyzacyjnej w wysokości 10%), o tyle budynki i budowle wybudowane na cudzym gruncie są amortyzowane według

eprasa.pl 73b09227c7

standardowych stawek przewidzianych dla tego rodzaju środków trwałych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 9 września 2015 r., sygn. IBPB-1-1/4511-338/15/DW).

4.4.6. Amortyzacja po nabyciu środka trwałego będącego przedmiotem inwestycji w obcym środku trwałym

Z przepisów nie wynika, jak należy traktować inwestycje w obcych środkach trwałych po nabyciu przez podatnika tych środków trwałych na własność. Przyjmuje się, że w takich przypadkach podatnicy mają wybór, czy kontynuować amortyzację inwestycji w obcym środku trwałym, czy też o jej niezamortyzowaną część powiększyć wartość początkową środka trwałego.

W szczególności stanowisko takie reprezentują w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe. Tytułem przykładu wskazać można interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 16 stycznia 2017 r. (sygn. 2461-IBPB-1-3.4510.1090.2016.1.SK) czy interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 18 maja 2022 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.106.2022.1.EJ). W pierwszej z tych interpretacji czytamy, że:

MF *Niekiedy obcy środek trwały, w którym podatnik dokonał inwestycji staje się jego własnością. Wówczas, jeśli chodzi o niezamortyzowaną część inwestycji w obcym środku trwałym na gruncie podatkowym dopuszczalne są (mimo, że przepisy podatkowe nie regulują wprost tej kwestii) dwa rozwiązania w zależności od konkretnej sytuacji:*

- *zwiększenie ceny nabycia o wartość niezamortyzowanej wartości inwestycji w obcym środku trwałym (o ile cena nabycia nie uwzględnia wydatków poniesionych na inwestycję) albo*
- *kontynuowanie amortyzacji inwestycji w obcym środku trwałym i odrębne amortyzowanie nabytego środka trwałego.*

4.4.7. Amortyzacja jednorazowa

Przepisy obu ustaw o podatku dochodowym przewidują możliwość jednorazowej amortyzacji niektórych środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. Dotyczy to:

1) środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł (więcej na ten temat w punkcie **4.4.7.1. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł**),
2) niektórych środków trwałych nabytych przez podatników rozpoczynających w roku podatkowym działalność gospodarczą i małych podatników (więcej na ten temat w punkcie **4.4.7.2. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych przez podatników rozpoczynających w roku podatkowym działalność gospodarczą i małych podatników**),

eprasa.pl 73b09227c7

3) niektórych fabrycznie nowych środków trwałych (więcej na ten temat w punkcie **4.4.7.3. Jednorazowa amortyzacja fabrycznie nowych środków trwałych**).

4.4.7.1. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł

Na podstawie art. 22f ust. 3 ustawy o PIT oraz art. 16f ust. 3 ustawy o CIT podatnicy podatku dochodowego mogą jednorazowo amortyzować środki trwałe (jak również wartości niematerialne i prawne), których wartość początkowa nie przekracza 10 000 zł. Jednorazowych odpisów amortyzacyjnych na podstawie tych przepisów podatnicy mogą dokonywać w miesiącu oddania środka trwałego (względnie wartości niematerialnej i prawnej) do używania albo w miesiącu następnym.

Z uprawnienia tego podatnicy korzystają stosunkowo rzadko, gdyż w przypadku składników majątku (mających cechy środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych) o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł istnieje również możliwość zaliczania wydatków na ich nabycie bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodów (zob. art. 16d ust. 1 ustawy o CIT oraz art. 22d ust. 1 ustawy o PIT). W konsekwencji najczęściej takie składniki majątku nie są przez podatników w ogóle zaliczane do środków trwałych (ani do wartości niematerialnych i prawnych).

Wskazać przy tym należy, że środki trwałe (oraz wartości niematerialne i prawne) o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł mogą być również amortyzowane na zasadach ogólnych. Powoduje to, że w przypadku składników majątku mających cechy środków trwałych (jak również wartości niematerialnych i prawnych), których wartość początkowa nie przekracza 10 000 zł, podatnicy mają najczęściej do wyboru jedno z trzech rozwiązań, tj. mogą:

1) zaliczyć wydatki na ich nabycie bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodów,
2) zaliczyć te składniki do środków trwałych (albo wartości niematerialnych i prawnych), a następnie zamortyzować jednorazowo,
3) zaliczyć te składniki do środków trwałych (albo wartości niematerialnych i prawnych), a następnie amortyzować na zasadach ogólnych.

4.4.7.2. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych przez podatników rozpoczynających w roku podatkowym działalność gospodarczą i małych podatników

Niektórzy podatnicy mają możliwość jednorazowej amortyzacji środków trwałych, mimo że ich wartość początkowa przekracza 10 000 zł. Zasady obowiązujące w tym zakresie zostały określone w przepisach art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 7–13 ustawy o CIT. Umożliwiają one jednorazową amortyzację środków trwałych podatnikom, którzy rozpoczęli w danym roku podatkowym prowadzenie działalności gospodarczej, oraz małym podatnikom.

Zdarza się przy tym, że w związku z nabyciem fabrycznie nowego środka trwałego prawo do jednorazowej amortyzacji przysługuje wspomnianym podatnikom nie tylko

eprasa.pl 73b09227c7

na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 7–13 ustawy o CIT, ale również na podstawie przepisów art. 22k ust. 14–21 ustawy o PIT lub art. 16k ust. 14–21 ustawy o CIT (zob. punkt **4.4.7.3. Jednorazowa amortyzacja fabrycznie nowych środków trwałych**). W takich przypadkach podatnicy ci mają możliwość wyboru przepisów, na podstawie których jednorazowo zamortyzują środek trwały, przy czym w stosunku do danego środka trwałego jednorazowego odpisu amortyzacyjnego można dokonywać tylko na podstawie jednego z tych rozwiązań (zob. art. 22k ust. 20 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 20 ustawy o CIT).

Do jednorazowej amortyzacji na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 7–13 ustawy o CIT uprawnione są więc dwie grupy podatników. Pierwszą z nich stanowią podatnicy, którzy w danym roku rozpoczęli prowadzenie działalności gospodarczej. Nie dotyczy to jednak wszystkich. Przepisy art. 22k ust. 11 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 11 ustawy o CIT wyłączają możliwość amortyzacji jednorazowej na omawianych zasadach przez niektórych podatników rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej (zob. tabelę 15).

Tabela 15. Podatnicy rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej, którzy nie mogą korzystać z jednorazowej amortyzacji środków trwałych o wartości początkowej przekraczającej 10 000 zł

Ustawa o PIT	Ustawa o CIT
Podatnik, który w roku rozpoczęcia tej działalności, a także w okresie 2 lat, licząc od końca roku poprzedzającego rok jej rozpoczęcia, prowadził działalność gospodarczą samodzielnie lub jako wspólnik spółki niebędącej osobą prawną (czyli spółki niebędącej podatnikiem podatku dochodowego – zob. art. 5a pkt 26 ustawy o PIT), względnie działalność taką prowadził małżonek podatnika, jeżeli między małżonkami istniała w tym czasie wspólność majątkowa.	Podatnik, który został utworzony: 1) w wyniku przekształcenia, połączenia lub podziału podatników albo 2) w wyniku przekształcenia spółki niebędącej osobą prawną, albo 3) przez osoby fizyczne, które wniosły na poczet kapitału nowo utworzonego podmiotu uprzednio prowadzone przez siebie przedsiębiorstwo albo składniki majątku tego przedsiębiorstwa o wartości przekraczającej łącznie równowartość w złotych kwoty co najmniej 10 000 euro.

Przykład 27

Do końca lipca 2024 r. osoba fizyczna X prowadziła indywidualną działalność gospodarczą, którą zlikwidowała z dniem 31 lipca 2024 r. Na początku marca 2026 r. osoba ta ponownie rozpocznie prowadzenie indywidualnej działalności gospodarczej. Jednak nie będzie mogła korzystać w 2026 r. z jednorazowej amortyzacji na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT, gdyż w okresie 2 lat poprzedzających koniec 2025 r. (tj. koniec roku poprzedzającego rok ponownego rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej) prowadziła ona samodzielnie działalność gospodarczą. Byłoby inaczej, gdyby poprzednią działalność gospodarczą osoba fizyczna X zlikwidowała w 2023 r. lub wcześniej. Wówczas w 2026 r. osoba ta mogłaby korzystać z jedno-

eprasa.pl 73b09227c7

razowej amortyzacji na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT jako podatnik rozpoczynający prowadzenie działalności gospodarczej.

Przykład 28
Spółka X powstała w styczniu 2026 r. w wyniku podziału spółki Y i przyjęła jako rok podatkowy rok kalendarzowy. W tej sytuacji spółka X nie może w 2026 r. korzystać z jednorazowej amortyzacji na podstawie przepisów art. 16k ust. 7–13 ustawy o CIT.

Drugą grupę podatników uprawnionych do korzystania z jednorazowej amortyzacji stanowią tzw. mali podatnicy. Małymi podatnikami w 2026 r. są ci, u których wartość przychodu ze sprzedaży (wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług) nie przekroczyła w 2025 r. 8 517 000 zł (zob. art. 5a pkt 20 ustawy o PIT oraz art. 4a pkt 10 ustawy o CIT).

WAŻNE! W 2026 r. status małego podatnika podatku dochodowego posiada podatnik, u którego wartość przychodu ze sprzedaży (wraz z kwotą należnego podatku od towarów i usług) nie przekroczyła w 2025 r. wyrażonej w złotych kwoty odpowiadającej równowartości 2 000 000 euro, tj. 8 517 000 zł. Przeliczenia kwoty dokonuje się według średniego kursu euro ogłaszanego przez Narodowy Bank Polski na pierwszy dzień roboczy października poprzedniego roku podatkowego, w zaokrągleniu do 1000 zł. Kurs euro na pierwszy dzień roboczy października 2025 r. (tj. na 1 października 2025 r.) wyniósł 4,2586 zł.

Przykład 29
Osoba fizyczna prowadząca samodzielnie działalność gospodarczą osiągnęła w 2025 r. przychód ze sprzedaży w kwocie (wraz z podatkiem VAT) 7 965 387 zł. Osoba ta ma zatem w 2026 r. status małego podatnika, a w konsekwencji może w 2026 r. korzystać z jednorazowej amortyzacji środków trwałych na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT.

WAŻNE! Obowiązujący w 2026 r. limit wartości przychodu ze sprzedaży, od którego zależy status małego podatnika (8 517 000 zł), jest niższy od obowiązującego w 2025 r. (8 569 000 zł).

Z jednorazowej amortyzacji na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 7–13 ustawy o CIT korzystać mogą podatnicy, natomiast spółki cywilne, jawne (najczęściej) oraz partnerskie nie są podatnikami podatku dochodowego. Podatnikami tego podatku są wspólnicy wymienionych spółek. W konsekwencji

eprasa.pl 73b09227c7

to wspólnicy tych spółek jako mali podatnicy mogą być uprawnieni do dokonywania jednorazowych odpisów amortyzacyjnych na podstawie tych przepisów.

Należy jednak pamiętać, że przy ocenie statusu wspólników spółek, o których mowa, jako małych podatników uwzględnia się przychody ze sprzedaży osobno dla każdego z podmiotów, w ramach których prowadzą oni działalność gospodarczą. W szczególności stanowisko takie reprezentują w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 29 maja 2013 r. (sygn. IPPB1/415-442/13-2/EC) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 11 marca 2016 r. (sygn. 1061-IPTP B1.4511.31.2016.1.MAP).

Przykład 30
Wspólnikami spółki jawnej są trzy osoby fizyczne, z których dwie dodatkowo prowadzą indywidualne działalności gospodarcze. Spółka ta osiągnęła w 2025 r. przychód ze sprzedaży w kwocie 7 726 331 zł, a ponadto pierwszy ze wspólników osiągnął przychód z indywidualnie prowadzonej działalności gospodarczej w kwocie 1 659 591 zł, a drugi ze wspólników – przychód z indywidualnie prowadzonej działalności gospodarczej w kwocie 2 873 334 zł. W tej sytuacji wspólnicy spółki prowadzący dodatkowo indywidualną działalność gospodarczą są w 2026 r. małymi podatnikami zarówno z tytułu działalności gospodarczej prowadzonej w formie spółki jawnej, jak i z tytułu prowadzonej indywidualnie działalności gospodarczej (mimo że łączny przychód ze sprzedaży spółki jawnej oraz wspólników przekroczył 8 517 000 zł). Jest tak, gdyż przy ocenie statusu wspólników większości spółek jawnych (jak również spółek cywilnych i partnerskich) jako małych podatników uwzględnia się przychody ze sprzedaży osobno dla każdego z podmiotów, w ramach których prowadzą oni działalność gospodarczą.

Jednorazowa amortyzacja może być dokonywana wyłącznie w stosunku do określonych środków trwałych. Są to środki trwałe zaliczone do grup 3–8 KŚT (z wyłączeniem samochodów osobowych), a więc środki trwałe zaliczane do grup obejmujących:

1) kotły i maszyny energetyczne (KŚT 3),
2) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania (KŚT 4),
3) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty (KŚT 5),
4) urządzenia techniczne (KŚT 6),
5) środki transportu (KŚT 7), z wyłączeniem samochodów osobowych (samochodów osobowych w rozumieniu art. 5a pkt 19a ustawy o PIT oraz art. 4a pkt 9a ustawy o CIT),
6) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (KŚT 8).

Jednorazowych odpisów amortyzacyjnych podatnicy mogą dokonywać (i zaliczać do kosztów uzyskania przychodów) w dowolnym miesiącu roku podatkowego, nie wcześniej jednak niż w miesiącu wprowadzenia tych środków trwałych do ewidencji (art. 22k ust. 8 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 8 ustawy o CIT). Po zakończeniu roku

eprasa.pl 73b09227c7

podatkowego, w którym wprowadzono środki trwałe do ewidencji, dokonywanie jednorazowych odpisów amortyzacyjnych nie jest możliwe.

Przykład 31
W lutym 2026 r. osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą wprowadzi do ewidencji podlegający jednorazowej amortyzacji środek trwały (tj. suwnicę – KŚT 646). Jednorazowego odpisu amortyzacyjnego dotyczącego tego środka trwałego osoba ta będzie mogła dokonać (i zaliczyć do podatkowych środków trwałych) w dowolnym miesiącu 2026 r. począwszy od lutego (tj. po wprowadzeniu go do ewidencji).

Łączna wysokość jednorazowych odpisów amortyzacyjnych dokonanych w ciągu roku podatkowego (niezależnie od ilości nabytych środków trwałych) nie może przekroczyć obowiązującej dla danego roku równowartości kwoty 50 000 euro (dla 2026 r. jest to 213 000 zł). Przy określaniu ewentualnego przekroczenia tego limitu nie uwzględnia się odpisów amortyzacyjnych dokonywanych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł (art. 22k ust. 9 w zw. z art. 22f ust. 3 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 9 w zw. z art. 16f ust. 3 ustawy o CIT). Uznać – zdaniem autora – należy, że – chociaż przepisy nie stanowią o tym wprost – przy określaniu omawianego limitu nie należy również uwzględniać jednorazowych odpisów amortyzacyjnych dotyczących fabrycznie nowych środków trwałych, dokonywanych na podstawie art. 22k ust. 14–21 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 14–21 ustawy o CIT.

WAŻNE! Łączna wysokość jednorazowych odpisów amortyzacyjnych w 2026 r. nie może przekroczyć 213 000 zł.

Przykład 32
Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą do końca lipca 2026 r. jednorazowo zamortyzuje środki trwałe o wartości początkowej 2527 zł, 8089 zł, 22 361 zł, 27 289 zł (fabrycznie nowy środek trwały zamortyzowany jednorazowo na podstawie przepisów art. 22k ust. 14–21 ustawy o PIT) oraz 43 824 zł. W tej sytuacji na koniec lipca 2026 r. wykorzystanie limitu jednorazowej amortyzacji na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT wyniesie u podatnika 66 185 zł (22 361 zł + 43 824 zł).

Ze względu na wspomniany limit może się zdarzyć, że nie uda się całkowicie zamortyzować jednorazowo wszystkich środków trwałych wprowadzonych w danym roku do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych. W takim przypadku od następnego roku podatkowego mali podatnicy powinni dokonywać odpisów amortyzacyjnych metodą degresywną lub liniową. W tej sytuacji suma odpisów amortyzacyjnych (w tym dokonanych w pierwszym roku podatkowym oraz niezaliczonych

eprasa.pl 73b09227c7

do kosztów uzyskania przychodów) nie może przekroczyć wartości początkowej tych środków trwałych (art. 22k ust. 8 zdanie drugie ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 8 zdanie drugie ustawy o CIT).

Warto dodać, że limit jednorazowej amortyzacji, o którym mowa, w przypadku spółek niebędących osobami prawnymi (tj. spółek cywilnych, większości spółek jawnych oraz spółek partnerskich) odnosi się do łącznej wartości odpisów przypadających (zgodnie z, odpowiednio, art. 8 ustawy o PIT lub art. 5 ustawy o CIT) na wspólników spółki (zob. art. 22k ust. 13 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 13 ustawy o CIT). Powoduje to, między innymi, że limit ten jest odrębny dla spółek niebędących osobami prawnymi (w zakresie, w jakim jednorazowych odpisów amortyzacyjnych dokonują te spółki), odrębny zaś dla poszczególnych wspólników tych spółek (w zakresie, w jakim dokonują oni jednorazowych odpisów amortyzacyjnych).

Przykład 33
Spółkę jawną X tworzą osoby fizyczne A, B i C. W lutym 2026 r. spółka ta jednorazowo zamortyzuje środek trwały o wartości początkowej 38 000 zł. O kwotę tę zmniejszy się limit jednorazowej amortyzacji przysługujący spółce w 2026 r., natomiast u wspólników spółki limit ten – na skutek dokonania przez spółkę jednorazowego odpisu amortyzacyjnego – nie ulegnie zmianie.
Z kolei w lipcu 2026 r. jednorazowego odpisu amortyzacyjnego dokona – w ramach samodzielnie prowadzonej działalności gospodarczej – wspólnik A. O kwotę tę zmniejszy się limit jednorazowej amortyzacji przysługujący w 2026 r. temu wspólnikowi. W spółce X oraz u wspólników B i C limit jednorazowej amortyzacji – na skutek dokonania przez wspólnika A jednorazowego odpisu amortyzacyjnego – nie ulegnie zmianie.

Omawiana jednorazowa amortyzacja (tj. dotycząca podatników rozpoczynających działalność oraz małych podatników) stanowi pomoc *de minimis* udzielaną w zakresie i na zasadach określonych w bezpośrednio obowiązujących aktach prawa wspólnotowego dotyczących pomocy w ramach zasady *de minimis* (art. 22k ust. 10 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 10 ustawy o CIT). Oznacza to, że:

1) korzystanie z jednorazowej amortyzacji jest możliwe, jeżeli wartość pomocy *de minimis* w ciągu 3 lat poprzedzających moment skorzystania z jednorazowego odpisu amortyzacyjnego nie przekroczyła obowiązującego podatnika limitu pomocy *de minimis* (co do zasady jest to 300 000 euro; wyższy limit pomocy *de minimis* w wysokości 750 000 euro dotyczy przedsiębiorstw wykonujących usługi świadczone w ogólnym interesie gospodarczym);

2) zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów jednorazowych odpisów amortyzacyjnych jest możliwe wyłącznie w zakresie, w jakim dokonanie tego odpisu nie spowoduje przekroczenia obowiązującego podatnika limitu pomocy *de minimis* (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 29 czerwca 2010 r., sygn. ITPB1/415-324/10/PSZ);

eprasa.pl 73b09227c7

3) wartość pomocy *de minimis* z tytułu dokonywania jednorazowych odpisów amortyzacyjnych należy uwzględniać przez kolejne 3 lata przy ustalaniu prawa do korzystania z tej pomocy.

WAŻNE! Amortyzacja jednorazowa w ramach pomocy *de minimis* nie może być zastosowana w odniesieniu do wartości niematerialnych i prawnych.

4.4.7.3. Jednorazowa amortyzacja fabrycznie nowych środków trwałych

Od 12 sierpnia 2017 r. istnieje możliwość jednorazowej amortyzacji nabytych fabrycznie nowych środków trwałych, tj. środków trwałych, które nie były używane wcześniej ani przez tego nabywcę, ani przez innego podatnika. Możliwość tę wprowadziły przepisy art. 22k ust. 14–21 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 14–21 ustawy o CIT.

Przypomnijmy, że fabrycznie nowe środki trwałe mogą być nabywane przez podatników rozpoczynających w roku podatkowym prowadzenie działalności gospodarczej oraz przez małych podatników, a więc w przypadkach, gdy uprawnienie do jednorazowej amortyzacji przysługiwać może również na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 7–13 ustawy o CIT (zob. punkt **4.4.7.2. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych przez podatników rozpoczynających w roku podatkowym działalność gospodarczą i małych podatników**). W takich przypadkach podatnicy mają możliwość wyboru przepisów, na podstawie których jednorazowo zamortyzują środek trwały, przy czym w stosunku do danego środka trwałego jednorazowego odpisu amortyzacyjnego można dokonywać tylko na podstawie jednego z tych rozwiązań (zob. art. 22k ust. 20 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 20 ustawy o CIT).

Do korzystania z jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych uprawnieni są podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych prowadzący pozarolniczą działalność gospodarczą oraz wszyscy podatnicy podatku dochodowego od osób prawnych. Z możliwości tej nie mogą zatem korzystać tylko podatnicy podatku dochodowego od osób fizycznych, którzy nie prowadzą działalności gospodarczej (w tym osoby fizyczne, które prowadzą działy specjalne produkcji rolnej, z których dochody są opodatkowane na zasadach ogólnych).

Jednorazowo amortyzowane na podstawie przepisów art. 22k ust. 14–21 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 14–21 ustawy o CIT mogą być fabrycznie nowe środki trwałe klasyfikowane na gruncie stosowanej dla celów podatkowych KŚT z 2016 r. w grupowaniach 3–6 i 8. Są to:

1) kotły i maszyny energetyczne (KŚT 3),
2) maszyny, urządzenia i aparaty ogólnego zastosowania (KŚT 4),
3) specjalistyczne maszyny, urządzenia i aparaty (KŚT 5),

eprasa.pl 73b09227c7

4) urządzenia techniczne (KŚT 6) oraz
5) narzędzia, przyrządy, ruchomości i wyposażenie (KŚT 8).

Pozostałe środki trwałe, tj.:

1) budynki i lokale (KŚT 1),
2) obiekty inżynierii lądowej i wodnej (KŚT 2),
3) środki transportu (KŚT 7),

nie mogą być jednorazowo amortyzowane jako fabrycznie nowe środki trwałe.

W szczególności należy podkreślić brak możliwości jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków transportu. Zakres wyłączenia jest zatem w przypadku omawianych przepisów szerszy niż w przypadku przepisów o jednorazowej amortyzacji środków trwałych przez podatników rozpoczynających w roku podatkowym działalność gospodarczą i małych podatników, gdzie wyłączenie dotyczy tylko samochodów osobowych.

Przykład 34
Podatnik nabył fabrycznie nowy wózek widłowy, a więc środek trwały klasyfikowany w grupie 7 KŚT obejmującej środki transportu. Jednorazowa amortyzacja tego wózka widłowego jako fabrycznie nowego nie jest możliwa (w grę wchodzi natomiast jednorazowa jego amortyzacja na podstawie przepisów art. 22k ust. 7–13 ustawy o PIT albo art. 16k ust. 7–13 ustawy o CIT).

Przepisy o jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych stosuje się pod warunkiem, że wartość początkowa jednego fabrycznie nowego środka trwałego (klasyfikowanego w grupowaniach 3–6 lub 8 KŚT), nabytego w roku podatkowym, wynosi co najmniej 10 000 zł (zob. art. 22k ust. 15 pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 15 pkt 1 ustawy o CIT). Teoretycznie jednorazowo amortyzowane na podstawie tych przepisów mogą być również fabrycznie nowe środki trwałe o niższej wartości początkowej (tj. jeżeli łączna wartość początkowa co najmniej dwóch fabrycznie nowych środków trwałych nabytych w roku podatkowym wynosi co najmniej 10 000 zł, a wartość początkowa każdego z nich przekracza 3500 zł – zob. art. 22k ust. 15 pkt 2 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 15 pkt 2 ustawy o CIT). Jednak ze względu na podwyższenie limitu dotyczącego środków trwałych z 3500 zł do 10 000 zł nie ma to większego sensu. Wydatki na nabycie takich składników majątku mających cechy środków trwałych o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł mogą być bowiem po prostu zaliczane bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodów, jak również środki trwałe o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł mogą być jednorazowo amortyzowane bez dodatkowych warunków na podstawie art. 22f ust. 3 ustawy o PIT oraz art. 16f ust. 3 ustawy o CIT (zob. punkt **4.4.7.1. Jednorazowa amortyzacja środków trwałych o wartości początkowej nieprzekraczającej 10 000 zł**).

Z art. 22k ust. 16 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 16 ustawy o CIT wynika, że kwotę jednorazowego odpisu amortyzacyjnego dotyczącego fabrycznie nowego środka

eprasa.pl 73b09227c7

trwałego pomniejsza się o wysokość zaliczonej do kosztów uzyskania przychodów wpłaty na poczet nabycia tego środka (dokonanej, odpowiednio, na podstawie przepisów art. 22 ust. 1s ustawy o PIT albo art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT). Przepisy te nawiązują do istniejącej od 12 sierpnia 2017 r. możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wpłat na poczet podlegających jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych, których dostawa zostanie wykonana w następnych okresach sprawozdawczych (zob. punkt **4.4.7.4. Wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych jako koszty uzyskania przychodów**).

Przykład 35
10 lutego 2026 r. spółka z o.o. wpłaci zaliczkę w wysokości 9225 zł (7500 zł netto + 1725 zł VAT) na poczet nabycia fabrycznie nowego środka trwałego klasyfikowanego w grupowaniu 6 KŚT, którego wartość wynosi 22 140 zł (18 000 zł netto + 4140 zł VAT). W związku z tym spółka zaliczy do kosztów uzyskania przychodów lutego 2026 r. 7500 zł.
Zaliczkowany fabrycznie nowy środek trwały zostanie spółce dostarczony w czerwcu 2026 r. W tej sytuacji wysokość jednorazowego odpisu amortyzacyjnego od tego środka trwałego, dokonywanego na podstawie przepisów art. 16k ust. 14–21 ustawy o CIT, wyniesie 10 500 zł (18 000 zł – 7500 zł), przy założeniu, że spółce przysługuje i będzie przysługiwać prawo do odliczenia całej kwoty podatku VAT).

Jednorazowych odpisów amortyzacyjnych fabrycznie nowych środków trwałych podatnicy mogą dokonywać (i zaliczać do podatkowych kosztów uzyskania przychodów) w roku podatkowym, w którym środki te zostały wprowadzone do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych (zob. art. 22k ust. 14 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 14 ustawy o CIT; uznać należy, że, co do zasady, może to być dowolny miesiąc lub kwartał, począwszy od miesiąca lub kwartału wprowadzenia fabrycznie nowego środka trwałego do tej ewidencji). Po zakończeniu roku podatkowego, w którym wprowadzono środki trwałe do ewidencji, dokonywanie jednorazowych odpisów amortyzacyjnych na podstawie omawianych przepisów nie jest możliwe.

Należy przy tym zwrócić uwagę, że w przepisach mowa jest o roku podatkowym wprowadzenia do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, a nie o roku podatkowym nabycia. Nie ma zatem przeszkód, aby jednorazowo był zamortyzowany na podstawie omawianych przepisów fabrycznie nowy środek trwały nabyty w jednym roku podatkowym, a wprowadzony do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych w roku kolejnym.

Przykład 36
W grudniu 2025 r. podatnik kupił fabrycznie nowy środek trwały klasyfikowany w grupowaniu 6 KŚT o wartości początkowej 63 200 zł. Ponieważ do tego czasu podatnik

eprasa.pl 73b09227c7

wykorzystał już limit jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych przysługujący w 2025 r. (w kwocie 100 000 zł), przedmiotowy środek trwały wprowadzi dopiero w styczniu 2026 r. Pozwoli to podatnikowi jednorazowo zamortyzować ten środek w 2026 r. (w ramach kolejnego limitu w wysokości 100 000 zł).

Łączna wysokość jednorazowych odpisów amortyzacyjnych dokonanych w ciągu roku podatkowego na podstawie przepisów art. 22k ust. 14–21 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 14–21 ustawy o CIT nie może przekroczyć 100 000 zł. Kwota ta obejmuje sumę odpisów amortyzacyjnych oraz zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów wpłat na nabycie środków trwałych, o których mowa w art. 22 ust. 1s ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT (zob. art. 22k ust. 14 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 14 ustawy o CIT; zob. również punkt **4.4.7.4. Wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych jako koszty uzyskania przychodów**).

Przykład 37
W lutym 2026 r. podatnik zaliczy do kosztów uzyskania przychodów wpłatę na poczet nabycia fabrycznie nowego środka trwałego w wysokości 10 200 zł. Z kolei w kwietniu 2026 r. podatnik dokona jednorazowego odpisu amortyzacyjnego fabrycznie nowego środka trwałego na kwotę 67 900 zł.
Scenariusz A: W czerwcu 2026 r. podatnik nabędzie i wprowadzi do ewidencji fabrycznie nowy środek trwały X za kwotę 42 000 zł netto (9660 zł VAT; przysługiwać mu będzie prawo do odliczenia całej kwoty podatku VAT z tytułu nabycia tego środka trwałego). W tej sytuacji podatnik będzie mógł jednorazowo zamortyzować ten środek trwały tylko częściowo, tj. do kwoty 21 900 zł (100 000 zł – 10 200 zł – 67 900 zł).
Scenariusz B: W czerwcu 2026 r. podatnik wpłaci na poczet nabycia fabrycznie nowego środka trwałego kwotę 26 200 zł netto (6026 zł VAT; przysługiwać mu będzie prawo do odliczenia całej kwoty podatku VAT z otrzymanej faktury zaliczkowej). Do kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 22 ust. 1s ustawy o PIT albo art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT podatnik będzie mógł w tej sytuacji zaliczyć tylko część dokonanej wpłaty, tj. 21 900 zł (100 000 zł – 10 200 zł – 67 900 zł).

W przypadku przekroczenia limitu w wysokości 100 000 zł poprzez dokonanie jednorazowego odpisu amortyzacyjnego fabrycznie nowy środek trwały zostaje zamortyzowany tylko częściowo. Od takich środków trwałych, począwszy od następnego roku podatkowego, podatnicy powinni dokonywać odpisów amortyzacyjnych metodą degresywną lub liniową (amortyzacja metodą stawek ustalanych indywidualnie nie jest możliwa). W takich przypadkach suma odpisów amortyzacyjnych (w tym dokonanych w pierwszym roku podatkowym oraz niezaliczonych do kosztów uzyskania przychodów) oraz zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów wpłat na nabycie środków trwałych, o których mowa w art. 22 ust. 1s ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT, nie może przekroczyć wartości początkowej tych środków trwałych (zob. art. 22k ust. 18 w zw. z ust. 8 zdanie drugie ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 18 w zw. z ust. 8 zdanie drugie ustawy o CIT).

eprasa.pl 73b09227c7

Przykład 38
Wróćmy do scenariusza A z poprzedniego przykładu (37) i załóżmy, że podatnik dokona w czerwcu 2026 r. jednorazowego odpisu amortyzacyjnego fabrycznie nowego środka trwałego na kwotę 21 900 zł. W tej sytuacji podatnik na początku 2027 r. powinien wybrać, czy będzie kontynuował amortyzację tego środka trwałego metodą liniową czy degresywną. Suma odpisów amortyzacyjnych dokonywanych jedną z tych metodą nie będzie mogła przekroczyć 20 100 zł (42 000 zł – 21 900 zł).

Należy zaznaczyć, że limit jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych w przypadku spółek niebędących osobami prawnymi (tj. spółek cywilnych, większości spółek jawnych i spółek partnerskich) odnosi się do łącznej wartości odpisów przypadających (zgodnie z, odpowiednio, art. 8 ustawy o PIT lub art. 5 ustawy o CIT) na wspólników spółki (zob. art. 22k ust. 19 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 19 ustawy o CIT). Powoduje to, między innymi, że limit ten jest odrębny dla spółek niebędących osobami prawnymi (w zakresie, w jakim jednorazowych odpisów amortyzacyjnych dokonują te spółki), odrębny zaś dla poszczególnych wspólników tych spółek (w zakresie, w jakim dokonują oni jednorazowych odpisów amortyzacyjnych).

Przykład 39
Spółkę jawną X tworzą będący osobami fizycznymi wspólnicy A, B i C. W lutym 2026 r. spółka jawna X jednorazowo zamortyzuje fabrycznie nowy środek trwały o wartości początkowej 38 000 zł. O kwotę tę zmniejszy się limit jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych przysługujący spółce w 2026 r., natomiast u wspólników spółki limit ten – na skutek dokonania przez spółkę jednorazowego odpisu amortyzacyjnego – nie ulegnie zmianie.
Z kolei w lipcu 2026 r. jednorazowego odpisu amortyzacyjnego fabrycznie nowego środka trwałego dokona – w ramach samodzielnie prowadzonej działalności gospodarczej – wspólnik A. O kwotę tę zmniejszy się limit jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych przysługujący w 2026 r. temu wspólnikowi. W spółce X oraz u wspólników B i C limity jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych – na skutek dokonania przez wspólnika A jednorazowego odpisu amortyzacyjnego fabrycznie nowego środka trwałego – nie ulegną zmianie.

4.4.7.4. Wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych jako koszty uzyskania przychodów

Od 12 kwietnia 2017 r. możliwe jest zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów wpłat na poczet nabycia podlegających jednorazowej amortyzacji fabrycznie nowych środków trwałych (zob. punkt **4.4.7.3. Jednorazowa amortyzacja fabrycznie nowych środków trwałych**), których dostawa zostanie wykonana w następnych okresach sprawozdawczych, tj. w następnych miesiącach, kwartałach lub latach. Możliwość tę przewidują przepisy art. 22 ust. 1s ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT.

eprasa.pl 73b09227c7

Do kosztów uzyskania przychodów na ich podstawie mogą być zaliczane wpłaty dotyczące fabrycznie nowych środków trwałych zaliczanych do grup 3–6 i 8 KŚT, których wartość początkowa wynosi co najmniej 10 000 zł, jak również wpłaty dotyczące więcej niż jednego środka trwałego o wartości każdego z nich powyżej 3500 zł, jeżeli ich łączna wartość początkowa wynosi w roku podatkowym co najmniej 10 000 zł. Wpłaty, o których mowa, mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów do wysokości nieprzekraczającej w roku podatkowym kwoty 100 000 zł. Kwota ta obejmuje sumę jednorazowych odpisów amortyzacyjnych fabrycznie nowych środków trwałych i wpłaty na poczet ich nabycia (zob. art. 22k ust. 14 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 14 ustawy o CIT).

Przykład 40
W marcu 2026 r. podatnik wpłaci na poczet nabycia fabrycznie nowego środka trwałego kwotę 12 000 zł netto + 2760 zł VAT (i przysługiwać mu będzie prawo do odliczenia całej kwoty podatku VAT). Na podstawie art. 22 ust. 1s ustawy o PIT lub art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT podatnik będzie w tej sytuacji uprawniony do zaliczenia kwoty 12 000 zł do podatkowych kosztów uzyskania przychodów marca 2026 r. (o ile nie spowoduje to przekroczenia limitu 100 000 zł).

Do omawianej możliwości nawiązują także przepisy art. 22k ust. 21 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 21 ustawy o CIT. Przewidują one obowiązek zwiększania przychodów o zaliczone do kosztów uzyskania przychodów wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych. Obowiązek taki istnieje, jeżeli ma miejsce jedno z czterech określonych tymi przepisami zdarzeń (zob. tabelę 16).

Tabela 16. Obowiązek zwiększenia przychodów o zaliczone do kosztów uzyskania przychodów wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych

Zdarzenie	Moment zwiększenia przychodów
Likwidacja działalności gospodarczej	Ostatni dzień prowadzenia działalności przed jej likwidacją
Zmiana formy opodatkowania na zryczałtowaną formę opodatkowania (ryczałt od przychodów ewidencjonowanych, karta podatkowa, podatek tonażowy lub zryczałtowany podatek od produkcji okrętowej)	Ostatni dzień prowadzenia działalności przed zmianą formy opodatkowania
Niedokonanie jednorazowego odpisu od środka trwałego	Dzień, w którym podatnik dokonał pierwszego odpisu amortyzacyjnego metodą liniową lub degresywną
Odpłatne zbycie środka trwałego	Dzień odpłatnego zbycia środka trwałego

Należy zwrócić uwagę, że powyższy przychód powstaje, między innymi, w przypadku odpłatnego zbycia środka trwałego. Powoduje to, że w związku z odpłatnym zbywaniem środków trwałych, na poczet których wpłaty zostały – na podstawie art. 15

eprasa.pl 73b09227c7

ust. 1zd ustawy o CIT lub art. 22 ust. 1s ustawy o PIT – zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, powstają w istocie dwa przychody podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym, tj.:

1) „zwykły" przychód z odpłatnego ich zbycia oraz
2) przychód w wysokości zaliczonej do kosztów uzyskania przychodów wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowego środka trwałego.

Nie oznacza to, że dochodzi do opodatkowania podatkiem dochodowym kwot odpowiadających zaliczonym do kosztów uzyskania przychodów wpłatom na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych. Przypomnieć bowiem należy, że niezamortyzowana część wartości początkowej środków trwałych może być zaliczana do podatkowych kosztów uzyskania przychodów. Odpisy amortyzacyjne w przypadkach, o których mowa, są zaś dokonywane – jak wynika z art. 22k ust. 16 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 16 ustawy o CIT – w wysokości pomniejszonej o zaliczone do kosztów uzyskania przychodów wpłaty na poczet nabycia fabrycznie nowych środków trwałych. Powoduje to, że w części odpowiadającej tym wpłatom wartość początkowa środków trwałych jest w istocie niezamortyzowana. W związku z tym powstaniu dwóch wskazanych powyżej przychodów towarzyszy możliwość rozpoznawania przez podatników kosztów uzyskania przychodów w kwocie odpowiadającej wpłatom na poczet nabycia fabrycznie nowego środka trwałego.

Przykład 41
W styczniu 2026 r. spółka z o.o. dokonała wpłaty (5000 zł netto + 1250 zł VAT) na poczet zakupu fabrycznie nowego środka trwałego (za łączną kwotę 19 000 zł netto + 4370 zł VAT), w związku z czym zaliczyła do kosztów uzyskania przychodów stycznia 2026 r. 5000 zł (na podstawie art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT). Środek trwały zostanie spółce dostarczony w maju 2026 r. W tym samym miesiącu spółka wprowadzi go do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, dokona jednorazowego odpisu amortyzacyjnego na kwotę 14 000 zł i zaliczy tę kwotę do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.
Załóżmy, że wspomniany środek trwały spółka sprzeda w kwietniu 2028 r. za 8000 zł netto + 1840 zł VAT. W tej sytuacji w spółce powstanie przychód z odpłatnego zbycia środka trwałego w kwocie 8000 zł oraz przychód, o którym mowa w art. 16k ust. 21 pkt 2 lit. b ustawy o CIT, w wysokości 5000 zł. Jednocześnie spółka będzie uprawniona do zaliczenia do kosztów uzyskania przychodów kwoty 5000 zł (tj. niezamortyzowanej części wartości początkowej przedmiotowego środka trwałego).

Od wystąpienia jednego z określonych przepisami art. 22k ust. 21 ustawy o PIT oraz art. 16k ust. 21 ustawy o CIT zdarzeń odróżnić należy przypadek, w którym ostatecznie nie dochodzi do nabycia fabrycznie nowego środka trwałego, na poczet którego wpłata została zaliczona do kosztów uzyskania przychodów (na podstawie art. 22 ust. 1s ustawy o PIT albo art. 15 ust. 1zd ustawy o CIT). W takich przypadkach podatnicy są obowiązani do dokonywania korekt kosztów uzyskania przychodów (zgodnie z przepisami art. 22 ust. 7c–7f ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4i–4l ustawy o CIT).

eprasa.pl 73b09227c7

Oznacza to, że w takim przypadku konieczne jest, co do zasady, zmniejszenie kosztów uzyskania przychodów o kwotę zaliczonej do nich wpłaty w okresie rozliczeniowym, w którym została otrzymana faktura korygująca lub, w przypadku braku faktury, inny dokument potwierdzający przyczyny korekty (na podstawie art. 22 ust. 7c ustawy o PIT lub art. 15 ust. 4i ustawy o CIT). Jeżeli jednak w danym okresie rozliczeniowym podatnik nie poniósł kosztów uzyskania przychodów lub kwota poniesionych kosztów uzyskania przychodów jest niższa niż kwota zmniejszenia, podatnik jest obowiązany zwiększyć przychody o kwotę, o jaką nie zostały zmniejszone koszty uzyskania przychodów (zob. art. 22 ust. 7d ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4j ustawy o CIT).

Przykład 42
Na początku stycznia 2026 r. podatnik wpłacił 3075 zł (2500 zł netto + 575 zł VAT) na poczet zakupu fabrycznie nowego urządzenia za łączną kwotę 12 300 zł (10 000 zł netto + 2300 zł VAT). Kwotę 2500 zł zaliczył do kosztów uzyskania przychodów stycznia 2026 r.
Załóżmy, że w kwietniu 2026 r. kontrahent poinformuje podatnika, iż nie będzie w stanie dostarczyć zamówionego urządzenia, w związku z czym strony zdecydują się rozwiązać umowę i spółka otrzyma fakturę korygującą dokumentującą zwrot wpłaconej w styczniu kwoty. W tej sytuacji, co do zasady, podatnik będzie obowiązany do zmniejszenia kosztów uzyskania przychodów kwietnia 2026 r. o 2500 zł (tj. o kwotę wpłaty na poczet zakupu fabrycznie nowego środka trwałego, która została zaliczona do kosztów uzyskania przychodów stycznia 2026 r.).

4.4.8. Ulepszenie środków trwałych

Jeżeli środki trwałe uległy ulepszeniu w wyniku przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji, adaptacji lub modernizacji, ich wartość początkową należy powiększyć o sumę wydatków na ich ulepszenie, w tym także o wydatki na nabycie części składowych lub peryferyjnych, których jednostkowa cena nabycia przekracza 10 000 zł (art. 22g ust. 17 ustawy o PIT oraz art. 16g ust. 13 ustawy o CIT). Przez części peryferyjne należy rozumieć – jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 31 stycznia 2011 r. (sygn. IPPB1/415-1057/10-3/RS):

MF *(...) te części, elementy, które nie wchodzą w skład danego środka trwałego, ale bez nich jego używanie byłoby niemożliwe lub ograniczone.*

W dalszej części wskazanych przepisów można przeczytać, że środki trwałe uważa się za ulepszone, gdy suma wydatków poniesionych na ich przebudowę, rozbudowę, rekonstrukcję, adaptację lub modernizację w danym roku podatkowym przekracza 10 000 zł i wydatki te powodują wzrost wartości użytkowej w stosunku do wartości z dnia przyjęcia środków trwałych do używania, mierzonej w szczególności okresem używania, zdolnością wytwórczą, jakością produktów uzyskiwanych za pomocą ulepszonych środków trwałych i kosztami ich eksploatacji.

Z przepisów tych (ani z żadnych innych) nie wynika moment, w którym podatnicy powinni powiększać wartość początkową ulepszonych środków trwałych. Prowadzi

eprasa.pl 73b09227c7

to do wniosku, że podatnicy mogą to czynić w dowolnym momencie po dokonaniu ulepszenia (np. modernizacji). W szczególności podatnicy nie muszą czekać z takim powiększeniem wartości początkowej do końca kwartału czy do końca roku.

Jednocześnie należy wskazać, że zwiększenie wartości środka trwałego o nakłady na jego ulepszenie pozwala dokonywać odpisów amortyzacyjnych od podwyższonej wartości, począwszy od miesiąca następującego po miesiącu, w którym zwiększono wartość początkową środka trwałego. Potwierdził to Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w interpretacji indywidualnej z 2 marca 2010 r. (sygn. IBPBI/2/423-1503/09/BG).

Od wydatków na ulepszenie środków trwałych należy odróżnić wydatki na ich remont. Wydatki takie nie powiększają wartości początkowej środków trwałych, lecz stanowią koszty uzyskania przychodów bezpośrednio (i jednorazowo, tj. bez konieczności rozliczania tych kosztów w czasie). Różnica pomiędzy nakładami ponoszonymi na remont a nakładami ponoszonymi na ulepszenie środków trwałych polega na tym, że remont zmierza do podtrzymania, odtworzenia wartości użytkowej środków trwałych i jest rodzajem naprawy, wymiany zużytych elementów. Natomiast w wyniku ulepszenia środek trwały zostaje unowocześniony lub przystosowany do spełnienia innych, nowych funkcji, zyskuje istotną zmianę cech użytkowych. Jak orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 26 stycznia 2016 r. (sygn. akt II FSK 2919/13):

NSA *Różnica między nakładami na remont, a nakładami na ulepszenie środków trwałych polega na tym, że pierwsze z nich zmierzają do podtrzymania, odtworzenia wartości użytkowej środków trwałych (naprawy), a drugie do podjęcia czy rozszerzenia działalności w drodze przebudowy, rozbudowy, rekonstrukcji, adaptacji lub modernizacji, powodującej istotną zmianę cech użytkowych. Wszystkie działania przywracające pierwotny stan techniczny i użytkowy środka trwałego wraz z wymianą zużytych składników technicznych – można uznać za remont.*

4.4.9. Odpisy amortyzacyjne niestanowiące kosztów uzyskania przychodów

Nie wszystkie odpisy amortyzacyjne mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów. Z przepisów art. 23 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 ustawy o CIT wynika wiele wyłączeń w tym zakresie.

4.4.9.1. ZMIANY 2026 Odpisy amortyzacyjne dokonywane od niektórych samochodów osobowych

Od 1 stycznia 2026 r. na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych dotyczących samochodów osobowych w części ustalonej od wartości samochodu przewyższającej kwotę:

1) 225 000 zł – w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem elektrycznym w rozumieniu art. 2 pkt 12 ustawy o elektromobilności i paliwach

eprasa.pl 73b09227c7

alternatywnych oraz w przypadku samochodu osobowego będącego pojazdem napędzanym wodorem w rozumieniu art. 2 pkt 15 tej ustawy,

2) 150 000 zł – jeśli emisja CO_2 silnika spalinowego samochodu osobowego, określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów, o której mowa w art. 80a ustawy – Prawo o ruchu drogowym, wynosi mniej niż 50 g/km,

3) 100 000 zł – jeśli emisja CO_2 silnika spalinowego samochodu osobowego, określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów, o której mowa w art. 80a ustawy – Prawo o ruchu drogowym, jest równa lub wyższa niż 50 g/km.

Oznacza to, że w przypadku amortyzacji samochodów osobowych będących pojazdami elektrycznymi lub pojazdami napędzanymi wodorem:

1) o wartości początkowej nieprzekraczającej 225 000 zł – odpisy amortyzacyjne mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w całości;

Przykład 43
Podatnik amortyzuje samochód osobowy będący pojazdem elektrycznym, którego wartość początkowa wynosi 190 000 zł. Odpisy amortyzacyjne dokonywane od takiego samochodu osobowego mogą być przez podatnika zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w całości.

2) o wartości początkowej przekraczającej 225 000 zł – odpisy amortyzacyjne mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w części odpowiadającej udziałowi 225 000 zł w kwocie stanowiącej wartość początkową samochodu;

Przykład 44
Podatnik amortyzuje samochód osobowy będący pojazdem elektrycznym, którego wartość początkowa wynosi 300 000 zł. Odpisy amortyzacyjne dokonywane od takiego samochodu osobowego mogą być przez podatnika zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w 75% (gdyż 225 000 zł : 300 000 zł = 0,75, co odpowiada 75%).

W przypadku pozostałych samochodów osobowych limit wynosi 100 000 zł albo 150 000 zł (zależnie od emisji CO_2 ich silnika spalinowego). Oznacza to, że w przypadku amortyzacji pozostałych samochodów osobowych (tj. samochodów osobowych niebędących pojazdami elektrycznymi ani pojazdami napędzanymi wodorem):

1) o wartości początkowej nieprzekraczającej 100 000 zł (w przypadku samochodów osobowych, których emisja CO_2 silnika spalinowego jest równa lub wyższa niż 50 g/km) lub 150 000 zł (w przypadku samochodów osobowych, których emisja CO_2 silnika spalinowego jest niższa niż 50 g/km – odpisy amortyzacyjne mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w całości,

2) o wartości początkowej przekraczającej 100 000 zł (w przypadku samochodów osobowych, których emisja CO_2 silnika spalinowego jest równa lub wyższa niż

eprasa.pl 73b09227c7

50 g/km) lub 150 000 zł (w przypadku samochodów osobowych, których emisja CO_2 silnika spalinowego jest niższa niż 50 g/km) – odpisy amortyzacyjne mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w części odpowiadającej udziałowi odpowiednio 100 000 zł i 150 000 zł w kwocie stanowiącej wartość początkową samochodu.

Przykład 45
Na początku stycznia 2026 r. podatnik kupił i rozpoczął amortyzację spalinowego samochodu osobowego, którego wartość początkowa wynosi 125 000 zł. Odpisy amortyzacyjne dokonywane od tego samochodu mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów:
1) w całości – jeżeli określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów emisja CO_2 silnika tego samochodu wynosi mniej niż 50 g/km,
2) w 80% (gdyż 100 000 zł : 125 000 zł = 0,8, co odpowiada 80%) – jeżeli określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów emisja CO_2 silnika tego samochodu jest równa lub wyższa niż 50 g/km.

Przykład 46
Na początku stycznia 2026 r. podatnik kupił i rozpoczął amortyzację spalinowego samochodu osobowego, którego wartość początkowa wynosi 175 000 zł. Odpisy amortyzacyjne dokonywane od tego samochodu mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów:
1) w 85,71% (gdyż 150 000 zł : 175 000 zł to w przybliżeniu 0,8571, co odpowiada 85,71%) – jeżeli określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów emisja CO_2 silnika tego samochodu wynosi mniej niż 50 g/km,
2) 57,14% (gdyż 100 000 zł : 175 000 zł to w przybliżeniu 0,5714, co odpowiada 57,14%) – jeżeli określona na podstawie danych zawartych w centralnej ewidencji pojazdów emisja CO_2 silnika tego samochodu jest równa lub wyższa niż 50 g/km.

Obniżony do 100 000 zł limit amortyzacji pozostałych samochodów osobowych, dla których emisja CO_2 silnika jest równa lub wyższa niż 50 g/km, dotyczy samochodów osobowych wprowadzonych do ewidencji środków trwałych i wartości niematerialnych i prawnych podatnika od 1 stycznia 2026 r. W przypadku samochodów osobowych wprowadzonych do tej ewidencji wcześniej (tj. najpóźniej 31 grudnia 2025 r.) nadal obowiązuje dotychczasowy limit wynoszący 150 000 zł (zob. art. 30 ustawy z 2 grudnia 2021 r. o zmianie ustawy o elektromobilności i paliwach alternatywnych oraz niektórych innych ustaw – Dz.U. poz. 2269).

Przykład 47
Podatnik od 2025 r. amortyzuje spalinowy samochód osobowy posiadający silnik emitujący ponad 50 g CO_2 na kilometr, którego wartość początkowa wynosi 135 000 zł. Odpisy amortyzacyjne dokonywane od tego samochodu po 31 grudnia 2025 r. nadal mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w całości.

eprasa.pl 73b09227c7

Omawiane przepisy (art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT) mają zastosowanie również w przypadku amortyzacji samochodów osobowych użytkowanych na podstawie umów tzw. leasingu finansowego (tj. umów leasingu spełniających warunki określone w art. 23f ustawy o PIT oraz art. 17f ustawy o CIT). Jednakże w takich przypadkach część odsetkowa nie powiększa wartości początkowej przedmiotów leasingu jako środków trwałych leasingobiorcy (zob. przykładowo postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego Warszawa-Targówek z 9 lutego 2006 r., sygn. 1437/ZI/423/451/DJW/06), a w konsekwencji przepisy art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT jej nie dotyczą.

Zastrzec jednak należy, że ograniczeń wynikających z przepisów art. 23 ust. 1 pkt 4 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT nie stosuje się do odpisów amortyzacyjnych dokonywanych przez podatnika, jeżeli ten samochód został oddany (przez tego podatnika) do używania na podstawie umowy leasingu, najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze. Ograniczenie to ma zastosowanie, jeżeli wyłącznym lub głównym przedmiotem działalności podatnika jest oddawanie w odpłatne używanie samochodów osobowych (zob. art. 23 ust. 5b ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5b ustawy o CIT).

4.4.9.2. Odpisy amortyzacyjne dotyczące części wartości początkowej zwróconej w jakiejkolwiek formie

Na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 45 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 48 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych od tej części wartości początkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, która odpowiada poniesionym wydatkom na ich nabycie lub wytworzenie we własnym zakresie, odliczonym od podstawy opodatkowania podatkiem dochodowym albo zwróconym podatnikowi w jakiejkolwiek formie. Przepis ten ma zastosowanie w szczególności w przypadku finansowania zakupów środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych różnego rodzaju dotacjami czy subwencjami. Ma on również zastosowanie w przypadku kwot zwracanych podatnikom przez kontrahentów (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 11 stycznia 2018 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.249.2017.3.ZK), w tym w przypadku zwracanych najemcom przez właścicieli wydatków na inwestycje w tych obcych środkach trwałych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 11 stycznia 2018 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.249.2017.3.ZK).

Przykład 48

Podatnik zaliczył do środków trwałych maszynę o wartości początkowej 96 000 zł. Zakup tej maszyny podatnik sfinansował częściowo (w 60%) z własnych środków, częściowo zaś z otrzymanej na zakup dotacji. W tej sytuacji odpisy amortyzacyjne dokonywane od wartości początkowej tej maszyny stanowią koszty uzyskania przychodów w 60%.

eprasa.pl 73b09227c7

Przepisy te mają zastosowanie również w przypadkach, gdy koszty zakupów środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych są podatnikom refundowane. Wówczas podatnicy do czasu otrzymania refundacji mogą zaliczać odpisy amortyzacyjne do kosztów uzyskania przychodów w pełnej wysokości, a po otrzymaniu dotacji (refundacji) muszą dokonać korekty części zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych. Jak wyjaśnił Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w piśmie z 26 czerwca 2015 r. (sygn. IBPBI/1/4511-370/15/ESZ):

MF *W sytuacji, gdy pomoc w postaci dofinansowania zakupu środka trwałego jest wypłacana podatnikowi po oddaniu środka trwałego do używania, podatnik może (co do zasady), w okresie (najpóźniej) do miesiąca poprzedzającego miesiąc otrzymania dofinansowania zaliczać do kosztów uzyskania przychodów odpisy amortyzacyjne od pełnej wartości początkowej środka trwałego, a od miesiąca otrzymania dofinansowania – tylko od części wartości początkowej, która nie jest objęta dofinansowaniem. W konsekwencji, w związku z otrzymaniem środków, przeznaczonych na cele inwestycyjne, a więc nie stanowiących przychodu podatkowego, podatnik winien dokonać korekty kosztów uzyskania przychodów (a więc uprzednio zaliczonych do kosztów odpisów amortyzacyjnych) poprzez zmniejszenie kosztów uzyskania przychodów o odpowiednią część wcześniej dokonywanych odpisów amortyzacyjnych.*

Ponadto z wyjaśnień udzielanych przez organy podatkowe wynika, że omawiane przepisy mają zastosowanie również w przypadku zwracania przez właścicieli obcych środków trwałych poniesionych przez najemców wydatków na inwestycje w tych obcych środkach trwałych. Tytułem przykładu wskazać można interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 3 lutego 2015 r. (sygn. ILPB4/423-532/14-4/MC) czy interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 11 stycznia 2018 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.249.2017.3.ZK). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *Z chwilą rozpoczęcia amortyzacji inwestycji w obcym środku trwałym Wnioskodawca na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 48 updop, winien był pomniejszyć dokonywane odpisy amortyzacyjne o tą ich część, jaka odpowiada kwocie nakładów inwestycyjnych zwróconych mu przez wynajmującego. Dotyczy to zarówno zwrotu ww. nakładów poniesionych od rozpoczęcia realizacji wskazanej we wniosku inwestycji do dnia rozpoczęcia amortyzacji, jak i nakładów zwróconych później do umówionej kwoty zwrotu, co nastąpiło ostatecznie w 2015 r. W omawianej sytuacji, zwracane przez wynajmującego wydatki inwestycyjne Wnioskodawcy winny poprzez stosowną korektę odpisów amortyzacyjnych podlegać wyłączeniu z kosztów podatkowych. Tym samym nie doszłoby do zwrotu wydatków zaliczonych do kosztów podatkowych, a więc do uzyskania przychodu podatkowego.*

eprasa.pl 73b09227c7

Korekta dokonywana w omawianych przypadkach rozliczana jest na bieżąco. Jak bowiem stanowią art. 22 ust. 7c ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4i ustawy o CIT, jeżeli korekta kosztu uzyskania przychodów, w tym odpisu amortyzacyjnego, nie jest spowodowana błędem rachunkowym lub inną oczywistą omyłką, korekty dokonuje się poprzez zmniejszenie lub zwiększenie kosztów uzyskania przychodów poniesionych w okresie rozliczeniowym, w którym została otrzymana faktura korygująca lub, w przypadku braku faktury, inny dokument potwierdzający przyczyny korekty.

Przykład 49
W maju 2025 r. podatnik zaliczył do środków trwałych urządzenie o wartości początkowej 80 000 zł i od czerwca 2025 r. rozpoczął jego amortyzację. W styczniu 2026 r. 25% kosztu nabycia urządzenia zostało podatnikowi zrefundowane. W konsekwencji podatnik obowiązany jest zmniejszyć koszty uzyskania przychodów stycznia 2026 r. o 25% zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych dotyczących przedmiotowego urządzenia (oraz kolejne odpisy amortyzacyjne zaliczać do kosztów uzyskania przychodów w 75%).

Należy dodać, że z udzielanych przez organy podatkowe wyjaśnień wynika, iż (ze względu na omawiane przepisy) nie stanowią kosztów uzyskania przychodów poniesione nakłady ulepszeniowe na wynajmowany lub wydzierżawiany środek trwały, które to wydatki są przez wynajmującego lub wydzierżawiającego zwracane podatnikowi w formie obniżenia lub zwolnienia z czynszu. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 25 kwietnia 2012 r. (sygn. ITPB1/415-105b/12/DP):

MF *Przeprowadzone przez Pana prace adaptacyjne zmierzają do ulepszenia nie stanowiącego Pana własności środka trwałego – czyli w istocie są inwestycją w obcym środku trwałym, której wartość w koszty uzyskania przychodów – co do zasady – winna być odniesiona poprzez odpisy amortyzacyjne, według zasad przedstawionych w interpretacji. Jednakże nie stanowią kosztów uzyskania przychodów odpisy amortyzacyjne z tytułu zużycia środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych dokonywane od tej części ich wartości, która została Panu zwrócona w jakiejkolwiek formie, a zatem również poprzez zwolnienie, na podstawie zawartej umowy, z opłacania czynszu.*

Omawiane wyłączenie nie ma natomiast zastosowania w przypadku umorzenia podatnikom części lub całości pożyczki lub kredytu, który został zaciągnięty na nabycie lub wytworzenie środka trwałego lub wartości niematerialnej i prawnej. Aktualna w tym zakresie pozostaje interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 10 lutego 2011 r. (sygn. IBPBI/2/423-1586/10/PC), w której czytamy, że:

MF *(...) umorzenie pożyczki zaciągniętej na zakup środka trwałego i jednocześnie zobowiązanie się do przeznaczenia środków uzyskanych z tego tytułu na zakup innego środka trwałego nie stanowi zwrotu wydatków związanych z zakupem tego środka, tym samym cytowany przepis art. 16 ust. 1 pkt 48 ustawy*

eprasa.pl 73b09227c7

o podatku dochodowym od osób prawnych nie będzie miał zastosowania w przedmiotowej sprawie, gdyż wartość zakupionego środka trwałego nie została Spółce zwrócona w jakiejkolwiek formie.

4.4.9.3. Pozostałe odpisy amortyzacyjne niestanowiące kosztów uzyskania przychodów

Odpisy amortyzacyjne, których nie uważa się za koszty uzyskania przychodów, wymienione są również w art. 23 ust. 1 pkt 45a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 63 ustawy o CIT. Przepisy te wyłączają możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych:

1) nabytych nieodpłatnie (w przypadku PIT – z wyjątkiem nabytych w drodze spadku), jeżeli:
   a) nabycie to nie stanowi przychodu z tytułu nieodpłatnego otrzymania rzeczy lub praw albo dochód z tego tytułu jest zwolniony od podatku dochodowego lub nabycie to korzysta ze zwolnienia od podatku od spadków i darowizn bądź nabycie to stanowi dochód, od którego na podstawie odrębnych przepisów zaniechano poboru podatku – w przypadku ustawy o PIT,
   b) nabycie to nie stanowi przychodu z tytułu nieodpłatnego otrzymania rzeczy bądź praw lub dochód z tego tytułu jest zwolniony od podatku dochodowego lub nabycie to stanowi dochód, od którego na podstawie odrębnych przepisów zaniechano poboru podatku – w przypadku ustawy o CIT;
2) jeżeli przed dniem 1 stycznia 1995 r. zostały nabyte, lecz niezaliczone do środków trwałych albo wartości niematerialnych i prawnych;
3) oddanych do nieodpłatnego używania – za miesiące, w których składniki te były oddane do nieodpłatnego używania.

Przykład 50
Fundacja otrzymała w darowiźnie lokal, który będzie wykorzystywała wyłącznie do prowadzenia działalności statutowej. Przychód z tego tytułu wygenerował w fundacji dochód zwolniony od podatku dochodowego od osób prawnych na podstawie art. 17 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT. Przedmiotowy lokal fundacja może zaliczyć do środków trwałych i amortyzować, jednak – zważywszy, że przychód z tytułu otrzymania wygenerował w fundacji dochód zwolniony od podatku dochodowego – odpisy amortyzacyjne od niego dokonywane nie stanowią podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

Omawiane wyłączenie nie ma jednak zastosowania do odpisów amortyzacyjnych dokonywanych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych, nabytych w drodze darowizny przez podatników podatku dochodowego od osób fizycznych, jeżeli darczyńca dokonywał odpisów amortyzacyjnych od tych składników. Przy czym w przypadkach takich stosuje się odpowiednio przepisy art. 22g ust. 12 oraz

eprasa.pl 73b09227c7

art. 22h ust. 3 ustawy o PIT i nie stosuje się przepisu art. 22g ust. 15 ustawy o PIT (zob. art. 23 ust. 9 ustawy o PIT), a więc obowiązuje zasada kontynuacji amortyzacji.

Przykład 51
W marcu 2025 r. przedsiębiorca będący osobą fizyczną otrzymał w darowiźnie samochód. Nabycie to było zwolnione od podatku od spadków i darowizn na podstawie art. 4a ustawy o podatku od spadków i darowizn (darczyńcą był bowiem brat podatnika i nabycie samochodu przedsiębiorca zgłosił w terminie na formularzu SD-Z2).
Przedmiotowy samochód przedsiębiorca zaliczył do środków trwałych i rozpoczął jego amortyzację. Jeżeli samochód ten nie był przez darczyńcę amortyzowany, ze względu na brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 45a lit. a ustawy o PIT odpisy amortyzacyjne dokonywane od tego samochodu nie stanowią podatkowych kosztów uzyskania przychodów przedsiębiorcy.

Ponadto na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 45b ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 64 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej wartości niematerialnych i prawnych wniesionych do spółki albo spółki niebędącej osobą prawną, w postaci wkładu niepieniężnego, stanowiących równowartość uzyskanych informacji związanych z wiedzą w dziedzinie przemysłowej, handlowej, naukowej lub organizacyjnej (know-how).

Z kolei na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 45c ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 64a ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów odpisów amortyzacyjnych od wartości początkowej wartości niematerialnych i prawnych, o których mowa w art. 22b ust. 1 pkt 4–7 ustawy o PIT oraz art. 16b ust. 1 pkt 4–7 ustawy o CIT (tj. autorskie lub pokrewne prawa majątkowe, licencje, prawa określone w ustawie z 30 czerwca 2000 r. – Prawo własności przemysłowej, wartość stanowiąca równowartość uzyskanych informacji związanych z wiedzą w dziedzinie przemysłowej, handlowej, naukowej lub organizacyjnej [know-how]), jeżeli uprzednio te prawa lub wartości były przez podatnika lub spółkę niebędącą osobą prawną, której jest wspólnikiem, nabyte lub wytworzone, a następnie zbyte. Wyłączenie to ma zastosowanie w części przekraczającej przychód uzyskany przez podatnika z uprzedniego zbycia tych wartości niematerialnych i prawnych. W świetle tego przepisu – jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 6 lutego 2020 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4010.452.2019.3.RK):

MF *Podatnicy, którzy w przeszłości zbyli wartości niematerialne i prawne i nadal je użytkują, czy to w wyniku wtórnego nabycia, czy też w oparciu o umowę licencji powinni ustalić historyczną wartość przychodu z ich zbycia oraz ustalić dotychczasową wysokość odpisów amortyzacyjnych oraz opłat i należności dotyczących tych wartości niematerialnych i prawnych, zaliczonych w ciężar kosztów uzyskania przychodów.*

Zauważyć przy tym należy, że jedno ze wskazanych wyłączeń dotyczy odpisów amortyzacyjnych dokonywanych od środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych

eprasa.pl 73b09227c7

oddanych do nieodpłatnego używania. Przyjmuje się, że wyłączenie to nie ma zastosowania w przypadkach przekazywania środków trwałych kontrahentom w ramach umów o współpracę. Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 21 lutego 2008 r. (sygn. IBPB3/423-331/07/AK) czy interpretacje indywidualne Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 15 listopada 2010 r. (sygn. IPPB5/423-592/10-2/JC) oraz z 11 lutego 2011 r. (sygn. IPPB3/423-792/10-2/GJ).

4.5. Koszty używania samochodów i innych pojazdów

Kosztami ponoszonymi w celu osiągnięcia przychodów są, między innymi, wydatki związane z wykorzystywaniem samochodów oraz innych pojazdów do prowadzenia działalności gospodarczej. W konsekwencji wydatki takie mogą być, co do zasady, zaliczane do kosztów uzyskania przychodów.

Od zasady tej istnieje jednak wiele wyjątków. Z przepisów art. 23 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 ustawy o CIT wynika bowiem, że za koszty uzyskania przychodów nie uważa się:

1) wydatków ponoszonych na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby wykonywanej działalności, jeżeli wydatki te przekraczają określone przepisami limity (zob. punkt **4.5.1. Wydatki na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby działalności pracodawcy**),
2) wydatków z tytułu używania samochodów osobowych, w tym składek na ich ubezpieczenie (zob. punkt **4.5.2. Wydatki z tytułu używania samochodów osobowych**),
3) wydatków z tytułu umów leasingu, umów najmu, umów dzierżawy oraz umów o podobnym charakterze, których przedmiotem są samochody osobowe (zob. punkt **4.5.3 . Opłaty wynikające z umów leasingu, umów najmu, umów dzierżawy oraz umów o podobnym charakterze, których przedmiotem są samochody osobowe**),
4) strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz kosztów ich remontów powypadkowych, jeżeli samochody nie były objęte ubezpieczeniem dobrowolnym (zob. punkt **4.5.5. Straty oraz koszty remontów powypadkowych samochodów nieobjętych ubezpieczeniem dobrowolnym**).

4.5.1. Wydatki na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby działalności pracodawcy

Przepisy art. 23 ust. 1 pkt 36 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 30 ustawy o CIT ograniczają wysokość stanowiących koszty uzyskania przychodów wydatków ponoszonych na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby pracodawców. Ograniczenia te – jak wyjaśniają organy podatkowe – obejmują nie tylko

eprasa.pl 73b09227c7

wydatki stanowiące zwrot kosztów eksploatacji, ale również zwrot takich wydatków, jak wydatki na parkingi czy przejazdy autostradami (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 8 listopada 2013 r., sygn. IPPB5/423-611/13-2/IŚ).

Pracodawca może więc umówić się z pracownikami, że do realizacji wyznaczonych zadań służbowych będą wykorzystywane ich prywatne samochody. W tym celu strony powinny zawrzeć umowę, z tytułu której pracownik otrzyma (w określonych limitach) zwrot kosztów ponoszonych w związku z podróżowaniem prywatnym pojazdem.

Wypłata kwot przysługujących z tytułu korzystania z prywatnego samochodu w celach służbowych jest limitowana i może następować:

- w formie miesięcznego ryczałtu pieniężnego (dotyczy tylko jazd lokalnych) lub
- na podstawie faktycznego przebiegu pojazdu, tzw. kilometrówki (dotyczy zarówno jazd lokalnych, jak i jazd zamiejscowych).

Wysokość limitu zależy od tego, czy wydatek na rzecz pracownika dotyczy podróży służbowej (jazdy zamiejscowej) czy jazd lokalnych.

I tak, wydatki ponoszone na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby pracodawców w celu odbycia podróży służbowej (jazdy zamiejscowe) stanowią koszty uzyskania przychodów do wysokości kwoty ustalonej przy zastosowaniu stawek za 1 km przebiegu pojazdu (art. 23 ust. 1 pkt 36 lit. a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 30 lit. a ustawy o CIT). Stawka ta (jak wynika z § 2 pkt 1 rozporządzenia Ministra Infrastruktury z 25 marca 2002 r. w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy – Dz.U. Nr 27, poz. 271 ze zm.) wynosi od 17 stycznia 2023 r.:

1) dla samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika do 900 cm^3 – 0,89 zł,
2) dla samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika powyżej 900 cm^3 – 1,15 zł.

Przykład 52
Pracownik odbył, prywatnym samochodem o pojemności skokowej silnika 1598 cm^3, podróż służbową o długości 425 km. W tej sytuacji pracodawca może zaliczyć wydatek ponoszony na rzecz pracownika z tytułu wykorzystania prywatnego samochodu do podróży służbowej do kosztów uzyskania przychodów do kwoty 488,75 zł (425 km × 1,15 zł).

Wydatki ponoszone na rzecz pracowników z tytułu używania przez nich samochodów na potrzeby pracodawców w jazdach lokalnych stanowią koszty uzyskania przychodów do wysokości kwoty miesięcznego ryczałtu pieniężnego albo do kwoty ustalonej przy zastosowaniu stawek za 1 km przebiegu pojazdu (art. 23 ust. 1 pkt 36 lit. b ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 30 lit. b ustawy o CIT). To, który z tych scenariuszy ma miejsce, zależy od tego, czy wydatki te są przyznawane pracownikowi w wysokości zryczałtowanej czy na podstawie faktycznego przebiegu. W obu przypadkach

eprasa.pl 73b09227c7

obowiązują wspomniane wcześniej stawki za 1 km przebiegu określone w § 2 pkt 1 rozporządzenia w sprawie warunków ustalania oraz sposobu dokonywania zwrotu kosztów używania do celów służbowych samochodów osobowych, motocykli i motorowerów niebędących własnością pracodawcy.

W praktyce zwrot kosztów za jazdy lokalne prywatnym samochodem zazwyczaj następuje w postaci ryczałtu. W tym przypadku należność dla pracownika oblicza się poprzez pomnożenie stawki za 1 km przebiegu pojazdu przez umówiony miesięczny limit kilometrów przebytych w związku z załatwianiem spraw służbowych. Maksymalne limity kilometrów zależą od:

- liczby mieszkańców w danej gminie lub mieście, w którym pracownik jest zatrudniony, a także
- rodzaju służb, dla których pracownik wykonuje pracę.

Kwoty ryczałtu przedstawia tabela 17.

Tabela 17. Kwoty ryczałtu

Maksymalna wysokość miesięcznego limitu przebiegu	Kwota ryczałtu pieniężnego	
	pojemność silnika do 900 cm^3	pojemność silnika powyżej 900 cm^3
300 km – w gminie lub mieście zatrudnienia pracownika o liczbie mieszkańców do 100 tys.	267 zł	345 zł
500 km – w gminie lub mieście zatrudnienia pracownika o liczbie mieszkańców ponad 100 tys. do 500 tys.	445 zł	575 zł
700 km – w gminie lub mieście zatrudnienia pracownika o liczbie mieszkańców ponad 500 tys.	623 zł	805 zł
1500 km – dla osób pracujących w służbie leśnej oraz w służbie parków narodowych	1335 zł	1725 zł
3000 km – dla zatrudnionych w służbach ratowniczych i w innych właściwych instytucjach w sytuacji zagrożenia klęską żywiołową lub usuwania jej skutków albo skutków katastrofy ekologicznej	2670 zł	3450 zł

Otrzymanie przez pracownika ryczałtu każdorazowo powinno być poprzedzone złożeniem pisemnego oświadczenia, które musi zawierać oznaczenie pojazdu (pojemność silnika, marka, numer rejestracyjny), wskazanie liczby dni absencji pracownika w pracy w danym miesiącu spowodowanej niedyspozycją zdrowotną, urlopem, podróżą służbową lub inną przyczyną oraz informację o liczbie dni, w których właściciel pojazdu nie dysponował nim do celów służbowych. Ryczałt ulega pomniejszeniu o 1/22 za każdy dzień roboczy, w którym pojazd nie był używany służbowo (np. pracownik w tym czasie świadczył pracę wyłącznie w domu), oraz za każdy dzień nieobecności pracownika w miejscu pracy z powodu:

eprasa.pl 73b09227c7

- choroby,
- urlopu,
- podróży służbowej trwającej co najmniej 8 godzin lub innej nieobecności.

Przy obniżaniu ryczałtu należy uwzględnić wyłącznie dni robocze, czyli te, które są dla danego pracownika pracujące, zgodnie z obowiązującym go rozkładem czasu pracy lub harmonogramem.

Przykład 53
Aneta K. w ramach obowiązków pracowniczych korzysta ze swojego samochodu do wykonywania zadań służbowych. Otrzymuje ryczałt pieniężny w wysokości 575 zł (500 km × 1,15 zł). W marcu 2026 r. odbędzie podróż służbową, która potrwa pięć dni roboczych. Obliczenie ryczałtu za marzec 2026 r. wygląda w tej sytuacji następująco:
- 575,00 zł × 1/22 = 26,14 zł,
- 26,14 zł × 5 dni = 130,70 zł,
- 575,00 zł – 130,70 zł = 444,30 zł.

4.5.2. Wydatki z tytułu używania samochodów osobowych

Obowiązujące przepisy ograniczają możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wydatków z tytułu używania samochodów osobowych (w rozumieniu ustaw o podatku dochodowym, tj. art. 5a pkt 19a ustawy o PIT oraz art. 4a pkt 9a ustawy o CIT; zob. tabelę 18). Z punktu widzenia stosowania tych ograniczeń samochody osobowe dzielą się na trzy grupy, przy czym pierwsza z tych grup występuje jedynie na gruncie ustawy o PIT (a więc na gruncie ustawy o CIT samochody osobowe nadal dzielą się na dwie grupy).

Tabela 18. Dwa rodzaje samochodów

Pojazdy samochodowe niebędące samochodami osobowymi w rozumieniu ustaw o podatku dochodowym	Samochody osobowe w rozumieniu ustaw o podatku dochodowym
1	2
1. Pojazdy samochodowe o dopuszczalnej masie całkowitej przekraczającej 3,5 tony. 2. Pojazdy samochodowe konstrukcyjnie przeznaczone do przewozu więcej niż 9 osób łącznie z kierowcą (autobusy). 3. Pojazdy samochodowe mające jeden rząd siedzeń, który oddzielony jest od części przeznaczonej do przewozu ładunków ścianą lub trwałą przegrodą: ■ klasyfikowane na podstawie przepisów o ruchu drogowym do podrodzaju: wielozadaniowy, van lub ■ z otwartą częścią przeznaczoną do przewozu ładunków. 4. Pojazdy samochodowe, które posiadają kabinę kierowcy z jednym rzędem siedzeń i nadwozie przeznaczone do przewozu ładunków jako konstrukcyjnie oddzielne elementy pojazdu.	Pozostałe pojazdy samochodowe.

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
5. Pojazdy specjalne spełniające warunki dla następujących przeznaczeń: ■ agregat elektryczny/spawalniczy, ■ do prac wiertniczych, ■ koparka, koparkospycharka, ■ ładowarka, ■ podnośnik do prac konserwacyjno-montażowych, ■ żuraw samochodowy. 6. Pojazdy samochodowe określone w przepisach rozporządzenia Ministra Finansów z 27 marca 2014 r. w sprawie pojazdów samochodowych uznawanych za wykorzystywane wyłącznie do działalności gospodarczej podatnika (Dz.U. poz. 407), tj. pojazdy specjalne o przeznaczeniu: ■ pogrzebowy albo ■ bankowóz typu A lub B, jeżeli pojazdy te mają jeden rząd siedzeń albo ich dopuszczalna masa całkowita jest większa niż 3 tony.	

Do pierwszej grupy samochodów osobowych należą stanowiące własność podatników samochody osobowe niebędące składnikami majątku, o których mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT (czyli niebędące środkami trwałymi, składnikami majątku niezaliczonymi do środków trwałych ze względu na wartość początkową nieprzekraczającą 10 000 zł ani składnikami majątku niezaliczonymi do środków trwałych ze względu na przewidywany okres używania równy lub krótszy niż rok), które są częściowo wykorzystywane do celów związanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika. Z brzmienia art. 23 ust. 1 pkt 46 ustawy o PIT wynika, że do kosztów uzyskania przychodów zaliczać można jedynie:

1) 20% poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania takich samochodów osobowych (przy czym kwota tych wydatków obejmuje także podatek VAT, który na podstawie art. 86a ust. 1 ustawy o VAT nie stanowi podatku naliczonego, oraz naliczony podatek VAT, w takiej części, w jakiej podatnikowi nie przysługuje obniżenie kwoty lub zwrot różnicy VAT – zob. art. 23 ust. 5a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5a ustawy o CIT);
2) 20% poniesionych składek na ubezpieczenie takich samochodów osobowych.

Tabela 19. Samochody osobowe stanowiące składniki majątku (art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT)

Lp.	Samochody osobowe stanowiące składniki majątku (podatnik PIT)
1	2
1.	Samochody osobowe zaliczone do środków trwałych
2.	Samochody osobowe przekazane do używania do końca 2017 r., które nie zostały zaliczone do środków trwałych ze względu na wartość początkową nieprzekraczającą 3500 zł

eprasa.pl 73b09227c7

1	2
	(z wyłączeniem samochodów osobowych, których wartość początkowa nie przekraczała 1500 zł)
3.	Samochody osobowe przekazane do używania od 1 stycznia 2018 r., które nie zostały zaliczone do środków trwałych ze względu na wartość początkową nieprzekraczającą 10 000 zł (z wyłączeniem samochodów osobowych, których wartość początkowa nie przekraczała 1500 zł)
4.	Samochody osobowe, które nie zostały zaliczone do środków trwałych ze względu na przewidywany okres używania równy lub krótszy niż rok

Przykład 54
Podatnik używa na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej stanowiącego jego własność samochodu osobowego, który nie został zaliczony do środków trwałych (ani nie stanowi żadnego z pozostałych składników majątku wymienionych w art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT). W styczniu 2026 r. podatnik kupił paliwo do tego samochodu za 280 zł netto + 64,40 zł VAT, z czego odliczył 32,20 zł VAT. W tej sytuacji z tytułu zakupu paliwa podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów 62,44 zł (280 zł + 32,20 zł = 312,20 zł; 312,20 zł × 20% = 62,44 zł).
Również na początku stycznia 2026 r. podatnik kupił polisę OC dotyczącą tego samochodu za 920 zł. Z tytułu zakupu tej polisy podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów 184 zł (920 zł × 20%).

Drugą grupę pojazdów samochodowych stanowią inne samochody osobowe niż należące do pierwszej ze wskazanych grup (w przypadku ustawy o PIT) oraz wszystkie samochody osobowe (w przypadku ustawy o CIT), które są używane w sposób mieszany (tj. częściowo wykorzystywane są na potrzeby prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej, częściowo zaś do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą podatnika). Z obecnie obowiązujących przepisów wynika, że w przypadku takich samochodów do kosztów uzyskania przychodów zaliczać można:

1) 75% poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania takich samochodów (przy czym kwota tych wydatków obejmuje także podatek VAT, który na podstawie art. 86a ust. 1 ustawy o VAT nie stanowi podatku naliczonego, oraz naliczony podatek VAT, w takiej części, w jakiej podatnikowi nie przysługuje obniżenie kwoty lub zwrot różnicy VAT – zob. art. 23 ust. 5a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5a ustawy o CIT), gdyż 25% tych wydatków nie stanowi kosztów uzyskania przychodów (zob. art. 23 ust. 1 pkt 46a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 51 ustawy o CIT),
2) składki na ubezpieczenie w części odpowiadającej wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia, nieprzekraczającej 150 000 zł (zob. art. 23 ust. 1 pkt 47 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o CIT).

eprasa.pl 73b09227c7

Przykład 55
Podatnik używa w sposób mieszany (tj. częściowo na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej, częściowo na potrzeby prywatne) samochodu osobowego. W styczniu 2026 r. podatnik kupił paliwo do tego samochodu za 280 zł netto + 64,40 zł VAT, z czego odliczył 32,20 zł VAT. W tej sytuacji z tytułu zakupu paliwa do kosztów uzyskania przychodów podatnik może zaliczyć 234,15 zł (280 zł + 32,20 zł = 312,20 zł; 312,20 zł × 75% = 234,15 zł).
Również na początku stycznia 2026 r. podatnik kupił polisę OC i AC dotyczącą tego samochodu za 2200 zł. Jeżeli wartość samochodu przyjęta dla celów ubezpieczenia nie przekracza 150 000 zł, koszt tej polisy podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów. W przeciwnym razie do kosztów uzyskania przychodów podatnik może zaliczyć jedynie część składki (np. w przypadku wartości samochodu w wysokości 200 000 zł jest to kwota 1650 zł, gdyż 150 000 zł : 200 000 zł = 0,75, natomiast 2200 zł × 0,75 = 1650 zł).

Trzecią grupę pojazdów samochodowych stanowią inne samochody osobowe niż należące do pierwszej ze wskazanych grup (w przypadku ustawy o PIT) oraz wszystkie samochody osobowe (w przypadku ustawy o CIT), które są wykorzystywane wyłącznie do celów związanych z działalnością gospodarczą podatnika. Z przepisów wynika, że w przypadku takich samochodów do kosztów uzyskania przychodów zaliczać można:

1) całość wydatków z tytułu kosztów używania takich samochodów,
2) składki na ubezpieczenie w części odpowiadającej wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia nieprzekraczającej 150 000 zł (zob. brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 47 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o CIT).

Wskazać przy tym należy, że warunkiem uznawania samochodów osobowych za wykorzystywane wyłącznie do celów związanych z działalnością gospodarczą jest, co do zasady, prowadzenie przez podatnika ewidencji przebiegu na potrzeby VAT (zob. art. 23 ust. 5f ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5f ustawy o CIT). Wyjątek stanowi sytuacja, gdy na podstawie przepisów o VAT podatnik nie jest obowiązany do prowadzenia takiej ewidencji (np. w przypadku samochodów osobowych przeznaczonych wyłącznie do sprzedaży, jeżeli ich sprzedaż stanowi przedmiot działalności podatnika). Wyjątek ten nie ma jednak zastosowania, jeżeli brak obowiązku prowadzenia przez podatnika ewidencji przebiegu na potrzeby VAT wynika z tego, że kwotę podatku naliczonego od wydatków związanych z pojazdami samochodowymi oblicza on w 50% (zob. art. 23 ust. 5g ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5g ustawy o CIT).

Przykład 56
Podatnik używa zaliczonego do środków trwałych samochodu osobowego wyłącznie do celów związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą i prowadzi dla tego samochodu ewidencję przebiegu, o której mowa w art. 86a ust. 4 ustawy o VAT.

eprasa.pl 73b09227c7

W styczniu 2026 r. podatnik kupił paliwo do tego samochodu za 280 zł netto + 64,40 zł VAT, z czego odliczył 64,40 zł VAT. W tej sytuacji z tytułu zakupu paliwa do kosztów uzyskania przychodów podatnik może zaliczyć 280 zł.
Również na początku stycznia 2026 r. podatnik kupił polisę OC i AC dotyczącą tego samochodu za 2200 zł. Jeżeli wartość samochodu przyjęta dla celów ubezpieczenia nie przekracza 150 000 zł, koszt tej polisy podatnik może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów. W przeciwnym razie do kosztów uzyskania przychodów podatnik może zaliczyć jedynie część składki (np. w przypadku wartości samochodu w wysokości 200 000 zł jest to kwota 1650 zł, gdyż 150 000 zł : 200 000 zł = 0,75, natomiast 2200 zł × 0,75 = 1650 zł).

Istnieją wątpliwości, czy omawiany warunek dotyczy tylko czynnych podatników, czy również tych, którzy nie są czynnymi podatnikami VAT (w tym korzystających ze zwolnienia podmiotowego z VAT). Organy podatkowe w kwestii tej reprezentują stanowisko korzystne dla podatników niebędących czynnymi podatnikami VAT.

Tytułem przykładu wskazać można interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 27 marca 2019 r. (sygn. 0112-KDIL3-3.4011.77.2019.1.MC), z 17 kwietnia 2020 r. (sygn. 0115-KDIT3.4011.20.2020.2.AWO) oraz z 10 lutego 2022 r. (sygn. 0115-KDIT3.4011.905.2021.4.JG). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) nie musi prowadzić ewidencji przebiegu pojazdu podatnik, któremu nie przysługuje prawo do obniżenia kwoty podatku należnego o kwotę podatku naliczonego od wydatków z nimi związanych. A tak jest w przypadku podatników wykonujących czynności zwolnione z podatku od towarów i usług. Tak więc, skoro Wnioskodawczyni zamierza wykorzystywać samochód osobowy tylko do działalności gospodarczej, może ujmować koszty używania w 100% w kosztach podatkowych i nie prowadzić ewidencji przebiegu pojazdu.*

Przykład 57
Podatnik (lekarz), który nie jest zarejestrowany jako czynny podatnik VAT, wykorzystuje na potrzeby prowadzonej działalności gospodarczej samochód osobowy. W świetle stanowiska reprezentowanego przez organy podatkowe może on zaliczać koszty używania tego samochodu w całości do kosztów uzyskania przychodów bez konieczności prowadzenia ewidencji przebiegu pojazdu, o której mowa w art. 86a ust. 4 ustawy o VAT.

Należy pamiętać, że tylko w przypadku trzeciej ze wskazanych grup samochodów osobowych konieczne jest najczęściej prowadzenie ewidencji przebiegu. W przypadku pozostałych samochodów osobowych prowadzenie ewidencji przebiegu nie jest warunkiem zaliczania kosztów ich używania do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

eprasa.pl 73b09227c7

Tabela 20. Koszty używania samochodów osobowych jako koszty podatkowe

Lp.	Rodzaj samochodu osobowego	Wysokość kosztów używania stanowiących koszty uzyskania przychodów	Podstawa prawna	Konieczność prowadzenia ewidencji przebiegu
1.	Stanowiące własność podatników samochody osobowe niebędące składnikiem majątku, o którym mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT (tylko na gruncie PIT).	■ 20% poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania takich samochodów osobowych, ■ 20% poniesionych składek na ubezpieczenie takich samochodów osobowych.	art. 23 ust. 1 pkt 46 ustawy o PIT	NIE
2.	■ inne samochody osobowe niż wskazane w pkt 1, które nie są wykorzystywane wyłącznie do celów związanych z działalnością gospodarczą podatnika (w przypadku PIT), ■ samochody osobowe, które nie są wykorzystywane wyłącznie do celów związanych z działalnością gospodarczą podatnika (w przypadku CIT).	■ 75% poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania takich samochodów, gdyż 25% tych wydatków nie stanowi kosztów uzyskania przychodów, ■ składki na ubezpieczenie w części odpowiadającej wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia nieprzekraczającej 150 000 zł.	■ art. 23 ust. 1 pkt 46a i 47 ustawy o PIT ■ art. 16 ust. 1 pkt 49 i 51 ustawy o CIT	NIE
3.	■ inne samochody osobowe niż wskazane w pkt 1, które są wykorzystywane wyłącznie do celów związanych z działalnością gospodarczą podatnika (w przypadku PIT), ■ samochody osobowe, które są wykorzystywane wyłącznie do celów związanych z działalnością gospodarczą podatnika (w przypadku CIT).	■ 100% wydatków z tytułu kosztów używania takich samochodów, ■ składki na ubezpieczenie w części odpowiadającej wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia nieprzekraczającej 150 000 zł	■ art. 23 ust. 1 pkt 47 ustawy o PIT ■ art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o CIT	TAK (najczęściej)

Trzeba pamiętać, że do drugiej lub trzeciej ze wskazanych grup należą nie tylko samochody osobowe stanowiące własność podatników, ale również samochody osobowe użytkowane na podstawie umów leasingu, umów najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze (w tym na podstawie umów użyczenia). Jeżeli samochody te używane są w sposób mieszany (a więc należą do drugiej ze wskazanych grup), a opłata (w tym czynsz) z tytułu jednej z tych umów została skalkulowana w sposób obejmujący koszty eksploatacji samochodu osobowego, to ograniczenie wysokości wydatków stanowiących koszty uzyskania przychodów do 75% stosowane jest

eprasa.pl 73b09227c7

jedynie do tej części opłaty, która obejmuje koszty eksploatacji samochodu osobowego (zob. art. 23 ust. 3b ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 3b ustawy o CIT).

Przykład 58
Osoba fizyczna używa na potrzeby działalności gospodarczej wynajętego samochodu osobowego. Na początku stycznia 2026 r. osoba ta kupiła paliwo do tego samochodu za 276 zł netto + 63,48 zł VAT i odliczyła połowę VAT z tytułu dokonanego zakupu, tj. 31,74 zł. Jeżeli osoba ta:

1) przedmiotowy samochód wykorzystuje wyłącznie do celów związanych ze swoją działalnością gospodarczą – z tytułu zakupu paliwa może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów 307,74 zł (276 zł + 31,74 zł),
2) nie wykorzystuje tego samochodu wyłącznie do celów związanych ze swoją działalnością gospodarczą – z tytułu zakupu paliwa może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów 230,81 zł (307,74 zł × 75%).

Wprowadzeniu wskazanych przepisów towarzyszyło dodanie przepisu określającego skutki ustalenia, że podatnik bezpodstawnie (niezgodnie ze stanem faktycznym) nie stosował ograniczenia wynikającego z art. 23 ust. 1 pkt 46a ustawy o PIT lub art. 16 ust. 1 pkt 51 ustawy o CIT. W takich przypadkach przepisy te są stosowane od daty rozpoczęcia używania przez podatnika danego samochodu osobowego (zob. art. 23 ust. 5h ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5h ustawy o CIT). Konsekwencją tego będzie zmniejszenie kosztów uzyskania przychodów podatnika o 25% (tj. część, która nie stanowi kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 46a ustawy o PIT lub art. 16 ust. 1 pkt 51 ustawy o CIT) zaliczonych do nich kosztów używania samochodu osobowego, poniesionych od dnia rozpoczęcia używania tego samochodu przez podatnika.

4.5.3. ZMIANY 2026 Opłaty wynikające z umów leasingu, umów najmu, umów dzierżawy oraz umów o podobnym charakterze, których przedmiotem są samochody osobowe

Do końca 2025 r. podatnicy nie mogli zaliczać do kosztów podatkowych opłat dotyczących samochodu osobowego wynikających z umowy leasingu, najmu, dzierżawy lub innej umowy o podobnym charakterze, z wyjątkiem opłat z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150 000 zł (225 000 zł, jeżeli był to pojazd elektryczny lub pojazd napędzany wodorem – zob. art. 23 ust. 5e ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5e ustawy o CIT) pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy (art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49a ustawy o CIT).

Od 1 stycznia 2026 r. przepisy w tym zakresie uległy zmianie. Obecnie podatnicy nie mogą zaliczać do kosztów opłat z tytułu wymienionych wcześniej umów, z wyjątkiem

eprasa.pl 73b09227c7

składek na ubezpieczenie samochodu, w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w proporcji, w jakiej kwota:

- 150 000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy – w przypadku samochodu osobowego, w którym emisja CO_2 silnika spalinowego wynosi mniej niż 50 g/km,
- 100 000 zł pozostaje do wartości samochodu osobowego będącego przedmiotem tej umowy – w przypadku samochodu osobowego, w którym emisja CO_2 silnika spalinowego jest równa lub wyższa niż 50 g/km.

W 2026 r. nie zmieniły się – analogicznie jak w przypadku amortyzacji – limity opłat z tytułu umowy leasingu (najmu, dzierżawy) lub innej umowy o podobnym charakterze samochodów osobowych będących pojazdami elektrycznymi albo pojazdami napędzanymi wodorem. Dla takich pojazdów limit nadal wynosi 225 000 zł.

W najtrudniejszej sytuacji znajdują się podatnicy, którzy w prowadzonej działalności gospodarczej wykorzystują spalinowe samochody osobowe emitujące CO_2 na poziomie równym lub wyższym niż 50 g/km. W przypadku tego rodzaju pojazdów limit opłat z tytułu leasingu operacyjnego, najmu, dzierżawy, które będą mogły być zaliczane do kosztów podatkowych, został obniżony ze 150 000 zł do 100 000 zł.

Przykład 59

Na początku stycznia 2026 r. podatnik zawarł umowę leasingu samochodu osobowego o wartości 180 000 zł. Jeżeli jest to:

1) samochód elektryczny lub napędzany wodorem – opłaty leasingowe dotyczące tego samochodu mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w całości;
2) samochód spalinowy, dla którego emisja CO_2 silnika spalinowego jest niższa niż 50 g/km – opłaty leasingowe dotyczące tego samochodu mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w 83,33% (gdyż 150 000 zł : 180 000 zł to w przybliżeniu 0,8333, co odpowiada 83,33%),
3) samochód spalinowy, dla którego emisja CO_2 silnika spalinowego jest równa lub wyższa niż 50 g/km – opłaty leasingowe dotyczące tego samochodu mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w 55,56% (gdyż 100 000 zł : 180 000 zł to w przybliżeniu 0,5556, co odpowiada 55,56%).

Z przepisów przejściowych nie wynika przy tym, aby obniżony limit nie dotyczył opłat wynikających z umów leasingu, najmu, dzierżawy lub innych umów o podobnym charakterze zawartych przed 1 stycznia 2026 r. W konsekwencji nowy limit obowiązuje również w przypadku opłat dotyczących samochodów użytkowanych na podstawie takich umów zawartych przed dniem 1 stycznia 2026 r.

To oznacza, że podatnicy, którzy w 2025 r. posiadali w leasingu operacyjnym, najmie albo dzierżawie spalinowe samochody osobowe, mogli rozliczać opłaty związane z tymi umowami na starych zasadach tylko do 31 grudnia 2025 r. Od 1 stycznia 2026 r. muszą na nowo ustalić wysokość opłat, które będą mogli zaliczać do kosztów podatkowych.

eprasa.pl 73b09227c7

Problem ten nie dotyczy samochodów elektrycznych i napędzanych wodorem, gdyż, jak wcześniej wspomniano, dla takich samochodów limit się nie zmieni. Podatnicy, którzy w 2026 r. wezmą spalinowe samochody osobowe w leasing operacyjny, najem albo dzierżawę, będą zobowiązani stosować nowe limity opłat.

Przykład 60
Podatnik użytkuje na podstawie zawartej w marcu 2025 r. umowy najmu długoterminowego spalinowy samochód osobowy o wartości 140 000 zł. Emisja CO_2 silnika tego samochodu wynosi 83 g/km. W tej sytuacji od 1 stycznia 2026 r. opłaty z tytułu najmu tego samochodu mogą być przez podatnika zaliczane do kosztów uzyskania przychodów tylko w 71,43% (gdyż 100 000 zł : 140 000 zł to w przybliżeniu 0,7143, co odpowiada 71,43%).

Zastrzec jednak należy, że ograniczenie to dotyczy wyłącznie części opłat, które stanowią spłatę wartości samochodu osobowego (zob. art. 23 ust. 5c ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5c ustawy o CIT). Ograniczenie to nie dotyczy zatem części odsetkowej opłat wynikających ze wskazanych umów.

Przykład 61
W marcu 2026 r. podatnik zawrze umowę leasingu operacyjnego spalinowego samochodu osobowego (niebędącego pojazdem elektrycznym ani pojazdem napędzanym wodorem), dla którego emisja CO_2 silnika spalinowego jest niższa niż 50 g/km, o wartości 250 000 zł. W takim przypadku do kosztów uzyskania przychodów podatnik będzie mógł zaliczać:
1) 60% części kapitałowej opłat leasingowych (150 000 zł : 250 000 zł = 0,60, czyli 60%),
2) całość części odsetkowej opłat leasingowych.

Wspomniane ograniczenie nie dotyczy także części opłat wynikających z umów leasingu, umów najmu, umów dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze stanowiących opłaty z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego. Jednakże w ocenie autora do opłat takich mają zastosowanie przepisy art. 23 ust. 1 pkt 47 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o CIT, a w konsekwencji, zdaniem autora, stanowią one koszty uzyskania przychodów tylko w części odpowiadającej wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia, nieprzekraczającej 150 000 zł (wniosek ten nie jest jednak oczywisty).

Przykład 62
Wróćmy do poprzedniego przykładu (61) i załóżmy, że częścią opłat leasingowych są opłaty z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego, natomiast wartość samochodu przyjęta dla celów ubezpieczenia to 200 000 zł. Zdaniem autora do kosztów uzyskania przychodów podatnik będzie mógł zaliczać:
1) 60% części kapitałowej opłat leasingowych, z wyłączeniem ich części stanowiącej opłaty z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego,

eprasa.pl 73b09227c7

2) 75% (150 000 zł : 200 000 zł = 0,75, czyli 75%) części kapitałowej opłat leasingowych stanowiących opłaty z tytułu składek na ubezpieczenie samochodu osobowego,
3) całość części odsetkowej opłat leasingowych.

Istnieją przy tym wątpliwości, czy stosując art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49a ustawy o CIT z wartości samochodu osobowego należy wyłączać podlegający odliczeniu VAT. Z wyjaśnień udzielanych przez organy podatkowe wynika, że tak. Tytułem przykładu wskazać można interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 27 maja 2019 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4010.105.2019.1.AG), z 4 października 2019 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.339.2019.2.AT) oraz z 28 listopada 2019 r. (sygn. 0115-KDIT2-3.4011.412.2019.4.MK). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *(...) wartość samochodu, o której mowa w art. 16 ust. 1 pkt 49a ustawy o CIT należy określić mając na względzie art. 16 ust. 5a ustawy o CIT, z którego wynika, że obejmuje ona również podatek od towarów i usług, który zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług nie stanowi podatku naliczonego, oraz naliczony podatek od towarów i usług, w tej części, w której zgodnie z przepisami o podatku od towarów i usług podatnikowi nie przysługuje obniżenie kwoty lub zwrot różnicy podatku od towarów i usług.*

Przykład 63
Podatnik będący osobą fizyczną prowadzącą działalność gospodarczą wziął w leasing spalinowy samochód osobowy, dla którego emisja CO_2 silnika spalinowego jest niższa niż 50 g/km, o wartości 180 000 zł netto/221 400 zł brutto. Z faktur leasingowych podatnik jest uprawniony do odliczania 50% kwot podatku VAT. W świetle stanowiska reprezentowanego przez organy podatkowe na potrzeby stosowania art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o PIT wartość tego samochodu to 200 700 zł (180 000 zł + 41 400 zł × 50%), co oznacza, że do kosztów uzyskania przychodów podatnik może zaliczać 74,74% (gdyż 150 000 zł : 200 700 zł to w przybliżeniu 0,7474, czyli 74,74%) opłat wynikających z umowy leasingu (a precyzyjniej 74,74% wynikających z leasingu opłat netto powiększonych o 50% VAT, których podatnik VAT nie może odliczyć).

Omawiane ograniczenie dotyczy również opłat wynikających z umów najmu, dzierżawy oraz innych umów o podobnym charakterze, które często zawierane są na krótkie okresy. W takich przypadkach zawierane umowy często nie określają wartości samochodu osobowego, którego dotyczą. Dlatego też istnieje przepis stanowiący, że gdy umowa najmu, dzierżawy lub inna umowa o podobnym charakterze została zawarta na okres krótszy niż 6 miesięcy, przez wartość samochodu na użytek omawianych przepisów rozumie się wartość przyjętą dla celów ubezpieczenia (zob. art. 23 ust. 5d ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 5d ustawy o CIT).

Zgodnie z wyjaśnieniami udzielonymi przez organy podatkowe wynikające z przepisów art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49a ustawy o CIT ograniczenie

eprasa.pl 73b09227c7

wysokości kosztów uzyskania przychodów dotyczyć może również opłat za przejęcie umowy leasingu. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z: 17 lipca 2020 r. (sygn. 0112-KDIL2-2.4011.422.2020.2.KP), 9 czerwca 2022 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4011.252.2022.1.SP) czy 17 lipca 2020 r. (sygn. 0112-KDIL2-2.4011.422.2020.2.KP).

Przy czym w przypadkach takich wartością samochodu osobowego na potrzeby stosowania omawianych przepisów jest wartość wynikająca z przejętej umowy leasingu. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 9 czerwca 2022 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4011.252.2022.1.SP):

MF *(...) nowy korzystający, rozliczając koszty podatkowe z tytułu przejętej umowy leasingowej, jest zobowiązany do stosowania limitu, zgodnie z art. 23 ust. 1 pkt 47a ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, który ustala się na podstawie wartości samochodu osobowego, będącego przedmiotem umowy (czyli, mimo że przejmuje umowę leasingu w trakcie jej trwania, to limit odnosi się do wartości samochodu z pierwotnego brzmienia umowy leasingu).*

4.5.4. Koszty składek na ubezpieczenie samochodu osobowego

Na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 47 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów składek na ubezpieczenie samochodu osobowego (w przypadku ustawy o PIT – innego niż określony w art. 23 ust. 1 pkt 46 ustawy o PIT, tj. innego niż samochód osobowy niebędący składnikiem majątku, o którym mowa w art. 14 ust. 2 pkt 1 ustawy o PIT) w wysokości przekraczającej ich część ustaloną w takiej proporcji, w jakiej kwota 150 000 zł pozostaje do wartości samochodu przyjętej dla celów ubezpieczenia. W świetle tego przepisu samochody osobowe (w przypadku ustawy o PIT – inne niż określone w art. 23 ust. 1 pkt 46 ustawy o PIT) dzielą się na:

1) samochody osobowe o wartości nieprzekraczającej 150 000 zł – w przypadku tych samochodów składki na ubezpieczenie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w całości,
2) samochody osobowe o wartości przekraczającej 150 000 zł – w przypadku tych samochodów składki na ubezpieczenie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w części wynikającej z art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o VAT.

Ograniczenie to dotyczy wyłącznie składek na ubezpieczenie samochodów osobowych, dla których istotna jest wartość tych samochodów, a więc przede wszystkim składek na ubezpieczenie AC. Nie ma ono zatem zastosowania do składek na ubezpieczenie samochodów osobowych, dla których wartość samochodów nie jest istotna, w szczególności składek na ubezpieczenie OC i NNW. Wysokości takich składek jako podatkowych kosztów uzyskania przychodów nie ogranicza również – jak się przyjmuje – treść art. 23 ust. 1 pkt 46a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 51 ustawy o CIT

eprasa.pl 73b09227c7

(przepisy te stanowią, że nie uważa się za koszty uzyskania przychodów 25% poniesionych wydatków z tytułu kosztów używania samochodu osobowego na potrzeby działalności gospodarczej, jeżeli samochód osobowy jest wykorzystywany również do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika).

Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 23 maja 2019 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.78.2019.3.BS) oraz z 29 października 2019 r. (sygn. 0111-KDIB2-3.4010.286.2019.3.APA). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) ubezpieczenie od następstw nieszczęśliwych wypadków (NNW), jest ubezpieczeniem osobowym regulowanym przez przepisy ustawy z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (...) – art. 829 i następne, przedmiotem tego ubezpieczenia są określone dobra osobiste człowieka. W związku z powyższym, postanowienia art. 16 ust. 1 pkt 49 ustawy o CIT, nie znajdą zastosowania w odniesieniu do składek na ubezpieczenie NNW. Również, ubezpieczenie obowiązkowe OC może być zaliczone w koszty w całości niezależnie od wartości samochodu, gdyż nie jest ono zależne od wartości samochodu. Ponadto, wskazać należy, że wydatków na ubezpieczenie OC i NNW nie można uznać za wydatki eksploatacyjne objęte ograniczeniem wynikającym z art. 16 ust. 1 pkt 51 ustawy o CIT.*

4.5.5. Straty oraz koszty remontów powypadkowych samochodów nieobjętych ubezpieczeniem dobrowolnym

Na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 48 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 50 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz kosztów ich remontów powypadkowych, jeżeli samochody nie były objęte ubezpieczeniem dobrowolnym. Oznacza to (*a contrario*), że do kosztów uzyskania przychodów mogą być zaliczane tylko straty powstałe w wyniku utraty lub likwidacji samochodów objętych ubezpieczeniem dobrowolnym oraz koszty remontów powypadkowych takich samochodów.

Ubezpieczeniami dobrowolnymi, których istnienie pozwala podatnikom na zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów strat powstałych w wyniku utraty lub likwidacji samochodów oraz kosztów ich remontów, są przede wszystkim ubezpieczenia AC. Kwestią sporną jest, czy ubezpieczeniami takimi są również ubezpieczenia NNW (Dyrektor Izby Skarbowej w Poznaniu w interpretacji indywidualnej z 14 stycznia 2010 r., sygn. ILPB3/423-954/09-3/DS, uznał, że tak, z kolei Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie w interpretacji indywidualnej z 31 grudnia 2013 r., sygn. IPPB3/423-856/13-2/GJ, uznał, że nie).

Przepisy podatkowe nie definiują pojęcia „wypadek". Jak wynika ze „Słownika języka polskiego" pod redakcją prof. M. Szymczaka (Warszawa 2002) – „wypadek" oznacza „nieszczęśliwe zdarzenie, które spowodowało straty materialne, w którym ktoś

eprasa.pl 73b09227c7

ucierpiał, został okaleczony lub poniósł śmierć, katastrofa". Określenie „nieszczęśliwe zdarzenie" powoduje, zdaniem autora, że za wypadki można uznać tylko takie zdarzenia, które nastąpiły na skutek działań nieumyślnych. Umyślne działania nie mogą być, zdaniem autora, uznane za „wypadki". W konsekwencji wyłączenie możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów kosztów remontów powypadkowych samochodów, które nie są objęte ubezpieczeniem dobrowolnym, nie ma zastosowania w przypadku napraw samochodów będących następstwem aktów wandalizmu (działań niewątpliwie umyślnych).

Należy zwrócić uwagę, że w omawianych przepisach mowa jest o „samochodach", a nie o „pojazdach samochodowych". W związku z tym przyjmuje się, że nie mają one zastosowania do ciągników siodłowych. Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 31 grudnia 2013 r. (sygn. IPPB3/423-856/13-2/GJ) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 21 marca 2014 r. (sygn. ILPB3/423-597/13-4/PR).

4.5.6. Koszty używania samochodów służbowych udostępnianych pracownikom na cele prywatne

Samochody służbowe są często udostępniane pracownikom podatników do korzystania do celów prywatnych. Udostępnianie takie może mieć charakter odpłatny lub nieodpłatny. W obu tych przypadkach koszty używania samochodów służbowych mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów (zob. przykładowo dotyczącą kosztów używania samochodów udostępnionych pracownikom odpłatnie interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 31 lipca 2014 r., sygn. IPTPB3/423-131/14-4/KJ, czy dotyczącą kosztów używania samochodów udostępnionych pracownikom nieodpłatnie interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 28 kwietnia 2016 r., sygn. IBPB-1-2/4510-383/16/BKD).

Zauważyć jednak należy, że obowiązują przepisy ograniczające wysokość kosztów używania samochodów osobowych jako kosztów uzyskania przychodów, w tym przepis wyłączający możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów 25% poniesionych wydatków używania samochodów osobowych na potrzeby prowadzonej przez podatnika działalności gospodarczej, jeżeli samochód osobowy jest wykorzystywany również do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika (zob. art. 23 ust. 1 pkt 46a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 51 ustawy o CIT).

Wydaje się zatem, że udostępnianie samochodów osobowych pracownikom do celów prywatnych (zarówno odpłatne, jak i nieodpłatne) uznać należy za ich wykorzystywanie do celów niezwiązanych z działalnością gospodarczą prowadzoną przez podatnika. W konsekwencji – do kosztów uzyskania przychodów zaliczane może być, co do zasady, jedynie 75% wydatków na używanie tych samochodów.

eprasa.pl 73b09227c7

4.6. Koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem pracowników

Kosztami uzyskania przychodów są koszty ponoszone przez podatników w celu osiągnięcia przychodów ze źródła przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem wymienionych jako niestanowiące kosztów uzyskania przychodów (zob. art. 22 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1 ustawy o CIT). Kosztami ponoszonymi w celu osiągnięcia przychodów są, między innymi, różnego rodzaju koszty pracownicze, tj. koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem pracowników (nie tylko na podstawie umów o pracę, ale również na podstawie umów cywilnoprawnych, np. umów zlecenia). To bowiem pracownicy podatników w głównej mierze przyczyniają się do osiągania przychodów przez podatników, którzy ich zatrudniają. Dotyczy to również kosztów różnego rodzaju świadczeń pozapłacowych. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej: z 12 września 2018 r. (sygn. 0111-KDIB2-3.4010.222.2018.1.PB), z 18 maja 2021 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.45.2021.3.PD) oraz z 25 listopada 2020 r. (sygn. 0114-KDIP2 -1.4010.342.2020.1.OK).

W praktyce w przypadku niektórych kosztów dotyczących pracowników pojawiają się wątpliwości, czy mogą być one zaliczane do kosztów uzyskania przychodów.

4.6.1. Koszty kształcenia pracowników

Do kosztów uzyskania przychodów mogą być zaliczane, między innymi, koszty kształcenia pracowników, jeżeli pracownicy szkolą się w zakresie przydatnym do wykonywania powierzonej im pracy. Dotyczy to nie tylko kursów specjalistycznych związanych z wykonywanym zawodem (np. kurs dla księgowych), ale także wydatków na kształcenie mające na celu nabycie umiejętności uniwersalnych, takich jak umiejętność obsługi komputera, znajomość języka obcego (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 13 lutego 2019 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.493.2018.3.JK), czy uzyskanie uprawnień do kierowania pojazdami samochodowymi, które także będą przydatne w wykonywaniu powierzonej pracownikowi pracy. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 31 marca 2015 r. (sygn. ITPB1/4511-44/15-4/MP):

MF *Faktycznie poniesione i właściwie udokumentowane wydatki na pokrycie kosztów kursu nauki jazdy pracownika zatrudnionego na umowę o pracę można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów.*

Trzeba jednak wyraźnie podkreślić, że dokonując oceny, czy wydatki poniesione na kształcenie pracowników mogą stanowić koszty podatkowe, należy mieć na uwadze związek tych wydatków z przychodami z danego źródła przychodów. Jeżeli zatem ponoszone wydatki na podwyższenie kwalifikacji zawodowych pracowników mają na celu osiągnięcie obecnie lub w przyszłości przychodów z działalności gospodarczej bądź zachowanie albo zabezpieczenie źródła przychodów w wyniku korzystania

eprasa.pl 73b09227c7

z nabytych w ten sposób umiejętności, to wydatki na ten cel mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Należy więc ustalić:

- czy taki wydatek związany jest ze zdobywaniem wiedzy i umiejętności, które są potrzebne na stanowisku pracy zajmowanym przez pracownika,
- czy wydatek ten służy tylko podnoszeniu ogólnego poziomu wiedzy i wykształcenia niezwiązanego z zajmowanym przez pracownika stanowiskiem i wykonywaną przez niego pracą.

Za koszty uzasadnione racjonalnie i gospodarczo, których poniesienie może przyczynić się do osiągnięcia przychodów ze źródła, jakim jest działalność gospodarcza, należy uznać wydatki na kształcenie pracownika, które pozwolą nabyć mu kwalifikacje niezbędne w wykonywaniu powierzonych mu obowiązków.

Wydatki na podnoszenie kwalifikacji pracowniczych – aby mogły stanowić koszt uzyskania przychodu dla pracodawcy – muszą więc mieć ścisły związek z zakresem obowiązków pracownika wynikającym ze stosunku pracy oraz charakterem działalności pracodawcy.

Nie stanowią natomiast kosztów uzyskania przychodów wydatki poniesione na czesne zatrudnionego studenta. Zdaniem Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej (interpretacja indywidualna z 19 października 2019 r., sygn. 0114-KDIP3-1.4011.436.2019.2.KP) wydatki te mają charakter wydatków osobistych, związanych z uzyskaniem wykształcenia przez zatrudnionego studenta i w konsekwencji nie można ich uznać za związane z działalnością gospodarczą.

4.6.2. Koszty podróży służbowych pracowników przekraczające limity określone przepisami prawa pracy

Nie ulega wątpliwości, że podatnicy mogą zaliczać do kosztów uzyskania przychodów koszty podróży służbowych pracowników (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 1 lipca 2021 r., sygn. 0111-KDIB1-2.4010.204.2021.1.MZA). Wypłacane pracownikom diety i inne należności z tytułu podróży służbowych mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów, nawet jeżeli przekraczają one kwoty określone w przepisach prawa pracy (tj. w przepisach rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej). Co istotne, w takich przypadkach diety i inne należności z tytułu podróży służbowych wypłacane pracownikom mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w całości, gdyż w ustawach o podatku dochodowym nie ma przepisów stanowiących inaczej.

Podobne stanowisko reprezentują w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej

eprasa.pl 73b09227c7

w Warszawie z 22 stycznia 2013 r. (sygn. IPPB3/423-885/12-2/GJ), w której organ podatkowy potwierdził prawidłowość stanowiska podatnika, stwierdzając, że:

MF *Należności z tytułu diet wypłacanych przez Spółkę w związku z podróżami służbowymi pracowników (...) w części przekraczającej limit wynikający z Rozporządzenia (...) stanowią koszty uzyskania przychodów Spółki w pełnej wysokości.*

Dotyczy to również kosztów noclegów (np. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 20 stycznia 2009 r., sygn. ILPB3/423-705/08-6/KS).

4.6.3. Koszty zakupu napojów oraz produktów spożywczych

Do stanowiących koszty uzyskania przychodów kosztów pracowniczych należą koszty zakupu napojów oraz artykułów spożywczych do zużycia w czasie pracy przez pracowników. Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 3 marca 2016 r. (sygn. IBPB-1-1/4510-280/15/NL), Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 2 września 2019 r. (sygn. 0111-KDIB2-3.4010.175.2019.3.AD) czy Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 2 września 2019 r. (sygn. 0111-KDIB2-3.4010.175.2019.3.AD) oraz z 2 czerwca 2021 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.156.2021.1.MMU). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *(...) Odnośnie wydatków ponoszonych na rzecz pracowników wskazać należy, że wydatki pracownicze – co do zasady – zaliczane są do kosztów podatkowych. Koszty te obejmują przede wszystkim wynagrodzenie zasadnicze, wszelkiego rodzaju nagrody, premie i diety oraz wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych pracowników, zwrot kosztów podróży służbowych, zakwaterowania, ale mogą obejmować również inne wydatki ponoszone na rzecz pracowników np. takie jak w opisanej sprawie dotyczące wydatków poniesionych przez Spółkę na zakup artykułów spożywczych.*
Świadczenia te związane są ze stosunkiem pracy łączącym pracownika z pracodawcą i jako takie spełniają przesłanki zakwalifikowania ich do kosztów uzyskania przychodów. Wnioskodawca ponosząc faktycznie ww. wydatki, pokryte z jego własnych zasobów finansowych, mające definitywny charakter, może je zakwalifikować do kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 15 ust. 1 ustawy o CIT.

4.6.4. Koszty zakupu różnego rodzaju biletów wstępu oraz karnetów

Do kosztów uzyskania przychodów zaliczane mogą być, między innymi, koszty związane z integracją i motywowaniem pracowników. Dotyczy to np. kosztów zakupu różnego rodzaju karnetów i biletów wstępu, co potwierdzają organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 13 lipca 2015 r. (sygn. ILPB3/4510-1-167/15-4/KS):

eprasa.pl 73b09227c7

MF *(...) kosztami podatkowymi są m.in. tzw. koszty pracownicze, które obejmują nie tylko wynagrodzenia zasadnicze, wszelkiego rodzaju nagrody, premie, ale i diety, inne należności za czas podróży służbowej, wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych pracowników, świadczenia medyczne. Mogą również obejmować wydatki ponoszone na rzecz pracowników w postaci zakupu karnetów wstępu na siłownie, pływalnie, korty tenisowe, fitness oraz opłaty za korzystanie z innych obiektów sportowych.*

4.6.5. Koszty imprez integracyjnych

W przeszłości istniały wątpliwości, czy ponoszone przez pracodawców koszty imprez integracyjnych dla pracowników mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów. Ostatecznie przyjęło się stanowisko, że możliwość taka istnieje. Tak więc organy podatkowe z reguły uznają za prawidłowe ujmowanie w kosztach uzyskania przychodów wydatków na organizację różnego rodzaju imprez okolicznościowych, jeżeli realizowane są jednocześnie dodatkowe cele, np. zintegrowanie załogi, poprawa atmosfery pracy, co mogłoby skutkować zwiększeniem wydajności pracy i w konsekwencji zwiększeniem uzyskiwanych przez spółkę przychodów (np. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 17 stycznia 2017 r., sygn. 1462-IPPB5.4510.957.2016.2.BC, czy interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 2 czerwca 2021 r., sygn. 0111-KDIB1-1.4010.157.2021.1.EJ).

Zastrzec jednak należy, że możliwość rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów nie dotyczy kosztów alkoholu. Jest tak, gdyż zarówno sądy administracyjne (zob. przykładowo wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 16 października 2013 r., sygn. akt II FSK 1517/11), jak i organy podatkowe (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 4 sierpnia 2015 r., sygn. IPPB5/4510-436/15-2/JC) nie zgadzają się na zaliczanie kosztów alkoholu zużywanego w trakcie organizowanych dla pracowników imprez integracyjnych do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

Organy podatkowe zgadzają się na zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów kosztów imprez integracyjnych, w których uczestniczą również członkowie rodzin pracowników. Tytułem przykładu wskazać można interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 19 września 2019 r. (sygn. 0111-KDIB1-3.4010.309.2019.3.MBD), w której czytamy, że:

MF *(...) wydatki poniesione na organizację spotkań firmowych w części przypadającej na rodziny pracowników zatrudnionych w oparciu o umowę o pracę, mogą/będą mogły stanowić koszty uzyskania przychodów, zgodnie z przepisem art. 15 ust. 1 ustawy o CIT.*

W przeszłości organy podatkowe odmawiały w takich przypadkach możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów kosztów organizacji imprez integracyjnych w części przypadającej na członków rodzin pracowników (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 6 października

eprasa.pl 73b09227c7

2008 r., sygn. IBPB3/423-594/08/JS, czy interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 7 października 2010 r., sygn. IPPB5/423-458/10-4/JC).

Z czasem jednak zmieniły stanowisko i obecnie dopuszczają możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów kosztów organizacji imprez integracyjnych w części przypadającej na członków rodzin pracowników (ale nie w części przypadającej na osoby towarzyszące pracownikom niebędące członkami ich rodzin – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 28 sierpnia 2015 r., sygn. IBPB-1-3/4510-128/15/AW). Tytułem przykładu wskazać można interpretacje Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 27 sierpnia 2015 r. (sygn. IBPB-1-2/4510-168/15/AnK) oraz z 25 września 2015 r. (sygn. IBPB-1--3/4510-168/15/TS).

Z drugiej jednak strony organy podatkowe zastrzegają, że – jak przykładowo czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 31 marca 2015 r. (sygn. IBPBI/2/423-1570/14/AP):

MF *Jeżeli świadczenia realizowane w ramach imprezy integracyjnej stanowić będą działalność socjalną, o której mowa w ustawie o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych, to wówczas wydatki ponoszone na organizację takiej imprezy nie mogą podlegać zaliczeniu do kosztów podatkowych.*

Pracodawcy ponoszący koszty imprez integracyjnych muszą zatem uważać, aby ich organizacja nie miała charakteru działalności socjalnej.

Nie będą jednak stanowiły kosztów uzyskania przychodów wydatki na organizację spotkań o charakterze integracyjno-motywacyjnym dla pracowników powiązanych spółek i ich rodzin. Jak bowiem czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora KIS z 10 października 2024 r. (sygn. 0111-KDIB2-1.4010.353.2024.2.ED):

MF *Odnosząc się do kwestii możliwości zaliczenia do kosztów podatkowych wydatków związanych z organizacją spotkania w części związanej z uczestnictwem osób, które nie są zatrudnione bezpośrednio w Spółce, tj. pracowników i byłych pracowników spółek powiązanych wraz z rodzinami, wskazać należy, że wydatki te nie będą mogły zostać uznane za koszty podatkowe, gdyż z tymi osobami łączą Państwa powiązania biznesowe. Dlatego też, nie można uznać, że uczestnictwo w spotkaniu ww. osób wpłynie na zwiększenie Państwa przychodów, bądź zabezpieczenie (zachowanie) ich źródła. Ponadto ww. osoby są wobec Państwa podmiotami zewnętrznymi, a w stosunku do takich podmiotów podejmuje się działania o charakterze reprezentacyjnym.*

4.6.6. Koszty zakupu odzieży

Koszty zakupu odzieży dla pracowników podatnika nie stanowią, co do zasady, kosztów uzyskania przychodów (chyba że ubrania nabywane są w celu przekazania pracownikom jako forma wynagrodzenia w naturze. Wówczas wydatki na zakup tych ubrań mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów jako koszty pracownicze).

eprasa.pl 73b09227c7

Istnieją jednak wyjątki od tej zasady, np. dotyczące wydatków na odzież oznaczoną logo podatnika (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 5 sierpnia 2024 r., sygn. 0114-KDIP3-1.4011.439.2024.3.MS224, oraz z 24 kwietnia 2018 r., sygn. 0111-KDIB2-3.4010.38.2018.2.PB) czy wydatków na odzież roboczą (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 15 lipca 2019 r., sygn. 0115-KDIT3.4011.226.2019.1.JŁ). Koszty zakupu takiej odzieży mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

4.6.7. Koszty opłacanych za pracowników obowiązkowych składek członkowskich

Wykonywanie niektórych zawodów (np. zawodu architekta czy inżyniera budownictwa) wymaga niekiedy przynależności do właściwej izby samorządu zawodowego, z czym wiąże się obowiązek opłacania składek członkowskich. Zdarza się przy tym, że koszty takich składek ponoszą za pracowników pracodawcy.

W takich przypadkach wydatki na składki członkowskie płacone za pracowników mogą być przez pracodawców zaliczane do kosztów uzyskania przychodów. W szczególności stanowisko takie reprezentują organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 8 sierpnia 2008 r. (sygn. IP-PB3-423-741/08-2/DG) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 25 marca 2010 r. (sygn. ITPB3/423-4/10/AW). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *(...) wydatki bezpośrednio poniesione przez Spółkę na opłacenie składek członkowskich jej pracowników z tytułu ich przynależności do izby samorządu zawodowego mogą być, jako składnik wypłaconego wynagrodzenia, zaliczone do kosztów podatkowych, jeżeli przynależność tych pracowników do izby jest bezpośrednio związana z zakresem czynności wykonywanych dla pracodawcy w ramach stosunku pracy.*

Dodajmy, że równowartość składki z tytułu przynależności do izby samorządu zawodowego, opłacanej przez pracodawcę na rzecz pracownika, stanowi przychód tej osoby ze stosunku pracy (interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 13 kwietnia 2018 r., sygn. 0113-KDIPT2-1.4011.102.2018.1.MM, czy wyrok NSA z 8 kwietnia 2021 r., sygn. akt II FSK 67/19). Ponadto opłaconą w imieniu pracownika składkę należy – w myśl art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych – uwzględnić w podstawie wymiaru składek zarówno na ubezpieczenia społeczne, jak i na ubezpieczenie zdrowotne.

4.6.8. Koszty związane z obejmowaniem dzieci pracowników opieką

W art. 22 ust. 1p–1r ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1za–1zc ustawy o CIT zawarte są przepisy przewidujące możliwość zaliczania przez pracodawców do kosztów uzyskania przychodów wielu wydatków związanych z obejmowaniem opieką dzieci

eprasa.pl 73b09227c7

pracowników. Przepisy te, po pierwsze, pozwalają na zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów ponoszonych przez pracodawców kosztów na utworzenie zakładowego żłobka, klubu dziecięcego lub przedszkola (zob. art. 22 ust. 1p pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1za pkt 1 ustawy o CIT). Możliwość ta istnieje bez ograniczenia kwotowego (jednakże z uwzględnieniem przepisów o amortyzacji).

Po drugie, wskazane przepisy pozwalają na zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów wydatków poniesionych przez pracodawcę z tytułu prowadzenia zakładowego żłobka, zakładowego klubu dziecięcego lub zakładowego przedszkola (zob. art. 22 ust. 1p pkt 2 lit. a ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1za pkt 2 lit. a ustawy o CIT).

Możliwość ta jest jednak limitowana. Jak wynika z art. 22 ust. 1p pkt 2 lit. a ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1za pkt 2 lit. a ustawy o CIT, przysługuje ona do wysokości nieprzekraczającej miesięcznie 1000 zł na każde dziecko pracownika uczęszczające do zakładowego żłobka, zakładowego klubu dziecięcego lub zakładowego przedszkola.

Po trzecie, omawiane przepisy pozwalają na zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów kosztów poniesionych przez pracodawcę z tytułu dofinansowania pracownikom wydatków związanych z objęciem dziecka opieką sprawowaną przez dziennego opiekuna lub uczęszczaniem dziecka do żłobka, klubu dziecięcego albo przedszkola (zob. art. 22 ust. 1p pkt 2 lit. b ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1za pkt 2 lit. b ustawy o CIT). Także ta możliwość jest limitowana, tj. przysługuje:

1) do wysokości nieprzekraczającej kwoty wydatków poniesionych i udokumentowanych przez pracownika oraz

2) miesięcznie do kwoty 1000 zł.

4.6.9. Koszty zapomóg

Na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 42 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 45 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wydatków pracodawcy na działalność socjalną, o której mowa w przepisach o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (z nieistotnymi w omawianej sytuacji wyjątkami).

Pojęcie działalności socjalnej definiuje art. 2 pkt 1 ustawy z 4 marca 1994 r. o zakładowym funduszu świadczeń socjalnych (j.t. Dz.U. z 2024 r. poz. 288). Z definicji tej wynika, że działalność socjalna obejmuje, między innymi, udzielanie pomocy materialnej – rzeczowej lub finansowej. Powoduje to, że – zważywszy, iż zapomoga dla pracownika jest formą finansowej pomocy materialnej – koszty zapomóg dla pracowników nie stanowią podatkowych kosztów uzyskania przychodów jako koszty działalności socjalnej (co potwierdzają organy podatkowe – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 20 grudnia 2019 r., sygn. 0111-KDIB2 -1.4010.496.2019.1.AT).

4.6.10. Koszty pakietów medycznych dla pracowników

Do podatkowych kosztów uzyskania przychodów pracodawców mogą być zaliczane koszty zakupu pakietów medycznych wykupywanych dla pracowników (również

eprasa.pl 73b09227c7

w części obejmującej dodatkowe świadczenia wykraczające poza podstawowy zakres medycyny pracy). Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 30 października 2014 r. (sygn. IPPB5/423-818/14-3/AM) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 26 września 2022 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.444.2022.1.SH). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) świadczenia na rzecz pracowników są – co do zasady – kosztem uzyskania przychodów pracodawcy niezależnie od tego, czy podstawą ich wypłaty jest Kodeks Pracy, wydane na jego podstawie przepisy wykonawcze, układ zbiorowy pracy czy też regulamin pracy chyba, że przepisy w sposób wyraźny taką możliwość ograniczają lub wyłączają. Takimi kosztami niewątpliwie mogą być wydatki ponoszone przez pracodawcę na zakup pakietów medycznych na rzecz pracowników.*

Jest tak również w przypadkach, gdy te pakiety medyczne są udostępniane pracownikom nieodpłatnie (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 21 grudnia 2015 r., sygn. IBPB-1-2/4510-694/15/BKD) lub za symboliczną odpłatnością. Jak można przeczytać w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 8 listopada 2013 r. (sygn. IBPBI/2/423-1065/13/PC):

MF *(...) wydatki na zakup pakietów medycznych które są następnie sprzedawane pracownikom za symboliczną złotówkę, mogą stanowić koszty uzyskania przychodów (również w części przypadającej na członków rodzin pracowników), gdyż spełniają przesłanki wynikające z art. 15 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych oraz nie są wymienione w negatywnym katalogu wydatków niezaliczanych do kosztów uzyskania przychodów.*

4.6.11. Koszty badań lekarskich osób zatrudnianych na umowę zlecenia

Przyjmuje się, iż na pracodawcach nie ciąży bezwzględny obowiązek kierowania osób zatrudnianych na podstawie umów zlecenia na badania lekarskie, jak również nie ciąży na nich obowiązek finansowania kosztów takich badań. Nie wyłącza to jednak, zdaniem autora, możliwości zaliczania przez zleceniodawców kosztów takich badań do kosztów uzyskania przychodów, gdyż z oczywistych względów mogą być oni zainteresowani zleceniem wykonania prac osobom o odpowiednim zdrowiu (zwłaszcza że na podstawie art. 304 § 1 Kodeksu pracy pracodawcy są obowiązani zapewnić bezpieczne i higieniczne warunki pracy również osobom fizycznym wykonującym pracę na innej podstawie niż stosunek pracy w zakładzie pracy lub w miejscu wyznaczonym przez pracodawcę. Przepis ten dotyczy, między innymi, osób fizycznych wykonujących pracę na podstawie umów zlecenia).

Powoduje to, że koszty badań zleceniobiorców są ponoszone przez zleceniodawców w celu osiągnięcia przychodów, a w konsekwencji – zważywszy, że nie ma przepisu

eprasa.pl 73b09227c7

wyłączającego taką możliwość – mogą być przez zleceniodawców zaliczane do kosztów uzyskania przychodów. Takie też stanowisko reprezentują organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 26 lutego 2008 r. (sygn. IBPB1/415-284/07/MW). W interpretacji tej organ podatkowy potwierdził możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów, między innymi, kosztów badań lekarskich osób zatrudnianych na podstawie umów cywilnoprawnych, stwierdzając, że:

MF *Obowiązek zapewnienia pracownikom bezpiecznych i higienicznych warunków pracy nie ogranicza się jedynie do osób świadczących pracę na podstawie stosunku pracy ale dotyczy również osób świadczących pracę na innej podstawie niż stosunek pracy, jeżeli praca ta jest wykonywana w zakładzie pracy lub w miejscu określonym przez pracodawcę. Tak więc koszty związane z zapewnieniem bezpiecznych i higienicznych warunków pracy osobom wykonującym pracę na podstawie umów cywilnoprawnych będą stanowić dla wnioskodawcy koszty uzyskania przychodów prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej, ponieważ obowiązek ich ponoszenia wynika z przepisów Kodeksu pracy.*

4.6.12. Koszty upominków dla pracowników

Do podatkowych kosztów uzyskania przychodów zaliczane mogą być koszty różnego rodzaju upominków i prezentów dla pracowników. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 30 kwietnia 2020 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.37.2020.4.KS), z 12 czerwca 2020 r. (sygn. 0111-KDIB2 -1.4010.119.2020.1.AM) oraz z 16 czerwca 2021 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.89.2021.3.PD). Jak czytamy w ostatniej z tych interpretacji

MF *(...) ponoszone przez Wnioskodawcę wydatki na zakup upominków (z wyjątkiem wina) oraz wszelkie wydatki związane z ich przekazaniem pracownikom (koszty pakowania, konfekcjonowania i wysyłki, z wyjątkiem pakowania i konfekcjonowania wina) są niewątpliwie przejawem i wyrazem starań Wnioskodawcy jako pracodawcy dążącego do poprawy atmosfery pracy, poprzez stworzenie dogodnych warunków do pracy, co w konsekwencji zwiększa motywację do pracy, wydajność pracy i w efekcie nie pozostaje bez pozytywnego wpływu na uzyskiwane przez Spółkę przychody.*

4.7. Koszty reklamy i reprezentacji

Kosztami uzyskania przychodów podatników są, między innymi, ponoszone przez nich koszty reklamy (koszty reklamy w szerokim rozumieniu, tj. w rozumieniu obejmującym również koszty promocji oraz informacji). Nie są natomiast kosztami uzyskania przychodów koszty reprezentacji (możliwość zaliczania kosztów reprezentacji do kosztów uzyskania przychodów wyłącza art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o CIT oraz

eprasa.pl 73b09227c7

art. 23 ust. 1 pkt 23 ustawy o PIT). W praktyce pojawiają się często problemy dotyczące kwalifikacji ponoszonych przez podatników wydatków jako kosztów reklamy (stanowiących podatkowe koszty uzyskania przychodów) oraz reprezentacji (niestanowiących takich kosztów).

4.7.1. Pojęcia reklamy i reprezentacji

Ustawy o podatku dochodowym nie definiują pojęć reklamy i reprezentacji. W konsekwencji w celu ich zdefiniowania należy odwołać się do treści orzeczeń sądów administracyjnych.

I tak, przykładowo, pojęcie reklamy zdefiniował, między innymi, Wojewódzki Sąd Administracyjny w Gorzowie Wielkopolskim w wyroku z 26 marca 2009 r. (sygn. akt I SA/Go 22/09). Czytamy w nim, że:

WSA *Reklama oznacza zatem wszelkie działania podmiotu gospodarczego mające kształtować popyt poprzez poszerzenie wiedzy przyszłych nabywców o towarach (usługach), w celu zachęcenia ich do nabywania towarów (usług) właśnie od tego, a nie innego podmiotu gospodarczego.*

Należy dodać, że od reklamy często odróżnia się promocję (tj. działania mające na celu uatrakcyjnienie sprzedaży) oraz informację (tj. działania mające na celu nie tyle zachęcenie podatnika do zakupów towarów czy usług, ile rozpowszechnienie informacji o tych towarach i usługach). Na użytek niniejszej publikacji pojęcie reklamy (kosztów reklamy) obejmuje również te pojęcia, tj. przez reklamę (koszty reklamy) należy rozumieć także promocję oraz informację (koszty promocji oraz informacji).

Pojęcie reprezentacji zdefiniował poszerzony skład NSA w wyroku z 17 czerwca 2013 r. (sygn. akt II FSK 702/11). Czytamy w nim, że:

NSA *Wyraz reprezentacja pochodzi od łacińskiego słowa „repraesentatio" oznaczającego wizerunek. Upływ czasu nie zmienił jego znaczenia i formy. Oznacza to, że „reprezentacja" w rozumieniu art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o CIT* [oraz art. 23 ust. 1 pkt 23 ustawy o PIT – przyp. autora] *stanowi działanie w celu wykreowania oraz utrwalenia pozytywnego wizerunku podatnika wobec innych podmiotów. W podanym znaczeniu reprezentacja to przede wszystkim każde działanie skierowane do istniejących lub potencjalnych kontrahentów podatnika lub osoby trzeciej w celu stworzenia oczekiwanego wizerunku podatnika dla potrzeb ułatwienia zawarcia umowy lub stworzenia korzystnych warunków jej zawarcia. W takiej sytuacji wydatki na reprezentację to koszty, jakie ponosi podatnik w celu wykreowania swojego pozytywnego wizerunku, uwypuklenie swojej zasobności, profesjonalizmu. Przy tak zdefiniowanym terminie „reprezentacji" kwestia wystawności, okazałości czy też ponadprzeciętności nie ma żadnego znaczenia. Ponownie podkreślić należy, że dla oceny, czy dana działalność stanowi reprezentację, czy też innego rodzaju działalność, konieczna jest analiza całokształtu okoliczności faktycznych konkretnej sprawy.*

eprasa.pl 73b09227c7

Obecnie organy podatkowe, pod wpływem powołanego wyroku NSA, uznają, że celem reprezentacji jest stworzenie korzystnego wizerunku firmy. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 6 września 2019 r., sygn. 0115-KDIT3.4011.276.2019.1.DP.

4.7.2. Koszty upominków

Podatnicy stosunkowo często przekazują swoim kontrahentom (także potencjalnym) różnego rodzaju upominki. Koszty nabycia lub wytworzenia takich upominków należą co do zasady do kosztów reprezentacji, a więc nie stanowią podatkowych kosztów uzyskania przychodów ze względu na brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 23 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o CIT.

Wyjątek dotyczy drobnych prezentów oznaczonych logo, które przekazywane są szerokiemu kręgowi odbiorców. W tym zakresie koszty nabycia lub wytworzenia upominków uważane są przez organy podatkowy za koszty reklamy, które mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 5 kwietnia 2023 r., sygn. 0114-KDIP2 -1.4010.103.2023.2.KW, z 5 sierpnia 2024 r., sygn. 0111-KDIB1-2.4010.300.2024.2.BD, oraz z 17 września 2024 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.296.2024.2.ED).

Podkreślić przy tym należy, że wskazany wyjątek nie dotyczy oznaczonych logo prezentów o znacznej wartości, jak również oznaczonych logo upominków, które nie są przekazywane szerokiemu kręgowi odbiorców. Koszty nabycia takich prezentów i upominków są mimo oznaczenia ich logo uważane przez organy podatkowe za niestanowiące podatkowych kosztów uzyskania przychodów koszty reprezentacji (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 5 kwietnia 2023 r., sygn. 0114-KDIP2-1.4010.103.2023.2.KW, oraz z 4 listopada 2024 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.413.2024.1.AS).

4.7.3. Koszty przekazywanych próbek

Do kosztów uzyskania przychodów mogą być zaliczane wydatki na zakup lub wytworzenie próbek z logo firmy przekazywanych klientom oraz potencjalnym klientom. Wydanie takich próbek towarów służy zapoznaniu się przez potencjalnych klientów z właściwościami oferowanych towarów i zachęceniu do ich zakupu. Działania podatnika mają więc charakter reklamowy. Potwierdził to Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji indywidualnej z 24 października 2017 r. (sygn. 0114-KDIP2 -2.4010.128.2017.2.AG).

O konieczności opatrzenia próbek firmowym logo wspomina też wyrok NSA z 1 października 2014 r. (sygn. akt II FSK 2463/12).

WAŻNE! Wydatki na próbki towarów przekazywane kontrahentom stanowią koszt uzyskania przychodów pod warunkiem, że próbki te oznakowane są firmowym logo.

---

eprasa.pl 73b09227c7

4.7.4. Koszty organizacji szkoleń, konferencji, kongresów, spotkań promocyjnych, targów

Za koszty uzyskania przychodów uważa się, co do zasady, koszty szkoleń, konferencji, kongresów, spotkań promocyjnych czy targów, na które zapraszani są (przeważnie nieodpłatnie) kontrahenci (pracownicy kontrahentów) lub potencjalni kontrahenci (pracownicy potencjalnych kontrahentów).

Zdarza się, że organizatorzy takich wydarzeń ponoszą też wydatki za przejazd, zakwaterowanie czy wyżywienie ich uczestników. Również takie wydatki mogą być, co do zasady, zaliczane do kosztów uzyskania przychodów (w tym niepodlegający odliczeniu podatek VAT dotyczący usług gastronomicznych i noclegowych nabywanych dla uczestników). Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, np. Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji indywidualnej z 23 lutego 2018 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4010.318.2017.1.AS). Czytamy w niej, że:

MF *(...) wydatki na konsumpcję podczas szkoleń produktowych prowadzonych w siedzibie Spółki, jak i poza firmą w wynajętych salach – zarówno na artykuły spożywcze jak i posiłki – mogą stanowić koszty uzyskania przychodów zgodnie z art. 15 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych. Kontrahenci w aktywny sposób uczestniczą w dystrybucji urządzeń Spółki, zatem organizowanie dla nich szkoleń produktowych jest uzasadnione, a z uwagi na czas ich trwania (4–9 godzin) wydatki na konsumpcję ponoszone w celu zapewnienia efektywności tego typu spotkań są racjonalne.*

Nie wszystkie jednak wydatki związane z organizacją szkoleń i innych wymienionych wydarzeń stanowią koszty uzyskania przychodów podatników. Z udzielanych przez organy podatkowe wyjaśnień wynika, że, przykładowo, do kosztów uzyskania przychodów nie mogą być zaliczane koszty dodatkowych atrakcji, np. występów artystycznych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 31 grudnia 2018 r., sygn. 0114-KDIP2-1.4010.437.2018.1.MW), czy koszty alkoholu zużywanego w trakcie szkoleń lub po ich zakończeniu (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 19 sierpnia 2009 r., sygn. IPPB5/423-373/09/JC , oraz interpretację indywidualną Dyrektora KIS z 16 września 2024 r., sygn. 0111-KDIB1-1.4010.377.2024.3.AND).

4.7.5. Koszty spotkań biznesowych

Powszechną praktyką w biznesie jest zapraszanie kontrahentów na różnego rodzaju spotkania biznesowe, w trakcie których poruszane są kwestie dotyczące obecnej lub potencjalnej współpracy oraz prowadzone są szeroko rozumiane negocjacje biznesowe. Wydatki na organizację takich spotkań stanowią, co do zasady, koszty uzyskania przychodów podatników.

eprasa.pl 73b09227c7

Dotyczy to również, co do zasady, ponoszonych w związku z takimi spotkaniami kosztów konsumpcji, w tym kosztów usług gastronomicznych. Jak bowiem orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 10 września 2013 r. (sygn. akt II FSK 2019/13):

NSA *W świetle art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o CIT* [oraz art. 23 ust. 1 pkt 23 ustawy o PIT – przyp. autora] *nie stanowi kosztu reprezentacji (...) wydatek na poczęstunek (usługę gastronomiczną świadczoną zarówno w siedzibie podatnika lub poza nią), który serwowany jest w ramach:*

- *działań marketingowych lub reklamowych firmy, dotyczących promocji produktu lub usługi,*
- *prowadzonych negocjacji z kontrahentami lub w ramach szkoleń, odpraw dla pracowników oraz podmiotów powiązanych gospodarczo itp., których celem nie jest kształtowanie wizerunku firmy, a doprowadzenie do nawiązania lub rozbudowania jej kontaktów gospodarczych, wprowadzenie na rynek określonych towarów i usług lub poprawa skuteczności ich sprzedaży, wzrost efektywności pracy itp.*

Naczelny Sąd Administracyjny we wskazanym wyroku wyjaśnił jednocześnie, że:

NSA *Dla oceny, czy dana działalność stanowi reprezentację, czy też innego rodzaju działalność, konieczna jest analiza całokształtu okoliczności faktycznych konkretnej sprawy. Nie ulega przy tym wątpliwości, że to na podatniku spoczywać będzie ciężar wykazania, iż określone wydatki poniesione zostały w celu uzyskania przychodu (zachowania lub zabezpieczenia źródła przychodów) oraz, że nie były one ukierunkowane na kształtowanie wizerunku firmy, lecz stanowiły element innego rodzaju aktywności gospodarczej.*

4.7.6. Koszty drobnych poczęstunków dla klientów

Do kosztów uzyskania przychodów zaliczane mogą być wydatki związane z podejmowaniem kontrahentów, takie jak wydatki na wodę mineralną, kawę, herbatę. Są to bowiem koszty ponoszone w celu osiągnięcia przychodów (przychodów ze współpracy z podejmowanymi kontrahentami), a jednocześnie nie są to koszty reprezentacji, których na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 23 ustawy o PIT lub art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów.

Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem może być stanowiące zmianę interpretacji indywidualnej pismo Ministra Finansów z 5 marca 2014 r. (sygn. DD9/033/206/SEW/2014/RD-14537) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 17 marca 2015 r. (sygn. IBPBI/1/423-88/14/ESZ). W drugim ze wskazanych pism czytamy, że:

MF *Nie podlegają wykluczeniu z kosztów uzyskania przychodów ponoszone przez Wnioskodawcę wydatki na wodę, kawę, herbatę, cukier, mleko, soki, a także słodycze, owoce i przekąski, niezależnie od miejsca ich podawania (w siedzibie podatnika, czy też poza nią), podawane podczas spotkań z kontrahentami i klientami, dotyczących zakresu prowadzonej przez*

eprasa.pl 73b09227c7

Wnioskodawcę działalności gospodarczej. Ponoszone przez Wnioskodawcę wydatki mają przede wszystkim na celu stworzenie pozytywnej atmosfery dla negocjacji, a w konsekwencji pozytywne wpłynięcie na przebieg rozmów biznesowych z kontrahentami. Przedmiotowe wydatki nie przekraczają zwyczajowo przyjętych norm nie tylko w branży, w której działa Wnioskodawca, ale w ogóle w realiach prowadzenia działalności gospodarczej. Zatem, o ile spotkania z kontrahentami i klientami związane są z omówieniem spraw biznesowych, a głównym celem tych spotkań nie jest poprawa wizerunku Wnioskodawcy, to poniesione wydatki na zakup poczęstunku podawanego podczas ww. spotkań z kontrahentami, Wnioskodawca może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów.

Takie stanowisko prezentuje również m.in. Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji indywidualnej z 4 marca 2019 r. (sygn. 0111-KDIB2-3.4010.46.2019.1.AD).

WAŻNE! Jeśli w trakcie spotkań z kontrahentami serwowany jest alkohol, to poniesionych na ten cel wydatków nie należy zaliczać do kosztów podatkowych.

4.7.7. Koszty przejazdów i noclegów kontrahentów

Dominuje stanowisko, że – o ile nie mają charakteru okazałości – wydatki na przejazdy czy noclegi kontrahentów ponoszone w związku ze spotkaniami biznesowymi nie stanowią kosztów reprezentacji i mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem mogą być interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 12 czerwca 2019 r. (sygn. 0114-KDIP2-1.4010.190.2019.1.KS) czy 7 marca 2019 r. (sygn. 0111-KDIB1-3.4010.8.2019.MBD).

Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) nocleg zapewniany jest przez Spółkę w związku z prowadzeniem spotkań biznesowych, aby dana osoba mogła wziąć udział w spotkaniu. Natomiast uczestnictwo w spotkaniu wiąże się z uzyskiwaniem przychodu przez Spółkę. Instalator (uczestnik spotkania) uczestnicząc w spotkaniu nabywa wiedzę o produktach oferowanych przez Spółkę. Wnioskodawca organizując przedmiotowe spotkania biznesowe, ma na celu maksymalizację sprzedaży oferowanych produktów, a tym samym zapewnienie przychodu Spółce poprzez zachęcenie Instalatorów (uczestników spotkania) do zakupu przez ich klientów produktów marki Wnioskodawcy. Należy zwrócić uwagę, że wydatki na noclegi w ramach spotkań biznesowych nie wiążą się z tworzeniem pozytywnego wizerunku podatnika wobec innych podmiotów, a skierowane są na osiągnięcie przychodu, zachowanie i zabezpieczenie jego źródła.*

eprasa.pl 73b09227c7

Wobec powyższego, wydatki na noclegi związane z udziałem Instalatorów w spotkaniach biznesowych, nie są wyłączone z kosztów uzyskania przychodów na podstawie przepisu art. 16 updop. Wydatki te jako spełniające przesłanki wynikające z art. 15 ust. 1 updop, czyli poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodu. Przedmiotowe spotkania mają charakter biznesowy i są konieczne dla uzyskania przez Spółkę przychodu.

4.7.8. Koszty sprzedaży premiowej

Sprzedaż premiowa ma miejsce w przypadkach, gdy zakupy towarów lub usług łączą się z uzyskaniem przez nabywcę dodatkowych korzyści, nieprzewidzianych przy podobnych, lecz pozbawionych elementu premiowego transakcjach. Sprzedaż premiowa ma zatem charakter działalności promocyjnej polegającej na uatrakcyjnieniu zakupu towarów lub usług za pomocą dodatkowych elementów.

Wydatki poniesione w związku z organizacją sprzedaży premiowych niewątpliwie są ponoszone w celu osiągnięcia przychodów (przychodów ze zwiększonej sprzedaży), a jednocześnie żaden przepis nie wyłącza możliwości ich zaliczania do kosztów uzyskania przychodów. W konsekwencji wydatki te stanowią koszty uzyskania przychodów podatników.

Dotyczy to, między innymi, wydatków na zakup nagród przyznawanych jako nagrody w konkursach organizowanych w ramach sprzedaży premiowej. Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 15 kwietnia 2015 r. (sygn. IBPBI/2/4510-82/15/BG). Czytamy w niej, że:

MF *Do kosztów uzyskania przychodów mogą być zatem zaliczone wydatki poniesione przez Spółkę w ramach sprzedaży premiowej, poniesione na zakup nagrody w postaci imprez wyjazdowych (podczas których zaproszeni goście mają zapewnione przejazdy, zakwaterowanie, wyżywienie oraz atrakcje turystyczne, kulturalne i rozrywkowe [np. pokaz laserowy, koncert, udział w wydarzeniach sportowych itp.]), jak również ponoszone w wybranych okresach (np. świątecznych) wydatki na zakup upominków (np. alkoholu), którymi premiowane są zakupy klientów osiągające określoną kwotę.*

W dalszej części tej interpretacji organ podatkowy wskazał właściwy sposób udokumentowania tych wydatków. Wyjaśnił, że stanowią one koszty uzyskania przychodów pod warunkiem, iż:

MF *(...) ich poniesienie zostało prawidłowo udokumentowane co najmniej:*
- *regulaminem sprzedaży premiowej,*
- *dokumentacją potwierdzającą spełnienie warunku niezbędnego dla otrzymania upominku,*
- *potwierdzeniem odebrania nagrody przez beneficjentów lub listą nagrodzonych osób i ilością wydanych nagród.*

eprasa.pl 73b09227c7

Inny często spotykany rodzaj sprzedaży premiowej polega na przyznawaniu punktów za zakupy, które to punkty mogą być przez klientów wymieniane na nagrody. Również wydatki związane z takim rodzajem sprzedaży premiowej stanowią koszty uzyskania przychodów podatników (dotyczy to w szczególności wydatków na nabycie nagród, które mogą być otrzymane w zamian za uzbierane punkty). Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 12 listopada 2009 r. (sygn. ILPB3/423-675/09-2/MM) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 24 czerwca 2016 r. (sygn. IPPB3/4510-437/16-5/PS).

4.7.9. Koszty sponsoringu

Często stosowaną formą promocji przedsiębiorców jest tzw. sponsoring. Wskazać w związku z tym należy, że – jak wyjaśnił Dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej w interpretacji indywidualnej z 28 lipca 2021 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.181.2021.4.BS):

MF *Wśród działań podejmowanych przez podmioty prowadzące działalność gospodarczą, mających na celu kształtowanie popytu na oferowane przez nie towary, usługi bądź markę można wyróżnić sponsoring. Jest on definiowany, jako „finansowanie czegoś, często w zamian za reklamowanie własnej działalności" (za: Słownik wyrazów obcych PWN – wersja internetowa).*

W interpretacji tej organ podatkowy wskazał jednocześnie, że wyróżnić można dwa rodzaje umów sponsoringu. Czytamy w niej, że:

MF *Umowa sponsoringu może przybrać formę tzw. sponsoringu właściwego (wzajemność świadczeń) lub sponsoringu niewłaściwego (który swoim charakterem zbliżony jest do darowizny, gdyż zawiera się w jednostronnym zobowiązaniu się sponsora do finansowania sponsorowanego).*

Koszty sponsoringu właściwego są niewątpliwie ponoszone przez podatników w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów. Nie są to jednocześnie wydatki wymienione w katalogu kosztów niestanowiących kosztów podatkowych. W szczególności nie są to wydatki na cele reprezentacji, które nie stanowią kosztów uzyskania przychodów ze względu na brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 23 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 28 ustawy o CIT.

W konsekwencji koszty sponsoringu właściwego mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów. Jak czytamy we wspomnianej już interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 28 lipca 2021 r. (sygn. 0111-KDIB1 -1.4010.181.2021.4.BS):

MF *Gdy umowa zawarta między stronami przewiduje, że w zamian za przekazanie określonych środków pieniężnych, wartości rzeczowych lub świadczeń, sponsor otrzyma od podmiotu sponsorowanego ekwiwalentne świadczenie wzajemne o charakterze reklamowym, można mówić o tzw. sponsoringu*

eprasa.pl 73b09227c7

właściwym. Stanowi on w istocie odpłatne nabycie usług reklamowych. Koszty sponsoringu właściwego stanowią wówczas w całości koszty uzyskania przychodów sponsora.

Inaczej rzecz się ma w przypadku kosztów sponsoringu niewłaściwego. Ponoszone przez sponsorów koszty mają wówczas charakter darowizn, a więc są wyłączone z kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 11 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 14 ustawy o CIT. Jak dalej czytamy we wskazanej powyżej interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 28 lipca 2021 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.181.2021.4.BS):

MF *W przypadku, gdy sponsor nie otrzymuje żadnego świadczenia wzajemnego od podmiotu sponsorowanego, poniesione przez niego wydatki mają charakter darowizny (tzw. sponsoring niewłaściwy). Wówczas należy mieć na względzie postanowienia art. 16 ust. 1 pkt 14 ustawy o CIT, zgodnie z którym, darowizn i ofiar wszelkiego rodzaju – z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym przepisie – nie uważa się za koszty uzyskania przychodów.*

W praktyce zdarza się, że świadczenia sponsora przekraczają wartość świadczeń sponsorowanego. Organy podatkowe uważają, że w takich przypadkach sponsorzy mogą zaliczać do kosztów wydatki ponoszone na sponsoring tylko do wysokości równowartości świadczeń sponsorowanego (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 17 lipca 2015 r., sygn. IBPB-1-3/4510-28/15/AW, oraz interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 27 lutego 2020 r., sygn. 0114-KDIP2-1.4010.548.2019.3.OK). Jak czytamy w cytowanej wcześniej interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 28 lipca 2021 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.181.2021.4.BS):

MF *Możliwa jest również sytuacja, gdy umowa sponsoringu przewiduje co prawda obustronne świadczenia sponsora i sponsorowanego, jednak nie są one ekwiwalentne. Wydatki na sponsoring są wówczas kosztami uzyskania przychodów tylko do wysokości wartości usług reklamowych świadczonych przez sponsorowanego. W pozostałej części powinny być traktowane jak darowizna.*

Zauważyć jednak należy, że w praktyce oszacowanie równowartości świadczeń sponsorowanego jest najczęściej bardzo trudne. Dlatego też raczej nie zdarza się, aby organy podatkowe kwestionowały wysokości kosztów sponsoringu, które sponsorzy zaliczają do kosztów uzyskania przychodów (ale pamiętać należy, że ryzyko takie istnieje).

Wspomnieć przy tym należy, że często sponsoring właściwy i niewłaściwy występują jednocześnie. Jest tak przykładowo w przypadku dodatkowych świadczeń sponsora, tj. świadczeń sponsora, których nie przewiduje zawarta umowa sponsoringu. W konsekwencji koszty takich świadczeń najczęściej nie mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

eprasa.pl 73b09227c7

Przykład 64
Podatnik jest sponsorem klubu piłkarskiego. Na podstawie zawartej z klubem umowy podatnik przekazuje miesięcznie klubowi kwotę 12 300 zł (za co otrzymuje od klubu fakturę na kwotę 10 000 zł netto + 2300 zł VAT), a w zamian klub informuje o sponsoringu na swojej stronie internetowej, w mediach społecznościowych oraz w trakcie meczów. Z tego tytułu podatnik może zaliczać do kosztów uzyskania przychodów kwotę 10 000 zł miesięcznie (zakładając, że przysługuje mu prawo do odliczania całości VAT z wystawianych przez klub faktur).
W styczniu 2026 r. podatnik otrzymał informację o trudnej sytuacji finansowej sponsorowanego klubu, w związku z tym zdecydował się dobrowolnie wesprzeć klub kupując dla klubu piłki oraz treningowe bramki piłkarskie. W ocenie autora koszty tego zakupu jako koszty darowizny nie mogą zostać zaliczone przez podatnika do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

4.8. Odszkodowania i kary umowne jako koszty uzyskania przychodów

Kosztami uzyskania przychodów są koszty ponoszone przez podatników w celu osiągnięcia przychodów ze źródła przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych jako niestanowiące kosztów uzyskania przychodów (art. 22 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 1 ustawy o CIT). Do kosztów wymienionych jako niestanowiące kosztów uzyskania przychodów zalicza się, między innymi, kary umowne i odszkodowania z tytułu wad dostarczonych towarów, wykonanych robót i usług (przy czym do odszkodowań z tytułu wad wykonanych robót i usług zalicza się odszkodowania należne nie tylko zleceniodawcom tych usług, ale również osobom trzecim, które poniosły szkodę w związku z wykonywaniem usług – zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 28 października 2005 r., sygn. akt I SA/Gl 564/05, czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z 16 grudnia 2009 r., sygn. akt I SA/Łd 948/09) oraz zwłoki w dostarczeniu towaru wolnego od wad lub zwłoki w usunięciu wad towarów albo wykonanych robót i usług (zob. art. 23 ust. 1 pkt 19 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 22 ustawy o CIT). Dotyczy to, między innymi, kar umownych i odszkodowań z tytułu utraty, ubytku lub uszkodzenia towarów w trakcie transportu towarów przez przewoźników (zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z 13 maja 2016 r., sygn. akt III SA/Wa 1352/15, wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 8 czerwca 2016 r., sygn. akt I SA/Po 1562/15, czy wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Poznaniu z 28 lipca 2016 r., sygn. akt I SA/Po 2428/15).

Jest to jedyne określone wprost w przepisach wyłączenie możliwości zaliczania kar umownych i odszkodowań do kosztów uzyskania przychodów. Oznacza to, że kary umowne i odszkodowania wypłacane z tytułów innych niż wymienione powyżej stanowią koszty uzyskania przychodów, jeżeli są ponoszone przez podatnika w celu

eprasa.pl 73b09227c7

osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów. Potwierdził to Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 4 kwietnia 2012 r. (sygn. akt II FSK 1770/10), w którym czytamy, że:

NSA *Kary umowne i odszkodowania wypłacane z tytułów innych niż określone w art. 16 ust. 1 pkt 22 ustawy o CIT – co do zasady, jeżeli tylko miałyby związek z przychodem lub miałyby na celu zachowanie lub zabezpieczenie źródła przychodów, będą stanowić koszt uzyskania przychodów.*

Tabela 21. Warunki zaliczania kar umownych oraz odszkodowań do kosztów uzyskania przychodów

Lp.	Kary umowne i odszkodowania – warunki zaliczenia do KUP
1.	Kara umowna lub odszkodowanie zostały poniesione przez podatnika w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów.
2.	Nie jest to kara umowna lub odszkodowanie z tytułu: a) wad dostarczonych towarów, b) wad wykonanych robót i usług, c) zwłoki w dostarczeniu towaru wolnego od wad, d) zwłoki w usunięciu wad towarów, e) zwłoki w usunięciu wad wykonanych robót i usług.

Należy jednak zauważyć, że nie zawsze kary umowne i odszkodowania uważa się za ponoszone w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów. W konsekwencji często również kar umownych i odszkodowań innych niż wymienione w art. 23 ust. 1 pkt 19 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 22 ustawy o CIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodu.

4.8.1. Kary umowne i odszkodowania z tytułu zwłoki w dostarczeniu towarów lub wykonaniu robót i usług

W art. 23 ust. 1 pkt 19 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 22 ustawy o CIT nie ma mowy o karach umownych i odszkodowaniach z tytułu zwłoki w dostarczeniu towarów lub wykonaniu robót i usług. Organy podatkowe uważają jednak, że zwłoka dostawcy lub usługodawcy stanowi rodzaj wady dostarczonych towarów lub wykonanych robót i usług, a w konsekwencji kary umowne i odszkodowania z tytułu zwłoki w dostarczeniu towarów lub wykonaniu robót i usług nie mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów. Tytułem przykładu wskazać można interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 16 lipca 2019 r., sygn. 0111-KDIB1-3.4010.214.2019.1.MO, z 5 grudnia 2023 r., sygn. 0115-KDIT3.4011.614.2023.1.DP, oraz z 11 września 2024 r., sygn. 0114-KDIP2-2.4010.365.2024.1.AS. Jak czytamy w ostatniej z tych interpretacji:

MF *(...) zapłata kary za nieterminowe wykonanie Umowy Podwykonawczej jest karą za wadliwe wykonanie usługi, a tym samym mieści się w katalogu kar*

eprasa.pl 73b09227c7

umownych i odszkodowań wyłączonych z kosztów uzyskania przychodów w świetle przepisu przytoczonego powyżej art. 16 ust. 1 pkt 22 ustawy o CIT.

Zatem organy podatkowe bardzo szeroko interpretują pojęcie wad i opóźnień w wykonaniu usługi i dostarczeniu towarów. Według fiskusa nie ma znaczenia, z jakiego powodu powstało opóźnienie. Kara za nieterminowe wykonanie umowy jest karą za wadliwe wykonanie usługi, a tym samym mieści się w katalogu kar umownych i odszkodowań wyłączonych z kosztów uzyskania przychodów. Zatem zdaniem organów podatkowych zapłata kary umownej bądź odszkodowania na rzecz kontrahenta nie może być kosztem podatkowym. Z takim poglądem nie zgodził się WSA w Białymstoku w wyroku z 4 października 2023 r. (sygn. akt I SA/Bk 234/23). Zgodnie z wyrokiem organ podatkowy błędnie uznał, że opóźnienie w wykonaniu usługi stanowi wadę dostarczonej usługi. Tymczasem pojęcie „wada usługi" należy rozumieć jako nienależyte wykonanie tej usługi. Opóźnienie nie mieści się w tej kategorii.

WAŻNE! Spory dotyczące kar umownych trafiają przed sądy, ale linia orzecznicza co do zasady jest niekorzystna dla podatników. W ostatnim czasie zmienia się natomiast podejście sądów administracyjnych do kwestii odliczenia wypłaconych kontrahentom odszkodowań z tytułu utraconych korzyści.

Światełkiem w tunelu może być interpretacja indywidualna Dyrektora KIS z 7 sierpnia 2024 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.222.2020.9.MF), w której czytamy:

MF *(...) Z przedstawionego opisu stanu faktycznego wynika, że w sprawie doszło do nieterminowego wykonania prac a nie do nienależytego ich wykonania. Spór pomiędzy Wnioskodawcą a Zamawiającym sprowadzał się do kwestii terminowości wykonania usługi. Mając na uwadze powyższe należy dojść do przekonania, iż nie ma podstaw aby kara umowna za nieterminowe wykonanie usługi, której jakość jak i prawidłowość wykonania potwierdził Zamawiający, nie mogła stanowić kosztu uzyskania przychodu.*
Kara z tytułu nieterminowego wykonania usługi nie została wprost wskazana w treści art. 16 ust. 22 u.p.d.o.p. toteż możliwość zaliczenia w koszty uzyskania przychodu tego wydatku wymaga wyłącznie przeanalizowania warunków określonych w art. 15 u.p.d.o.p.

4.8.2. Odsetki za zwłokę w regulowaniu płatności

Do kosztów uzyskania przychodów, jak się przyjmuje, mogą być zaliczane zapłacone odsetki za zwłokę w regulowaniu płatności. W szczególności stanowisko takie reprezentują organy podatkowe. Tytułem przykładu wskazać można interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 8 sierpnia 2014 r. (sygn. IBPBI/1/415-561/14/JS) czy interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej

eprasa.pl 73b09227c7

Informacji Skarbowej z 14 grudnia 2021 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.505.2021.2.BS). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) zapłacone odsetki za zwłokę mogą stanowić dla dłużnika koszt uzyskania przychodów związany z prowadzoną działalnością gospodarczą.*

Dotyczy to również dodatkowych opłat związanych z nieterminowym regulowaniem należności, np. nakładanych przez leasingodawców. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 17 stycznia 2013 r. (sygn. ILPB1/415 -978/12-4/AG):

MF *(...) ponoszone przez Wnioskodawcę koszty (opłaty) związane z opóźnieniami w płatnościach z tytułu zawartej umowy leasingu, tj. opłata z tytułu ostatecznego wezwania do zapłaty leasingobiorcy, opłata za nieterminowe opłacenie polisy ubezpieczenia pojazdu, opłata za objęcie leasingobiorcy monitoringiem do zawartej umowy leasingu, ustawowe odsetki za nieterminowe dokonywanie płatności i inne opłaty związane z leasingiem, jak np. podatek od środków transportu refakturowany przez leasingodawcę lub ubezpieczenie pojazdu – mają związek z prowadzoną działalnością gospodarczą i pośrednio z osiąganymi przychodami, w związku z powyższym stanowią koszty uzyskania przychodów.*

4.8.3. Kary umowne i odszkodowania będące skutkiem zaniedbań lub braku staranności podatników oraz ich pracowników

Z udzielanych przez organy podatkowe wyjaśnień wynika, że do kosztów uzyskania przychodów nie mogą być zaliczane kary umowne i odszkodowania, których konieczność poniesienia jest wynikiem zaniedbań lub braku staranności podatników. Jak bowiem czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 29 lipca 2015 r. (sygn. IBPB-1-3/4510-45/15/AB):

MF *(...) podatnik nie może kwalifikować do kosztów uzyskania przychodów wydatków, będących następstwem jego niewłaściwego lub nieracjonalnego działania. Konieczność poniesienia danego wydatku nie może wynikać z zaniedbań, braku nadzoru lub sprzecznych z prawem działań podatnika. Ryzyko prowadzonej działalności gospodarczej ponosi podatnik i nie ma możliwości przenoszenia tego ryzyka na budżet państwa. Wyjątkiem mogą być jedynie nieprzewidywalne sytuacje, których uniknięcie było niemożliwe, pomimo podjęcia przez podatnika wszelkich koniecznych działań w celu ich zapobieżenia.*

Z podobnym stanowiskiem można się również spotkać w orzecznictwie sądów administracyjnych (zob. przykładowo wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gliwicach z 15 lipca 2010 r., sygn. akt I SA/Gl 212/10).

eprasa.pl 73b09227c7

Podobnie, co do zasady, jest w przypadku kar umownych i odszkodowań, które są wynikiem zaniedbań lub braku staranności pracowników podatników (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 18 września 2009 r., sygn. IPPB1/415-486/09-2/KS).

4.8.4. Koszty napraw reklamacyjnych

Nie stanowią kar umownych ani odszkodowań wymienionych w art. 23 ust. 1 pkt 19 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 22 ustawy o CIT koszty napraw reklamacyjnych. W konsekwencji koszty takie mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów. Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 27 maja 2013 r. (sygn. IBPBI/2/423-268/13/JD), interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 29 stycznia 2014 r. (sygn. ILPB3/423-526/13-2/PR) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 15 listopada 2016 r. (sygn. 0461-ITPB1.5511.791.16.1.WM). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *Odnośnie „reklamacji jakościowych" wskazać należy, iż ustawodawca nie ograniczył prawa producentów (sprzedawców) do zaliczenia w ciężar kosztów uzyskania przychodów wydatków związanych z usunięciem wad sprzedawanych towarów lub innych zobowiązań gwarancyjnych, które są nierozerwalnie związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Biorąc powyższe pod uwagę należy stwierdzić, że koszty poniesione przez Spółkę w związku z „reklamacją jakościową" stanowią koszty uzyskania przychodu.*

Także naprawy reklamacyjne wykonane w ramach gwarancji za pośrednictwem podmiotu trzeciego mogą stanowić koszt uzyskania przychodów (interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 26 stycznia 2018 r., sygn. 0115-KDIT2-3.4010.346.2017.2.KP).

4.8.5. Kary umowne, odszkodowania i opłaty związane z przedterminowym rozwiązywaniem umów

Z orzecznictwa sądowego wynika, że możliwe jest zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów wydatków (kar umownych, odszkodowań, opłat) związanych z przedterminowym rozwiązywaniem umów. Wycofanie się z tych umów jest bowiem z reguły warunkowane wysokością ponoszonych kosztów (wydatki mające na celu ograniczenie kosztów czy zapobieżenie stracie stanowią w ocenie autora koszty uzyskania przychodów), a w skrajnych przypadkach nawet stanowi warunek dalszego prowadzenia działalności. Tytułem przykładu wskazać można wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 2 lipca 2019 r. (sygn. akt II FSK 2220/17), w którym czytamy, że:

NSA *Przy ocenie danego wydatku jako kosztu uzyskania przychodów nie sposób także pominąć dynamiki procesów i zjawisk gospodarczych, w ramach*

eprasa.pl 73b09227c7

których dochodzi do zmiany pierwotnie podejmowanych decyzji, a która to zmiana związana jest zwłaszcza z zachowaniem lub zabezpieczeniem źródła. Należy mieć też na uwadze, że gospodarczo racjonalne decyzje, podejmowane pierwotnie w określonych warunkach, w związku z negatywną zmianą okoliczności (np. wzrostem cen, obniżeniem popytu, wzrostem kosztów, zmianą koniunktury), mogą skutkować koniecznością podejmowania działań zmierzających do zachowania lub zabezpieczenia źródeł przychodów i ponoszenia w związku z tym wydatków, które można zakwalifikować do kosztów podatkowych w rozumieniu art. 15 ust. 1 ustawy o CIT.

Zastrzec jednak należy, że w wyjaśnieniach organów podatkowych można spotkać się z odmiennym, niekorzystnym dla podatników stanowiskiem odnośnie do możliwości zaliczania do kosztów uzyskania przychodów odszkodowań płaconych z tytułu przedterminowego rozwiązywania umów (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 25 kwietnia 2019 r., sygn. 0111-KDIB2-3.4010.98.2019.1.LG). W konsekwencji zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów wydatków (kar umownych, odszkodowań, opłat) związanych z przedterminowym rozwiązywaniem umów obarczone jest zwiększonym ryzykiem podatkowym.

4.9. Wierzytelności nieściągalne w kosztach uzyskania przychodów

W określonych przepisami przypadkach wierzyciele mogą zaliczać do kosztów uzyskania przychodów wierzytelności odpisane jako nieściągalne. Ponadto podatnicy prowadzący księgi rachunkowe mogą na warunkach określonych przepisami ustaw o podatku dochodowym zaliczać do kosztów uzyskania przychodów odpisy aktualizujące wartość należności nieściągalnych.

4.9.1. Wierzytelności odpisane jako nieściągalne

Na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT wierzyciele mogą zaliczać wierzytelności nieściągalne bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodów. Jest to możliwe, jeśli łącznie spełnione są trzy warunki:

1) wierzytelności zostały uprzednio zarachowane jako przychody należne,
2) wierzytelności zostały odpisane jako nieściągalne,
3) nieściągalność wierzytelności została uprawdopodobniona, tj. udokumentowana w sposób wskazany przepisami art. 16 ust. 2 ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 2 ustawy o PIT.

Ad 1. Przez wiele lat powszechnie przyjmowano, że istnienie tego warunku powoduje, iż nie jest możliwe zaliczanie do kosztów uzyskania przychodu podatku należnego VAT zawartego w wierzytelnościach odpisanych jako nieściągalne. Podatek ten nie stanowi bowiem przychodu podatników podatku dochodowego (zob. art. 12 ust. 4

eprasa.pl 73b09227c7

pkt 9 ustawy o CIT oraz art. 14 ust. 1 ustawy o PIT). Pojawiły się jednak orzeczenia sądów administracyjnych, że wierzytelności nieściągalne mogą być jednak zaliczane do kosztów uzyskania przychodów w kwotach brutto (zob. przykładowo wyrok NSA z 16 lutego 2016 r., sygn. akt II FSK 421/14).

W związku z tym brzmienie art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT zostało z dniem 1 stycznia 2018 r. doprecyzowane. Obecnie z przepisów wprost wynika, że wierzytelności nieściągalne (jeżeli spełnione są pozostałe dwa warunki) mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów w części, w jakiej uprzednio zostały zarachowane do przychodów należnych. Z obecnego brzmienia art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT jednoznacznie zatem wynika, że wierzytelności nieściągalne mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów wyłącznie w kwotach netto.

Przykład 65

Podatnik sprzedał towary za 10 000 zł + 2300 zł VAT (czyli łącznie za kwotę 12 300 zł). W tej sytuacji przychód podlegający opodatkowaniu podatkiem dochodowym wynosi 10 000 zł. Tę samą kwotę, czyli 10 000 zł (nie zaś 12 300 zł), podatnik będzie mógł, ewentualnie, w przyszłości zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów jako wierzytelność nieściągalną.

Ad 2. Odpisanie wierzytelności jako nieściągalnej następuje poprzez dokonanie stosownego zapisu w księgach rachunkowych lub – w przypadku podatników prowadzących podatkowe księgi przychodów i rozchodów – po prostu przez zaksięgowanie wierzytelności jako kosztu uzyskania przychodów.

Ad 3. Aby wierzytelności odpisane jako nieściągalne mogły zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów, ich nieściągalność musi zostać udokumentowana w sposób określony w art. 16 ust. 2 ustawy o CIT lub art. 23 ust. 2 ustawy o PIT, a więc jednym z pięciu dokumentów. Katalog tych dokumentów jest katalogiem zamkniętym. Oznacza to, że nie jest możliwe dokumentowanie nieściągalności wierzytelności (w celu zaliczenia jej do kosztów uzyskania przychodów jako wierzytelności odpisanej jako nieściągalna na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT) na podstawie innych dokumentów, np. na podstawie informacji o likwidacji dłużnika (zob. wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24 stycznia 1997 r., sygn. akt I SA/Po 1048/96), informacji od spadkobierców dłużnika o braku majątku wystarczającego na pokrycie wierzytelności (zob. postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego w Limanowej z 20 kwietnia 2006 r., sygn. PDOF-415/7/2006), czy zaliczenie nieściągalnej wierzytelności do kosztów podatkowych tylko na podstawie wydruku ogłoszenia z Monitora Sądowego i Gospodarczego o zakończeniu postępowania upadłościowego (zob. interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 16 grudnia 2014 r., sygn. IBPBI/2/423-1465/14/AP).

eprasa.pl 73b09227c7

Tabela 22. Dokumentowanie nieściągalności wierzytelności

Formy dokumentowania nieściągalności wierzytelności
1) postanowienie o nieściągalności, uznane przez wierzyciela za odpowiadające stanowi faktycznemu, wydane przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego (czyli przez komornika) lub 2) postanowienie sądu o oddaleniu wniosku o ogłoszenie upadłości, gdy majątek niewypłacalnego dłużnika nie wystarcza na zaspokojenie kosztów postępowania lub wystarcza jedynie na zaspokojenie tych kosztów, lub 3) postanowienie sądu o umorzeniu postępowania upadłościowego, jeżeli zachodzi okoliczność, o której mowa w pkt 2, lub 4) postanowienie sądu o zakończeniu postępowania upadłościowego, lub 5) protokół sporządzony przez podatnika, stwierdzający, że przewidywane koszty procesowe i egzekucyjne związane z dochodzeniem wierzytelności byłyby równe albo wyższe od jej kwoty.

W praktyce nieściągalność wierzytelności podatnicy najczęściej dokumentują postanowieniem o nieściągalności wydanym przez właściwy organ postępowania egzekucyjnego. Przyjmuje się, że postanowieniem takim jest przede wszystkim postanowienie o umorzeniu postępowania egzekucyjnego wydawane przez komornika na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 Kodeksu postępowania cywilnego.

Spotkać się można przy tym niekiedy ze stanowiskiem, że umorzenie postępowania egzekucyjnego przez komornika na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 Kodeksu postępowania cywilnego stanowi podstawę do zaliczania wierzytelności nieściągalnych do kosztów uzyskania przychodów tylko w sytuacji, gdy z treści postanowienia jednoznacznie wynika, iż bezskuteczność egzekucji spowodowana jest brakiem majątku dłużnika. Jest to jednak stanowisko nieprawidłowe, gdyż nic takiego z treści przepisów nie wynika.

Co istotne, istnieją wyjaśnienia organów podatkowych, które to potwierdzają. Tytułem przykładu można wskazać interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 24 listopada 2009 r. (sygn. ILPB3/4240-51/09-3/BN), w której czytamy, że:

MF *W każdym przypadku, gdy komornik umorzy postępowanie egzekucyjne na podstawie art. 824 § 1 pkt 3 Kodeksu postępowania cywilnego, niezależnie od pozostałej treści tego postanowienia, Spółka może uznać taki dokument za „postanowienie o nieściągalności" w rozumieniu art. 16 ust. 2 pkt 1 ustawy o podatku dochodowym od osób prawnych i przy spełnieniu pozostałych ustawowych warunków, zaliczyć wierzytelność w ciężar kosztów uzyskania przychodów.*

Co ważne, interpretacja ta została wydana na skutek skargi na wcześniejszą interpretację (interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 5 sierpnia 2009 r., sygn. ILPB3/423-292/09-6/ŁM), w której organ podatkowy zajął wskazane wyżej nieprawidłowe stanowisko.

Zaliczenie wierzytelności nieściągalnej do kosztów uzyskania przychodów może nastąpić w roku podatkowym, w którym spełnione zostaną drugi i trzeci z wymienionych

eprasa.pl 73b09227c7

warunków, a jeżeli zostaną one wypełnione w różnych latach podatkowych – w roku podatkowym spełnienia późniejszego z nich. Takie też stanowisko reprezentują organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 25 marca 2011 r. (sygn. IPPB3/423-53/11-4/JB), interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 3 lipca 2013 r. (sygn. IPTPB3/423 -94/13-7/PM) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 19 listopada 2015 r. (sygn. IBPB-1-2/4510-772/15/JW).

Przykład 66
Podatnik udokumentował nieściągalność wierzytelności (otrzymał postanowienie komornika o nieściągalności) w 2025 r., jednak wierzytelność jako nieściągalną odpisze dopiero w 2026 r. (dokona odpowiedniego zapisu w ewidencji księgowej). W tej sytuacji wierzytelność nieściągalna będzie kosztem 2026 r.

Warto dodać, że odpisanie wierzytelności jako nieściągalnej jest jednostronną czynnością polegającą na dokonaniu odpowiedniego zapisu w księgach podatnika. Odpisanie wierzytelności jako nieściągalnej nie wymaga powiadomienia czy zgody dłużnika. Nie jest również warunkiem zaliczenia wierzytelności odpisanej jako nieściągalna do kosztów uzyskania przychodów (jeżeli spełniony jest warunek właściwego udokumentowania nieściągalności wierzytelności).

4.9.2. Przedawnione wierzytelności nieściągalne

Na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 20 ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 1 pkt 17 ustawy o PIT nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wierzytelności odpisanych jako przedawnione. Brzmienie tych przepisów powoduje, że wierzytelności nieściągalne mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów (na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a ustawy o CIT lub art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT) tylko do momentu ich przedawnienia. A zatem zaliczanie przedawnionych wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów jako wierzytelności nieściągalnych nie jest możliwe (zob. przykładowo wyrok NSA z 30 listopada 2012 r., sygn. akt II FSK 1433/12, czy interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 26 sierpnia 2014 r., sygn. ILPB3/423 -269/14-4/KS).

Przykład 67
17 grudnia 2025 r. przedawniła się wierzytelność spółki A wobec spółki B. Tym samym (jeśli wierzytelność nie została dotychczas zaliczona przez spółkę A do kosztów uzyskania przychodów jako wierzytelność nieściągalna) spółka A utraciła możliwość zaliczenia tej wierzytelności do kosztów uzyskania przychodów.

Przedawnienie wierzytelności nie wpływa natomiast na wierzytelności nieściągalne już zaliczone do kosztów uzyskania przychodów na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 25 lit. a ustawy o CIT lub art. 23 ust. 1 pkt 20 ustawy o PIT, w szczególności nie rodzi konieczności wykazania podlegającego opodatkowaniu podatkiem dochodowym przychodu (jak

eprasa.pl 73b09227c7

to jest w przypadku zaliczenia do kosztów odpisów aktualizujących wartość należności – zob. art. 12 ust. 1 pkt 4d ustawy o CIT oraz art. 14 ust. 2 pkt 7b ustawy o PIT).

Przykład 68
Wróćmy do przykładu 67 i załóżmy, że wierzytelność przedawniona 17 grudnia 2025 r. została przez spółkę A odpisana jako nieściągalna i zaliczona do kosztów uzyskania przychodów 2024 r. W takim przypadku przedawnienie tej wierzytelności nie wywołało w spółce A żadnego skutku w podatku dochodowym.

4.9.3. Zwrot wierzytelności nieściągalnych zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów

Bywa, że wierzytelność zaliczona do kosztów uzyskania przychodów jako nieściągalna zostaje uregulowana. Sytuacje takie nie skutkują koniecznością zmniejszania przez podatników kosztów uzyskania przychodów (w szczególności korygowania tych kosztów), lecz wymagają rozpoznawania przychodów (zob. art. 14 ust. 2 pkt 7 ustawy o PIT oraz art. 12 ust. 1 pkt 4 ustawy o CIT).

Przy ustalaniu wysokości tego przychodu należy pamiętać, że jeśli otrzymana została tylko część wierzytelności, przychodem jest tylko rzeczywiście otrzymana kwota (a nie całość zaliczonej do kosztów uzyskania przychodów wierzytelności nieściągalnej). Pamiętać także należy, że nie stanowi przychodu podatek VAT zawarty w otrzymywanej wierzytelności nieściągalnej. Powoduje to, że jeżeli zostanie otrzymana część wierzytelności zawierającej należny podatek VAT, otrzymaną kwotę proporcjonalnie należy podzielić na stanowiącą przychód część netto oraz niestanowiącą przychodu część VAT.

Przykład 69
Podatnik miał wierzytelność w kwocie 2000 zł netto + 460 zł VAT. W marcu 2024 r. odpisał jako nieściągalną i zaliczył do kosztów uzyskania przychodów część netto tej wierzytelności. W styczniu 2026 r. podatnik otrzymał od dłużnika część przedmiotowej wierzytelności, tj. 500 zł. W tej sytuacji nie trzeba zmniejszać kosztów uzyskania przychodów, lecz należy rozpoznać przychód w kwocie 406,50 zł (500 zł × 100 : 123).

4.9.4. Odpisy aktualizujące jako koszty uzyskania przychodów

Do kosztów uzyskania przychodu podatników prowadzących księgi rachunkowe zaliczane mogą być również odpisy aktualizujące wartość należności nieściągalnych. Jest to możliwe na podstawie przepisów art. 16 ust. 1 pkt 26a ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 1 pkt 21 ustawy o PIT. Odpisy takie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów, jeżeli łącznie spełnione są trzy warunki:

1) wierzytelność musiała zostać uprzednio zarachowana jako przychód należny,
2) odpis aktualizujący został dokonany (okoliczności, w których dokonuje się odpisów aktualizujących, zostały wskazane w art. 35b ust. 1 ustawy o rachunkowości),

eprasa.pl 73b09227c7

3) nieściągalność należności została uprawdopodobniona na podstawie, odpowiednio, art. 16 ust. 2a pkt 1 ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 3 ustawy o PIT.

Odnośnie do trzeciego warunku należy wskazać, że z przepisów art. 16 ust. 2a pkt 1 ustawy o CIT oraz art. 23 ust. 3 ustawy o PIT wynika, iż nieściągalność wierzytelności uznaje się za uprawdopodobnioną w szczególności, jeżeli:

1) dłużnik zmarł, został wykreślony z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej, postawiony w stan likwidacji lub została ogłoszona jego upadłość, albo
2) zostało otwarte postępowanie restrukturyzacyjne lub został złożony wniosek o zatwierdzenie układu w postępowaniu o zatwierdzenie układu, o którym mowa w ustawie z 15 maja 2015 r. – Prawo restrukturyzacyjne, lub zostało wszczęte postępowanie ugodowe w rozumieniu przepisów o restrukturyzacji finansowej przedsiębiorstw i banków, albo
3) wierzytelność została potwierdzona prawomocnym orzeczeniem sądu i skierowana na drogę postępowania egzekucyjnego, albo
4) wierzytelność jest kwestionowana przez dłużnika na drodze powództwa sądowego.

Co istotne, w przeciwieństwie do dokumentowania wierzytelności odpisywanych jako nieściągalne (gdzie wyliczenie sposobów dokumentowania nieściągalności ma charakter wyczerpujący) powyższe wyliczenie ma charakter przykładowy. A zatem dopuszczalne jest uprawdopodobnienie nieściągalności wierzytelności w sposób inny niż wymieniony (zob. przykładowo wyrok Naczelnego Sądu Administracyjnego z 13 listopada 1998 r., sygn. akt I SA/Gd 254/97).

Odpisy aktualizujące stanowią koszty uzyskania w roku podatkowym, w którym spełniony zostanie ostatni z trzech wskazanych warunków. Jeśli nastąpi to w różnych latach podatkowych, odpis powinien być zaliczony do kosztów podatkowych w roku, w którym zostanie spełniony ostatni z nich.

Przykład 70
W październiku 2025 r. wobec jednego z dłużników spółki ABC zostało wszczęte postępowanie upadłościowe z możliwością zawarcia układu, jednak odpisu aktualizacyjnego spółka ABC dokona dopiero w lutym 2026 r. W tej sytuacji odpis ten będzie mógł zostać zaliczony do kosztów uzyskania przychodów spółki ABC dopiero w lutym 2026 r.

Inaczej niż w przypadku zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wierzytelności odpisywanych jako nieściągalne, odpisy aktualizujące wartość należności mają charakter tymczasowy. Z art. 12 ust. 1 pkt 4d ustawy o CIT oraz art. 14 ust. 2 pkt 7c ustawy o PIT wynika bowiem, że do przychodów podatników zalicza się wartość należności umorzonych, przedawnionych lub odpisanych jako nieściągalne w tej części, od której

eprasa.pl 73b09227c7

dokonane odpisy aktualizujące zostały uprzednio zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.

Przykład 71
Podatnik w styczniu 2023 r. zaliczył do kosztów uzyskania przychodów odpis aktualizujący w wysokości 7150 zł. Wierzytelność, której dotyczył odpis, przedawni się w marcu 2026 r. W tej sytuacji w marcu 2026 r. podatnik będzie obowiązany wykazać przychód w kwocie 7150 zł.

4.10. Koszty kształcenia

Do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej zaliczane mogą być niekiedy koszty kształcenia, np. osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, osób współpracujących oraz wspólników spółek (jak również pracowników, o czym była mowa w punkcie **4.6.1. Koszty kształcenia pracowników**).

4.10.1. Koszty kształcenia własnego osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą

Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą czasem ponoszą koszty kształcenia własnego. Koszty takie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej, jeżeli zdobywana wiedza lub umiejętności mogą być przydatne w prowadzonej przez te osoby działalności (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z: 20 grudnia 2017 r., sygn. 0112-KDIL3-3.4011.189.2017.1.MC, 11 października 2024 r., sygn. 0113-KDIPT2--1.4011.619.2024.1.RK, oraz 5 września 2024 r., sygn. 0115-KDIT3.4011.589.2024.1.RS). Decydując się na to, należy jednak pamiętać o ryzyku sporu z organami podatkowymi. One mogą bowiem twierdzić, że związek kształcenia z prowadzoną działalnością gospodarczą jest niewielki, więc nie ma możliwości zaliczenia tego rodzaju wydatków do kosztów uzyskania przychodów pozarolniczej działalności gospodarczej (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 15 marca 2012 r., sygn. IPTPB1/415-23/12-2/KO).

Warto dodać, że możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów kosztów kształcenia dotyczy również kosztów studiów doktoranckich. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora KIS z 4 października 2024 r. (sygn. 0115-KDIT3.4011.641.2024.1.JS), interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 25 lipca 2012 r. (sygn. ITPB1/415-530/12/IG), interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 14 kwietnia 2014 r. (sygn. ILPB1/415-103/14-2/AA) czy zmiana interpretacji indywidualnej Ministra Finansów z 29 stycznia 2016 r. (sygn. DD9.8220.2.147.2015.BRT). Jak czytamy w ostatniej z tych interpretacji:

eprasa.pl 73b09227c7

MF *Mając na uwadze, iż wydatki związane z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych w formie studiów doktoranckich nie zostały wymienione w katalogu zawartym w art. 23 ustawy, tym samym w przypadku spełnienia pozostałych przesłanek mogą być zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. A zatem do stwierdzenia, czy poniesiona przez Wnioskodawcę opłata za studia doktoranckie może zostać zaliczona do kosztów uzyskania przychodów z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej, istotnym jest czy wydatek ten związany jest z podnoszeniem kwalifikacji zawodowych, zdobywaniem wiedzy i umiejętności, które są potrzebne w prowadzonej działalności gospodarczej i które mają z nią związek.*

Należy jednak zastrzec, że do kosztów uzyskania przychodów nie mogą być zaliczane koszty kształcenia poniesione przed rozpoczęciem działalności gospodarczej, w szczególności koszty aplikacji prawniczych. Sądy administracyjne reprezentują w tej kwestii jednolite stanowisko (zob. przykładowo wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z: 17 października 2014 r., sygn. akt II FSK 2304/12; 21 kwietnia 2015 r., sygn. akt II FSK 771/13; 2 lipca 2015 r., sygn. akt II FSK 1377/15; 2 lipca 2015 r., sygn. akt II FSK 2401/14; 7 lipca 2015 r., sygn. akt II FSK 1432/14; 8 lipca 2015 r., sygn. akt II FSK 1882/14; 9 lipca 2015 r., sygn. akt II FSK 2962/14; 10 lipca 2015 r., sygn. akt II FSK 999/13; 16 lipca 2015 r., sygn. akt II FSK 1632/14; 12 października 2016 r., sygn. akt II FSK 2491/14, oraz 2 sierpnia 2017 r., sygn. akt II FSK 1958/15).

Do kosztów uzyskania przychodów nie mogą być również co do zasady zaliczane – ze względu na osobisty charakter tych wydatków – wydatki ponoszone przez osoby fizyczne na własne kursy prawa jazdy (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 23 lutego 2009 r., sygn. ITPB1/415-829/08/AK , czy interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 4 listopada 2009 r., sygn. IBPBI/1/415-677/09/ESZ). Nie jest to jednak zasada bezwzględnie obowiązująca. Jak bowiem czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 8 września 2016 r. (sygn. ITPB1/4511-550/16-1/JŁ):

MF *(…) jako wydatki uzasadnione racjonalnie i gospodarczo, których poniesienie może przyczynić się do osiągnięcia przychodów ze źródła jakim jest pozarolnicza działalność gospodarcza, uznać należy wydatki na kształcenie, które pozwolą podatnikowi nabyć umiejętności i wiedzę niezbędną w prowadzeniu działalności gospodarczej, oraz zwiększyć możliwości pozyskiwania klientów. Mając na uwadze powyższe, a w szczególności informację, że przedsiębiorca zamierza rozpocząć kurs na prawo jazdy kat. C i E po planowanym rozszerzeniu profilu działalności gospodarczej o transport drogowy, a tym samym, że celem przedsiębiorcy jest zwiększenie posiadanej oferty i zabezpieczenie źródła przychodu, a zatem decyzja o odbyciu kursu spowodowana była potrzebami firmy – stwierdzić należy, że opisane wydatki mają związek z prowadzoną działalnością gospodarczą. Wobec tego za spełnione należy uznać kryterium celowości, wynikające z art. 22 ust. 1 ustawy o podatku*

eprasa.pl 73b09227c7

dochodowym od osób fizycznych, co oznacza, że wydatki te mogą być zaliczone do kosztów uzyskania przychodu.

4.10.2. Koszty kształcenia osób współpracujących

Do kosztów uzyskania przychodów mogą być również zaliczane koszty kształcenia osób współpracujących z osobami prowadzącymi działalność gospodarczą, jeśli istnieje wyraźny związek między kierunkiem kształcenia a czynnościami wykonywanymi przez te osoby. Potwierdzają to organy podatkowe, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 21 października 2011 r. (sygn. IPTPB1/415-122/11-2/KSU), w której czytamy, że:

MF *Wydatek poniesiony w związku ze szkoleniem na technika weterynarii żony Wnioskodawcy, będącej osobą współpracującą, choć trudno go przypisać konkretnym przychodom, to jako przydatny do prawidłowego wykonywania obowiązków i zadań przez żonę, może stanowić koszt uzyskania przychodów prowadzonej przez Wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej, pod warunkiem jego należytego udokumentowania.*

Do kosztów uzyskania przychodów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą nie mogą być natomiast zaliczane wydatki na kształcenie osób współpracujących, jeżeli nie istnieje wyraźny związek między kierunkiem kształcenia a czynnościami wykonywanymi przez taką osobę. Takie też jest stanowisko reprezentowane przez organy podatkowe, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 6 kwietnia 2012 r. (sygn. ITPB1/415-60/12/HD) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 18 lipca 2019 r. (sygn. 0115-KDIT3.4011.210.2019.2.MPŁ). Dotyczyć to może również kosztów nauki języków obcych (zob. wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Łodzi z 7 kwietnia 2016 r., sygn. akt I SA/Łd 1370/15).

4.10.3. Koszty kształcenia wspólników spółek cywilnych i osobowych

Do kosztów uzyskania przychodów mogą być także zaliczane koszty kształcenia wspólników spółek cywilnych i osobowych. Warunkiem jest, aby uzyskiwana wiedza była potrzebna z punktu widzenia działalności prowadzonej przez te spółki.

Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 27 lutego 2012 r. (sygn. ILPB1/415-1384/11-4/AG) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 22 marca 2012 r. (sygn. IBPBI/1/415-1338/11/ESZ). W pierwszej ze wskazanych interpretacji czytamy, że:

MF *Wnioskodawca jest wspólnikiem dwuosobowej spółki cywilnej, która zajmuje się m.in.: wytwarzaniem oprogramowania, zarządzaniem sieciami informatycznymi oraz administrowaniem systemów operacyjnych. Rozpoczęcie studiów przez obu wspólników było spowodowane potrzebą pozyskania wiedzy*

eprasa.pl 73b09227c7

fachowej, niezbędnej do prowadzenia działalności gospodarczej. Reasumując, wydatki związane z nabywaniem wiedzy na uczelni wyższej informatycznej Wnioskodawca może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów w prowadzonej działalności gospodarczej.

4.11. Inne koszty uzyskania przychodów z działalności gospodarczej

Poza wymienionymi wcześniej do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej można zaliczać także wiele innych. Poniżej zostały wskazane najważniejsze z takich pozostałych kosztów.

4.11.1. Koszty przejazdów między miejscem zamieszkania a miejscem prowadzenia działalności gospodarczej

Przyjmuje się, że osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą mogą zaliczać do kosztów uzyskania przychodów z tej działalności koszty przejazdów z miejsca zamieszkania przedsiębiorcy do siedziby prowadzonej firmy czy innych miejsc prowadzenia działalności gospodarczej (oraz z powrotem). Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 12 czerwca 2008 r. (sygn. ITPB1/415-221/08/DP) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 29 grudnia 2014 r. (sygn. ILPB1/415-1097/14-2/AA). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *Jeżeli codzienne dojazdy Wnioskodawcy z miejsca zamieszkania do miejsca wykonywania działalności są niezbędne do prawidłowego funkcjonowania firmy, a w konsekwencji do osiągnięcia przez Wnioskodawcę przychodów, wydatki poniesione na ten cel mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej.*

Dotyczy to również wydatków na nabycie środków transportu wykorzystywanych do takich dojazdów. Najczęściej ze względu na wartość początkową przekraczającą 10 000 zł wydatki na ich nabycie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania pośrednio, poprzez odpisy amortyzacyjne.

W pozostałych przypadkach koszty nabycia takich środków transportu mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów bezpośrednio. Dotyczy to na przykład kosztów nabycia rowerów (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 26 kwietnia 2013 r., sygn. IBPBI/1/415-95/13/ SK), w tym rowerów elektrycznych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 4 listopada 2019 r., sygn. 0113-KDIPT2-1.4011.369.2019.3.MD), czy hulajnóg elektrycznych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 7 sierpnia 2019 r., sygn. 0112-KDIL3 -3.4011.242.2019.2.TW).

eprasa.pl 73b09227c7

4.11.2. Wynagrodzenia żon i małoletnich dzieci podatników oraz wspólników

Do końca 2018 r. na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 10 ustawy o PIT do kosztów uzyskania przychodów nie mogła być zaliczana wartość własnej pracy podatnika, jego małżonka i małoletnich dzieci, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki cywilnej lub osobowej spółki handlowej – także małżonków i małoletnich dzieci wspólników. Z kolei art. 16 ust. 1 pkt 13c ustawy o CIT wyłączał możliwość zaliczania przez podatników będących wspólnikami spółek niebędących osobami prawnymi wartości pracy własnej będących osobami fizycznymi innych wspólników tych spółek, jak również wartości pracy małżonków i małoletnich dzieci wspólników spółek niebędących osobami prawnymi. Wyłączenia te obejmowały, między innymi, wynagrodzenia zatrudnionych (czy to na umowę o pracę, czy to na podstawie umów cywilnoprawnych, w szczególności na podstawie umów zlecenia czy umów o dzieło) w spółkach osobowych małżonków i małoletnich dzieci wspólników (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 2 kwietnia 2014 r., sygn. ITPB1/415-2b/14/MR).

Z początkiem 2019 r. to się zmieniło. Z aktualnego brzmienia art. 23 ust. 1 pkt 10 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 13c ustawy o CIT wynika bowiem, że do kosztów uzyskania przychodów mogą być jednak zaliczane należne z tytułów określonych w art. 12 ust. 1 ustawy o PIT (w szczególności z tytułu umów o pracę), z tytułów określonych w art. 13 pkt 2, 8 i 9 ustawy o PIT (np. z tytułu zatrudnienia na podstawie umów cywilnoprawnych, w szczególności umów zlecenia czy umów o dzieło) oraz z tytułu odbywania praktyk absolwenckich, o których mowa w ustawie z 17 lipca 2009 r. o praktykach absolwenckich, wynagrodzenia:

1) małżonka podatnika i małoletnich dzieci podatnika, a w przypadku prowadzenia działalności w formie spółki niebędącej osobą prawną także małżonków i małoletnich dzieci wspólników tej spółki – w przypadku ustawy o PIT,
2) małżonków i małoletnich dzieci wspólników spółki niebędącej osobą prawną – w przypadku ustawy o CIT.

Obecnie zatem koszty takich wynagrodzeń mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów (na zasadach ogólnych obowiązujących przy zaliczaniu do podatkowych kosztów uzyskania przychodów wynagrodzeń – zob. art. 22 ust. 6ba i art. 23 ust. 1 pkt 55 ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4g i art. 16 ust. 1 pkt 57 ustawy o CIT).

Dodać należy, że wynikające z art. 23 ust. 1 pkt 10 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 13c ustawy o CIT wyłączenia możliwości rozpoznawania kosztów uzyskania przychodów nie mają zastosowania do składek na ubezpieczenie społeczne, które obciąża podatników lub spółki. W konsekwencji składki na ubezpieczenie społeczne opłacane z tytułu zatrudnienia członków rodziny mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów zatrudniających ich podatników. Aktualne w tym zakresie pozostają wyjaśnienia organów podatkowe wydawane na gruncie przepisów obowiązujących do

eprasa.pl 73b09227c7

końca 2018 r., np. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 24 lutego 2015 r. (sygn. ITPB1/415-1162/14/AK). Czytamy w niej, że:

MF *(...) składki na ubezpieczenie społeczne (emerytalne, rentowe, wypadkowe) związane z zatrudnieniem małżonka, w części, w której Wnioskodawczyni będzie zobowiązana do ich uiszczania jako pracodawca, stanowić będą dla Wnioskodawczyni koszty uzyskania przychodów.*

Przykład 72
Osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą (małżonek X), korzystająca z opodatkowania w formie podatku liniowego, zatrudniła na podstawie umowę o pracę małżonka Y. Koszty wynagrodzenia wypłacanego z tego tytułu oraz koszty finansowanych za małżonka składek na ubezpieczenie społeczne osoba fizyczna może zaliczać do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

4.11.3. Koszty towarów przekazywanych pomiędzy firmami małżonków pozostających we wspólności majątkowej

Z chwilą zawarcia małżeństwa powstaje między małżonkami z mocy ustawy wspólność majątkowa (wspólność ustawowa) obejmująca przedmioty majątkowe nabyte w czasie jej trwania przez oboje małżonków lub przez jednego z nich (majątek wspólny). Przedmioty majątkowe nieobjęte wspólnością ustawową należą do majątku osobistego każdego z małżonków (zob. art. 31 § 1 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego). Wspólność majątkowa obejmuje również składniki majątku przedsiębiorstw prowadzonych przez małżonków (wśród składników majątku odrębnego małżonków nie są wymienione przedmioty służące do prowadzenia działalności gospodarczej – zob. art. 33 Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego).

Mimo to przekazywanie towarów pomiędzy firmami małżonków pozostających we wspólności majątkowej wywołuje skutki na gruncie ustawy o PIT, w szczególności w zakresie kosztów uzyskania przychodów.

Z wyjaśnień udzielanych przez organy podatkowe wynika bowiem, że małżonek przekazujący drugiemu z małżonków towary handlowe obowiązany jest do skorygowania kosztów uzyskania przychodów o zaliczone do nich wydatki na nabycie tych towarów handlowych. Stanowisko takie zajął, przykładowo, Dyrektor Izby Skarbowej w Bydgoszczy w interpretacji indywidualnej z 6 maja 2010 r. (sygn. ITPB1/415-155/10/HD) oraz Dyrektor Izby Skarbowej w Katowicach w interpretacji indywidualnej z 17 kwietnia 2013 r. (sygn. IBPBI/1/415-63/13/SK).

Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *(...) wydatki poniesione z tytułu zakupu towarów handlowych które uprzednio zostały zaliczone do kosztów uzyskania przychodów prowadzonej przez Wnioskodawczynię działalności gospodarczej (a które podlegają faktycznemu zaliczeniu do kosztów uzyskania przychodów w momencie uzyskania*

eprasa.pl 73b09227c7

przychodu z ich sprzedaży) w momencie ich nieodpłatnego przekazania na rzecz Jej męża, tracą u Wnioskodawczyni cechę poniesienia ich w celu osiągnięcia, zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, o której mowa w art. 22 ust. 1 ww. ustawy. W związku z powyższym przekazanie towarów handlowych na rzecz męża Wnioskodawczyni spowoduje, iż wydatki poniesione na ich zakup, należy wyksięgować z tych kosztów.

W pierwszej ze wskazanych interpretacji organ podatkowy wyjaśnił ponadto, że:

MF *(...) potrzeba korekty kosztów nie zachodzi natomiast w odniesieniu do środków trwałych, które podlegały amortyzacji. Wydatki na zakup tych środków nie były bowiem zaliczane bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodów, natomiast odpisy amortyzacyjne wliczone do kosztów, odpowiadają okresowi ich używania do działalności gospodarczej.*

Jednocześnie małżonkowie przyjmujący towary są w przypadkach, o których mowa, uprawnieni do zaliczania wydatków na nabycie towarów handlowych do swoich kosztów uzyskania przychodów. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, np. Dyrektor Izby Skarbowej w Poznaniu w interpretacji indywidualnej z 22 listopada 2013 r. (sygn. ILPB1/415-939/13-3/TW) oraz Dyrektor Izby Skarbowej w Bydgoszczy w interpretacji indywidualnej z 23 marca 2016 r. (sygn. ITPB1/4511 -1245/15/AK). Jak czytamy w pierwszej z tych interpretacji:

MF *(...) po przejęciu towarów handlowych Wnioskodawca stanie się ich zarządcą i to Zainteresowany w swojej działalności gospodarczej będzie osiągał przychody z tytułu sprzedaży tych przejętych towarów. W przypadku gdy małżonkowie prowadzą odrębne działalności gospodarcze, jednakże żona zamierza swoją działalność zlikwidować i przed likwidacją niesprzedane towary przekazać do działalności prowadzonej przez małżonka (Wnioskodawcę) to żadne przepisy nie zabraniają, aby małżonkowie mający wspólność majątkową nie mogli ustalić między sobą, które z nich będzie i od kiedy osobą zarządzającą rzeczami nabytymi ze wspólnych środków finansowych. Z uwagi na obowiązujące w przedstawionym przypadku, a wymienione wcześniej przepisy Kodeksu rodzinnego i opiekuńczego, koszt nabytych towarów, a przekazanych z działalności żony do działalności Wnioskodawcy z chwilą przekazania tych towarów spełni w przypadku Zainteresowanego przesłankę wymienioną w art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, ponieważ będzie można uznać, że został poniesiony w celu uzyskania przychodu w firmie Wnioskodawcy. Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych, nie określa w jakim czasie od dnia poniesienia kosztu musi być osiągnięty z tego tytułu przychód.*

4.11.4. Koszty pożyczek i kredytów

Kosztami ponoszonymi w celu osiągnięcia przychodów (względnie zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów) są, między innymi, koszty ponoszone w związku

eprasa.pl 73b09227c7

z zaciąganiem oraz spłatą pożyczek i kredytów wziętych na cele związane z działalnością gospodarczą. Jednocześnie przepisy art. 23 ust. 1 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 ustawy o CIT wyłączają możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów jedynie wydatków na spłatę pożyczek i kredytów (zob. art. 23 ust. 1 pkt 8 lit. a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 10 lit. a ustawy o CIT). Pozostałe wydatki ponoszone przez podatników w związku z zaciąganiem oraz spłatą pożyczek i kredytów wziętych na cele związane z działalnością gospodarczą mogą być zatem zaliczane do kosztów uzyskania przychodów z tej działalności. Dotyczy to nie tylko kosztów odsetek od takich pożyczek i kredytów (z wyjątkiem odsetek naliczonych, lecz niezapłaconych lub umorzonych – zob. art. 23 ust. 1 pkt 32 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 11 ustawy o CIT, jak również odsetek, które powiększają wartość początkową środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych), ale też opłat innego rodzaju, np. prowizji za ich udzielenie czy kosztów ubezpieczeń zaciągniętych pożyczek i kredytów.

Możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów odsetek od pożyczek i kredytów zaciąganych na cele działalności gospodarczej potwierdzają organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach, np. Dyrektor Izby Skarbowej w Warszawie w interpretacji indywidualnej z 19 stycznia 2011 r. (sygn. IPPB1/41-1035/10-2/RS) czy Dyrektor Izby Skarbowej w Łodzi w interpretacji indywidualnej z 25 listopada 2011 r. (sygn. IPTPB1/415 -143/11-4/DS).

Organy podatkowe potwierdzają również możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów innych opłat związanych z zaciąganiem oraz spłatą pożyczek i kredytów zaciągniętych na cele związane z działalnością gospodarczą. Przykładowo Dyrektor Izby Skarbowej w Poznaniu w interpretacji indywidualnej z 8 lutego 2008 r. (sygn. ILPB1/415-172/07-4/IM) potwierdził prawidłowość stanowiska podatnika, stwierdzając, że:

MF *Kredyt refinansowy na spłatę kredytu wykorzystanego wcześniej niewątpliwie ma na celu zachowanie lub utrzymanie źródła przychodu. Tym samym wszelkie wydatki związane z jego uzyskaniem (...) i obsługą, w tym prowizja bankowa, ubezpieczenie oraz płacone odsetki będą mogły być, na podstawie art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, zaliczone przez Wnioskodawcę do kosztów uzyskania przychodów.*

Możliwość zaliczenia wydatków na prowizję z tytuły zaciągniętego kredytu potwierdził także Dyrektor KIS w interpretacji indywidualnej z 4 września 2024 r. (sygn. 0114-KDIP2-2.4010.367.2024.1.AP).

Natomiast w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 7 marca 2013 r. (sygn. ITPB1/415-1341/12/AD) czytamy, że:

MF *Koszty ubezpieczenia na życie związane z udzielonymi kredytami, przeznaczonymi na działalność mogą stanowić koszt uzyskania przychodu pozarolniczej działalności gospodarczej. Skoro bowiem, jak wynika z wniosku, wydatki te są nierozerwalnie związane z kredytem, przeznaczonym na cele działalności gospodarczej, to należy je uznać za pozostające w związku ze źródłem*

eprasa.pl 73b09227c7

przychodu, jakim jest działalność gospodarcza. Zatem przedmiotowe wydatki spełniają przesłanki, o których mowa w cyt. wyżej art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zauważyć przy tym należy, że za wartość początkową środków trwałych w razie odpłatnego ich nabycia uważa się co do zasady cenę ich nabycia[5)] (zob. art. 22g ust. 1 pkt 1 ustawy o PIT oraz art. 16g ust. 1 pkt 1 ustawy o CIT), natomiast w razie ich wytworzenia we własnym zakresie – koszt wytworzenia (zob. art. 22g ust. 1 pkt 2 ustawy o PIT oraz art. 16g ust. 1 pkt 2 ustawy o CIT). Pojęcie ceny nabycia oraz kosztu wytworzenia definiują odpowiednio przepisy art. 22g ust. 3 i 4 ustawy o PIT oraz art. 16g ust. 3 i 4 ustawy o CIT. W świetle tych przepisów wartość początkową środków trwałych powiększają między innymi odsetki od kredytów i pożyczek wykorzystywanych do ich zakupu lub wytworzenia. W zakresie tym koszty odsetek od kredytów i pożyczek nie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania bezpośrednio (lecz pośrednio dokonywane od wartości początkowej środków trwałych odpisy amortyzacyjne).

Dotyczy to odsetek od kredytów i pożyczek, które zostały naliczone do dnia oddania środku trwałego do używania, nawet jeżeli do tego dnia nie zostały jeszcze zapłacone. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 13 czerwca 2014 r. (sygn. IPPB5/423-343/14-2/AM), w której czytamy, że:

MF *Odsetki od środków pochodzących z zewnętrznych źródeł zaciągniętych na finansowanie inwestycji mogą być alokowane do wartości środka trwałego, czyli mogą wpływać odpowiednio na jego cenę nabycia lub na jego koszt wytworzenia. Zauważyć należy, że użyte w przepisach art. 16g ust. 3–4 updop określenie „naliczone do dnia przekazania środka trwałego do używania" w przypadku odsetek dotyczy zarówno odsetek zapłaconych przed tym dniem, jak i odsetek jedynie naliczonych do tego dnia, nawet jeśli nie zostały jeszcze faktycznie zapłacone. W związku z powyższym Wnioskodawca winien uwzględnić w wartości początkowej środków trwałych naliczone do dnia oddania danego środka trwałego do używania odsetki, które można przypisać do kosztów jego zakupu lub wytworzenia, niezależnie od tego czy zostały one faktycznie zapłacone.*

Do kosztów uzyskania przychodów zaliczane mogą być również wydatki na spłatę pożyczek i kredytów w części przypadającej na skapitalizowane odsetki od tych pożyczek i kredytów. Wynika to z treści art. 23 ust. 1 pkt 8 lit. a ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 10 lit. a ustawy o CIT, które to przepisy wyłączają możliwość zaliczania do podatkowych kosztów uzyskania przychodów wydatków na spłatę pożyczek (kredytów), z wyjątkiem skapitalizowanych odsetek od tych pożyczek (kredytów).

---

5) W przypadku ustawy o PIT, jeżeli środki trwałe były używane przez podatnika przed wprowadzeniem ich do ewidencji środków trwałych oraz wartości niematerialnych i prawnych i nie były wcześniej amortyzowane, to za ich wartość początkową uważa się cenę ich nabycia, nie wyższą jednak od ich wartości rynkowej.

eprasa.pl 73b09227c7

Przy czym z wyjaśnień organów podatkowych wynika, że skapitalizowane odsetki mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów już w dacie kapitalizacji. Tytułem przykładu wskazać można interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 1 września 2017 r. (sygn. 0111-KDIB1-2.4010.184.2017.1.MS) oraz z 28 czerwca 2022 r. (sygn. 0111-KDIB1-1.4010.191.2022.1.AND). Jak czytamy w drugiej z tych interpretacji:

MF *(...) skapitalizowane odsetki stanowią koszt podatkowy każdorazowo w dacie ich kapitalizacji, czyli w momencie dokonania wydatku, przez postawienie kapitalizowanych odsetek do dyspozycji pożyczkodawcy.*

4.11.5. Wydatki ponoszone przez inwestorów na zapłatę określonych kwot na rzecz podwykonawców w ramach solidarnej odpowiedzialności z generalnym wykonawcą

Jak stanowi art. 647^1 § 1 Kodeksu cywilnego, inwestor odpowiada solidarnie z wykonawcą (generalnym wykonawcą) za zapłatę wynagrodzenia należnego podwykonawcy z tytułu wykonanych przez niego robót budowlanych, których szczegółowy przedmiot został zgłoszony inwestorowi przez wykonawcę lub podwykonawcę przed przystąpieniem do wykonywania tych robót, chyba że w ciągu 30 dni od dnia doręczenia inwestorowi zgłoszenia inwestor złożył podwykonawcy i wykonawcy sprzeciw wobec wykonywania tych robót przez podwykonawcę. Jest to instytucja solidarnej odpowiedzialności inwestora z głównym wykonawcą.

Jednocześnie z art. 16 ust. 1 pkt 10 lit. b ustawy o CIT wynika, iż nie uważa się za koszty uzyskania przychodów wydatków na spłatę innych (tj. innych niż wskazane w art. 16 ust. 1 pkt 10 lit. a ustawy o CIT wydatków na spłatę pożyczek i kredytów) zobowiązań. Podobne wyłączenie przewiduje art. 23 ust. 1 pkt 8 lit. b ustawy o PIT.

Organy podatkowe uważają, że brzmienie tych przepisów wyłącza możliwość zaliczania do podatkowych kosztów uzyskania przychodów wydatków ponoszonych przez inwestorów na zapłatę określonych kwot na rzecz podwykonawców w ramach solidarnej odpowiedzialności z generalnym wykonawcą (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 11 maja 2020 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.51.2020.1.BJ). W świetle orzecznictwa sądów administracyjnych jest to jednak stanowisko nieprawidłowe. Tytułem przykładu wskazać można wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z 12 maja 2016 r. (sygn. akt II FSK 837/14) oraz z 14 czerwca 2017 r. (sygn. akt II FSK 1382/15). W obu tych wyrokach przeczytać można, że:

NSA *(...) inwestor może zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów wydatek poniesiony na zapłatę określonych kwot na rzecz podwykonawców w ramach solidarnej odpowiedzialności z generalnym wykonawcą, w części, w jakiej nie zostały one zwrócone w jakikolwiek sposób przez generalnego wykonawcę.*

eprasa.pl 73b09227c7

A zatem wbrew stanowisku reprezentowanemu przez organy podatkowe wydatki ponoszone przez inwestorów na zapłatę określonych kwot na rzecz podwykonawców w ramach solidarnej odpowiedzialności z generalnym wykonawcą mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

4.11.6. Zagraniczny VAT jako koszt uzyskania przychodów

Przyjmuje się, iż dla celów podatku dochodowego sformułowania „podatek od towarów i usług" oraz „podatek od wartości dodanej" stanowią synonimy. Stanowisko takie reprezentują sądy administracyjne (zob. przykładowo wyroki Naczelnego Sądu Administracyjnego z: 11 stycznia 2018 r., sygn. akt II FSK 3371/15, 8 maja 2018 r., sygn. akt II FSK 926/16, czy 21 stycznia 2020 r., sygn. akt II FSK 576/18), organy podatkowe (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z: 29 sierpnia 2019 r., sygn. 0112-KDIL3-3.4011.251.2019.1.AA, 10 grudnia 2019 r., sygn. 0111-KDIB1-2.4010.411.2019.2.MZA, czy 31 grudnia 2019 r., sygn. 0112-KDIL2-2.4011.38.2019.1.MM), jak i Ministerstwo Finansów (zob. pismo z 20 stycznia 2020 r., sygn. DD6.054.1.2020; pismo to stanowi odpowiedź na interpelację poselską nr 1025).

Powoduje to, że tylko kwoty podatku VAT nakładane przez państwa nienależące do Unii Europejskiej (z wyjątkiem – jak wynika z wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14 lutego 2023 r., sygn. akt II FSK 1050/22 – kwot brytyjskiego podatku VAT) mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów, niezależnie od tego czy podatnikom w państwach tych przysługuje prawo do odzyskania tych kwot podatku VAT. Jednocześnie w przypadku podatników zaliczających kwoty podatku VAT, o których mowa, do podatkowych kosztów uzyskania przychodów otrzymywane w państwach spoza Unii Europejskiej zwroty kwot podatku VAT stanowią podlegające opodatkowaniu podatkiem dochodowym przychody (ze względu na brzmienie art. 14 ust. 3 pkt 3a ustawy o PIT oraz art. 12 ust. 4 pkt 6a ustawy o CIT).

Przykład 73
Firma transportowa kupuje paliwo w państwach spoza Unii Europejskiej. Podatek VAT z tytułu zakupów tych paliw firma często odzyskuje na podstawie obowiązujących w tych państwach przepisów umożliwiających zwrot VAT podatnikom zagranicznym. Mimo to koszty paliwa, o których mowa, firma może zaliczać do podatkowych kosztów uzyskania przychowów w kwotach brutto (wyjątek dotyczy kosztów paliwa nabywanego w Wielkiej Brytanii, które firma co do zasady może zaliczać do koszów uzyskania przychodów w kwotach netto). W zakresie, w jakim firma z możliwości tej korzysta, odzyskiwane kwoty zwrotu VAT stanowią jej przychody podatkowe (z wyjątkiem zwrotu VAT otrzymywanego z Wielkiej Brytanii, jeżeli zwracany VAT nie został zaliczony do kosztów uzyskania przychodów firmy).

Natomiast – ze względu na brzmienie art. 23 ust. 1 pkt 43 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 46 ustawy o CIT – kwoty podatku VAT nakładane przez państwa należące do Unii Europejskiej oraz (jak wynika z wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego

eprasa.pl 73b09227c7

z 14 lutego 2023 r., sygn. akt II FSK 1050/22) przez Wielką Brytanię mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów tylko, jeżeli podatnicy nie mają możliwości odzyskania tych kwot (czy to na zasadach ogólnych określonych przepisami danego państwa, czy to w ramach systemu zwrotu VAT podatnikom zagranicznym). W zakresie tym odzyskiwane przez podatników kwoty VAT nie stanowią dla nich podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym przychodów (nie mają bowiem zastosowania art. 14 ust. 3 pkt 3a ustawy o PIT ani art. 12 ust. 4 pkt 6a ustawy o CIT).

Przykład 74

Firma transportowa kupuje paliwo w innych państwach członkowskich. Przy nabywaniu paliwa firma płaci VAT, jednak podatek ten odzyskuje składając za pośrednictwem właściwego dla siebie naczelnika urzędu skarbowego wniosek VAT-REF. W takim przypadku koszty paliwa nabywanego w innych państwach członkowskich firma transportowa może zaliczać do podatkowych kosztów uzyskania przychodów jedynie w kwotach netto. Jednocześnie otrzymywane przez tę firmę zwroty kwot podatków VAT zapłaconych w innych państwach członkowskich nie stanowią dla niej przychodów podlegających opodatkowaniu podatkiem dochodowym.

4.11.7. Kwota zmniejszonego VAT jako koszt uzyskania przychodów

Z art. 23 ust. 1 pkt 43 lit. c ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 46 lit. c ustawy o CIT wynika, że w sytuacji gdy na skutek dokonanej korekty VAT dochodzi do zmniejszenia podatku odliczonego, kwota korekty może zostać zaliczona do kosztów uzyskania przychodu. Z przepisów nie wynika przy tym wprost, kiedy uprawnienie to powstaje.

Przyjmuje się najczęściej, że prawo do zaliczenia kwoty korekty, o której mowa, do kosztów uzyskania przychodów powstaje w momencie złożenia deklaracji VAT, w której rozliczana jest korekta. W szczególności stanowisko takie reprezentują organy podatkowe. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 8 czerwca 2018 r. (sygn. 0112-KDIL3-3.4011.166.2018.2.WS):

MF *(...) przepis art. 23 ust. 1 pkt 43 lit. c ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych posługuje się pojęciem „w jakiej dokonano korekty". Oznacza to, że prawo do zaliczenia podatku naliczonego korygowanego na podstawie ustawy o podatku od towarów i usług w koszty uzyskania przychodu przysługuje dopiero w dacie kiedy została złożona deklaracja uwzględniająca korektę podatku naliczonego. Z tego przepisu nie wynika, aby właściwym trybem rozliczenia kosztu uzyskania przychodu była korekta okresów wcześniejszych. W konsekwencji korektę tę należy uwzględnić w rozliczeniu za okres, w którym faktycznie złożono deklarację, w której wykazano korektę podatku naliczonego, a nie w okresie, za który dokonano korekty. Reasumując – koszt uzyskania przychodu powstały z tytułu korekty podatku od towarów i usług w podatku dochodowym od osób fizycznych należy ująć w dacie dokonania korekty.*

eprasa.pl 73b09227c7

4.11.8. Wydatki o charakterze osobistym

Kosztami uzyskania przychodów są koszty poniesione w celu osiągnięcia przychodów lub zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów, z wyjątkiem kosztów wymienionych jako niestanowiące kosztów uzyskania przychodu (zob. art. 22 ust. 1 ustawy o PIT). W świetle tego przepisu przyjmuje się, że kosztami ponoszonymi w celu osiągnięcia przychodu nie są, między innymi, ponoszone przez podatników będących osobami fizycznymi wydatki o charakterze osobistym. W konsekwencji koszty takie nie mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

Do takich wydatków należą w szczególności wydatki na nabycie ubrań, w tym garniturów, garsonek, koszul czy krawatów (także jeżeli rodzaj prowadzonej działalności gospodarczej wymaga ich noszenia). W konsekwencji wydatki te nie mogą być, co do zasady, zaliczane do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej.

Takie też stanowisko reprezentują organy podatkowe. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 18 lipca 2013 r. (sygn. ILPB1/415-457/13-3/IM), interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 7 sierpnia 2014 r. (sygn. IPPB1/415-763/14-2/AM) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 19 sierpnia 2014 r. (sygn. IPTPB1/415 -285/14-2/AP).

Od powyższego istnieją jednak pewne wyjątki. Przede wszystkim przedstawione stanowisko nie dotyczy ubrań specjalistycznych, np. wymaganych przepisami strojów medycznych. Aktualne w tym zakresie pozostają postanowienie Naczelnika Urzędu Skarbowego w Nowym Sączu z 20 marca 2006 r. (sygn. PD-2-415-9/06) czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 27 lutego 2015 r. (sygn. IBPBI/1/415-1427/14/ŚS). Jak czytamy w pierwszym z tych pism:

MF *Używanie odzieży i obuwia podczas wykonywania usługi medycznej nie jest wystarczającą przesłanką do uznania, że zakupione ubranie i obuwie ma związek z uzyskaniem przychodu. Za odzież ochronną, przy świadczeniu usług medycznych, można uznać specjalną odzież ochronną typu: fartuch, drelich, obuwie robocze, noszone tylko w związku z wykonywaną pracą. Zakup odzieży i obuwia, stanowi wydatek związany w ogóle z faktem funkcjonowania danej jednostki w życiu społecznym. Posiadanie tych rzeczy stanowi spełnienie zwykłych potrzeb danej osoby fizycznej, niezależnie od tego, czy prowadzi ta osoba działalność gospodarczą. A zatem, jedynie wydatek na odzież typowo ochronno-roboczą, noszoną tylko podczas świadczenia usług medycznych, można zaliczyć do kosztów uzyskania przychodów.*

Podobnie rzecz się ma w przypadku odzieży, która posiada cechy charakterystyczne skutkujące wyłączeniem uznawania jej za odzież osobistą. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 19 sierpnia 2014 r. (sygn. IPTPB1/415-285/14-2/AP):

eprasa.pl 73b09227c7

MF *(...) jedynie ubiór, który w wyniku jego odpowiedniego dostosowania utraci w sposób trwały charakter odzieży osobistej, może zostać zaliczony do kosztów działalności gospodarczej. W przypadku wskazanym w przedmiotowej sprawie, wydatki ponoszone w związku z zakupem stroju służbowego, mającego charakter biznesowy w postaci garniturów, marynarek, spodni, krawata oraz koszuli, o ile strój ten służy wykonywaniu obowiązków służbowych oraz posiada cechy charakterystyczne, które uniemożliwiają wykorzystanie go do celów prywatnych, tj. wyodrębnione logo na stójce od marynarki garnituru i na poszetce trwale związanej z marynarką od garnituru, poprzez jej zaszycie w górnej kieszonce marynarki oraz naszycie monogramu na koszuli od garnituru i krawacie, spowoduje trwałą utratę charakteru odzieży osobistej.*

Podobnie jest w przypadku kosztu zakupu okularów i soczewek korekcyjnych. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 10 marca 2016 r. (sygn. ILPB1/4511-1-1645/15-2/AK):

MF *(...) wydatek na zakup okularów ochronnych nie jest warunkiem koniecznym do wykonywania pracy przy monitorze ekranowym, lecz wydatkiem wynikającym z zalecenia lekarza-okulisty mającym na celu ochronę zdrowia Wnioskodawcy. Wydatki uwarunkowane stanem zdrowia osoby prowadzącej działalność gospodarczą należą do wydatków osobistych. Zakup okularów z odpowiednimi szkłami jest niezależny od faktu czy osoba prowadzi działalność gospodarczą, czy takiej działalności nie prowadzi. Tak, więc bezpośrednim celem związanym z ponoszeniem tego rodzaju wydatków jest ochrona wzroku, a nie osiąganie przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej.*

Ze względu na osobisty charakter do kosztów uzyskania przychodów nie mogą być często zaliczane również koszty ubezpieczeń ponoszonych przez podatników będących osobami fizycznymi. Jak czytamy w wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Gdańsku z 21 października 2015 r. (sygn. akt I SA/Gd 1179/15):

WSA *(...) wydatki poniesione na opłacenie dobrowolnego ubezpieczenia w celu zabezpieczenia się przez stronę skarżącą na wypadek całkowitej okresowej niezdolności do pracy na skutek choroby lub nieszczęśliwego wypadku nie mogą być przyporządkowane do przychodów uzyskiwanych z tytułu działalności gospodarczej. Wydatki z tego tytułu mają charakter znacznie szerszy. W związku z tym w przedmiotowym stanie faktycznym trafna jest argumentacja organu, że celem poniesienia kosztów ubezpieczenia osoby strony było niepogorszenie jej sytuacji materialnej i utrzymanie poziomu życia sprzed choroby, czy też wypadku. Wydatki z tego tytułu należy zatem zaliczyć do wydatków o charakterze osobistym, bowiem konieczność opłacania składek z tytułu tego typu ubezpieczenia jest niezależna od tego, czy ubezpieczony prowadzi działalność gospodarczą, czy też działalności takiej nie prowadzi.*

eprasa.pl 73b09227c7

Wydatki te nie stanowią zatem kosztów uzyskania przychodów z prowadzonej działalności gospodarczej.

4.11.9. Koszty wynajmu mieszkań w podróży służbowej przedsiębiorców

Kosztami uzyskania przychodów z działalności gospodarczej są, między innymi, koszty podróży służbowych przedsiębiorców. Dotyczy to również kosztów długotrwałych podróży służbowych, np. trwających kilka tygodni (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 10 maja 2013 r., sygn. IPTPB1/415-101/13-4/KO) czy kilka miesięcy (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 8 stycznia 2008 r., sygn. IBPB1/415-164/07/RM).

W takich przypadkach pojawia się często konieczność wynajęcia mieszkania w miejscowości, w której przedsiębiorcy przebywają w trakcie podróży służbowych. Wydatki poniesione na wynajęcie takich mieszkań mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej. Potwierdzają to w udzielanych wyjaśnieniach organy podatkowe, czego przykładem jest interpretacja indywidualna Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 28 czerwca 2023 r. (sygn. 0113-KDIPT2-1.4011.334.2023.2.HJ). W interpretacji tej czytamy, że:

MF *(...) o ile powodem wynajęcia mieszkania było nawiązanie współpracy z podmiotem gospodarczym, na rzecz którego świadczy Pan usługi, a którego siedziba znajduje się poza miejscowością, w której Pan zamieszkuje i na stałe przebywa, to wydatki poniesione z tego tytułu, jako niemające charakteru wydatków osobistych, spełniające przesłanki określone w art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, mogą stanowić koszty uzyskania przychodów.*

4.11.10. Diety z tytułu podróży służbowych osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą

Na podstawie art. 23 ust. 1 pkt 52 ustawy o PIT podatnicy prowadzący działalność gospodarczą mogą zaliczać do kosztów uzyskania przychodów wartość diet z tytułu wykonywanych podróży służbowych, czyli z tytułu wykonywania przez przedsiębiorcę zadań związanych z prowadzoną działalnością gospodarczą poza siedzibą firmy (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 4 marca 2014 r., sygn. IPTPB1/415-33/14-2/KC). Uprawnienie to przysługuje (także przedsiębiorcom-kierowcom – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 24 maja 2017 r., sygn. 0111-KDIB2-3.4010.3.2017.2.SK) do wysokości wynikającej z przepisów określających wysokość diet przysługujących pracownikom, tj. obecnie do wysokości wynikającej z przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z 29 stycznia 2013 r. w sprawie

eprasa.pl 73b09227c7

należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej.

4.11.11. Koszty podróży służbowych członków zarządu spółek

Do kosztów uzyskania przychodów mogą być zaliczane również, co do zasady, koszty podróży służbowych członków zarządów spółek, w tym ich prezesów (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 28 marca 2018 r., sygn. 0111-KDIB2-3.4010.98.2017.2.KB).

Nie ma przy tym przepisu uzależniającego możliwość zaliczenia takich wydatków do kosztów uzyskania przychodów od uprzedniego wystawienia polecenia wyjazdu służbowego. W konsekwencji koszty podróży służbowych członków zarządów spółek (w tym prezesów zarządów) mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów niezależnie od uprzedniego wystawienia polecenia wyjazdu służbowego na te wyjazdy.

Wystawianie poleceń wyjazdów służbowych członkom zarządów spółek (w tym ich prezesom) jest jednak o tyle istotne, że stanowią one dokument potwierdzający istnienie związku tych podróży z działalnością spółek, a więc możliwość wpłynięcia tych podróży na uzyskanie przychodów przez spółki (ciężar dowodu w tej kwestii spoczywa bowiem na spółkach – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 14 grudnia 2007 r., sygn. ILPB3/423-107/07-2/ŁM). Posiadanie takich (lub podobnych) dokumentów jest zatem wskazane (chociaż nie bezwzględnie konieczne) w razie powzięcia przez organy podatkowe wątpliwości co do istnienia takiego związku.

4.11.12. Koszty upomnień związanych z niewykonywaniem zobowiązań publicznoprawnych

Nie stanowią kosztów uzyskania przychodów koszty upomnień związanych z niewykonywaniem zobowiązań publicznoprawnych (np. wobec urzędów skarbowych czy ZUS). Tego typu upomnienia stanowią bowiem koszty egzekucji administracyjnej, natomiast art. 23 ust. 1 pkt 14 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 17 ustawy o CIT stanowią, że kosztów egzekucyjnych związanych z niewykonaniem zobowiązań nie uważa się za koszty uzyskania przychodów. Dlatego też, jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 10 września 2009 r. (sygn. ILPB3/423-447/09-2/JG):

MF *(...) koszty upomnienia związane z niewykonaniem zobowiązań wobec US i ZUS, nie mogą zostać zaliczone do kosztów uzyskania przychodów.*

4.11.13. Straty powstające na skutek kradzieży pieniędzy

Straty powodowane kradzieżą pieniędzy mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej tylko w określonych przypadkach. Jest to możliwe tylko wówczas, gdy straty takie powstają w sposób przez podatnika niezawiniony.

eprasa.pl 73b09227c7

Co istotne, straty powstające na skutek kradzieży pieniędzy uznaje się za powstające w sposób przez podatnika niezawiniony tylko w przypadkach, gdy podatnik zachował należytą staranność i powstałej straty nie mógł uniknąć. W przeciwnym razie straty powstające na skutek kradzieży pieniędzy nie mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 9 sierpnia 2019 r. (sygn. 0112-KDIL3 -1.4011.180.2019.1.IM):

MF *(...) opisane zdarzenie nie może być uznane za zdarzenie losowe niezależne od dochowania staranności w zapobieganiu powstania straty. Prowadząc działalność gospodarczą Wnioskodawca ponosi ryzyko z nią związane, a w celu jego wyeliminowania winien podjąć wszelkie niezbędne działania zabezpieczające przed powstaniem straty, zwłaszcza w przypadku obrotu środkami pieniężnymi. Prowadzenie działalności w zakresie kolektury A oraz usługi płatnicze agenta firmy B wymaga zachowania szczególnej staranności, zastosowania podwyższonych standardów zabezpieczeń przed ewentualną kradzieżą środków pieniężnych. W przedmiotowej sprawie nie można natomiast uznać, że dochowano należytej staranności, skoro nie zapewniono odpowiedniego zabezpieczenia gotówki w trakcie jej przechowywania.*
Co prawda – jak wskazał Wnioskodawca – cała skradziona kwota znajdowała się w odrębnej kasie, jednakże takie działania okazały się być niewystarczającymi. Poza zabezpieczeniami, takimi jak monitoring czy alarm, Wnioskodawca powinien zadbać o fizyczne zabezpieczenie gotówki w firmie (sejfy, szafy pancerne, metalowe kasetki).

4.11.14. Koszty związane z podwyższaniem kapitału zakładowego

Przez wiele lat wątpliwości budziła kwestia, czy i w jakim zakresie do kosztów uzyskania przychodów mogą być zaliczane ponoszone przez spółki kapitałowe koszty związane z podwyższeniem ich kapitału zakładowego. Wątpliwości te rozstrzygnęła dopiero uchwała Naczelnego Sądu Administracyjnego z 24 stycznia 2011 r. (sygn. akt II FPS 6/10), w której czytamy, że:

NSA *(...) tylko wydatki związane z emisją nowych akcji, bez których nie jest możliwe podwyższenie przez spółkę akcyjną kapitału zakładowego, nie są kosztami uzyskania przychodów, stosownie do reguł wyrażonych w treści art. 12 ust. 4 pkt 4 i art. 7 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 15 lutego 1992 r. ustawy o CIT w zw. z art. 15 ust. 1 tej ustawy.*

A zatem inne wydatki związane z podwyższeniem kapitału zakładowego mogą być przez spółki kapitałowe zaliczane do kosztów uzyskania przychodów (uchwała co prawda dotyczy podwyższania kapitału zakładowego przez spółki akcyjne, ale ma odpowiednie zastosowanie do podwyższania kapitału zakładowego przez spółki

eprasa.pl 73b09227c7

z ograniczoną odpowiedzialnością oraz do podwyższania kapitału akcyjnego przez proste spółki akcyjne).

Ze wskazanej uchwały wynika, że ponoszone przez spółki kapitałowe wydatki związane z podwyższeniem kapitału zakładowego dzielą się na dwie grupy. Do pierwszej z nich należą wydatki, bez których nie jest możliwe podwyższenie kapitału zakładowego. Wydatki te – w świetle omawianej uchwały NSA – nie stanowią kosztów uzyskania przychodów. Do wydatków takich NSA zaliczył:

NSA *(...) opłaty notarialne, sądowe, podatek od czynności cywilnoprawnych, a w przypadku podwyższenia kapitału w drodze emisji akcji będących przedmiotem oferty publicznej objętych prospektem emisyjnym dodatkowo ponoszone w związku z tym opłaty giełdowe, koszty druku dokumentów akcyjnych, koszty sporządzenia, drukowania oraz dystrybucji prospektu emisyjnego lub jego skróconej wersji oraz koszty oferowania papierów wartościowych.*

Do drugiej grupy należą wydatki, których poniesienie nie jest niezbędne z punktu widzenia podwyższenia kapitału zakładowego. Wydatki takie mogą być zaliczane przez spółki kapitałowe do kosztów uzyskania przychodów. Do wydatków takich należy zaliczyć, między innymi, wydatki na zakup usług doradztwa, w tym doradztwa inwestycyjnego, pomocy prawnej, usług audytorskich, wyceny, tłumaczeń, usług marketingowych czy usług poligraficznych.

4.11.15. Koszty przekształcenia przedsiębiorcy będącego osobą fizyczną w jednoosobową spółkę kapitałową

Przedsiębiorca będący osobą fizyczną wykonującą we własnym imieniu działalność gospodarczą w rozumieniu ustawy – Prawo przedsiębiorców może przekształcić formę prowadzonej działalności w jednoosobową spółkę kapitałową (zob. art. 551 § 5 Kodeksu spółek handlowych). Zasady, na jakich przekształcenia takie mogą być dokonywane, określają przepisy art. 584^{1}–584^{13} Kodeksu spółek handlowych.

Koszty takich przekształceń mogą stanowić podatkowe koszty uzyskania przychodów zarówno dla przedsiębiorców będących osobami fizycznymi, jak i dla spółek powstałych na skutek przekształcenia (zależnie od tego, kto poniósł te koszty, a w konsekwencji na kogo zostały wystawione dokumenty potwierdzające ich poniesienie). Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 24 lutego 2015 r. (sygn. IBPBI/1/415-1384/14/AB):

MF *(...) wydatki poniesione na przygotowanie przekształcenia (...) winny zostać zaewidencjonowane i ujęte, jako koszty uzyskania przychodów w momencie ich poniesienia, w rozumieniu cyt. powyżej art. 22 ust. 6b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych, a więc w prowadzonej przez Wnioskodawczynię przed przekształceniem indywidualnej działalności gospodarczej, o ile w istocie, jak wskazano w uzupełnieniu wniosku, zostały one poniesione przez Wnioskodawczynię przed przekształceniem i wynikają z dokumentów wystawionych na Wnioskodawczynię (prowadzoną przez nią uprzednio*

eprasa.pl 73b09227c7

indywidualnie działalność gospodarczą). Jeżeli jednak wydatki te wynikają z dokumentów wystawionych na spółkę kapitałową, to powinny stanowić koszty tej spółki.

4.11.16. Niepodlegający odliczeniu zryczałtowany zwrot podatku wypłacany rolnikom

Podatnicy rozliczający podatek VAT, nabywający produkty rolne oraz usługi rolnicze od tzw. rolników ryczałtowych, obowiązani są wypłacać tym rolnikom tzw. zryczałtowany zwrot podatku. Zwrot ten zwiększa u podatników kwotę podatku naliczonego (a w konsekwencji obniża podatek należny) pod pewnymi warunkami, które nie zawsze zostają spełnione (zob. art. 116 ust. 6 ustawy o VAT). W takich przypadkach podatnicy są najczęściej zainteresowani możliwością zaliczania niepodlegającego odliczeniu zryczałtowanego zwrotu podatku do kosztów uzyskania przychodów.

Niestety, nie jest to możliwe. Przyjmuje się bowiem, że kwoty zryczałtowanego zwrotu podatku, które ze względu na niespełnienie warunków określonych przepisami art. 116 ustawy o VAT nie stanowią kwot podatku naliczonego, nie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów. Stanowisko takie reprezentują zarówno organy podatkowe (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 2 czerwca 2015 r., sygn. ITPB1/4511-494/15/AD, czy interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 8 czerwca 2016 r., sygn. ILPB1/4511-1-256/16-3/AK), jak i sądy administracyjne.

Jak orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 3 marca 2016 r. (sygn. akt II FSK 212/14):

NSA *(...) w sytuacji, gdy podatnikowi przysługiwało uprawnienie do obniżenia kwoty podatku należnego, lecz uprawnienie to utracił na skutek nieprzestrzegania rygorów przewidzianych w ustawie o podatku od towarów i usług, brak jest podstaw prawnych do zaliczenia tego podatku do kosztów uzyskania przychodów.*

4.11.17. Przedpłaty, zaliczki oraz zadatki

Przyjmuje się, że płacone przez podatników przedpłaty, zaliczki oraz zadatki (i podobne kwoty) mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów dopiero wówczas, gdy dojdzie do nabycia towaru lub usługi, których dotyczą. W szczególności takie stanowisko reprezentują organy podatkowe. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Łodzi z 2 grudnia 2016 r. (sygn. 1061-IPTPB1.45 11.819.2016.2.MM):

MF *(...) wpłaty poniesione przez Wnioskodawczynię na zaliczkę zakupu towaru handlowego, stanowiące w konsekwencji stuprocentową wartość tego zamówienia, mogą zostać zaliczone przez Nią do kosztów uzyskania przychodów prowadzonej działalności gospodarczej na podstawie stuprocentowej faktury zaliczkowej w momencie otrzymania towaru. Wskazać bowiem należy, że*

eprasa.pl 73b09227c7

wydatek ten jest bez wątpienia poniesiony w celu osiągnięcia przychodów prowadzonej przez Wnioskodawczynię działalności gospodarczej oraz w momencie otrzymania towaru będzie miał on charakter definitywny, a więc bezzwrotny.

Jednocześnie należy wskazać, że do kosztów uzyskania przychodów nie mogą być również zaliczane straty (koszty) powstałe w wyniku utraty dokonanych przedpłat (zaliczek, zadatków) w związku z niewykonaniem umowy (zob. art. 23 ust. 1 pkt 54 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 56 ustawy o CIT). Powoduje to, że podatnicy nie mogą podatkowo rozliczać utraconych przedpłat, zaliczek oraz zadatków.

4.11.18. Zaliczki wpłacane przez wierzycieli komornikom

W szczególny sposób traktowane są zaliczki wpłacane przez wierzycieli komornikom. Mają one, co do zasady, charakter zwrotny, a w konsekwencji przyjmuje się, że mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów dopiero w momencie wydania przez komornika ewentualnego postanowienia o bezskuteczności lub częściowej bezskuteczności postępowania egzekucyjnego. Jak czytamy w interpretacji indywidualnej Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 23 września 2013 r. (sygn. IPPB3/423-473/13-2/GJ):

MF *Z przepisów ustawy o komornikach i egzekucji wynika, że zaliczki na czynności komornicze w momencie ich wpłaty nie mają charakteru definitywnego. Mogą one być zwrócone. Oznacza to, że w kontekście definicji kosztu uzyskania przychodów wydatki na zaliczki komornicze nie stanowią kosztu podatkowego w momencie ich zapłaty. Stają się kosztem w momencie wydania postanowienia przez komornika.*

4.11.19. Koszty niestanowiące kosztów uzyskania przychodów ze względu na źródło finansowania

W przypadkach określonych przepisami art. 23 ust. 1 pkt 56 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 58 ustawy o CIT o wyłączeniu możliwości zaliczania wydatków do kosztów uzyskania przychodów decyduje źródło ich finansowania. Dotyczy to:

1) wydatków i kosztów bezpośrednio sfinansowanych z dochodów (przychodów), o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 29b, 46, 47a, 47d, 116, 122, 129, 136 i 137 ustawy o PIT, oraz
2) wydatków i kosztów bezpośrednio sfinansowanych z dochodów (przychodów), o których mowa w art. 17 ust. 1 pkt 14a, 23, 24, 42, 47, 48, 52, 53, 54a, 55, 56, 56b–56m i 59 ustawy o CIT.

W innych przypadkach źródło finansowania wydatków, co do zasady, nie wyłącza możliwości zaliczania tych wydatków do kosztów uzyskania przychodów. Dotyczy to, między innymi, kosztów finansowanych ze środków zakładowych funduszy rehabilitacji osób niepełnosprawnych (ZFRON). Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach. Przykładem może być interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Katowicach z 24 sierpnia 2010 r. (sygn. IBPBI/1/415-554/10/AB)

eprasa.pl 73b09227c7

czy interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 11 lutego 2011 r. (sygn. IPPB1/415 -1104/10-2/JB). W drugiej ze wskazanych interpretacji czytamy, że:

MF *Wnioskodawca środki pochodzące z ZFRON przeznacza na wyposażenie stanowiska pracy osób niepełnosprawnych w szczególności na zakup, remont maszyn i urządzeń, szkolenia wewnątrzzakładowe niepełnosprawnych pracowników. W opisanej we wniosku sytuacji Fundusz ten tworzony jest ze zwolnień podatkowych, tj. z podatku od nieruchomości i naliczonych oraz zaliczek na podatek dochodowy od wynagrodzeń i zasiłków z ubezpieczenia społecznego, wypłaconych przez zakład pracy zatrudnionym pracownikom. ZFRON nie jest zasilany z dotacji, czy też darowizn. W sytuacji, gdy środki uzyskane dla Zakładowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych pochodzą m.in. ze zwolnień podatkowych, tj. z podatku od nieruchomości i z pobranych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, wówczas stanowią one środki własne firmy. Wobec powyższego, sfinansowane z tego źródła wydatki niebędące wydatkami inwestycyjnymi, są kosztem uzyskania przychodów w ramach prowadzonej przez Wnioskodawcę pozarolniczej działalności gospodarczej, po spełnieniu warunków art. 22 ust. 1 ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.*

Wyjątek stanowią wydatki sfinansowane z ZFRON ze środków pochodzących z części zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych, które – jak się przyjmuje – nie mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów, gdyż oznaczałoby to dwukrotne zaliczenie do kosztów tych samych kwot. Jak czytamy w interpretacji ogólnej Ministra Finansów z 5 marca 2010 r. (sygn. DD6/8213/165/KWW/09/BMI9/11871):

MF *(...) kosztami uzyskania przychodów są wynagrodzenia w kwocie brutto (wszelkie jego składniki). Kwota wynagrodzenia brutto pomniejszana jest o zaliczkę na podatek dochodowy. Oznacza to, że kosztem podatkowym jest cała kwota wynagrodzenia, od którego obliczana i odprowadzana jest przez płatnika zaliczka na podatek dochodowy. Dla uznania za koszt podatkowy omawianej zaliczki na podatek dochodowy bez znaczenia jest, czy zaliczka ta zostanie odprowadzona do budżetu, czy też pozostanie w zakładzie pracy chronionej (na ZFRON) lub zakładzie aktywności zawodowej (na ZFA), bądź zostanie przekazana (w części) na PFRON. Kosztem podatkowym zaliczka ta staje się już z chwilą zaliczenia wynagrodzenia (brutto) do kosztów uzyskania przychodów. Nie może więc ona stanowić dodatkowo kosztu podatkowego w momencie przekazania jej na ZFRON (ZFA) i PFRON oraz wydatkowania z ZFRON (ZFA) środków pochodzących z tej zaliczki.*

Odnosi się to również do odpisów amortyzacyjnych dotyczących środków trwałych sfinansowanych z takich środków. Jak orzekł Naczelny Sąd Administracyjny w wyroku z 13 kwietnia 2016 r. (sygn. akt II FSK 382/14):

eprasa.pl 73b09227c7

NSA *(...) Należy podzielić ocenę WSA w Krakowie, że skarżący w rozpatrywanej sprawie chciał dwukrotnie skorzystać z możliwości uwzględnienia w kosztach uzyskania przychodów tego samego wydatku – raz bowiem uwzględnił równowartość odpisów na ZFRON, wliczając w koszty uzyskania przychodów wydatki na wynagrodzenia pracownicze także w tej części, która następnie stanowiła odpis na ZFRON, a po raz drugi – wydatki z tego tytułu zwiększyły wartość początkową środków trwałych i były uwzględnione w odpisach amortyzacyjnych jako koszt uzyskania przychodów. Nie może zaś być tak, aby podatnik, któremu zwrócono wydatek na zakup środka trwałego poprzez pozostawienie w jego dyspozycji części środków, jakie winny być odprowadzone do budżetu państwa, mógł jednocześnie zaliczyć ten wydatek do kosztów uzyskania przychodów poprzez dokonanie odpisów amortyzacyjnych.*

Zauważyć przy tym należy, że w art. 23 ust. 1 pkt 56 ustawy o PIT nie ma również mowy o wydatkach i kosztach bezpośrednio sfinansowanych z dochodów (przychodów), o których mowa w art. 21 ust. 1 pkt 121 ustawy o PIT, tj. z jednorazowych środków przyznanych na podjęcie działalności, o których mowa w art. 46 ust. 1 pkt 2 ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W konsekwencji także wydatki finansowane z takich środków mogą być przez podatników zaliczane do kosztów uzyskania przychodów (co potwierdzają organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 28 kwietnia 2023 r., sygn. 0112-KDIL2-2.4011.211.2023.1.MBN).

4.11.20. Koszty pozyskiwania dotacji unijnych

Nie ma przepisu wyłączającego możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wydatków ponoszonych w celu uzyskania dotacji unijnej, np. kosztów związanych z tym porad prawnych czy usług sporządzania wniosków o dotację. W konsekwencji wydatki takie mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów z działalności gospodarczej. Dotyczy to również sytuacji, gdy dotacje, o uzyskanie których podatnicy czynią starania, nie zostają otrzymane (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Poznaniu z 10 listopada 2008 r., sygn. ILPB3/ 423-495/08-2/ŁM).

Odnosi się to również do przypadków, gdy podatnicy wnioskują o zakup towarów (np. maszyn), które mają zostać przez nich zaliczone do środków trwałych. W takich przypadkach wydatki związane ze sporządzaniem wniosków o dotacje (dofinansowania) unijne nie powiększają wartości początkowej środków trwałych (zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 9 grudnia 2016 r., sygn. 0461-ITPB3.4510.530.2016.1.PS).

4.11.21. Koszty darowizn

Nie uważa się za koszty uzyskania przychodów darowizn i ofiar wszelkiego rodzaju, z wyjątkiem darowizn artykułów spożywczych wymienionych w art. 43 ust. 1 pkt 16 ustawy o VAT, przekazywanych przez podatników organizacjom pożytku publicznego (art. 23 ust. 1 pkt 11 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 14 ustawy o CIT).

eprasa.pl 73b09227c7

W świetle tego przepisu w przypadku darowizn towarów dokonywanych przez przedsiębiorców rozpoznających koszty uzyskania przychodów możliwe są trzy scenariusze.

Pierwszy z możliwych scenariuszy ma zastosowanie, jeżeli wydatki na nabycie lub wytworzenie towarów będących przedmiotem darowizny nie zostały jeszcze przez podatnika zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. W takich przypadkach wyłączona zostaje możliwość zaliczenia tego rodzaju wydatków do kosztów uzyskania przychodów.

Przykład 75
Podatnik przekazał w darowiźnie tablet, którego kosztu nabycia nie zaliczył jeszcze do kosztów uzyskania przychodów. Wyłącza to w ogóle możliwość zaliczenia tego wydatku do kosztów podatkowych (bez konieczności dokonywania korekty kosztów).

Drugi z możliwych scenariuszy występuje, jeżeli wydatki na nabycie lub wytworzenie darowanych towarów zostały już przez podatnika zaliczone do kosztów uzyskania przychodów. Taka sytuacja ma miejsce np. w przypadku darowizn towarów handlowych dokonywanych przez podatników prowadzących podatkowe księgi przychodów i rozchodów. Wówczas konieczne jest zmniejszenie kosztów uzyskania przychodów o zaliczone do nich wcześniej koszty nabycia lub wytworzenia darowanych towarów lub praw. Należy tego dokonać w okresach rozliczeniowych wystawienia dokumentów potwierdzających dokonywanie darowizn, np. umowy darowizny (art. 22 ust. 7c ustawy o PIT oraz art. 15 ust. 4i ustawy o CIT). Potwierdzają to organy podatkowe w udzielanych wyjaśnieniach (np. interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej w Warszawie z 18 lipca 2014 r., sygn. IPPB1/415 -513/14-2/AM).

Przykład 76
Podatnik przekazał w darowiźnie towary handlowe (artykuły papiernicze), których koszty nabycia wcześniej zaliczył do kosztów uzyskania przychodów. W związku z tym podatnik musi zmniejszyć koszty uzyskania przychodów o zaliczone do nich koszty nabycia darowanych towarów handlowych. Powinien tego dokonać w okresie rozliczeniowym wystawienia dokumentu potwierdzającego dokonanie darowizny, np. sporządzenia umowy darowizny.

Trzeci scenariusz dotyczy kosztów wytworzenia lub cen nabycia produktów spożywczych, o których mowa w art. 43 ust. 1 pkt 16 ustawy o VAT (a więc innych niż napoje alkoholowe o zawartości alkoholu powyżej 1,2% oraz napojów alkoholowych będących mieszaniną piwa i napojów bezalkoholowych, w których zawartość alkoholu przekracza 0,5%), przekazanych na rzecz organizacji pożytku publicznego w rozumieniu przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego, z przeznaczeniem wyłącznie na cele działalności charytatywnej prowadzonej przez te organizacje. Koszty takie mogą być zaliczane do podatkowych kosztów uzyskania przychodów.

eprasa.pl 73b09227c7

Przykład 77
Podatnik prowadzący sklep spożywczy podarował artykuły żywnościowe fundacji (mającej status organizacji pożytku publicznego) wspierającej osoby najuboższe. Artykuły te zostały przekazane wyłącznie na cele działalności charytatywnej prowadzonej przez tę fundację (w celu przekazania ich potrzebującym osobom). W tej sytuacji podatnik:
1) nie ma obowiązku korygowania podatkowych kosztów uzyskania przychodów o zaliczone do nich koszty wytworzenia lub ceny nabycia darowanej żywności – jeżeli koszty te podatnik już rozpoznał,
2) może zaliczyć poniesione wydatki do kosztu wytworzenia lub ceny nabycia darowanej żywności – w przeciwnym razie.

4.11.22. Koszty rozliczeń ze wspólnikami występującymi ze spółek niebędących podatnikami podatku dochodowego

Kosztami ponoszonymi w celu osiągnięcia przychodów czy w celu zachowania albo zabezpieczenia źródła przychodów nie są koszty rozliczeń ze wspólnikami występującymi ze spółek niebędących osobami prawnymi (np. ze spółek jawnych). W konsekwencji koszty takie nie stanowią podatkowych kosztów uzyskania przychodów wspólników pozostających w tych spółkach. Jak czytamy w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 14 grudnia 2016 r. (sygn. akt II FSK 3187/14):

NSA *(...) trafnie Sąd pierwszej instancji zauważył, że wzajemne rozliczenia pomiędzy wspólnikami, będące następstwem ich działania, są obojętne podatkowo w zakresie kosztów uzyskania przychodów dla poszczególnych wspólników, stosownie do posiadanego przez nich udziału w zyskach. Wypłacony byłemu wspólnikowi udział kapitałowy w trybie art. 65 i art. 66 K.s.h. nie ma związku z uzyskiwaniem przychodów z kontynuowanej działalności gospodarczej i dlatego nie może stanowić kosztów podatkowych.*

4.11.23. Koszty składek na ubezpieczenie zdrowotne u podatników korzystających z opodatkowania w formie podatku liniowego

Od 1 lipca 2022 r. art. 23 ust. 1 pkt 58 ustawy o PIT umożliwia podatnikom korzystającym z opodatkowania w formie podatku liniowego zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów składek na ubezpieczenie zdrowotne. Jest to jednak możliwe pod warunkiem, że łączna wysokość tych składek zaliczonych do kosztów uzyskania przychodów lub odliczonych od dochodu (alternatywnie bowiem od 1 lipca 2022 r. składki na ubezpieczenie zdrowotne mogą być przez podatników korzystających z opodatkowania w formie podatku liniowego odliczane od dochodu – zob. dodany art. 30c ust. 2 pkt 2 ustawy o PIT) nie przekroczy obowiązującego w danym roku limitu (dla 2026 r. jest to kwota 14 100 zł).

eprasa.pl 73b09227c7

Z możliwości tej korzystać mogą nie tylko podatnicy prowadzący działalność gospodarczą indywidualnie, ale również podatnicy będący wspólnikami spółek niebędących podatnikami podatku dochodowego (np. spółek jawnych osób fizycznych). Zauważyć przy tym należy, że składki na ubezpieczenie zdrowotne wspólników spółek jawnych są wydatkami o charakterze osobistym, związanymi z konkretną osobą, w tym przypadku ze wspólnikami spółki jawnej. Z tego względu w ocenie autora składki te stanowią koszty uzyskania przychodu tylko dla tego wspólnika, którego składki dotyczą (podobnie jak składki na ubezpieczenie społeczne czy składki na Fundusz Pracy wspólników spółek jawnych – zob. przykładowo interpretację indywidualną Dyrektora Izby Skarbowej w Bydgoszczy z 17 lipca 2009 r., sygn. ITPB1/415-349/09/WM). W związku z tym wydaje się, że koszty składek na ubezpieczenie zdrowotne nie powinny być rozpoznawane przez spółki jawne (zaliczane do kosztów uzyskania przychodów spółek), lecz zaliczane (w ramach obowiązującego w danym roku limitu) bezpośrednio do kosztów uzyskania przychodów wspólników tych spółek.

4.11.24. Straty z tytułu niezamortyzowanych inwestycji w obcych środkach trwałych jako konsekwencja rozwiązania umowy najmu

Straty powstałe w wyniku likwidacji nie w pełni umorzonych środków trwałych stanowią co do zasady koszty uzyskania przychodów (wyjątek dotyczy środków trwałych, które zostały zlikwidowane z tego powodu, że utraciły przydatność gospodarczą na skutek zmiany rodzaju działalności podatnika – zob. art. 23 ust. 1 pkt 6 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 6 ustawy o CIT). Dotyczy to tej części ich wartości, która nie została pokryta sumą odpisów amortyzacyjnych (zob. art. 23 ust. 1 pkt 5 ustawy o PIT oraz art. 16 ust. 1 pkt 5 ustawy o CIT).

Na podstawie omawianych przepisów sporna przez długi czas była kwestia, czy możliwe jest zaliczanie do kosztów uzyskania przychodów strat z tytułu niezamortyzowanych inwestycji w obcych środkach trwałych, jeżeli zaprzestanie możliwości korzystania z inwestycji jest konsekwencją rozwiązania umowy najmu, na której podstawie używany był obcy środek trwały. Ostatecznie Naczelny Sąd Administracyjny w uchwale z 25 czerwca 2012 r. (sygn. akt II FPS 2/12) możliwość taką dopuścił. Takie też stanowisko reprezentują obecnie organy podatkowe (zob. przykładowo interpretacje indywidualne Dyrektora Krajowej Informacji Skarbowej z 26 kwietnia 2019 r., sygn. 0113-KDIPT2-1.4011.211.2019.2.RK, z 18 czerwca 2021 r., sygn. 0111-KDIB1-1.4010.117.2021.2.EJ, oraz z 31 marca 2022 r., sygn. 0111-KDIB2-1.4010.640.2021.1.PB).

4.11.25. Koszty sporów z organami podatkowymi

Dopuszcza się możliwość zaliczania do kosztów uzyskania przychodów wydatków związanych z prowadzonymi postępowaniami przed sądami lub przed organami administracji publicznej. Nie dotyczy to jednak wszystkich takich wydatków. Aktualna w tym zakresie pozostaje interpretacja indywidualna Dyrektora Izby Skarbowej

eprasa.pl 73b09227c7

w Poznaniu z 21 kwietnia 2010 r. (sygn. ILPB3/423-828/08/10-S/DS), w której czytamy, że:

MF *U dłużnika (...) każdy przypadek należy rozpatrywać indywidualnie, w oparciu o konkretne okoliczności faktyczne. Nie można założyć, że w każdej sytuacji koszty związane z konkretnym postępowaniem przed sądem powszechnym czy też organem administracji publicznej będą podlegały lub też nie, zaliczeniu do kosztów podatkowych. Jeśli ponoszone koszty postępowania spełniać będą przesłanki ustawowe, dla zaliczenia ich do kosztów podatkowych nie będzie wówczas przeszkód dla takiej ich podatkowej kwalifikacji.*

Jak z kolei czytamy w wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18 lutego 2020 r. (sygn. akt II FSK 631/18):

NSA *Kwalifikacja kosztów procesu do kosztów przychodów powinna być rozstrzygana ad casum z uwzględnieniem specyfiki stanu faktycznego danej sprawy.*

W cytowanej wyżej interpretacji indywidualnej organ podatkowy wskazał także okoliczności powodujące, że koszty ponoszone przez dłużnika mogą być zaliczane do kosztów uzyskania przychodów. Czytamy w niej bowiem dalej, że:

MF *W sytuacji gdy działania dłużnika zmierzają do obrony majątku i zabezpieczenia źródeł przychodu, to koszty związane z konkretnym postępowaniem przed sądem powszechnym czy też organem administracji publicznej ponoszone przez dłużnika, bądź zwracane na rzecz strony przeciwnej w wyniku przegranego sporu sądowego lub administracyjnego, stanowią koszty uzyskania przychodu, przy założeniu, że np.:*

- *nie występuje ewidentna wina umyślna,*
- *nie dochodzi do obejścia przepisów prawa,*
- *nie wynika z działań podatnika niezgodnych z zasadami współżycia społecznego – przez dłużnika w spornej sprawie;*
- *świadczenie zostało zasądzone jedynie na podstawie zasad współżycia społecznego;*
- *dłużnik nie podejmował działań zmierzających do nieuzasadnionego przedłużenia postępowania;*
- *wysokość roszczenia wynikła z zaniedbań wierzyciela w dochodzeniu świadczenia.*

5. Podsumowanie

Koszty uzyskania przychodów stanowią jeden z elementów decydujących o wysokości podatku dochodowego. Powoduje to, że znajomość zasad, na jakich są rozpoznawane, jest fundamentalna dla większości osób rozliczających podatek dochodowy. Wiedza ta z jednej bowiem strony często pozwala rozpoznawać podatkowe koszty uzyskania przychodów w jak najwyższej wysokości, z drugiej zaś pomaga czynić to w sposób prawidłowy.

eprasa.pl 73b09227c7

Z początkiem 2026 r. dokonane zostały istotne zmiany w przepisach o kosztach uzyskania przychodów. Najważniejsze z tych zmian polegały na:

1) ograniczeniu wysokości kosztów uzyskania przychodów z tytułu amortyzacji części spalinowych samochodów osobowych,
2) ograniczeniu wysokości kosztów uzyskania przychodów z tytułu opłat wynikających z umów leasingu, najmu i dzierżawy części spalinowych samochodów osobowych,
3) rozszerzeniu możliwości indywidualnego ustalania stawek amortyzacyjnych dla wytworzonych we własnym zakresie budynków i lokali niemieszkalnych oraz budowli.

Ponadto od 1 stycznia 2026 r. obowiązuje nowe rozporządzenie w sprawie PKPiR.

W niniejszej publikacji te i pozostałe zmiany w przepisach o kosztach uzyskania przychodów zostały wyczerpująco omówione. Mamy nadzieję, że to kompleksowe omówienie wszystkich najważniejszych zagadnień związanych z kosztami uzyskania przychodów ułatwi Państwu prawidłowe ich kwalifikowanie. Trzeba bowiem pamiętać, że nie każdy wydatek będzie pomniejszał dochód do opodatkowania.

PODSTAWA PRAWNA:

- art. 9 ust. 1, art. 10 ust. 1, art. 13, 17, art. 19 ust. 1, art. 22, 22a–22p, 23, 23a, 24, 24a, art. 26 ust. 1, art. 30b ustawy z 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych – j.t. Dz.U. z 2025 r. poz. 163; ost.zm. Dz.U. z 2025 r. poz. 1822
- art. 7 ust. 1, art. 15, 15d, 16, 16a–16m i 17a ustawy z 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych – j.t. Dz.U. z 2025 r. poz. 278; ost.zm. Dz.U. z 2025 r. poz. 1817

TOMASZ KRYWAN

prawnik, doradca podatkowy, właściciel kancelarii doradztwa podatkowego,
autor licznych publikacji z dziedziny podatków

eprasa.pl 73b09227c7

INFOR
Zał. R. Pieńkowski w 1987 r.

PODATKI 2026

W komplecie **100 zł taniej!**

- W wersji **STANDARD** otrzymujesz 12 publikacji książkowych
- W wersji **PREMIUM** otrzymujesz 12 publikacji książkowych oraz **wideoszkolenie VAT 2026**

Zamów: **sklep.infor.pl**

Biuro Obsługi Klienta: 22 761 30 30, 801 626 666 bok@infor.pl

eprasa.pl 73b09227c7

INFORlex
KOMPLEKSOWA BAZA WIEDZY

U nas odpowiedzi czekają na Ciebie!

W INFORLEX aktualności i wszystko o zmianach w prawie i podatkach

Testuj bezpłatnie
inforlex.pl

eprasa.pl 73b09227c7